
NAZIONALE
12
13 A
5
VITT EMANUELE
M

HIPPOCRATIS
APHORISMI,

Cum Gvilielmi Plantii Latina interpretatione,

ET

Ioannis Lygæi luculenta eorundem Paraphrasi.

Additæ sunt ad calcem insigniores aliquot Cornelij Celsi sententiæ.

EXCVDEBAT
IACOBVS STOER,

M. D. XCV.

BENEVOLO LECTORI.

QVAM *tenue & exiguum sit, beneuole Lector, quod tibi aliquãdo nauare possum probè intelligo: quod tamen efficere possum, nõ committam in eo vt diligentiam nostrã requiras. Conquerebatur amici quamplurimi, annotationes meas in Hippocratis Aphorismos inscitè ac mendosè excusas, & iure quidem: multa enim in his omissa, multa falso supposita, multò plura transposita, inuersa, superfluè addita, mihi revera ἀπροσδόκητα, & velut ἀπροσδιόνυσα. Nunc habes tertiò impressas à mendis repurgatas, emendatas, & locupletatas. Caterùm singulis nostris argumentis integrum Aphorismum tam Gracè quàm Latinè subiecimus, vt nihil hîc desiderare poßint Graca lingua periti. Vale.*

HIPPOCRATIS APHORISMI, SVCCINCTVS

Paraphrasibus illustrati, adiecto breui in singulos libros & Aphorismos argumento.

Per Ioannem Lygæum medicum.

PRIMI APHORISMORUM libri argumentum.

Primus Aphorismorum liber ad eam medicinæ partem quæ Diætetice dicitur, ferè totus pertinet. præscribit enim non solùm cibi & potus in sanis & ęgris, verumetiam exercitationis, rationem.

APHORISMI PRIMI argumentum.

Priore huius sententiæ parte, Aphoristicam & compēdiosam doctrinam in arte medica necessariam innuit, quòd vita ipsa humana breuis sit, ars verò longa: posteriore, non tantùm à medico, sed & ab ægris atque ministris quæ cōueniunt, requirit.

APHOR. I.

Βίος βραχὺς, ἡ δὲ τέχνη μακρὴ, ὁ δὲ καιρὸς ὀξὺς, ἡ δὲ πεῖρα σφαλερὴ, ἡ δὲ κρίσις χαλεπή. Δεῖ δὲ οὐ μόνον ἑωυτὸν παρέχειν τὰ δέοντα ποιέοντα, ἀλλὰ καὶ τὸν νοσέοντα, καὶ τοὺς παρεόντας, καὶ τὰ ἔξωθεν.

Vita breuis, ars longa, occasio volucris, experientia periculosa, iudicium difficile. Nec verò satis est, medicum suum fecisse officium, nisi suum quoque ægrotus, suum astantes faciant, sintque externa ritè comparata.

VIta, vitæq; nostræ portio medicinæ discendæ idonea. *breuis*, arti lõgæ collata. *Ars*, ipsa medica. *longa*, propter variarũ rerum inuestigationẽ & cognitionẽ quã hæc ipsa requirit. *occasio*, medicaméta adhibẽdi, atque adeo faciendi aut nõ faciendi opportunitas. *volucris*, quod corpus humanũ assiduè fluat & tẽporis momento transmutetur à causis internis & externis. *experiẽtia*, medicorũ remediorũ. & causarum omnium salubrium faciendorũ, admouẽdorum, à maioribus

ſioribus nondum limitatorum, neque longo vſu comprobatorum, *periculoſa*, propter corporis humani dignitatem. *iudicium*, quo quid faciendum ſit inueſtigamus. *difficile*, ob ſectas & varias in arte medica opiniones, *medicum*, à quo fit actio. *officium*, circa ægrum ad morbi oppugnationem *ægrotus*, ſine quo nõ fit actio: decet enim eum opportuna facere, & in omnibus præcipienti medico obtemperare, nihilque intemperantia delinquere. *aſtantes*, per quos melius ipſa fit actio, ſedulò ſuo fungi officio decet. *externa*, per quæ omnia illa conſeruantur, conuenire ac culpa vacare oportet.

APHOR. 2. ARGVM.

Quales humores medicum vacuare oporteat oſtendit exemplo ab euacuationibus quæ à natura fiunt, deſumpto.

ΕΝ τῇσι ταραχῇσι τῆς κοιλίης, καὶ τοῖσιν ἐμέτοισι τοῖσιν αὐτομάτως γινομένοισιν, ἢν μὲν οἷα καθαίρεσθαι, καθαίρωνται, ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσιν. ἢν δὲ μή, τοὐναντίον. οὕτω δὲ καὶ ἡ κενεαγγείη, ἢν μὲν οἵη δεῖ γίγνεσθαι, γίγνηται, ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσιν. ἢν δὲ μή, τοὐναντίον. ἐπιβλέπειν

σιῶν δεῖ καὶ χώρην, καὶ ὥρην, καὶ ἡλικίην, καὶ νούσους ἐν ᾗσι δεῖ, ἢ οὔ.

In turbationibus alui & vomitionibus quæ sponte fiunt, si qualia oportet purgentur, confert & facilè ferunt: sin minus, contrà fit. Sic & vasorum depletio si qualem fieri oportet, fiat, confert & facilè ferunt: sin minus, contrà accidit. Proinde & regionis & temporis & ætatis & morborum habenda est ratio, pro quibus talia vacuari conueniat, nécne.

In turbationibus alui, & deiectionibus per inferna, *& vomitionibus*, nimirum à natura factis, citra medici operam virtute expultrice robusta. *si purgentur*, per commoda & idonea loca, deiectione, vomitione, facultatis expultricis impetu. *confert*, quia morbum abolent aut leuant. *& facilè ferunt*, ægroti, à vitiosis succis liberati, leuioréſque facti. *sin minus*, vitiosi humores vacuentur. *contrà fit*, difficulter ferunt ægrotantes euacuationem. *sic & vasorum*, humores superabundantes continentium, *depletio*, per vomitum, aut secessum, aut venæ sectionem, hæmorrhoidas, vrinam, clysteres, vterum, exercitia, & eiusmodi facta. *fiat*, à methodico &

eo & rationali in singulis morbis infestos humores educendo. *confert*, talis depletio. *&* *facilè ferunt* ægroti, quòd vitiosi humores educantur. *sin minus*, fiat depletio eorum quæ corpora molestant. *contrà accidit*, nec bene tolerant ægroti. *regionis*, in qua degunt ægrotantes. *temporis*, quod præsens est. *ætatis*, secundum quam humores in corpore varij sunt. *morborum*, quorum cognitio humoris superabundantis notitiam suppeditat. *ratio*, in ipsis humoribus educendis. *necne*, conueniat tales humores educere.

APHOR. 3 ARGVM.

Immodicam plenitudinem periculosam esse, atque adeo sine mora soluendam, athletarum exemplo: summas tandem & vacuationes & refectiones vitandas.

ΕΝ τοῖσι γυμναστικοῖσιν αἱ ἐπ' ἄκρον εὐεξίῃ σφαλεραί, ἢν ἐν τῷ ἐσχάτῳ ἔωσιν. οὐ γὰρ δύνανται μένειν ἐν τῷ αὐτέῳ, οὐδὲ ἀτρεμέειν. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀτρεμέουσιν, οὐδ' ἔτι δύνανται ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπιδιδόναι, λείπεται ἐπὶ τὸ χεῖρον. τουτέων οὖν εἵνεκεν τὴν εὐεξίην λύειν ξυμφέρει μὴ βραδέως, ἵνα πάλιν ἀρχὴν

ἀναθρέψιος λάβῃ τὸ σῶμα, μηδὲ τὰς ξυμπτώσιας ἐς τὸ ἔσχατον ἄγειν (σφαλερὸν γὰρ) ἀλλ' ὁκοίη ἂν ἡ φύσις ᾖ τοῦ μέλλοντος ὑπομένειν, ἐς τοῦτο ἄγειν. ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ ἐς κενώσιες αἱ ἐς τὸ ἔσχατον ἄγουσαι, σφαλεραί· καὶ πάλιν αἱ ἀναθρέψιες αἱ ἐν τῷ ἐσχάτῳ ἐοῦσαι, σφαλεραί.

Athletarum plenior corporis habitus, si ad summum sit plenitudinis gradum perductus, lubricus est. neque enim eodem permanere aut consistere potest: quum verò non consistat, nec iam possit in melius proficere, superest vt recidat in deterius. Quamobrem plenior illa corporis habitudo haud cunctanter est soluenda, quò corpus noua nutricationis initium capiat. Non tamen vsque eò vacuando pergi velim, vt vasa in se penitus considant. hoc enim tutum non est: sed quatenus natura feret, eò vsque progredi oportet. Sic & extremæ vacuationes periculosæ: contráque repletiones, extremæ si fuerint, similiter periculosæ.

Athle-

Athletarum, cibis multis & plurimum nutrientibus corporis molem & robur parare ſtudentium. *habitus*, tantam habentes plenitudinem vt maiorem habere nõ poſſint. *Perductus*, ſi vaſa ſic expleta humoribus fuerint, vt plus citra vitæ diſcrimen capere non poſſint. *lubricus eſt*, ob incommodam plenitudinem, cuius cauſa vaſa ſæpe rumpuntur aut calor natiuus ſtrangulatur. *eodem*, ſtatu. *permanere*, athletæ continuò appetentes. *conſiſtere*, diu, quum ſemper natura coctionem. alimenti diſtributionem, ſanguinis generationem. adiectionem, adglutinationem, atque aſſimilationem moliatur. *conſiſtat*, quum athletæ tantam adepti ſunt molem corporis cibis immodicis & plurimum nutrientibus. *proficere*, quòd athletæ ad pleniorem habitudinem progreſſi ſint. eo enim tempore facultates ſuum munus obeunt, ceſſat coctrix, impeditur retẽtrix, repultrix grauatur copia & plenitudine, *recidat* habitus. *in deterius*, ruptis venis, aut innato calore qui ob immodicam plenitudinem perſpiratu caret extincto. *habitudo*, plenitudo athletarum. *cunctant r*, antequam prædicta pericula incidant. *ſoluenda*, per euacuantia venæ potiſſimum ſectione. *capiat*, nouo aſſumpto cibo, vt facultates omnes naturales ad ſuum officium redeant,

quarum finis nutritio est. *pergi*, nam de extremo in extremum sine medio transit natura, tandémque vires prosternuntur. *vasa*, priùs plena. *tutum*, quòd rarò vires prostratæ restaurentur. *natura*, virtus eius qui debet perferre euacuationem *oportet*, nam hic minus, ille magis perfert euacuationis. *vacuationes*, omnes in genere in soluenda firma athletarum affectione. *periculosa*, ob id fugiendæ ne vires eius qui vacuationem sustinet prosternantur. *contráque*, vicissim quoque. *repletiones*, cuiuscunque generis sint. *extrema*, immodicæ. *periculosa*. quum iam natura imbecillis sit, neque possit sufficienter coquere, neque distribuere & assimilare alimentum.

APHOR. 4 ARGVM.

Victum tenuem & accuratum periculosum esse in diuturnis morbis, summas tandem expletiones atque inedias, difficiles & molestas.

Αἱ λεπταὶ καὶ ἀκριβέες δίαιται, καὶ ἐν τοῖσι μακροῖσιν αἰεὶ πάθεσι, καὶ τοῖσιν ὀξέσιν, οὗ μὴ ἐπιδέχεται, σφαλεραί· καὶ πάλιν αἱ ἐς τὸ ἔσχατον λεπτότητος ἀφιγμέναι δίαιται, χαλεπαί. καὶ γὰρ αἱ πλη-

αἱ πληρώσιες αἱ ἐς τὸ ἔσχατον ἀφιγμέναι, χαλεπαί.

Victus tenuis & exquisitus & in morbis longis semper, & in acutis verò vbi non conuenit, parum tutus. Rursúmque victus qui ad extremam peruenerit tenuitatem, molestus. siquidem quæ ad summam plenitudinẽ perducta sunt repletiones, molestæ.

; *Victus*, quo ægri vtuntur. *tenuis & exquisitus*, qui per pauca, aut ea quæ parum nutriunt edulia fit. *longis*, quibus debetur victus plenus. *semper*, periculosus est, quòd vires demoliatur, & cum quo æger ad quadragesimũ diem perdurare non potest. *conuenit*, vt peracutis & acutissimis. *parum tutus*, naturam enim plurimũ grauat, & à morbi coctione abstrahit, *tenuitatem*, vt omnimodam inediam. *molestus*, in morbis longis. *perducta*, vt dictum est Aphorismo sup. *molestæ*, vt summæ inediæ difficiles & molestæ.

APHOR. 5 ARGVM.

Errata quæ tum in tenui, tum in pleniore victu committuntur, inter se conferuntur.

EN τῇσι λεπ]ῇσι διαίτησιν ἁμαρτά-νουσιν οἱ νοσέοντες, διὸ μᾶλλον βλάπ]ονται. πᾶν γὰρ τὸ ἁμάρτημα, ὃ ἂν γίνηται, μέγα γίνεται μᾶλλον ἢ ἐν τῇσιν ὀλίγον ἁδροτέρῃσι διαίτῃσι. διὰ τοῦτο καὶ τοῖσιν ὑγιαίνουσι σφαλεραὶ αἱ πάνυ λεπ]αὶ καὶ καθεστηκυῖαι καὶ ἀκριβέες δίαιται, ὅτι τὰ ἁμαρτανόμενα χαλεπώτερον φέρουσι. διὰ τοῦτο οὖν αἱ λεπ]αὶ καὶ ἀκριβέες δίαιται σφαλεραὶ ἐς τὰ πλεῖστα τῶν σμικρῶν ἁδροτέρων.

In tenui victu peccant ægroti, quo fit vt magis lædatur. Siquidem quoduis peccatum grauius hîc quã in paulo pleniore victu solet esse. Eadem de causa sanis etiam valde tenuis, stataque & exquisita victus ratio parum tuta, quia errata grauius ferunt. Quare tenuis exactúsque victus paulo pleniore existit maxima ex parte periculosior.

Victu, si quando eo vti conueniens est morbi ratione. *peccant* quando intempestiuè hunc sibi d ligunt. *lædantur*, ab errore illo, propter virium imbecillitatem à victu tenui,

tenui, & morbo acuto. *hic*, tenui victu intempestiue adhibito. *pleniore victu*, quo in morbi vigore sæpius vti coguntur, præsertim vbi ex inedia vires prostratæ fuerint. *peccatum solet esse*, à medico, ægroto, astantibus, & externis, quod grauius vires lædit. *sanis*, hoc in genere victus delinquentibus *statáque*, semel. *ferunt*, sani victu tenui aut exquisito vtentes. *exactus*, accuratus & constitutus. *paulò*, maxima ex parte. *periculosior*, quòd vires reddat imbecillas.

APHOR. 6 ARGVM.

Nonnũquam à summis præsidijs auspicanda curatio.

Ἐς δὲ τὰ ἔσχατα νουσήματα, αἱ ἔσχαται θεραπεῖαι ἐς ἀκριβείην, κράτισται.

Ad extremos morbos, extrema exquisitè comparata remedia, optima.

Morbos, maximos, quales sunt peracuti, à quibus periculum impendet. *remedia*, vt est victus tenuissimus, & alia præsidia maxima. *optima*, si nihil à medico, ægroto, & assidentibus peccetur.

APHOR. 7 ARGVM.

In peracutis morbis extremè tenuißimo victu vtendum.

Ὅκου μὲν οὖν κατόξυ τὸ νούσημα, αὐτίκα τοὺς ἐσχάτους πόνους ἔχει, καὶ τῇ ἐσχάτως λεπτοτάτῃ διαίτῃ ἀναγκαῖον χρέεσθαι. ὅκου δὲ μὴ, ἀλλ' ἐνδέχεται ἁδροτέρως διαιτᾶν, τοσοῦτον ὑποκαταβαίνειν, ὁκόσον ἂν ἡ νοῦσος μαλθακωτέρη τῶν ἐσχάτων ᾖ.

Quum itaque morbus peracutus eſt, extremos protinus labores habet, ſumméque tenuiſsimo victu eſt vtendum: quum verò non eſt, ſed pleniorem victum licet exhibere, tantùm de extrema victus tenuis ratione remittẽdum, quanto extremis morbus fuerit remiſsior.

Peracutus eſt, atque adeo celeriter conſiſtit. *protinus*, die quarto, aut paulo antè, vel paulò pòſt. *labores*, ſtatum, & vigorem cum grauiſsimis ſymptomatibus. *ſumméque*, tum neceſſariò. *tenuiſsimo*, ſoláque inedia. *vtendum*, modò id liceat per vires & ætatem ægrotantis. *non eſt*, peracutus morbus non eſt, ſed tantum acutus vel longus. *victum*, vt melicratum, & ſuccũ ptiſanæ. *exhibere*, quia ſtatus longius abeſt. *remittendum*, tantóque plenior victus adhibendus. *morbus*, acutus vel longus. *remiſsior*, & à vigore recedit.

APHOR.

APHOR. 8 ARGVM.

Qualis debeat esse in morborum omnium vigore victus.

ΟΚόταν δὲ ἀκμάζῃ τὸ νόσημα, τότε καὶ τῇ λεπτοτάτῃ διαίτῃ ἀναγκαῖον χρέεσθαι.

Quum morbi vis est maxima, tum vel tenuißimo victu est utendum.

Morbi, siue peracuti, siue acuti, siue longi. *vis est maxima*, quam declinatio excipit, quod animaduertit prudens medicus. *utendum est*, alioqui in morbo cuius vigorem mors excipit, parte artis quæ futura prædicit sola vtendum.

APHOR. 9 ARGVM.

Simul cum morbi vigore, ægrotantis vires diligenter attendendæ in peracutis.

ΣΥντεκμαίρεσθαι δὲ χρὴ καὶ τὸν νοσέοντα εἰ ἐξαρκέσει τῇ διαίτῃ πρὸς τὴν ἀκμὴν τῆς νούσου, καὶ πότερον ἐκεῖνος ἀπαυδήσει πρότερον, καὶ οὐκ ἐξαρκέσει τῇ διαίτῃ, ἢ ἡ νοῦσος πρότερον ἀπαυδήσει καὶ ἀμβλυνεῖται.

Sed & ex ægroto coniecturam facere oportet an is cum præscripto victu perstet ad morbi vsque vigorem, ánve prius deficiat, impárque cum tali victu succumbat, quàm cedat morbus & obtundatur.

Oportet. in morbis præfatis. *victu*, quem præscribit medicus. *vigorem*, & status præterierit. *deficiat*, facultatibus corpus ipsum dispensantibus prostratis. *succumbat*, cum morbo pugnare antequam ad vigorem cōmodè pertingere queat. *obtundatur*, declinatione apertè subsequente.

APHOR. 10 ARGVM.

Non tantùm in peracutis, vel acutis, dum vigent, tenuiter cibandum, sed & in diuturnis.

Ὀκόσοισι μὲν οὖν αὐτίκα ἡ ἀκμὴ, αὐτίκα λεπτῶς διαιτᾶν· ὁκόσοισι δὲ ἐς ὕστερον ἡ ἀκμὴ, ἐς ἐκεῖνο καὶ πρὸ ἐκείνου μικρὸν ἀφαιρετέον. ἔμπροσθεν πιοτέρως διαιτᾶν, ὡς ἂν ἐξαρκέσῃ ὁ νοσέων.

Quibus itaque vigor statim futurus est, tenuiter statim habere oportet: quibus

bus autem posterius, & in ipso vigoris tempore, & paulo sub ipsum de victu demendum. Antea verò plenius alendum, vt ægrotus perferre queat.

Quibus, morbus consistit & vigor adest. *statim*, non multo post primam inuasionem, vt in peracutis & acutis morbis. *tenuiter statim*, circa principia his tenuis victus adhibendus est, quo victûs genere in ipso statu vtimur. *posterius*, si non confestim vigor futurus est, nempe die 7, vel 14. *vigoris tempore*, ipsóque vigore. *ipsum*, tempus. *de victu demendum*, vt natura coctioni humorum noxiorum vacare possit. *alendum*, nutriendum plenius. *queat*, vsque ad summum vigorem perdurare: in quo tenuis victus adhiberi debet.

APHOR. II ARGVM.

A cibis abstinendũ in ipsis febrium accessionibus.

ΕΝ τοῖσι παροξυσμοῖσιν ὑποστέλλεσθαι χρή· τὸ προστιθέναι γὰρ βλάπτει, καὶ ὁκόσα κατὰ περιόδους παροξύνεται, ἐν τοῖσι παροξυσμοῖσιν ὑποστέλλεσθαί χρή.

In ipsis tamen exacerbationibus cibum adimere oportet. nam præbere, no-

xium. Et quum per circuitus redeunt morbi, in ipsis accessionibus abstinendũ.

In exacerbationibus, febrium cõtinuarum habentium exacerbationes intermittentibus affines, nempe principio, augmento, & vigore. *noxium*, quòd naturam quæ circa morbi materiam tum est occupata, cibus oblatus distrahat, atq. adeo humores morbum efficientes adaugeat. *circuitus*, nẽpe in intermittentibus febribus, quæ per certos circuitus redeunt. *accessionibus*, & ante accessiones. *abstinendum*, modò per ægrotantis vires & corporis naturam liceat.

APHOR. 12 ARGVM.

Qua ratione accessiones & vniuersalia morborum tempora deprehendere licet, & nũ morbi futuri sint breues, aut longi: iudicatu faciles, aut difficiles.

Τοὺς δὲ παροξυσμοὺς καὶ τὰς καταστάσιας δηλώσουσιν αἱ νοῦσοι, καὶ αἱ ὧραι τοῦ ἔτεος, καὶ αἱ τῶν περιόδων πρὸς ἀλλήλας ἀντεπιδόσιες, ἤν τε καθ' ἡμέρην, ἤν τε παρ' ἡμέρην, ἤν τε καὶ διὰ πλείονος χρόνου γίγνωνται· ἀτὰρ καὶ τοῖσιν ἐπιφαινομένοισιν, οἷον ἐν πλευριτικοῖσι, πτύε-

σι, πλέιλον ἣν αὐτίκα ἐπιφαίνηται ἀρχομένου, βραχύνει· ἣν δ' ὕστερον ἐπιφαίνηται, μηκύνει. καὶ οὖρα, καὶ ὑποχωρήματα, καὶ ἱδρῶτες, καὶ εὔκριτα, καὶ δύσκριτα, καὶ βραχέα, καὶ μακρὰ τὰ νοσήματα, ἐπιφαινόμενα δηλοῖ.

Morbi verò ipsi, & anni tempora, & periodorum inter se proportionis obseruatio, siue ea quotidie, siue alternis, siue maiore interuallo fiant, paroxysmos & statum morborum indicabunt. Sed & ex ijs quæ postea apparent, indicia sumuntur, velut in pleuritide sputum si statim initio appareat, breuem fore denuntiat: si verò posterius conspiciatur, longam. Quinetiam vrinæ, alui faces, sudores & indicatu faciles aut difficiles, & breues aut longos morbos fore, quum superueniunt, demonstrant.

Morbi, à quibus victus ratio instituitur. *Anni tempora*, constitutiones suam naturam obseruantes, totam morborum durationem & differentias medico indicabunt. *periodorum obseruatio*, accessionum quæ in circuiti-

bus fiunt augmenta. *quotidie*, vt in febribus quotidianis. *siue alternis*, vt in biliosis & tertianis. *interuallo*, vt quartanis, quintanis. *sed & ex his*, symptomatibus & signis. *apparent*, in ipso morbo. *indicia*, accessionum & constitutionum *sumuntur initia*, morbo incipiẽte. *statim*, nempe intra três dies. *sputum appareat*, coctum. *breuem*, & leuẽ significat pleuritidem. *posterius*, nempe circa decimumquartum diem. *longam*, longum fore morbum significat. *vrinæ*, earum nempe substãtia, quantitas, qualitas, perspicuitas, color, odor, meiendi modus, & contenta, morbi institutionem monstrant. *fæces & sudores*, vt superuenerint quæcunque apparuerint, alia quoque per aliam partem excreta, *faciles aut difficiles*, vel bonam morborum iudicationem & terminationem iudicatu facilem, vel malàm, iudicatu difficilem. *breues*, si statim illa cocta sint. *longos*, si cruda vel pituitosa.

APHOR. 13 ARGVM.

Ætatum differentia multum conferre ad victus rationem probè instituendam.

Γέροντες εὐφορώτατα νηστείην φέρουσι, δεύτερον οἱ καθεστηκότες, ἥκιστα, μειράκια,

ῥάκια, πάντων δὲ μάλιστα παιδία. τουτέων δὲ αὐτέων ἅπερ ἂν τύχῃ αὐτὰ ἑωυτῶν προθυμότερα ἐόντα.

Ieiunium senes decrepiti ferunt, facillimè, secundùm hos qui constantem ætatem agunt, minus adolescentes, minimè omnium pueri, atqui inter eos maximè qui acriore sunt & viuidiore ingenio prædìti.

Senes, quíque adhuc ciuilia munia obire possunt. *ieiunium*, quòd frigidiores sint, & cibos minus possint conficere, labefactata iam nonnihil virtute. *ætatem agunt*, vt qui in declinatione à vigore existunt, & famem facilè tolerant. nam corpus haud consimiliter vt antea calidum obtinent. *minus adolescentes*, ieiunium ferunt quàm senes primi, & consistentes, quòd calor corpúsque eorum in continuo sint incremento. *pueri*, famem tolerant, quòd corpus perspiratu facilè obtineant, & plurimum calidi innati, quódque iustam incrementi perfectionem nondum consequuti sint. *viuidiore ingenio*, ij enim sunt animosiores quia cæteris calidiores.

APHOR. 14 ARGVM.

Causam adducit propter quam senes facilè ieiunium, contrà verò pueri & adolescentes nullatenus sustineant.

ΤΑ' αὐξανόμενα, πλεῖστον ἔχει τὸ ἔμφυτον θερμόν. πλείστης οὖν δεῖται τροφῆς· εἰ δὲ μή, τὸ σῶμα ἀναλίσκεται. Γέρουσι δὲ ὀλίγον τὸ θερμόν· διὰ τοῦτο ἄρα ὀλίγων ὑπεκκαυμάτων δέονται· ὑπὸ πολλῶν γὰρ ἀποσβέννυται. διὰ τοῦτο καὶ οἱ πυρετοὶ τοῖσι γέρουσιν οὐχ ὁμοίως ὀξέες· ψυχρὸν γὰρ τὸ σῶμα.

Qui crescunt, plurimum habent calidi natiui: itaque copioso quum egeant alimẽto, abundè ipsis suppeditare oportet. alioqui corpus consumitur. In senibus verò ineſt caloris parum. Paucis propterea succendiculis egent: exiguus namque ignis fomitis extinguitur multitudine. Ob eandem causam nec senibus febres perinde acutæ fiunt: frigidũ enim eorum corpus.

Qui, præsertim pueri & adolescentes, *crescunt*, & in assiduo sunt incremento per nouam

nouam pororum generationem ab apposito nutrimento. *calidi natiui*, & substantiæ calidæ, humidæ, seminalis, menstruæ, & sanguineæ. *alimento*, quod multum diffluit à substantia eorum calida, humida. *consumitur*, nullo adhibito alimento. nam tum quæ consumat nō inueniens calidum innatum, carnes omnino consumit. *caloris*, ob quam causam senes corpus frigidum obtinent. *succendiculis*, & alimentis. *egent*, quòd paucus fiat fluor substantiæ eorum. *extinguitur*, eorum calor suffocatur si quispiam illis copiosum alimētum suppeditet. *causam*, quòd senibus parum calidi natiui insit. *senibus*, atque iuuenibus. *frigidum*, & paucum ipsis calidum natiuum.

APHOR. 15 ARGVM.

Ad rectam victus rationē instituendam tempora anni conferre.

Αἱ κοιλίαι χειμῶνος καὶ ἦρος θερμόταται φύσει, καὶ ὕπνοι μακρόταται· ἐν ταύτῃσιν οὖν τῇσιν ὥρῃσι καὶ τὰ προσάρματα πλείω δοτέον· καὶ γὰρ τὸ ἔμφυτον θερμὸν πλεῖον ἔχουσι. τροφῆς οὖν πλείονος δέονται· σημεῖον αἱ ἡλικίαι, καὶ οἱ ἀθληταί.

Ventres hyeme ac vere natura calidissimi, & somni longissimi. Per ea igitur tempora plus cibi dare oportet, siquidem plus natiui caloris habent. Quo fit vt copiosiore alimento egeant. argumento sunt ætates & athletæ.

Ventres, internæ nimirum corporis partes, & concauitates omnes. *hyeme*, naturam suam obseruante. *vere*, præsertim eius initio. *natura*, natiuóque calore. *calidissimi*, temperatissimi. *& somni*, per quos naturæ opera fiunt exactissima. *longissimi*, propter longiores noctes frigidissimas & humidissimas. *tempora*, in quibus ventres natura calidissimi & somni longissimi sunt. *cibi*, & plenius nutrientis. *dare*, quod probatur per sequentia. *calore natiui*, in ventribus & cauitatibus internis. *copiosiore*, plenius nutriente qui conficiat ne absumantur. *argumento*, indicio. *athletæ*, quòd pluribus egent alimentis, ob calorem internum crebris exercitiis auctiorem redditum.

APHOR. 16 ARGVM.

Victum tam ægris quàm sanis conuenientem præscribit.

AΙ ὑγραὶ δίαιται πᾶσι τοῖσι πυρεταίνουσι ξυμφέρουσι, μάλιστα δὲ παιδίοισι, καὶ τοῖσιν ἄλλοισι τοῖσιν οὕτως εἰθισμένοισι διαιτᾶσθαι.

Victus humidus cùm febricitantibus omnibus, tum pueris maximè atq; alijs qui tali victu vti consueuere, vtilis.

Humidus, frigidus actu aut potentia. *vtilis*, vt contrarius. *pueris*, pueris prodest per morbos victus humidus & frigidus, vt per sanitatem humidus, calidus, ipsis humidis, calidis, & quo potissimum proximiores sunt generationis principio. *consueuere*, siue febrem patiantur qui sani sint: quippe consuetudo similibus indiget naturam imitãs.

APHOR. 17 ARGVM.

Eorum quæ ægrotantibus offeruntur modus considerandus.

KAὶ οἷσιν ἅπαξ, ἢ δὶς, καὶ πλείω ἢ ἐλάσσω, καὶ κατὰ μέρος. δοτέον δέ τι καὶ τῇ ὥρῃ, καὶ τῇ χώρῃ, καὶ τῇ ἡλικίῃ, καὶ τῷ ἔθει.

Quos etiam semel aut bis, & plus minúsve & minutatim alere conueniat spectandum. Dãdum verò aliquid tem-

pori, regioni, ætati, & consuetudini.

Quos, subinde ægrotos. *semel*, & totum simul. *aut bis*, vt duobus pastibus. *plus minúsve*, semel aut bis. *minutatim*, in singulis nimirum pastibus. *Spectandum*, ex morbi vigore & viribus. *dandum*, de numero & quantitate pastuum, semel aut bis, plura aut pauciora sumendum, ídque post duas primas & maximas indicationes à morbo & ægrotantis viribus petitas.

APHOR. 18 ARGVM.

Ægrotos difficillimè ferre cibos æstate, & autumno æstatem mox insequente.

Θέρεος καὶ φθινοπώρου σιτία δυσφορώτατα φέρουσι, χειμῶνος ῥήϊστα, ἦρος δεύτερον.

Æstate & autumno cibi copiam ferunt difficillimè, hyeme facillimè, vere minus.

Ferunt, ægrotantes, quòd iis temporibus calor natiuus exiguus sit, & vires imbecillæ. *hyeme facillimè*, cibos ferunt, quòd color natiuus plurimus sit. *verè minus*, quòd temperatum sit, vnde nec difficillimè tum vt æstate, neque facillimè vt hyeme, ægrotantes

tes cibos ferunt, sed facilè.

APHOR. 19 ARGVM.

Modus vsus ciborum ex ipsis accessionibus discendus.

TOῖσιν ἐν τῇσι περιόδοισι παροξυνομένοισι μηδὲν διδόναι, μηδ᾽ ἀναγκάζειν, ἀλλ᾽ ἀφαιρέειν τῶν προσθεσίων πρὸ τῶν κρισίων.

Quibus per status circuitus accessiones fiunt, nihil dare, nec cogere, sed demere oportet ante iudicationes.

Circuitus, periodos certas ordinatímq. factas. *dare &c.* in ipsa accessione & ante accessionē non oportet dare cibū & potum, alioqui causę morbū efficienti aliquid adiicies, morbúmq. ipsum augebis. *demere*, subtrahere oportet adiectioni ei quod offerebatur. *iudicationes*, ipsas nimirū accessiones, in quibus magna ex parte iudicationes accidunt.

APHOR. 20 ARGVM.

Quando in morborum iudicijs naturæ opitulandum, & quando non.

TΑ κρινόμενα καὶ τὰ κεκριμένα ἀρτίως, μὴ κινέειν, μηδὲ νεωτεροποιέειν, μήτε φαρμακείῃσι, μήτ᾽ ἄλλοισιν ἐ-

ῥεθισμοῖσι, ἀλλ' ἐᾷν.

Quæ decernuntur decretáve sunt iustè, nec mouere, nec aliud quicquam nouare, siue medicamentis, siue alijs irritamentis fiat, sed omittere oportet.

Decernuntur, per crisim corpore, sub naturæ iudicio constituto. *iustè*, perfectéque atque sufficienter. *mouere*, materias quas natura magno conatu expellere studet. *nouare*, ne naturæ actionẽ turbemus. *siue medicamentis*, purgantibus. *irritamentis*, irritãdo materiam vel naturam, venæ nimirum sectione, vomitione, clystere, aut aliis causis salubribus. *omittere*, & omnia naturæ permittere, siue fiat iudicatio, siue integrè facta sit.

APHOR. 21 ARGVM.

Quid faciendum medico vbi noxia non integrè à natura expelluntur.

Ἃ δεῖ ἄγειν, ὅκου ἂν μάλιστα ῥέπῃ, ταύτῃ ἄγειν, διὰ τῶν ξυμφερόντων χωρίων.

Quæ educere oportet, quò maximè vergere videbuntur, ducito, viis ac locis vtiliter eò ferentibus.

Quę ducito, reliquias morbi non integrè iudicati

iudicati oportet euacuare, quò maximè natura & facultas expultrix tendit, quando videlicet iudicatio imperfecta fuerit. *locis*, per loca confeientia & partes non principes liberum exitum habentes.

APHOR. 22 ARGVM.

In morborum principijs (nisi turgeãt humores) medicamenta purgantia haud propinanda.

Πέπονα φαρμακεύειν καὶ κινέειν μὴ ὠμὰ, μηδὲ ἐν ἀρχῆσιν, ἢν μὴ ὀργᾷ· τὰ δὲ πλεῖστα οὐκ ὀργᾷ.

Quæ matura coctáque sunt medicari ac mouere oportet, non cruda, nec per initia, nisi suopte cieantur impetu: id quod perrarò fieri solet.

Cocta, vtpote præparata ad expulsionem. *cruda*, vtpote pigra & ad motum inepta, propter crassitudinem & frigiditatem. *initia*, medicari oportet noxia, quòd tum cruda sint omnia. *nisi suopte cieantur*, nisi turgeant cruda & aliæ materiæ in principiis: quod semper non fit. nam plurima magna ex parte non turgent, nec motu concitatiore ac impetuosiore à partibus in partes defluunt.

APHOR. 23 ARGVM.

In vacuationibus multitudinem non considerandam, sed superexcedentis humoris qualitatem, & tolerantiæ facilitatem.

TA' χωρέοντα μὴ τῷ πλήθει τεκμαίρεσθαι, ἀλλ' ὡς ἂν χωρέῃ οἷα δεῖ καὶ φέρει εὐφόρως, καὶ ὅκου δεῖ, μέχρι λειποθυμίης ἄγειν, καὶ τοῦτο ποιέειν ἢν ἐξαρκέσῃ ὁ νοσέων.

Quæ vacuantur multitudine metienda non sunt, sed si quæ oportet vacuentur, & facilè ferant: atque vbi ad animi deliquium educere conuenit, faciendũ, si ægrotus par esse poßit.

Quæ vacuantur, defectiones siue à natura siue à medico factæ, non sunt æstimandæ copia immensa à medico. *si quæ*, quæ corpus molestant. *vacuentur*, deiiciantur natura aut vi medicamenti. *ferant*, ægroti tolerant & seipsi fiunt leuiores. *deliquium*, defectionẽ. *educere*, euacuare phlebotome seu venæ sectione. *conuenit*, in pletora scilicet. *si ægrotus*, si æger possit tolerare validarum virium beneficio.

APHOR. 24 ARGVM.

Quando commodè medicamēto purgante vti licet in morbis acutis.

EN τοῖσιν ὀξέσι πάθεσιν ὀλιγάκις, καὶ ἐν ἀρχῇσι τῇσι φαρμακείῃσι χρέεσθαι, καὶ τοῦτο προεξευκρινήσαντας ποιέειν.

In morbis acutis rarò, & per initia medicamento purgante vti oportet. Nec verò id inconsiderate faciendum.

Morbis, breui tempore motis, vrentibus feruentémque habentibus materiam *raro*, propter noxas & incommoda quæ purgationes ipsas sequuntur. *vti*, nisi turgeāt humores. *faciendum*, ea multa cautione & consideratione.

APHOR. 25 ARGVM.

Qua ratione deprehenditur medicamentum purgans bene aut malè processisse.

HN οἷα δεῖ καθαίρεσθαι, καθαίρωνται, ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσι. τὰ δὲ ἐναντία δυσχερῶς.

Si qualia oportet purgentur, confert, & facilè ferunt: si contraria, difficulter.

Purgentur, per medicamentum purgans. *confert*, quod id repurgetur quod obledebat. *& facilè ferunt*, ægrotantes. *si contraria*, purgentur qualia purgari non oportet, sed qualia erant retinenda. *difficulter*, ferunt qui repurgantur.

APHORISMORVM HIPPOCR. LIBRI II.

ARGVMENTVM.

Habet secundus hic liber, de quo vniuersalis & integra intentio assignari non poteſt, permulta quæ ad Ætiologiam Semeioticem, Physiologiam, & purgationẽ pertinent.

APHORISMI I. ARGVM.

Quando à somno prædici possit nunquid morbus saluber aut exitialis futurus sit.

APHOR. I.

EN ᾧ νοσήματι ὕπνος πόνον ποιέει, θανάσιμον, ἢν δὲ ὠφελέῃ, οὐ θανάσιμον.

Quo in morbo somnus laborē adfert, est mortiferum: Si verò leuationem, minimè est mortiferum.

Mo bo, morbi quocunque genere, eiusque particularibus tempo‹r›ibus. *laborem adfert.* ægrum lædit. *Mortiferum* mortale signū existit, idque si in declinatione accidat, in qua aliàs plurimū conferre solet. *leuationē*, si iuuat somnus in declinatione illa particulari non mortale est signum sui ratione, quòd bonum portendat.

APHOR. 2 ARGVM.

Eius quod superius dixit veluti exemplum subiungit.

OKου παραφροσύνην ὕπνος παύει, ἀγαθόν.

Vbi somnus delirationem sedat, bonum.

Vbi somnus, aut quæuis causa salubris, *delirationem*, & alia symptomata *sedat*, remittit. *bonum*, innuit, & multò melius vbi soluit.

APHOR. 3 ARGVM.

Somni ac vigiliarum exemplo immoderata omnia natura esse prorsus aduersa.

ΥΠνος, ἀγρυπνίη, ἀμφότερα τοῦ μετρίου μᾶλλον γινόμενα, κακόν.

Somnus & vigilia modum si excesserint, malum.

Vigilia, ipsi somno opposita. *excesserint*, immoderata fuerint. *malum*, signum existit & causa mala. somnus quidem immoderatus cerebrum nimis quàm conueniat refrigeratum & humectatum esse significat: vigiliæ verò immoderatæ siccitatem multam portendunt, cruditatem pariunt.

APHOR. 4 ARGVM.

Satietatis quoque & famis exemplo immoderata esse noxia.

ΟΥ πλησμονὴ, οὐ λιμὸς, οὐδ' ἄλλο οὐδὲν ἀγαθὸν, ὅτι ἂν μᾶλλον τῆς φύσιος ᾖ.

Non satietas, non fames, neque aliud quicquam quòd natura modũ excedat, bonum.

Satietas, copia ciborum parta. *fames*, quæ modum

modum naturæ excedit. *modum*, naturalem tum vſum tum ordinem eiúſque temperaturam.

APHOR. 5 ARGVM.

Quid præ ſe ferant ſponte natæ laßitudines morbos denunciant.

Κόποι αὐτόματοι φράζουσι νούσους.

Spontaneæ laßitudines morbos denuntiant.

Laßitudines, inſignes nullo corporis, aut animi motu natæ. *denunciant*, febres nimirũ ſi in toto ſunt corpore, vel partium, ſi in eis ſint, quippe ex ipſis morbi cauſam adeſſe ſignificatur.

APHOR. 6 ARGVM.

Tum demum lædi rationem vbi dolorificus affectus non ſentitur.

Ὁκόσοι πονέοντές τι τοῦ σώματος, τὰ πολλὰ τῶν πόνων οὐκ αἰσθάνονται, τουτέοισιν ἡ γνώμη νοσέει.

Qui ab aliqua corporis parte dolẽtes, ferè dolorem non ſentiunt, ijs mens ægrotat.

Dolentes, affectum dolorificum habentes. *Parte*, vel in toto corpore. *dolorem*, cum ſenſum triſtem, & moleſtum ab eo affectu

natum. *non sentiunt*, non apprehendunt mēs, ac tota facultas animalis sic est oppressa, vt fungi suo munere non posit.

APHOR. 7 ARGVM.

Quando tardè ac tenuiter, celeriter ac plenius, triplex nostra substantia reparanda & instauranda.

TA' ἐν πολλῷ χρόνῳ λεπτυνόμενα σώματα, νωθρῶς ἐπανατρέφειν δεῖ, τὰ δὲ ἐν ὀλίγῳ, ὀλίγως.

Quæ longo tempore extenuata sunt corpora, sensim reficere oportet, quæ verò breui, repentè.

Extenuata corpora, corpora tribus constātia, spiritib. humoribus, & solidis, quæ extenuantur per morbos præsertim longos *sensim*, longiore tēpore & tenuiter. *reficere oportet*: dum à morbo reualescunt. *quæ verò breui*, vt per morbos acutos, fluorem alui, inediam, vigilias extenuantur corpora, *repentè*, plenius reficere oportet: quoniam soli spiritus & humores resoluti sunt, non item solida membra.

APHOR. 8 ARGVM.

Causam exponit cur ex morbo conualescen-

ualeſcentes non recuperent vires, ettiamſi cibum appetant & abundè comedant.

Εἰ ἐκ νόσου τροφὴν λαμβάνων τις, μὴ ἰσχύῃ, σημαίνει ὅτι πλείονι τροφῇ τὸ σῶμα χρέεται. ἢν δὲ τροφὴν μὴ λαμβάνοντος, τοῦτο γίγνηται, χρὴ εἰδέναι, ὅτι κενώσιος δέεται.

Si à morbo cibũ adhibens quiſpiam vires non recipiat, copioſiore alimenta corpus onerari indicat. Si verò modicè, epulanti idem eueniat, vacuatione indigere ſciendum eſt.

Morbo, iam ſoluto. *cibum*, cum appetitu & largiùs. *non recipiat*, nòn corroboratur triplici facultate ſcilicet. *copioſiore alimento*, largiori cibo quàm facultates naturales imbecillæ in ſuccum conuertere, & in ſanguinem mutare poſsint. *eueniat*, quod ſi non aſſumente cibum à morbo hoc accidat vt non corroboretur aliquis. *Sciendum eſt*, ſcire oportet quod indiget euacuatione per phlebotomiam ſi corpus eſt pletoricum, per deiectionem ſi cacochymum.

APHOR. 9 ARGVM.

Corpora ad purgationem præparanda nequis purgationem temerè instituat, hac ratione ægrotanti damnum inferens.

Τὰ σώματα χρὴ, ὅκου ἄν τις βούληται καθαίρειν, εὔροα ποιέειν.

Corpora cum quis purgare volet, ea fluxilia faciat oportet.

Corpora cum quispiam purgare voluerit corpora, vel corporis partes, speciatim idque medicamento purgante. *fluxilia*, ea fluida, vel eas fluidas oportet facere, cunctis primum meatibus reseratis, deinde humoribus crassis incisis & extenuatis.

APHOR. 10 ARGVM.

Superioris Aphorismi velut rationem subiungit.

Τὰ μὴ καθαρὰ τῶν σωμάτων, ὁκόσον ἂν θρέψῃς, μᾶλλον βλάψεις.

Impura corpora quo plus nutrieris, eo magis læseris.

Impura, corpora non pura, qualitatis & quantitatis ratione. *nutrieris*, quanto plus nutries cibis suæ intemperiei similimis.

læseris,

læseris, tanto plus lædes, quippe alimentum quod offertur, corrumpitur, augétque vitiosorum humorum quantitatem.

APHOR. II ARGVM.

Quòd adiectione egentes citißimè reficere liceat.

Ῥᾷον πληροῦσθαι ποτοῦ, ἢ σιτίου.

Facilius est potu refici quàm cibo.

Refici, impleri corpus ob ægritudinem exãgue. *potu*, liquido omni & humido quod facilè alteratur & promptè distribuitur, *cibo*, solidísque omnibus ægrè alterabilibus & transmutabilibus.

APHOR. 12 ARGVM.

Quid, quæ post iudicationem in corpore relinquuntur, efficere soleant.

Τὰ ἐγκαταλιμπανόμενα ἐν τῇσι νούσοισι μετὰ κρίσιν, ὑποστροφὰς ποιέειν εἴωθεν.

Quæ à morbis post crisin relinquuntur recidiuos morbos facere consueuerunt.

Quæ, excrementa humorúmque prauorum reliquiæ & intemperaturę. *relinquuntur*, ab ipsa natura imbecilla. *post crisim*, imper-

fectam.*consueuerunt*, nisi in tempore vacuentur à medico quæcunque à natura imbecilla relicta sunt.

APHOR. 13 ARGVM.

Qua ratione futura aut iam facta crisis deprehendatur.

Ὁκόσοισι κρίσις γίνεται, τουτέοισιν ἡ νὺξ δύσφορος ἡ πρὸ τοῦ παροξυσμοῦ. ἡ δὲ ἐπιοῦσα εὐφορωτέρη ὡς ἐπιτοπολύ.

Quibus crisis fit, nox quæ accesionem præcedit grauis, quæ verò subsequitur, leuior ferè solet existere.

Crisis, quæ subita est & præceps in morbo mutatio, in melius vel deterius.*nox grauis*, difficilis & molesta. *præcedit accesionem*, antè accessionem prius inuadentem.*subsequitur*, ipsam iudicationem optimam & perfectam.*leuior*, quod iam natura à superuacuis & corpus molestantibus humoribus exonerata sit, atque adeò commodè tum homo quiescere possit.

APHOR. 14 ARGVM.

Quibus indiciis cognosci poßit num quæ per alui profluuium fit indicatio, bona

bona & perfecta sit.

EN τῆσι τῆς κοιλίης ῥύσεσιν, αἱ μεταβολαὶ τῶν διαχωρημάτων, ὠφελέουσιν, ἢν μὴ ἐς τὰ πονηρὰ μεταβάλλῃ.

In fluxionibus alui, excrementorum non in deteriora facta mutatio iuuat.

Fluxionibus, in profluuiis à natura ipsa factis post crisin. *excrementorum*, mutationes excrementorum ad odorem & colorem naturali proximum iuuant, quod corpus à pluribus humorum speciebus repurgent, nisi ad mala mutatio fiat, liuens nimirum, nigrum, pingue, graueolens.

APHOR. 15 ARGVM.

Qua ratione indicatio quæ per abscessum fit, bona & perfecta cognosci possit.

OΚου φάρυγξ νοσέει, ἢ φύματα ἐν τῷ σώματι ἐκφύεται, τὰς ἐκκρίσιας σκέπτεσθαι. ἢν γὰρ χολώδεες ἔωσι, τὸ σῶμα ξυννοσέει, ἢν δὲ ὅμοιαι τοῖσιν ὑγιαίνουσι γίνωνται, ἀσφαλὲς τὸ σῶμα τρέφειν.

Vbi fauces dolent, aut pustularum eruptiones exoriuntur in corpore, excre-

menta spectare oportet. nam si biliosa fuerint, unà corpus ægrotat: si verò sanorum excrementis similia, tutò corpus alere poteris.

Fauces, quum fauces & os reliquum ægrotant aphthisque infestantur. *pustularum eruptiones,* tubercula præter naturam: corpore erumpentia & pululantia nascuntur in corpore & cute veluti excrementorum receptaculo, *excrementa,* Vrinas nimirum, deiectiones, sputa, mucum, & alia omnia excreta. *biliosa,* vt biliosa tubercula. *ægrotat,* biléque plenum est, quam nondum ad cutem natura reposuit. *Similia,* si similes sanis sint excretiones tutum est corpus nutrire vt pote excrementis & vitiosis humoribus vacuum.

APHOR. 16 ARGVM.

Neque sanis, neque ægris simul inedia & exercitationibus vtendum: hoc est vbi est euacuatio, euacuatione non vtendum.

Ο Κὐ λιμὸς, ὀ δεῖ πονέειν.

Fame dominante, ab omni agitatione vacandum & labore.

Fame

Fame, vbi fames & ciborum defectus spontaneus vel coactus adest, laborandum non est, neq. vllo vehementi motu, siue animi, siue corporis vtẽdum: alioqui vires deiiciuntur, corpúsq. plus iusto exiccatur.

APHOR. 17 ARGVM.

Alimenti nõ plus quàm naturæ conueniat exhibendum.

Οκου ἂν τροφὴ παρὰ φύσιν πλείων ἐσέλθῃ, τὴν νοῦσον ποιέει, δηλοῖ δὲ καὶ ἡ ἴησις.

Vbi præter naturam copiosior cibus ingestus est, morbum inde creari indicat sanatio.

Cibus vel alimentum. *præter naturam*, vt ab eo immoderatiore grauetur natura, corpus nostrum gubernans. *Morbum creari*, sanatio per vacuationem morbos ex repletione curans, ostendit repletionem quæ est supra vires naturales, coctrices, & retentrices, morbum facere.

APHOR. 18 ARGVM.

Ciborum natura medico diligenter considerãda, vt qui promptè, qui tardè nutriant, non nesciat.

Τῶν τρεφόντων ἀθρόως καὶ ταχέως, ταχεῖαι καὶ αἱ διαχωρήσιες γίγνονται.

Eorum quæ confertim & celeriter alunt, celeres etiam excretiones esse solent.

Eorum, omnium in ventriculo, venis, & vniuerso corpore existentium. *confertim*, quæ vniuersim, affatim, & celeriter simulatque sumpta sunt. *Alunt*, nutriunt prima, secunda, & tertia coctione. *Excretiones*, veloces fiunt excretiones præsertim si habeant acrimoniam.

APHOR. 19 ARGVM.

Non omnino tuta acutorum morborum prædictiones, ob id medico in his non temere pronunciandum.

Τῶν ὀξέων νοσημάτων οὐ πάμπαν ἀσφαλέες αἱ προδιαγορεύσιες οὔτε τοῦ θανάτου, οὔτε τῆς ὑγείης.

In morbis acutis non omnino certæ sunt mortis aut salutis prædictiones.

In morbis acutorum morborum omnium etiam sine febre existentium, non semper sunt certæ prænuntiationes, ob subitas quę in his

in his contingunt mutationes humorum, acutos morbos efficientium, naturam sequentes,& quia humor infestans ex aliis in alias partes transfluit.

APHOR. 20 ARGVM.

Qui facilè per iuuētutem in senectute magna ex parte agrè excernunt: qui contra per ætatis vigorem agrè,in senectute facilè excernunt.

Ὀκόσοισι νέοισιν ἔουσιν, αἱ κοιλίαι ὑγραί εἰσι, τουτέοισιν ἀπογηράσκουσιν ξηραίνονται. ὁκόσοισι δὲ νέοισιν ἐοῦσιν, αἱ κοιλίαι ξηραί εἰσι, τουτέοισι πρεσβυτέροισι γινομένοισιν ὑγραίνονται.

Quibus in iuuentute aluus est humecta, iis in senectute siccatur: Quibus contrà sicca astrictáque iuuenibus fuit, iis senibus humècta laxáque fit.

Humecta, deiectio liquida facilísque, vel ob frigidam hepatis intemperiem, vel excretiuæ potentiæ robur, aut ob bilem eò profluentem. *exiccatur*, fitque deiectio sicca ob flauæ bilis inopiam, & facultatem expultricem imbecillem. *Quibus iuuenibus*, existentibus,*aluus*,sicca est,ob nimirum in;

temperiem calidam hepatis, aut paucam ciborum ingestionem, aut tardam defectionem. *senibus*, his senescentibus humectatur, eadem semper victus ratione in sumendis cibis obseruata.

APHOR. 21 ARGVM.

Qua ratione vehemens fames, & à frigiditate orta implacata appetentia curari possit.

Λιμὸν θώρηξις λύει.

Famem thorexis soluit.

Famem implacatam & à frigiditate ortam. *thorexis*, vini potio. *soluit*, vini potentis nimirum & meri, nam calefacit.

APHOR. 22 ARGVM.

Oppositorum opposita sibi inuicem remedia, satietatis & vacuationis exemplo.

Ἀπὸ πλησμονῆς ὁκόσα ἂν νοσήματα γένηται, κένωσις ἰῆται. καὶ ὁκόσα ἀπὸ κενώσιος, πλησμονὴ, καὶ τῶν ἄλλων ἡ ὑπεναντίωσις.

Qui à plenitudine morbi fiunt, vacuatione curantur: & qui ab inanitione pro-

ne proficiſcuntur, ſanantur plenitudine. Cæterorúmque contraria ſunt remedia.

Morbi. Partim geniti, partim gignendi, adhuc præſentes. *euacuatione, nam* morbi cauſam aufert. *plenitudine.* repletione ſiue refectione & ſatietate: nam illa adiiciunt quæ deficiunt: *cæterorúmque contraria, &c.* modo ſimplices præter naturam fuerint affectus.

APHOR. 23 ARGVM.

Acutorum morborum extremus terminus circumſcribitur.

ΤΑ' ὀξέα τῶν νουσημάτων κρίνεται ἐν τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρῃσι.

Morbi acuti iudicantur intra dies quatuordecim.

Acuti morbi. ſimpliciter, quinimò exactè acuti, & acutiſsimi, *quatuordecim*, & intra dies quatuordecim. *iudicantur*, criſíque finiuntur, fiunt enim ex tenui & acri materia, ob acrimoniam promptè reſolubili & iudicabili.

APHOR. 24 ARGVM.

Septimanarum quæ per quaternarios in duo æqua partiuntur, indicum

quoque & indicatoriorum dierum ratio exponitur.

Τῶν ἑπτὰ ἡ τετάρτη ἐπίδηλος. ἑτέρης ἑβδομάδος ἡ ὀγδόη ἀρχή. θεωρητὴ δὲ ἡ ἑνδεκάτη, αὕτη γάρ ἐστι τετάρτη τῆς ἑτέρης ἑβδομάδος. θεωρητὴ δὲ πάλιν ἡ ἑπτακαιδεκάτη. αὕτη γάρ ἐστι τετάρτη μὲν ἀπὸ τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης, ἑβδόμη δὲ ἀπὸ ἑνδεκάτης.

Index septimi quartus. Sequentis septimanæ octauus initiũ. Spectandus quoque est vndecimus siquidem is secundæ septimanæ quartus est. Rursúmque decimus septimus spectandus: is enim à quartodecimo quartus est, & ab vndecimo septimus.

Index septimi quartus, de his enim quæ in septimo (qui est primæ septimanæ postremus) futura sunt, quarto die iudicia sumuntur. *sequentis*, incipit enim statim. post vltimum primæ diem. *vndecimus*, dies, qui secũdam hanc septimanam in duo æqua partitur. *nam*, quid futurum sit decimoquarto die demonstrat. *is*, dies vndecimus. *quartus est*, alterius septimanæ. cuius principium

octauus fuit. *decimus septimus*, septimanã tertiam in duo æqua diuidens. *nam* quid futurum sit vicesimo die indicat. *quartodecimo.* postremo secũdæ septimanæ die, cui tertiæ huius principiũ copulatur *ab vndecimo septimus*, qui quartus erat secundæ septimanæ.

APHOR. 25 ARGVM.

Æstiuos morbos magna ex parte breues esse, autumnales longos, hyemem attingentes longissimos, quartanæ febris exemplo.

Οἱ θερινοὶ τεταρταῖοι πολλὰ γίνονται βραχέες. οἱ δὲ φθινοπωρινοὶ μακροὶ, καὶ μάλιστα οἱ πρὸς τὸν χειμῶνα συνάπτοντες.

Æstiuæ quartanæ plerunque breues Autumnales longæ, & inter eas maximè quæ ad hyemem vsque pertinent.

Æstiuæ, nimirum per æstatem natæ *plerunque*, modo omnia omnibus paribus paria respondeant: interdum enim quartana æstiua autumnali diuturnior, nimirum à vehementiori causa orta, humoréque à quo nascitur copiosiore. *breues*, quòd cũ vitiosi humores, ambiẽtis calore per vniuersum corpus fusi, promptè discutiantur, meatibus to

tius corporis patefactis. *Autumnales*, quartanæ, scilicet per autumnum natæ. *longæ*, tum quòd autumno sint peculiares, tũ quia propter æstatem, quę præcessit facultates factæ sint imbecilles. Adde quòd per ipsum corpus vniuersum superuacui humores, non ferantur, nec attenuati euaporent meatibus corporis occludi incipientibus, quòd humores tum minus sint attenuati, & crassiores, frigoréque meatus corporis intercipiãtur, nec humores noxij discutiantur.

APHOR. 26. ARGVM.

Præstare multo, vt conuulsio febrem præcedat, quàm vt sequatur.

Πυρετὸν ἐπὶ σπασμῷ βέλτιον γίνεσθαι, ἢ σπασμὸν ἐπὶ πυρετῷ.

Conuulsioni febrem accedere satius est, quàm febri conuulsionem.

Febrem, ex repletione factam. *accedere*, spõte naturæ. *satius est*, frigidos enim humores, neruosas partes opplentes, & conuulsionẽ efficientes, calefacit, extenuat, discutit, coquit, coctos propellit, & foras protrudit. *conuulsionem*, ex inanitione, hæc enim maximum malum ægrotanti minatur & planè exitiosa est.

APHOR. 27. ARGVM.

Haud confidendum his quæ leuant, citra aliquam vel sponte vel arte factã euacuationem: neque symptomata præter rationem accidentia admodum pertimescenda.

Τοῖσι μὴ κατὰ λόγον κουφίζουσιν οὐ δεῖ πιστεύειν, οὐδὲ φοβεῖσθαι λίην τὰ μοχθηρὰ γινόμενα παραλόγως. τὰ γὰρ πολλὰ τῶν τοιούτων ἐστὶν ἀβέβαια, καὶ οὐ πάνυ τοι διαμένειν οὐδὲ χρονίζειν εἴωθεν.

Non, si quid in morbis acutis fiat præter rationem leuius, fidere oportet, nec turbari si quid temere grauius acciderit. Istiusmodi enim multa sunt incerta, nec durare diu aut persistere solent.

Si quid fiat leuius, his quæ non ex ratione leuant & sine aliqua euacuatione, spontina aut medica, post signa coctionis fidendum non est: nam recidiuã minantur, maligniusque reuertuntur: nec formidanda sunt symptomata, nempe difficilem spirationem, delirium, vehementem febrem, & id genus alia, quæ præter rationem eueniunt: nihil e-

nim significant sed futuram morbi iudicationem ostendunt, quòd prius coctionis signa apparuerint. *Istiusmodi multa*, melior valetudo aut peior sine ratione. *Incerta*, stabilia non sunt, quia violenta multum durare non consueuerunt, sed facta iudicatione desinunt.

APHOR. 28 ARGVM.

In non exigua febre corpus eodem in statu permanere, vel magis quàm ratio postulat extenuari periculosum.

Τῶν πυρεσσόντων μὴ παντάπασιν ἐπιπολαίως τὸ διαμένειν καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τὸ σῶμα, ἢ καὶ συντήκεσθαι μᾶλλον τοῦ κατὰ λόγον, μοχθηρόν. τὸ μὲν γὰρ μῆκος νούσου σημαίνει, τὸ δὲ ἀσθένειαν.

Febricitantium non omninò leuiter, corpus sibi constare nec minui, aut etiam plus æquo colliquefieri, malum. Hoc si quidem virium imbecillitatem, illud morbi diuturnitatem significat.

Leuiter, sed grauiusculè, & velut media quadam febre inter mitem admodum ac vehementem. *constare & nihil minui*, neque collabi, malum est: nulla enim alia de causa id euenit, nisi ob cutis densitatem, & humores crassos,

crassos,frigidos,glutinosos,& ægrè solubiles,vt necesse sit morbum diuturnum fore. *colliquefieri*, contabescere. *malum, illud enim* perstare corpus.& nihil imminui,morbi lõgitudinem significat.*imbecillitatem*, Imbecillitatem viriũ significat.quæ magna ex parte cutis & humoris tenuitatem consequitur.

APHOR. 29 ARGVM.

In vniuersali morborum principio cum materia est cruda, vacuanda ea quidem si turgeat:cæterùm in vigore & statu morbi ab omni remedio abstinendum.

Ἀρχομένων τῶν νούσων ἤν τι δοκέῃ κινέειν κίνει. ἀκμαζουσῶν δὲ ἡσυχίην ἔχειν βέλτιόν ἐστιν.

Incipientibus morbis siquid mouendum videtur, moue:Vigentibus autem quiescere multò præstat.

Incipientibus morbis, in principio vniuersali dum materia est cruda.*Si quid* turgens.*mouendum videtur*,&phlebotomia vacuandum. *moue*,vt natura minorem iam factam materiam faciliùs concoquere & immutare possit.*vigentibus* in ipso vigore morbi & statu.

quiescere, & ab omni remedio abstinere: tunc enim natura materiam euincit, & concoctio fit, nec auxilio medico eget.

APHOR. 30 ARGVM.

Causam exponit cur in vigore morbi à præsidiorum vsu supersedendum sit.

ΠΕρὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ τέλη πάντα ἀσθενέστερα. περὶ δὲ τὰς ἀκμὰς ἰσχυρότερα.

Circa initia & finem morborum remißiora sunt omnia, in vigore vehementiora.

Omnia symptomata, accessiones, vigiliæ, dolores, sitis, inquietudines, & alia id genus, *remißiora*, & leuiora sunt. *in vigore*, in ipso vigore, in quo natura iam tota in hoc est vt noxios humores concoquat, *vehementiora*, symptomata sunt, morbum sequentia, veluti vmbra corpus.

APHOR. 31 ARGVM.

Idem docet quod paulò antè, malum nimirum esse vbi eius, qui è morbo cibum capit non augetur corpus.

Τῷ ἐξ ἀῤῥωςίης εὐσιτέοντι μηδὲν ἐπιδιδόναι τὸ σῶμα, μοχθηρόν.

Si à morbo bellè comedenti corpus non proficiat, malum.

Comedenti, post ægritudinem. *proficiat*, quod ad vires & mollem carnem. *malum*, nã alterum horum significat, vel hunc plus ingerere ciborum quàm facultas adhuc ex morbo imbecillior possit conficere, vel malorum humorum tantam esse in ventriculo reliquóque corpore copiam, vt quicquid ingestum fuerit, vnà statim corrumpatur.

APHOR. 31 ARGVM.

Conualescentium, qui melius euadunt & à morbo liberantur.

Ὁσα πολλὰ πάντες οἱ φαύλως ἔχοντες, κατ' ἀρχὰς μὲν εὐσιτέοντες καὶ μηδὲν ἐπιδιδόντες, πρὸς τῷ τέλει πάλιν ἀσιτέουσιν. οἱ δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀσιτέοντες ἰσχυρῶς, ὕστερον δὲ εὐσιτέοντες, βέλτιον ἀπαλλάσσουσιν.

Qui aduersa valetudine abundè initio comedunt nec proficiunt, ij ferè tandem omnes in cibi fastidium incidunt. Contrà, qui initio forti inedia vsi, cibũ

postea appetere incipiunt, inualetudine facilius liberantur.

Qui aduersa valetudine &c. omnes ferè conualescentes è morbo, qui malè se habent propter prauorum humorum reliquias. *initio*, circa initia conualescentię bene cibati appetentes nimirum & cibum cupientes, non proficientes sed imbecilles remanentes: In fine cibum non appetunt ob prauorũ humorum reliquias, quæ ea quæ assumuntur corrumpunt. vnde progressu temporis tanta prauorum humorum copia generatur, vt actiones ventriculi, & imprimis appetentia ipsa, pereant. *contra &c.* qui verò conualescentes à morbo circa initia conualescentiæ à cibo abhorrent, postea bene comedentes melius euadunt & liberantur à morbo, quòd principio parum appetentes, non plus quàm vires conficere queant, assumant: hinc fit vt vires quotidie auctę, morbi reliquias prorsus dissipent, isque dissipatis iterum probè appetant & comedant conualescentes.

APHOR. 33 ARGVM.

In omni morbo rationem firmam & constantem esse nec appetentiam deiici, bonum.

EN πάσῃ νούσῳ τὸ ἐῤῥῶσθαι τὴν διάνοιαν, καὶ εὖ ἔχειν πρὸς τὰς προσφορὰς, ἀγαθόν· τὸ δὲ ἐναντίον, κακόν.

In quouis morbo valere rationem, rectéque se ad ea quæ sumuntur habere, bonum. Contrà verò habere se malum.

In quouis morbo similari, instrumentali, & communi. *valere rationem*. neque lædi, *bonum*. quippe hoc ipsum probè esse affectum cerebrum omnésque neruosas partes significat. *sumuntur*, benéque appetere cibos, appetentia minimè læsa. *bonum*, ea enim quæ in ventre sunt, nempe cor, hepar, ventriculum, sana & robusta esse significat. *contrà*, vt si ratio ipsa & appetentia abolita turbatáque fuerint. *malum*, hæc enim cerebri, & ventris inferioris summam præ se ferunt imbecillitatem.

APHOR. 34 ARGVM.

Qui morbi minus habeant periculi & qui plus.

EN τῇσι νούσοισιν ἧσσον κινδυνεύουσιν οἷσιν ἂν οἰκείη τῆς φύσιος, καὶ τῆς ἡλικίης καὶ τῆς ἕξιος, καὶ τῆς ὥρης ἡ

νοῦσος ἢ μᾶλλον, ἢ οἷσιν ἂν μὴ οἰκείη κατά τι τουτέων.

Minus periculosè ægrotant ij, quorum vel naturæ, vel ætati, vel consuetudini, vel tempori familiaris morbus est, quàm quibus horum nullo affinis cognatúsque existit.

Minus ægrotant, in morbis omnibus calidis humidis frigidis, siccis, cum materia & sine materia. *minus periclitantur*, minúsque moriuntur ij. *naturæ*, temperaturæ totius vel partis, *aut ætati* annis distinctæ, *aut habitui*, corporísque consistentiæ: *aut tempori* aeri nimirum. *familiari*, siquidem in eiusmodi breuis est in id quod præter naturam est lapsus, & rursus, in id quod secundum naturam redditus. *Quam* quibus secundum nihil istorum Habitus, ætatis, naturæ, &c. *conruit*, periculo enim eiusmodi non vacant, quod non nisi à maxima & vehementissima causa excitentur, adde quòd longior eiusmodi est in id quòd præter naturam est lapsus: & ob id etiam longior in id quòd secundum naturam est redditus.

APHOR. 35 ARGVM.

Partes ad vmbilicum & imum ventrem

trem sitas in morbis præstare esse crassiores, quàm vehementer extenuatas.

ΕΝ πάσῃσι τῇσι νούσοισι τὸ περὶ τὸν ὀμφαλὸν καὶ τὸ ἦτρον πάχος ἔχειν βέλτιόν ἐστι τὸ δὲ σφόδρα λεπτὸν καὶ ἐκτετηκὸς, μοχθηρόν. Ἐπισφαλὲς δὲ τὸ τοιοῦτον καὶ πρὸς τὰς κάτω καθάρσιας.

In quouis morbo partes ad vmbilicum & infimum ventrem attinentes crassiores esse præstat. harum siquidem extenuatio & tabes mala: Sed ad inferiores quoque purgationes parum tuta.

In quouis morbo, similarium & instrumentalium partium. *Partes*, vt sunt ventriculus, hepar, lien, renes, vteres, vesica, vterus, octo Epygastrij musculi, mesenterium. *crassiores*, carnosámque substantiam habere *præstat.* Nam & calor natiuus validior, concoctio melior, & excretiones validiores. *harum extenuatio*, eiusmodi partium ad vmbilicum & imum ventrem attinentium. *mala*, nam & calor natiuus imbecillus est, neque fit proba concoctio, neque bonus generatur sanguis. *sed quoque*, eiusmodi partium extenuatio. *ad inferiores purgationes*, quæque per inferna fiunt. *parum tuta*, purgationes

enim minus rectè procedunt, cum sint abdominis ipsius musculi excretionis instrumenta, fæcum potissimum & vrinæ.

APHOR. 36 ARGVM.

Hominum duo genera non temerè medicamentis purgantibus vacuanda.

Οἱ ὑγιεινῶς ἔχοντες τὰ σώματα, ἐν τῇσι φαρμακείῃσι καθαιρόμενοι ἐκλύονται ταχέως, καὶ οἱ πονηρῇ τροφῇ χρεόμενοι.

Qui corporum salubritate sunt prædi ti, ij purgante hausto medicamine statim deficiunt, vt & qui prauo alimento vtuntur.

Salubritate, functiones corporis perfectissimè obeuntes, atque adeò absoluta & integra sanitate præditi. *hausto*, fortia nimirum & ab effectu cathartica quæque corpus multum exagitare possunt. *Statim deficiunt*, & syncope prehenduntur. non inueniens enim medicamentum sibi cognatum vitiosum & redundantem humorem quem educat, spiritus primum dissipat, deinde humida discutit, & tandem solida tabefacit. quibus omnibus corpus humanum constituitur. *prauo alimento*, per medicamenta euacuati celeriter exoluuntur, nam medicamentum

mentum corruptos humores à prauis cibis natos attrahens, per sensibiles corporis partes agit, qui cum acres sint, & mordaces, trã situ suo prædictis partibus molestiam inferunt, animíque defectum plurimum pungentes, inducunt.

APHOR. 37 ARGVM.

Periculosum esse purgare eos qui corpore sunt commoderato.

OI εὖ τὰ σώματα ἔχοντες, φαρμακεύεσθαι ἐργώδεες.

Qui integra sunt corporis valetudine medicationes ægrè molestéque ferunt.

Corporis Valetudine, quíque integra sanitate fruuntur. *medicationes*, nõ inueniens enim medicamentum, humorem quem educat vitiosum in corpore commoderato & symmetro, symptomata magna parit, syncopas, vertigines, intensa tormina, & id genus alias partésque corporis tandem colliquat & absumit. *ægrè*, difficulter & perniciosè.

APHOR. 38 ARGVM.

Ægroto nonnunquam permittendus deterior cibus & potus.

ΤΟ σμικρῷ χεῖρον καὶ πόμα καὶ σιτίον, ἥδιον δὲ, τῶν βελτιόνων μὲν,

ἀηδεστέρων δὲ, μᾶλλον αἱρετέον.

Paulò peior, sed suauior cibus & potus, meliori quidē sed ingrato præferendus.

Peior, causæque omnes salubres admouenda nimirum, educenda, facienda, sumenda. *suauior*, eligendus & præferendus, partim vt ægrotanti, qui hoc cibo & potu delectatur, gratificemur, partim etiam quòd illi vti iis ipsis vtile sit. ventriculus enim quæ cum voluptate assumuntur, auidius amplectitur faciliúsque concoquit. adde quòd quicquid in eo cibo & potu praui est emendatur, separatúrque ab eo quod bonum est, & subinde per aluum excernitur, *meliori*, cibo & potu. *sed ingrato*, modo sit ille paulò deterior. nam si valde sit prauus cibus & potus nulla ratione ægrotantibus concedi debet. His enim solùm in his gratificandum, ad quæ nulla magna sequitur noxa.

APHOR. 39 ARGVM.

Rarius senes quàm iuuenes in morbos incidere.

Οἱ πρεσβῦται τῶν νέων τὰ μὲν πολλὰ νοσέουσιν ἧσσον. ὅσα δ' ἂν αὐτέοισι χρόνια νοσήματα γίνηται, τὰ πολλὰ ξυναποθνήσκει.

Magnam

Magnam partem senes iuuenibus minus ægrotant: Semel autem diuturnis morbis correpti ferè vnà moriuntur.

Minus ægrotant, quòd continentissimè viuant: nec perinde, vt iuuenes, in victus ratione peccent, à qua intemperātiore superuacua complura in corpore & cruditates tandémque morbi generantur. *morbis correpti*, per incontinentiam, aut alia de causa. *moriuntur*, aut insanabiles tota vita durant, ídque propter virium imbecillitatem, quæ frigidos morbos, quibus vt similibus prehenduntur senes, concoquere non possunt.

APHOR. 40 ARGVM.

Postremam præcedentis aphorismi partem exemplo confirmat.

Βράγχοι καὶ κόρυζαι τοῖσι σφόδρα πρεσβύτῃσιν οὐ πεπαίνονται.

Destillationes & grauedines coctionem in valde senibus non admittunt.

Destillationes, siue, humorum à capite ad fauces fluxiones. grauedines, humorum ad nares decubitus. *coctionem*, neq; concoquuntur propter caloris inopiam & virium imbecillitatem.

APHOR. 40 ARGVM.

Quando in animi defectione ægrotantes mori contingit.

OI ἐκλυόμενοι πολλάκις καὶ ἰσχυρῶς ἄνευ φανερῆς προφάσιος, ἐξαπίνης τελευτῶσι.

Qui sæpè & vehementer sine causa manifesta animo linquuntur, ij derepentè moriuntur.

Qui sæpè, multísque vicibus. *sine causa*, extrinsecus euenient e. *linquuntur*, animíque defectionem patiuntur. *moriuntur*, quòd vitale robur in iis admodum imbecille sit.

APHOR. 41 ARGVM.

Quanam Apoplexia curari, quæ minus possit.

ΛΙεῖν ἀποπληξίην ἰσχυρὴν μὲν ἀδυνατον, ἀσθενέα δὲ οὐ ῥηΐδιον.

Apoplexiam fortem nullo prorsus modo, debilem ægrè curaueris.

Apoplexiam fortem, & vehementem. *nullo modo*, propter ablationem respirationis, sine qua nemo viuere potest. *debilem verò*, apoplexiam curare in qua ordinem aliquem seruat respiratio

respiratio ipsa ægrè, omnibus & magna dili gentia adhibitis præsidiis.

APHOR. 43 ARGVM.

Quando ij qui strangulantur ad vitam redeunt, & quando minus.

Τῶν ἀπαγχομένων καὶ καταλυομένων μηδέ πω δὲ τεθνηκότων, οὐκ ἀναφέρουσιν οἷσι ἂν ἀφρὸς ᾖ περὶ τὸ στόμα.

Strangulati aut suffocati, nondum tamen mortui, ad se non redeunt, quibus circa os collecta spuma apparuerit.

Strangulati, laqueo aut manuum iniectione, quæ instar laquei sunt *suffocati*, dissoluti qui tamē mori debent ob strangulationem. *redeunt* non reuiuiscunt, nec ad vitam redeunt. *spuma*, in his enim vehementissimè cor incenditur, & pulmones magna cum vehementia sucussantur.

APHOR. 44 ARGVM.

Natura obesos celerius mori quàm graciles.

Οἱ παχέες σφόδρα κατὰ φύσιν, ταχυθάνατοι γίγνονται μᾶλλον τῶν ἰσχνῶν.

Qui natura sunt valde craßi, breuiore vita fruuntur quàm qui graciles.

Qui natura ſtatímque ab ortu & ineunte ætate *craßi*, obeſi. *breuiore vita*, citius intereunt, & moriuntur. *graciles*, graciliori vt enim plus caloris innati quàm obeſis ineſt.

APHOR. 45 ARGVM.

Pueros comitiali morbo laborantes triplici potißimum ratione liberari.

Τῶν ἐπιληπτικῶν τοῖσι νέοισιν ἀπαλλαγὴν αἱ μεταβολαὶ μάλιστα τῆς ἡλικίης, καὶ τῶν τόπων, καὶ τῶν βίων ποιέουσι.

Epilepſia laborantes pueros quum loci victúſque, tum maximè ætatis mutatio liberat.

Epilepſia, quicunque pueri morbo comitiali, quem epilepſiam medici vocant. *laborantes*, eáque afflicti. *ætatis*, puerilis in iuuentutem, quæ calida eſt & ſicca, morbo comitiali frigido humido aduerſa. *loci*, cum nimirum in calidiorem & ſicciorem regionem transferuntur. *victúſque*, quo nimirum calidiorem & ſicciorem habitum corporis efficiunt. *liberat*, & maximè quicunque à pituita prouenit.

APHOR. 46 ARGVM.

Vrgentiori dolori primò ſuccurrendum

dum duorum dolorum exemplo.

ΔΥο πόνων ἅμα γινομένων μὴ κατὰ τὸν αὐτὸν τόπον, ὁ σφοδρότερος ἀμαυροῖ τὸν ἕτερον.

Ex duobus simul doloribus non eundem locum occupantibus, qui vehementior est, alterius sensum obscurat.

Doloribus. non corporis partem eandem, *occupantibus*, infestantibus cum sensu tristi & molesto. *vehementior*, vis enim sensifica tota ad vehementiorem distrahitur. ob id minor minus sentitur.

APHOR. 47 ARGVM.

In tumoribus præter naturam dolores & febres excitari cum pus conficitur.

ΠΕεὶ τὰς γενέσιας τοῦ πύου οἱ πόνοι καὶ οἱ πυρετοὶ συμβαίνουσι μᾶλλον, ἢ γινομένου.

Dum pus fit, dolores ac febres accidunt magis, quàm confecto.

Pus, substantia crassum, *fit*, conficitur & elaboratur. *dolores*, fiunt, ratione qua materia circunstantes partes intendit ob ipsius fusionem & spirituum dissolutionem. *ac febres*, corde concalefacto. *confecto*, quippe

materia tum attenuata eſt, & multum ſpirituum exhalauit, putrida denique concocta ſunt.

APHOR. 48 ARGVM.

Contraria contrariorum eſſe remedia, motus & quietis exemplo.

ΕΝ πάσῃ κινήσει τοῦ σώματος, ὁκόταν ἄρχηται πονέειν, τὸ διαναπαύειν εὐθὺς, ἄκοπον.

Quoquo modo corpus moueatur, ſimul ac laborare cœpit, quies ſtatim laſſitudinem leuat.

Corpus, in omni corporis motu vehemẽtiore. *vbi laborare*, fatigari quoque & dolere. *quies laßitudinem*, quòd in ea vires reficiantur ac reparentur.

APHOR. 49 ARGVM.

In obeundis exercitiis conſuetudinem multum poſſe.

ΟΙ εἰθισμένοι τοὺς συνήθεας πόνους φέρειν, κἂν ὦσιν ἀσθενέες ἢ γέροντες, τῶν ἀσυνήθων ἰσχυρῶν τε καὶ νέων, ῥᾷον φέρουσι.

Quotidianis laboribus aſſueti, etiam ſi inualidi ſint aut ſenes, inſuetis quam-

nis

nis robustis & iuuenibus, facilius consueta ferunt exercitia.

Laboribus assueti, qui consueti sunt solitos labores atque adeo omne exercitij genus ferre, multis actibus frequenter iteratis. *Inualidi*, imbecilles, minúsque virium habeãt, *aut senes*, quibus paucum calidum innatum inest. *insuetis*, labores eiusmodi ferre. *iuuenibus facilius ferunt*, partes enim corporis ita exercitatæ, robustiores & duriores euadũt, mutuo ipsarum attritu, genuini caloris augmento, & spiritus citatiore motu.

APHOR. 50 ARGVM.

Longo tempore consueta insuetis minus molestare, de consuetudine tandem immutanda cogitandum.

ΤΑ' ἐκ πολλοῦ χρόνου συνήθεα, κἂν ᾖ χείρω, τῶν ἀσυνήθων ἧσσον ἐνοχλεῖν εἴωθε. δεῖ οὖν καὶ ἐς τὰ ἀσυνήθεα μεταβάλλειν.

Consueta longo tempore, etiamsi deteriora sint, insuetis minus molesta solent esse. Quare ad insolita quoque facienda mutatio.

Consueta penè in naturam transierunt. *deteriora*, haudquaquam natura bona. *insuetis*, natura innocuis. *quare insolita*, non repentè, sed paulatim. *facienda mutatio*, idque non in omni ætate, sed iuuentute maximè fieri debet.

APHOR. 51 ARGVM.

Naturam subitas mutationes non ferre, atque adeò illi nimium omne aduersum & inimicum.

Τὸ κατὰ πολὺ καὶ ἐξαπίνις κενοῦν, ἢ πληροῦν, ἢ θερμαίνειν, ἢ ψύχειν, ἢ ἄλλως ὁκωσοῦν τὸ σῶμα κινεῖν, σφαλερόν. καὶ γὰρ πᾶν τὸ πολὺ τῇ φύσει πολέμιον. τὸ δὲ κατ' ὀλίγον, ἀσφαλὲς, καὶ ἄλλως ἢν καὶ τῆς ἐξ ἑτέρου ἐφ' ἕτερον μεταβαίνῃ.

Semel multum & repentè vel vacuare, vel replere, vel calfacere, vel refrigerare, aut alio quouis modo corpus mouere periculosum: omne siquidem nimium natura inimicum. Paulatim verò quod fit tutum, cùm aliàs tum maximè vbi ab vno ad aliud facienda est mutatio.

Multum, & plus quàm vires tolerare possin

ſint. *repentè vacuare*, omnes ex æquo humores educendo, *vel replere*, plurimùm ac repẽtè, non vacat periculo, quòd id vel ſuffocatio vel vaſorum aliquorum ruptio ſubſequatur. *vel calefacere, vel refrigerare*, plurimũ ac repentè *periculoſum*. hoc enim ſtuporem inducit, natiuúmque calorem extinguit, illud verò humores exurit & febres incendit *corpus mouere*, vt exercitiis, balneis. *periculoſum*, plurimum ac repentè illa facere. *omne ſiquidem nimium naturæ inimicum*, commoderationem enim elementorum euertit. *tutum*, periculóque vacat.

APHNR. 52 ARGVM.

Non temere medico mutationi medicamentorum ſtudendum.

ΠΆντα κατὰ λόγον ποιέοντι, καὶ μὴ γινομένων τῶν κατὰ λόγον, μὴ μεταβαίνειν ἐφ' ἕτερον. μένοντος τοῦ δόξαντος ἐξ ἀρχῆς.

Non, ſi recta ratione gerenti omnia ſecundum eam minus ſuccedat, protinus eſt ad aliud tranſeundum, modò illud conſtet quod ab initio viſum fuit.

Recta ratione, inuenienti quid morbus, quid ægri temperatura, ætas, vires, anni

tempora, locus, consuetudo, & cætera id genus, exigant. *secundum*, adhibitis sedulo præsidiis omnibus. *Non est transeundum ad aliud*, facultate diuersum medicamentum. *ab initio visum*, vt si is sit morbus quem esse ab initio putauit, nec aliud interueniat symptoma, quod illum à priore instituto recedere cogat.

APHOR. 53 ARGVM.

Eadem magna ex parte fieri quæ Apho. 20. sectionis huius secundæ docuit.

Ὁκόσοι τὰς κοιλίας ὑγρὰς ἔχουσι νέοι μὲν ὄντες, βέλτιον ἀπαλλάσσουσι τῶν τὰς ξηρὰς ἐχόντων. ἐς δὲ τὸ γῆρας, χεῖρον ἀπαλλάσσουσι. ξηραίνονται γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῖσιν ἀπογηράσκουσι.

Quibus aluus est humida, iuuentam quidem agunt facilius quàm qui eandem siccam habent, sed senectute difficilius defunguntur. Ipsis siquidem senescentibus ferè resiccatur.

Aluus, Quicunque aluos humidas habent, vel ob cibi largiorem copiam aut festinam

festinam deiectionem, vel intemperiem frigidam hepatis.

APHOR. 54 ARGVM.

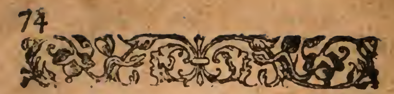
Longam staturam qua in iuuentute pulchra est, matura senectute confici.

ΜΕγέθη δὲ σώματος ἐννεάσαι μὲν, ἐλευθέριον, καὶ οὐκ ἀειδές. ἐγγηρᾶσαι δὲ δύσχρηστον καὶ χεῖρον τῶν ἐλασσόνων.

Vt traducenda iuuentuti liberalis & speciosa corporis magnitudo, ita senectuti inutilis & paruitate deterior.

Magnitudo liberalis, proceritas, neque indecens magnitudo, sed pulchra & decora propter rectitudinem. *deterior*, nam ista mole grauati senes incuruantur ac gibbosi redduntur.

APHORISMORVM HIPPOCR. LIBRI III.

ARGVMENTVM.

Tertius hic liber reducitur ad Aetiologiam ferè, locos duos communes indicans, vires ætatum, & morbos varios per ætates.

APHORISMI I. ARGVM.

Anni temporum mutationes, præsertim magnas & repentinas in ipsis particularibus anni temporibus accidentes, procreare morbos.

Αἱ μεταβολαὶ τῶν ὡρέων μάλιστα τίκτουσι νοσήματα, καὶ ἐν τῇσιν ὥρῃσιν αἱ μεγάλαι μεταλλαγαὶ ἢ ψύξιος, ἢ θάλψιος, καὶ τ' ἄλλα κατὰ λόγον οὕτως.

Mutationes temporum potissimum pariunt morbos, & in ipsis temporibus magna

magnæ mutationes frigoris aut caloris, cæterorúmque ad proportionem his respondentium.

Mutationes temporum. anni, sese mutuo cõsequentium & succedentium inuicem. ipsæque adeò temperamentorum alterationes. *potissimum pariunt morbos*, vt causæ efficrices, & externæ morborum gignendorum: quippe horum mutationes aerem etiam quem assiduò inspiramus, corpora quoque nostra alterant, humorésque varios generant, & potissimum in his corporibus quæ sunt ad patiendum apta & idonea, *magnæ*, repentinæ. *mutationes aut frigoris, aut caloris*, verbi gratia hyeme, vel æstate, vel autumno pariunt morbos. *Cæterorúmque*, aliæque mutationes pro ratione eodem modo parere solent morbos. vt est mutatio humiditatis, vel siccitatis, ventorum copia aut defectus.

APHOR. 2 ARGVM.

Aliquas hominum temperaturas esse quæ ad æstatem bene se habeant, aliquas quæ ad hyemem.

Τῶν φυσίων αἱ μὲν πρὸς θέρος, αἱ δὲ πρὸς χειμῶνα εὖ ἢ κακῶς πεφύκασι.

Naturarum quædam ad æstatē, aliæ ad hyemem benè aut malè se habent.

Naturarum, hominum, quæ temperatura est ex quatuor elementis constans. *quædam*, frigidæ, humidæ. *ad æstatem*, bene se habent, quod harum excessus & immoderatio æstatis caliditate & siccitate corrigatur, ac temperetur. *aliæ*, calidæ & siccæ naturæ. *ad hyemem bene maléue se habent*, bene quidem quòd per vtramque oppositionem hyemis emendetur excessus, & ad symmetriam fiat reditus: malè verò frigidæ humidæ, quod à simili hyemis temperatura earundem excessus augeatur.

APHOR. 3 ARGVM.

Morbos & ætates magis aut minus esse procliues & habiles ad ipsa loca & victus rationes.

Τῶν νούσων ἄλλαι πρὸς ἄλλας εὖ ἢ κακῶς πεφύκασι, καὶ ἡλικίαι τινὲς πρὸς ὥρας, καὶ χώρας, καὶ διαίτας.

Morbi alij ad alia tempora benè vel malè se habent. Et quædam ætates ad tempora alia & loca & aliud victus genus.

Benè

Benè vel malè se habent, súntque magis aut minus procliues & habiles ad ipsam generationem & curationem. *& quædam ætates*, benè vel malè se habent. *ad alia*, vt æstatem, hyemem, non ad generationem quidem, sed ad curationem, *& loca & victus genus*, bene vel malè se habent ætates quædam & naturæ.

APHOR. 4 ARGVM.

Autumnales morbi quando expectandi.

ΕΝ τῇσιν ὥρῃσιν ὅταν τῆς αὐτῆς ἡμέρης ὅτε μὲν θάλπος, ὅτε δὲ ψύχος γίγνηται, φθινοπωρινὰ τὰ νουσήματα προσδέχεσθαι χρή.

In temporibus cùm eodem die modò calor modò frigus, autumnales morbi expectandi.

In temporibus, anni quibusuis. *calor*, vt meridie. *frigus*, vt in ipsa aurora & vesperi rursus. *fit*, idque plurimis consequenter diebus. *autumnales morbi*, qui inæquales sunt & inconstantes malíque iudicij.

APHOR. 5 ARGVM.

Ventos ipsos magnum habere momē-

tum in procreandis morbis aliísque corporis malis, Austri & Aquilonis exemplo.

Νότοι βαρήκοοι, ἀχλυώδεες, καρηβαρικοὶ, νωθροί, διαλυτικοί. ὁκόταν οὗτος δυναστεύῃ, τοιαῦτα ἐν τῇσιν ἀῤῥωστίῃσι πάσχουσιν. ἢν δὲ βόρειον ᾖ, βῆχες, φάρυγγες, κοιλίαι σκληραὶ, δυσουρίαι, φρικώδεες, ὀδύναι πλευρέων, στηθέων. ὁκόταν οὗτος δυναστεύῃ, τοιαῦτα ἐν τῇσιν ἀῤῥωστίῃσι προσδέχεσθαι χρή.

Auster auditum hebetat, caliginem visui obducit, caput grauat, membris tarditatem & languorem conciliat. Quum itaque is increbrescit, talia inualidis accidunt. Contrà Aquilo tusses mouet, fauces exasperat, aluum indurat, vrinam supprimit, horrores excitat, lateris & pectoris dolores facit. Hoc itaque dominante, talia infirmos expectare oportet.

Auster, natura calidus, humidus, à meridie spirans. *auditum hebetat*, vt qui sua humidi-

tate ſenſuum inſtrumenta impleat & obtundat. *caliginem*, ratione oculorum, quos obtenebrat, & ratione ſui, dum turbulentum, craſſum, & caliginoſum aërem efficit. *caput grauat*, quòd hoc ipſum nimia humiditate compleat. *tarditatem*, pigritiam inferens, principio neruorum plus æquo humectato, & languidas reddens corporis partes omnes, & neruos potiſsimum relaxans. *increbreſcit*, quando eiuſmodi tempeſtas & constitutio auſtrina præualuerit longóque tempore durauerit. *talia*, ſymptomata. *inualidus* in morbis patiuntur qui ægrotant. *contra* Aquilonia ſi fuerit conſtitutio, & tempeſtas auſtrinæ contraria. *tuſſes*, quòd tum frigidus inſpiretur aër, qui aſperam arteriam, aliáque inſtrumenta inſpirationi ſeruientia, lædit. *fauces*, faucium aſperitates fiunt, quòd aer inſpiratus faucibus primùm occurrens eas inæqualiter deſiccat, & exaſperat. *aluum*, totum enim corpus flãte Borea exiccatur, & feces longiori tempore detinentur, nec excernuntur. *vrinam*, quòd veſica pars neruoſa ab Aquilonis frigore offenditur. *horrores*, quòd aër frigidus ſit, & conſequio totum corpus frigeſcat. *laterus*, ob frigiditatem, quæ has partes mala qualitate afficit, & ad reſpirationis motum ineptiores reddit, *dominante* quando hæc

tempeſtas præualuerit, & Aquilo vehemẽtior & crebrior cæteris ventis fuerit. *talia,* ſymptomata. *infirmos*, in morbis iam factis expectare oportet.

APHOR. 6 ARGVM.

Qua ratione febres in ea ætate quæ veriſimilis eſt, finiantur.

Ὁκόταν θέρος γίνηται ἦρι ὅμοιον, ἱδρῶτας ἐν τοῖσι πυρετοῖσι πολλοὺς προσδέχεσθαι χρή.

Quum æſtas ſit ſimilis veri, ſudores in febribus multos expectare oportet.

Æſtas, natura calida ſicca *veri*, & temperaturam commoderatam habentem. *in febribus*, & morborum aliorum, qui ſudorib. finiuntur iudicationibus. *expectare oportet*, nam tunc æſtas moderato ſuo calore humiditates corporis ad cutim trahit, nõ autem per modum vaporis diſcutit, vnde vniuerſa humiditas in febrium iudiciis excreta ſudores efficit.

APHOR. 7 ARGVM.

Temporis ac totius anni conſtitutionibus reſpondere morbos magna ex parte.

EN τοῖσιν αὐχμοῖσι πυρετοὶ ὀξέες γίνονται καὶ ἢν μὲν ἐπὶ πλέον ᾖ τὸ ἔτος τοιοῦτον ἐὸν, οἵην τὴν κατάστασιν ἐποίησεν, ὡς ἐπιτοπολὺ καὶ τὰ νουσήματα τοιαῦτα δεῖ προσδέχεσθαι.

Magnis ſiccitatibus febres fiunt acutæ. Quod ſi annus talis eſſe pergat, qualem temporis ſtatum effecerit, tales ferè morbos expectare oportet.

In ſiccitatibus, & temporibus plus iuſto ſiccioribus, *febres acutæ*, quæ citò deſinunt, & grauia habent ſymptomata. *fiunt*. ſiccitas enim humores efficit bilioſos, qui ſubinde febres pariunt acutas. *annus*, vniuerſus magna ex parte talis fuerit, vt ſiccitas humiditati præualeat. *ſtatum*, qualem fecerit conſtitutionem ſiccam, humidam, calidam. *morbos*, ſiccos ac bilioſos, atq. adeò acutos, ſi anni conſtitutio ſicca, humidos, pituitoſos, & longos morbos ſi humida fuerit.

APHOR. 8 ARGVM.

Quibus anni temporibus ſynceri morbi, & boni iudicij fiant, & quibus inſtabiles malique iudicij.

ΕΝ τοῖσι καθεστῶσιν καιροῖσιν ἢν ὡραίως τὰ ὡραῖα ἀποδιδῶσιν, εὐσταθέες καὶ εὐκρινέες αἱ νοῦσοι γίνονται. ἐν δὲ τοῖσιν ἀκαταστάτοισι ἀκατάστατοι καὶ δύσκριτοι.

Certis temporibus & suam tempestiuitatem seruantibus certi & tempestiui, ac indicatu faciles morbi fiunt. Incertis autem & alienis, incertæ quoque ægrotationes fiunt & ad indicandum difficiles.

Certis, & moderatis quæque ordine quodam suam seruant temperaturam.

Tempestiuitatem seruantibus, cum opportunè ac suo tempore tempestiua omnia redduntur, vt cum syderum ortus & occasus, pluuia, serenitas, & venti ordine naturali fiunt *certi & tempestiui*, morbi constantes stabiles, faciles, & an ſceri: *indicatu faciles*, quippe tum natura & facultas robustæ sunt, faciléque morbi stabilis causas demoliuntur, *incertis*, inconstantibus autem, & immoderatis temporibus, in quibus nihil moderatum existit, sed omnia turbata, *incertæ*, inconstantes, instabiles, inquieti, & turbarum pleni morbi fiũt, *difficiles*, quòd statim perniciosi,

niciosi, cum periculosis, & grauibus symptomatibus iudicentur, vel omnino faciāt recidiuam.

APHOR. 9 ARGVM.

Autumnum magna ex parte insaluberrimum esse, Ver autem saluberrimum.

EN φθινοπώρῳ ὀξύταται αἱ νοῦσοι, καὶ θανατωδέσταται τὸ ἐπίπαν. ἦρ δὲ ὑγιεινότατον, καὶ ἥκιστα θανατῶδες.

Autumno in vniuersum morbi acutissimi & perniciosissimi: Ver autem saluberrimum & minimè exitiosum.

Acutissimi, vehementissimi & ad suum vigorem celerrimè properantes. *in vniuersum*, magna ex parte, propter eius inæqualitatem quæ multorum prauorum humorum causa existit: deinde quòd æstiuum tempus, quod præcessit, humores veluti assauit. Præterea per æstum vires redditę sunt imbecilles, atque adeò vitiosi humores, iterum petere (ob ambientis frigiditatem, quę matutino tempore ac vesperi viget) profundũ corporis incipiunt. Adde quòd hoc tempore propter fructuum ferè omnium copiam praui humores procreantur, Ver

saluberrimum. Propterea quòd sit temperatum. *minimè exitiosum*, minúsque exitiosis morbis obnoxium. Vtcunque autem in vere morbi contingant, tamen omnes eiusmodi erunt, vt periculo vacent.

APHOR. 10 ARGVM.

Autumnum tabidis & extrema consumptis macie perniciosum.

Τὸ φθινόπωρον τοῖς φθίνουσι κακόν.
Autumnus tabidis nocuus.

Autumnus tabidis nocuus, & quibus pulmo exulceratur malus: carnibus enim & omni pinguedine destituti, nullum omnino propugnaculum habent, quo ab iniuria causarum externarum vindicentur: quippe autumni frigus in profundum subiens, pulmonem potissimum aliásque principes partes infestat & lædit.

APHOR. 11 ARGVM.

Anni tempora à sua commoderatione recedentia, multa mala hominibus adferre.

Περὶ δὲ τὸν ὡρέων, μὴν ἢν ὁ χειμὼν αὐχμηρὸς καὶ βόρειος γένηται, τὸ δὲ ἔαρ ἔπομβρον καὶ νότιον, ἀνάγκη τοῦ

θέρεος

θέρεος πυρετοὺς ὀξέας καὶ ὀφθαλμίας, καὶ δυσεντερίας γίνεσθαι, μάλιστα δὲ τῇσι γυναιξὶ, καὶ ἀνδράσι τοῖσιν ὑγροῖσι τὰς φύσιας.

Inter anni partes, si hyems sicca & aquilonia, ver pluuiosum & australe fuerit, æstate necesse est febres acutas fieri & opthalmias, & dysenterias, mulieribus præsertim & viris naturâ humidioribus.

De temporibus anni. *anni partes, hyems:* quæ cum moderata est, nec valde sicca est, nec suprà id quod opportunum est frigida. *sicca & Aquilonia*, paulóque quàm suæ naturæ conueniat, & siccior. & frigidior. *Ver.* alioqui temperatum, *pluuiosum*, assiduè. *& australe*, calidúmque. *necesse est æstate*, modo suam hæc ipsa seruet naturam, *febres acutas*, humiditates enim in nostrum corpus receptæ, tum ebulliunt. & corrumpuntur, vnde per arterias ad cor perueniente corruptione, febres acutæ necessariò fiunt. *opthalmias*, & lippitudines, caput enim humiditatibus plenum cùm sit, quæ superueniente æstate efferuescunt, & ebulliunt, & per venas neruósque suos ad oculos de-

cumbunt, *disenterias*, inteſtinorum difficultates eadem materia ebulliente, & à capite ad inteſtina tranſmiſſa, quæ tandem ſua mordacitate inteſtina corrodit, & exulcerat. *mulieribus*, humidis & ocioſis. *& humidioribus*, ob id paratioribus ad ſupradictos affectus.

APHOR. 12. ARGVM.

Variè affici homines ob duas alias temperaturas temporum ſupradictorum non naturales.

ΗΝ δὲ νότιος ὁ χειμὼν καὶ ἔπομβρος καὶ εὔδιος γίνηται, τὸ δὲ ἔαρ αὐχμηρὸν καὶ βόρειον, αἱ μὲν γυναῖκες ἦσιν οἱ τόκοι πρὸς τὸ ἦρ, ἐκ πάσης προφάσιος ἐκτιτρώσκουσιν. αἳ δ᾽ ἂν τέκωσιν, ἀκρατέα καὶ νοσώδεα τὰ παιδία τίκτουσιν, ὥστε ἢ παραυτίκα ἀπόλλυσθαι, ἢ λεπτὰ καὶ νοσώδεα ζῆν ἐόντα. τοῖσι δὲ ἄλλοισι δυσεντερίαι, καὶ ὀφθαλμίαι ξηραὶ γίνονται· τοῖσι δὲ πρεσβυτέροισι κατάῤῥοι συντόμως ἀπολλύντες.

Contrà verò ſi auſtralis hyems & pluuioſa & repens fuerit, ver ſiccum & aqui-

aquilonium, mulieres quibus partus in ver incidit quauis occasione abortiunt, aut si pariant tam infirmos & morbosos partus edunt, vt vel statim ipsi intereãt, vel tenues & valetudinarij viuant. Cæteris dysenteria & opthalmia siccæ fiunt, & senibus catarrhi perniciem breui allaturi.

Australis, Hyems calida nimirum *& pluuiosa*, supramodum. *Aquilonium*, frigidum nimirum, vt præscriptæ hyemi sibíque ipsi opponatur. *partus incidit*, imminet verno ipso tempore. *abortiunt*, quando quidem cotyledones ob humiditatem relaxantur, & vis frigoris vterum penetrat, fœtúmque lædit, qui subinde calcitrans, & sine órdine se mouens, ligamenta & cotyledones disrumpit, & tandem egreditur, potentia excretrice suscitata, & fœtum propellente. *si pariunt*, vbi ad legitimum vsque tempus in vtero gestauerint. *morbosos*, imbeciles, & inualidos, legitimo tempore expectato. *statim intereunt*, ob subitam in contrarium mutationem. *viuunt*, emendata noxa quã in vtero contraxerunt, recta victus ratione, aliísque cõmodis præsidiis. *Cæteris*, iunioribus nimirũ hominibus, ceu pituitosis,

dysenteriæ, ob pituitam, quæ à capite ad ventrem defluit, in quo moram diutius trahens mordet, atque abradit intestina. *ophthalmiæ* biliosis maximè. frigus enim superueniens, veluti manus quædam extrinseca, capit quandam vti spongiam cerebrum. atque adeò exprimit illam quæ in ipso continetur humiditatem. *Senibus catarrhi*, destillationes & fluxiones. *perniciem*, quæ cito interimant: quòd per venas à capite, ad partes inferiores tendentes plenitudinem faciant, & neruorum dissolutionem, vnde & velociter terminantur.

APHOR. 13 ARGVM.

Aestatem & autumnum à sua commoderatione declinãtia hominibus morbos inferre.

ΗΝ δὲ τὸ θέρος αὐχμηρὸν καὶ βόρειον γένηται, τὸ δὲ φθινόπωρον ἔπομβρον καὶ νότιον, κεφαλαλγίαι ἐς τὸν χειμῶνα γίνονται, καὶ βῆχες, καὶ βράγχοι, καὶ κόρυζαι, ἐνίοισι δὲ καὶ φθίσιες.

Aestate verò sicca & aquilonia: Autũno pluuioso & australi, vehementes capitis dolores in hyemem, & tusses ranci-

raucitates, & grauedines, nonnullis etiam tabes expectandæ.

Aquilonia, frigida nimirum, atque adeò à sua naturali temperatura, quæ calida est, declinante. *Dolores capitis ad hyemem fiunt*, siquidem humidus supramodum autumnus caput multis humiditatibus explet, quas frigida hyems quæ subsequitur, in vnum cogit & compingit. *Et tusses* humoribus nimirum à capite expressis, & in thoracem defluentibus. *raucitates*, siue raucedines, prædictis humoribus ad fauces deriuatis, *grauedines*, vbi ad nares humor delabitur. *tabes*, pulmonúmque exulceratio, & maximè his, qui ad eam apti sunt.

APHOR. 14 ARGVM.

Autumnus perinde atque æstas Aquilonius & siccus, quos morbos inferat.

ΗΝ δὲ βόρειον ᾖ καὶ ἄνυδρον, τοῖσι μὲν ὑγροῖσι ἐοῦσι τὰς φύσιας, καὶ τῇσι γυναιξὶ ξύμφορον, τοῖσι δὲ λοιποῖσιν ὀφθαλμίαι ἔσονται ξηραὶ, καὶ πυρετοὶ ὀξέες, καὶ μακροὶ, ἐνίοισι δὲ καὶ μελαγχολίαι.

Aquilonio verò & sicco autumno, hominibus natura humidis & mulieribus commoditas parabitur. Alios ophthalmiæ siccæ, & febres partim acutæ partim longæ, quosdam etiam melancholiæ malè habebunt.

Autumno, perinde atque æstate. *commoditas parabitur.* conferet: exiccantur enim ob hanc constitutionem, & ad hyemem exiccati perueniunt *alios* &c. qui non sunt natura præditi ophthalmiæ siccæ, siccantur enim supramodum. eueniunt *& febres acutæ*, quod nimirum tenuissima parte bilis resoluta maneat acerrima *longæ*, vt quartanæ sunt, bilis siquidem atra, ex qua hæ proueniunt, bifariam generatur, & quod flaua bilis superassetur absumatúrque & quod sanguis crassescat *quosdam*, non omnibus enim accidunt. *melancholiæ*, atræ biles & potissimum hos qui atra bile natura abundant.

APHOR. 15 ARGVM.

Simplicem totius anni temperaturam siccam, imbribus aßiduis præferendam,

Τῶν δὲ καταστασίων τοῦ ἐνιαυτοῦ τὸ μὲν ὅλον οἱ αὐχμοὶ τὸν ἐπομβριῶν,

εἰσιν

εἰσὶν ὑγιεινότεροι, καὶ ἧσσον θανατώδεες.

Ex tempestatibus anni in vniuersum siccitates assiduis imbribus salubriores, & minus mortiferæ.

Ex anni tempestatibus constitutionibus & dispositionibus, *in vniuersum* quod in totum dixerim, vt simul omnia comprehendam, *siccitate imbribus sunt salubriores*, humiditates enim supefluæ temporibus siccis exiccantur, neque tot generantur, & quæ iam genitæ sunt corriguntur. Adde siccitatem à putredine liberare, quam humiditas inducit. *& minus mortiferæ*, plures enim ab humiditate, putredinum causa, quàm à siccitate, conseruatiua, mori constat.

APHOR. 16 ARGVM.

Prædictas duas constitutiones varia morborum genera adferre.

Νοσήματα δὲ ἐν μὲν τῇσιν ἐπομβρίῃσιν ὡς τὰ πολλὰ γίγνεται, πυρετοί τε μακροὶ, καὶ κοιλίης ῥύσιες, καὶ σηπεδόνες, καὶ ἐπίληπτοι, καὶ ἀπόπληκτοι, καὶ κυνάγχαι. ἐν δὲ τοῖσιν αὐχμοῖσι, φθινώδεες, ὀφθαλμίαι, ἀρθρίτιδες, στραγγουρίαι, καὶ δυσεντερίαι.

Assiduis imbribus morbi ferè fiunt, febres longæ, fluxiones alui, putredines, epilepsiæ, apoplexiæ, anginæ, Siccitatibus autem morbi tabifici, ophthalmiæ, articulorum dolores, vrinæ & intestinorum difficultates.

Imbribus, morbi pluuiarum multitudine. *ferè*, magna ex parte, in humida enim constitutione alij etiam morbi ab Hippocrate non commemorati nasci possunt. *febres longæ*, nam corpora multa humiditate implentur facilè putrescente, quæ non nisi in longo tempore concoqui potest, quod vt plurimum crassa, glutinosa, & densa fit. *fluxiones*, homines enim in humida constitutione crebrò per aluum egerunt illam humorum superabundantiam. *putredines*, simpliciter & absolutè. *epilepsiæ*, morbi comitiales. *apoplexiæ*. nam hæc duo mala ex pituita, quę per imbres generatur, nasci consueuerunt. *& anginæ*, nonnunquam superfluitatum multitudine ad fauces collecta, vel magna ex parte fluxionibus ex capite firmatis in faucibus. *in siccitatibus*, morbi tabem adferentes, fiunt exclusa tamen pulmonis exulceratione, quæ in ficciore tempore potius curatur, quàm irritetur, *ophthalmiæ*, siccæ,

materia nimirum biliosa, aridáque ad oculos transmissa, per siccitates, quæ & pruritum excitat, & ipsos exulcerat. *articulorum dolores*, non quidem omnes, sed ij tantum qui ex humorum acrimonia, ad articulos decumbente procreantur, quod accidit si accesserit etiam sic citati caliditas. *vrinæ*, stillicidia vrinæ, quoniam biliosi humores & acuti mordent, & continuè excitant vesicam, & stillatim effundunt vrinam. *difficultates intestinorum*, accidunt per siccitates ingentes.

APHOR. 17 ARGVM.

Quæ commoda, quæque nocumenta quotidiana constitutio pariat.

Αἱ δὲ καθ' ἡμέρην καταστάσιες, αἱ μὲν βόρειοι τά τε σώματα συνιστῶσι, καὶ εὔτονα, καὶ εὐκίνητα, καὶ εὔχροα, καὶ εὐηκοώτερα ποιέουσι, καὶ τὰς κοιλίας ξηραίνουσι, καὶ τὰ ὄμματα δάκνουσι, καὶ περὶ τὸν θώρηκα ἄλγημα, ἤν τι προϋπάρχῃ, μᾶλλον πονέουσιν. αἱ δὲ νότιοι διαλύουσι τὰ σώματα καὶ ὑγραίνουσι, καὶ βαρυκοΐας, καρηβαρίας ποιέουσιν, καὶ ἰλίγγους ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσι, καὶ τοῖσι σώμασι δυσκινησίην, καὶ τὰς κοιλίας ὑγραίνουσι.

Quotidianæ tempestates, aquiloniæ cogunt corpora firmántque, mobiliora item expeditioráque, & coloratiora & auditu valentiora reddunt, aluum siccant, oculos mordẽt, & si pectus dolor aliquis prius habuerit, exasperant: Contra, austrinæ eadem soluunt & humectant, auditum hebetant, caput grauant, vertiginem oculis, tarditatem & languorem corporibus adferunt, aluum humectant.

Tempestates, perseuerantes. *aquiloniæ*, frigidæ siccæ. *cogunt*, corpora densant, & sua frigiditate contendunt, robustioráque reddunt, & validiora. *expeditiora*, quòd superuacuas corporis humiditates exhauriant, ac dissipent, leuioráque corpora, & ad motum promptiora efficiant. *coloratiora*, quod omnes actiones naturales, & sanguinis probam in iecore elaborationem coadiuuent. *auditu valentiora*, omnes enim actiones animales firmant. *aluum siccant*; durásque efficiunt, vt suprà Aphoris. 5. dictum est. *oculos mordent* sua frigiditate, non erodendo vt calidum, sed continuum diuellendo. *& si pectus*, ipsúmque adeò thoracem. *exasperent*, nec

nec mirum, cùm eum etiam qui prius non adfuit excitent, quippe frigidum inimicum ossibus & pectori existit. *austrinæ*, constitutiones calidæ humidæ, *soluunt corpora, &c.* languida reddunt, ob causas præcitato Aphor. adductas *& vertigine*, excitatur enim flatus, capite humiditate multa oppleto, qui circa oculos mouetur, & vertigines parit. *tarditatem adferant*, siquidem principio neruorum humectato circa voluntarios motus pigritiam apparere necesse est. *& aluum humectant*, & per ea liquida per inferiora excernuntur.

APHOR. 18 ARGVM.

Quæ quibus ætatibus sint maximè commoda tempora.

Κατὰ δὲ τὰς ὥρας, τοῦ μὲν ἦρος καὶ ἄκρου τοῦ θέρεος, οἱ παῖδες, καὶ οἱ τουτέων ἐχόμενοι τῇσιν ἡλικίῃσιν ἄριστά τε διάγουσι καὶ ὑγιαίνουσι μάλιστα. τοῦ δὲ θέρεος καὶ τοῦ φθινοπώρου μέχρι μὲν τινὸς οἱ γέροντες. τὸ δὲ λοιπὸν φθινοπώρου καὶ τοῦ χειμῶνος, οἱ μέσοι τῇσιν ἡλικίῃσι.

Quod ad tempora verò pertinet, vere & prima æstate pueri & his ætate pro-

ximi optimè degunt valéntq. maximè. Aestate verò & autumno ad aliquam vsque partem senes. Reliquo autumno & hyeme qui mediam ætatem agunt.

Prima æstate. principio nimirum æstatis. *pueri,& proximi,&c.* nēpe adolescentes. *optimè degunt,* quò eorūdem naturæ temporum horum temperatura maximè conueniat: adolescentes enim quorum natura temperata est, in ipso vere quod itidem temperatum existit. optimè degunt. pueri autem æstatis principio, hoc enim parum à mediocritate ad calorem & siccitatem declinat, atque adeò puerorum naturæ, quæ calida & humida est, magis quadrant. *Æstate verò & autumno.* autumni nimirum prima parte. *senes,* optimi degūt, vtpote natura frigidi. *reliquo autumno & hyeme.* optimè degunt. *qui mediam ætatem agunt,* inter adolescentiam & senectutem, quos iuuenes & florentes ætate rectè appellaueris, hi enim cum calidi sint & sicci, hyeme quæ contraria est, salubriùs degunt.

APHOR. 19 ARGVM.

Omnia morborum genera in singulis anni temporibus irruere posse nedum horum

rum temperatura congenera.

NΟσήματα δὲ πάντα ἐν πάσῃσι τῇσιν ὥρῃσι γίγνεται, μᾶλλον δ᾽ ἔνια κατ᾽ ἐνίας αὐτέων καὶ γίγνεται καὶ παροξύνεται.

Quilibet in quibusuis temporibus morbi fieri possunt: Nonnulli tamen in quibusdam magis tum fiunt tum irritantur.

Quilibet, generísque omnis quibusuis nullo temporis ad tempus habito discrimine. *irritantur*, quòd hæc tempora morborum eiusmodi naturæ sint accommodata.

APHOR. 20 ARGVM.

Morbi recensentur magna ex parte accidere soliti verno tempore.

ΤΟΥ μὲν γὰρ ἦρος τὰ μανικὰ καὶ τὰ μελαγχολικὰ, καὶ τὰ ἐπιληπτικὰ, καὶ αἵματος ῥύσιες, καὶ κυνάγχαι, καὶ κόρυζαι, καὶ βράγχοι, καὶ βῆχες, καὶ λέπραι, καὶ λειχῆνες, καὶ ἀλφοὶ, καὶ ἐξανθήσιες ἑλκώδεες πλεῖσται, καὶ φύματα, καὶ ἀρθριτικά.

Vere enim insania, melancholia, epilepsia, fluxiones sanguinis, angina, gra-

uedines, destillationes, tusses, lepra, impetigines, vitiligines & pustulæ vlcerosæ plurimæ, tubercula, articulorum dolores.

Vere insaniæ, furores melancholiæ & atræ biles fiunt, non quòd hoc tempore biliosi & melancholici humores generentur, sed quòd aliis temporibus procreati sint, ac hyeme in corporis profundo delitescentes nunc tandem veris caliditate diffusi ac commoti maniam ac melancholiam pariant. *epileptiæ*, morbi comitiales, propter pituitam per hyemem in corpore natam, vere autem commotam & diffusam. *& fluxiones sanguinis*, omnésque sanguinis excretiones mediocres siue per nares, siue per hæmorrhoides: siue per vterum fiant, verno enim tempore sanguis crescit, ac incrementum suscipit. *anginæ*, quòd humores diffusi ad fauces aut guttur confluant, ibíque inflammationem patiant. *grauedines, destillationes*, raucedines. *tusses*, propter pituitam hyeme in capite natam, vere autem diffusam ad nares, aut fauces, aut pulmonem. *lepræ*, quòd ipso vere praui & maligni humores à profundo corporis, vt centro, ad cutem ipsam, vt circunferentiam deferantur. *& impetigines*, ex serosis, tenuibus, acribúsque humori-

humoribus vnà cum crassioribus permixtis generari solitæ. *vitiligines*, quæ quandoque à pituitoso, quandoque à melancholico humore fiunt. *tubercula*, ad cutem nimirum malorum humorum abundantia euocata. *articulorum dolores*, ad quos vt viliores & imbecilliores à natura alieni humores deferuntur.

APHOR. 21 ARGVM.

Æstiui morbi exprimuntur, quorum quidam proprij, quidam alieni sunt.

ΤΟΥ͂ δὲ θέρεος ἔνιά τε τουτέων, καὶ πυρετοὶ ξυνεχέες, καὶ καῦσοι, καὶ τριταῖοι πλεῖστοι, καὶ τεταρταῖοι, καὶ ἔμετοι, καὶ διάῤῥοιαι, καὶ ὀφθαλμίαι, καὶ ὤτων πόνοι, καὶ στομάτων ἑλκώσιες, καὶ σηπεδόνες αἰδοίων, καὶ ἵδρωα.

Æstate verò nonnulli horum & febres continuæ, & ardentes, & tertianæ plurimæ, quartanæ item, & vomitiones alui, profluuia, ophthalmiæ, aurium dolores, oris vlcerationes, genitalium putredines, & sudationes.

Æstate, eius videlicet initio. *nonnulli*, morbi fiunt, *horum*, qui scilicet vere acci-

dunt, *febres continuæ, & ardentes*, ob flauam bilem, quæ plurima æstate aceruatur, intra vasa putrescentem. *tertianæ*, ob supradictum humorē extra vasa putrescentem. *quartanæ*, atque hæ quidem in extrema æstatis parte, quæ ad autumnum vergit, eiúsque naturæ proxima est, accidunt. *vomitiones*, biliosa materia, quæ leuis est, exuberante & vomitum proliciente. *alui profluuia*, bilioso humore per inferiora defluente & excretionem irritante. *ophthalmiæ*, lippitudines oculorum. *aurium dolores*, quum enim calida sit æstas, humores dissoluit meatúsque aperit. *& oris vlcerationes*, propter biliosos humores ad os delatos. *genitalium putredines*, nam quum hæ partes humidiores sint, humiditas à calliditate promptè corrumpitur. *& sudationes*, quæ pustulæ sunt, à sudoribus biliosioribus vel mordacioribus prouenientes.

APHOR. 22 ARGVM.

Morbi autumno potissimum fieri soliti exponuntur.

ΤΟΥ͂ δὲ φθινοπώρου, καὶ τῶν θερινῶν τὰ πολλὰ, καὶ πυρετοὶ τεταρταῖοι καὶ πλανῆτες, καὶ σπλῆνες, καὶ ὕδρωπες, καὶ φθίσιες, καὶ στραγγουρίαι, καὶ λειεν-

λειεντερίαι, καὶ δυσεντερίαι, καὶ ἰσχιάδες, καὶ κυνάγχαι, καὶ ἄσθματα, καὶ εἰλεοὶ, καὶ ἐπιληψίαι, καὶ τὰ μανικὰ, καὶ τὰ μελαγχολικά.

Autumno æstiui etiam multi morbi, & febres quartanæ, & incertæ, lienis tumor, aqua inter cutem, tabes, vrinæ difficultas, intestinorum tum læuitas, tum difficultas, coxæ dolores, angina, anhelatio, intestinorum parte quapiam coarctatio, epilepsia, insania, melancholia.

Autumno multi, manente adhuc autumni initio bilioso humore à quo febres continuæ, & tertianæ, aliíque morbi fiunt. *quartanæ*, vtpote illi peculiares, duplicem habentes generationem, alteram à flaua bile superassata, alteram à sanguine crasso. *incertæ*, erraticæ, ob atram bilem, quæ in quibusdam partibus mouetur, in quibusdam immota manet, in aliis putrescit aut feruere incipit. *& lienis tumores*, magni ob atræ bilis superfluitatem. *aqua inter cutem*, ex liene accidens. is enim per longos morbos contrahens duritiem, ad consensum subinde agit iecur, omníque corpori ista ratione

aquam inter cutem conciliat. *tabes*, propter frigiditatem, & ſiccitatem, & temporis inæqualitatem, atque adeò, propter humorum prauitatem. *vrinæ*, humorum peruerſitate penetrante, & ſua infeſtante acrimonia excretricem facultatem. *inteſtinorum*, quæ prope finem ipſius autumni fiunt, ſúntque ferè inſanabiles. *coxæ dolores*, & coxendicum dolores, ob malignitatem humorum & frigiditatem. *& anginæ*, bile ad faucium muſculos delata. *anhelatio*, ob humorum motum ad partes interiores, & frigiditatem. *epilepſiæ*, propter repentinam ad contrariam tranſmutationem. *inſania*, ob bilioſorum humorum malignitatem, *melancholia*, ob melancholicum humorem.

APHOR. 23 ARGVM.

Morbi quoque hyeme ſuam naturam ſeruante, fieri ſoliti recenſentur.

ΤΟΥ͂ δὲ χειμῶνος, πλευρίτιδες, περιπνευμονίαι, λήθαργοι, κόρυζαι, βράγχοι, βῆχες, πόνοι ϛηθέων καὶ πλευρέων καὶ ὀσφύος, καὶ κεφαλαλγίαι, ἴλιγγοι, ἀποπληξίαι.

Hyeme pleuritides, peripneumoniæ, lethargi, grauedines, raucitates, tuſſes, *pecto-*

pectoris, laterum & lumborum dolores, cephalalgiæ, vertigines, apoplexiæ.

Hyeme, modo seruet suam naturam, *pleuritides*, fiunt inflammata membrana intrinsecus costas & latera succingente ex decubitu pituitosi humoris & biliosi præsertim *peripneumoniæ*, ob intensum frigus *grauedines, raucitates, tusses*, quorum omnium causas superius adduximus *laterum*, potissimum qui in carnosis costarum partibus oriuntur, vel qui ex plurimis cruditatibus cibísque crassis ac pituitosis, crudos humores generantibus fiunt, qui quum se repente in vacuum thoracis locum aut in ipsum pulmonem recipiunt, imaginationem factæ inflammationis exhibent. *lumborum dolores*, ob frigus & pituitosos humores, *cephalalgiæ, vertigines, apoplexiæ*, propter causas supra expositas.

APHOR. 24 ARGVM.

In diuersis ætatibus diuersos fieri morbos.

ΕΝ δὲ τῇσιν ἡλικίῃσι τοιάδε συμβαίνει, τοῖσι μὲν σμικροῖσι, καὶ νεογνοῖσι παιδίοισιν ἄφθαι, ἔμετοι, βῆχες, ἀγρυ-

πνίαι, φόβοι, ὀμφαλοῦ φλεγμοναί, ὤτων ὑγρότητες.

Secundum ætates autem hi morbi fiunt, paruis & nuper natis puerulis oris vlcera, vomitiones, tuſſes, vigiliæ, pauores, vmbilici inflammationes, aurium humiditates.

Oris vlcera, quæ Aphtæ Græcis vocantur, & fiunt ob inſtrumetorum molliciem, neque tactum, negue lactis ſuſtinent qualitatem, in quo ſerum eſt, vim abſtergendi naturaliter habens, *vomitiones*, propter lactis quod aſſumunt abundantiam, ventriculum grauantem. *tuſſes*, nam pueris facillimè propter cerebri humiditatem ad pulmonem aſperámque arteriam defluentem, tuſsis accidit. *vigiliæ*, propter mala, quibus infeſtantur, nempe oris vlcera, vomitiones vmbilici inflammationes, quæ quidem, vt pote dolorem excitantia, vt minus dormiant efficiunt, vel accidunt vigiliæ, quando lac in ventriculo corrumpitur, acréſque humores ſurſum efferuntur ad caput, cerebrum exſiccantes. *pauores*, propter alimenta in ventriculo corrupta, quæ ſubinde ob vapores ab iis ſurſum latos terribilia ſomnia excitant, *vmbilici infl. mmationes*, quod re-

center abſciſſi fuerint, itaque inflammatio fit ſicut in aliis partibus abſciſsis fieri ſolet. *aurium humiditates*, ob nimiam totius corporis, & capitis humiditatem.

APHOR. 15 ARGVM.

Quibus morbis corripiantur pueruli ad dentitionis tempus accedentes.

Πρὸς δὲ τὸ ὀδοντοφυεῖν προσάγουσιν, οὔλων ὀδαξισμοὶ, πυρετοὶ, σπασμοὶ, διάῤῥοιαι, καὶ μάλιστα ὅταν ἀνάγωσι τοὺς κυνόδοντας, καὶ τοῖσι παχυτάτοισι τῶν παίδων, καὶ τοῖσι σκληρὰς τὰς κοιλίας ἔχουσι.

Aduentante dẽtitionis tempore gingiuarum pruritus, febres, conuulſiones, alui profluuia maximè quum caninos edunt, & iis præſertim qui craſſiſſimi ſunt, & qui aluo ſunt dura.

Aduentante dentitionis tempore, vt ſeptimo menſe, *gingiuarum pruritus.* habent quod dentes prodeant, & tanquam ſtimuli gingiuarum carni infigantur. *febres*, propter dolorem, & gingiuarum inflammationem. *conuulſiones*, tum propter crudum alimentum, & quia neruoſæ partes nondum ſatis

validæ sunt. *alui profluuia*, quoniam alimentum non bene coquitur, neque distribuitur. *maximè cum caninos*, canum dentibus exertis similes: quum enim acutiores cæteris sint dentibus, nihil mirum si maiores quandoque febres, & inflammationes excitent. *crassissimi sunt*, nam iis accidunt superiores morbi, & potissimum cõuulsiones. *aluo dura*, quia plenitudinem & seruat & auget.

APHOR. 26 ARGVM.

Quibus morbis prehendantur qui mediam agunt ætatem inter dentientes, & pubertati proximos.

Πρεσβυτέροισι δὲ γινομένοισι παρίσθμια, σπονδύλου τοῦ κατὰ τὸ ἰνίον εἴσω ὤσιες, ἄσθματα, λιθιάσιες, ἕλμινθες στρογγύλαι, ἀσκαρίδες, ἀκροχορδόνες, σατυριασμοὶ στραγγουρίαι, χοιράδες, καὶ τ᾽ ἄλλα φύματα, μάλιστα δὲ τὰ προειρημένα.

Ipsis verò grandiusculis tonsillarum inflammationes, vertebræ in occipitio introrsum luxationes, anhelationes, calculi, lumbrici rotundi, ascarides, verru-

ca pensiles, satyriasmi, stranguriæ, struma, & alia tubercula, præcipuè verò antedicta.

Grandiusculis tonsillarum, quæ sunt secundum oris gulæque interstitium. *luxationes*, ad intra inclinationes: ab iis enim partibus contrahuntur nerui, à quibus & ligamenta, & tandem vertebræ. *anhelationes*, oppletis respirationis instrumentis, ab his quæ desuper fiunt fluxionibus. *calculi*, ob eorum edacitatem: humores enim multos & crudos coaceruant, quorum crassior pars vna cum vrina in vesicam descendens, lapidis materia fit, eóque magis quo caliditas accedit, quæ satis vehemens est. *lumbrici rotundi*, & lógi. (*ascarides*, tenues quidam lumbrici, qui in parte maximè inferiore crassi intestini, & circa anum, visuntur, omnes à putredine ortum habentes. *verrucæ pensiles*, quas Græci Acrochordonas vocant, quæ mali humoris multitudine generantur, quæ potentia robusta existente, ad superficiem reiicitur. *strumæ*, prominentes iuxta aures glandularum tumores, in collo, alis & inguinibus fieri solitæ. *stranguriæ*, ob pituitosam materiam, quæ generatur hac in ætate ob ingluuiem. *alia tubercula*, tumores alij præter naturam in hac ætate degentibus accidunt.

ante dicta, verrucæ nimirum penſiles, ſatyriaſmi, ſtrumæ & ſtranguriæ.

APHOR. 27 ARGVM.

Quibus morbis corripiantur ad pubertatem accedentes.

TOῖσι δὲ ἔτι πρεσβυτέροισι καὶ πρὸς τὴν ἥβην προσάγουσι, τούτεων τε τὰ πολλὰ, καὶ πυρετοὶ χρόνιοι μᾶλλον, καὶ ἐκ ῥινῶν αἵματος ῥύσιες.

Grandioribus autem & ad pubertatem accedentibus ſuperiorum etiam morborum multi, & febres diuturniores potius, & ex naribus ſanguinis fluxiones.

Grandioribus ad pubertatem, annum nimirum agentibus 12. 13. aut 14. *morborum multi*, quales ſunt lumbrici, & lapides. *febres diuturniores potius*, quam prioribus, tunc enim materia multo maior exiſtit, & vires paulo quam antea robuſtiores. *ex naribus ſanguinis fluxiones*, accidunt in tali ætate conſtitutis, nam hic humor in ea incipit ſuperabundare, quod minus de eo abſumatur quàm in præcedenti ætate.

APHOR. 28 ARGVM.

Qua ratione puerorum morbi iudicentur.

ΤΑ δὲ πλεῖστα τοῖσι παιδίοισι πάθεα κρίνεται, τὰ μὲν ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι, τὰ δὲ ἐν ἑπτὰ μησὶ, τὰ δὲ ἐν ἑπτὰ ἔτεσι, τὰ δὲ πρὸς τὴν ἥβην προσάγουσιν. ὅσα δ᾽ ἂν διαμείνῃ τοῖσι παιδίοισι καὶ μὴ ἀπολυθῇ περὶ τὸ ἡβάσκειν, ἢ τῇσι θήλεσι περὶ τὰς τῶν καταμηνίων ῥήξιας, χρονίζειν εἴωθεν.

Pueris maxima ex parte, morbi iudicantur, alij intra dies quadraginta, non nulli intra septem menses, quidam intra annos septem, alij ipsis etiam ad pubertatem accedentibus. Qui verò permanserint, neque pueris circa pubertatem, neque fœminis quum menstrua erumpunt soluti fuerint, inueterascere consueuerunt.

Morbi, passiones, nimirum diuturnæ. *pueris*, nempe his qui in tribus prædictis ætatibus constituti sunt. *iudicantur*, & terminantur. *intra quadraginta dies*, quadragesimus

namque dies diuturnorum primus est decretorius, & finis acutorum ex mutatione seu degeneratione. *intra septem menses*, vt quartana febris & crebri anhelitus. *intra annos septem*, vt est morbus comitialis. *alij ipsis etiam ad pubertatem*, vt est morbus prædictus comitialis, qui in multis pubertatis tempore iudicatur, & in mulieribus cum mẽstrua erumpunt, quo tempore humoribus malignis repurgatis muliebres morbi finiuntur. *inueterascere consueuerunt*, longo tempore perdurare: quod enim natura facere non potuit, neque ars faciet, etsi præsidiis vtatur.

APHOR. 29 ARGVM.

Iuuenum morbi recensentur.

Τοῖσι δὲ νεηνίσκοισιν, αἵματος πτύσιες, φθίσιες, πυρετοὶ ὀξέες, ἐπιληψίαι, καὶ τ᾽ ἄλλα νουσήματα, μάλιστα δὲ τὰ προειρημένα.

Adolescentibus sanguinis expuitiones, tabes, febres, acutæ, epilepsiæ, aliíque morbi, sed præcipuè nunc dicti.

Adolescentibus sanguinis expuitiones, ob inordinatam victus rationem, aut propter vasorum fractionem aut erosiorem flaua bilis redundantis in ipsis, *tabes*, propter sanguinis

guinis expuitionem *febres acutæ*, ob putrefa ctionem bilis in ipsis redundantis. *epilepsiæ*, ex praua victus ratione, & per consensum à bile flaua os ventriculi infestante, atque adeo propter iuuenum temperaturam quæ planè biliosa est. *aliique morbi*, præter iam dictos, vt suntquicunque à flaua bile nascuntur, vt phrenetis, ardens febris, cholera, & Intestinorum difficultas. *præcipuè nunc dicti*, morbi accidunt in hac ætate.

APHOR. 30 ARGVM.

Morbi mediæ ætatis & constantis exprimuntur.

Τοῖσι δὲ ὑπὲρ τὴν ἡλικίην ταύτην ἄσθματα, πλευρίτιδες, περιπνευμονίαι, λήθαργοι, φρενίτιδες, καῦσοι, διάρροιαι χρόνιαι, χολέραι, δυσεντερίαι, λειεντερίαι, αἱμορροΐδες.

Vltra hanc ætatem prouectis asthmata pleuritides, peripneumoniæ, lethargi, phrenitides, ardentes febres, diuturna alui profluuia, cholera, dysenteria, lieteria, hæmorrhoides.

Vltra hanc ætatem, iuuenilem. *asthmata*,

ſuperueniunt, his qui inter iuuentutem & ſenectutem conſtituti ſunt, idque non ætatis ratione, ſed quia in victus ratione perinde atque iuuenes peccant. *pleuritides*, ob prædictas cauſas. *lethargi*, ob pituitam in cerebro coaceruatam, cuius beneficio non dormiunt ſolum, ſed omnium obliuiſcuntur. *phrenitides*, ob bilem flauam in præcedenti ætate generatam, nec dum planè extinctam & expulſam. *ardentes febres*, ſiue ardores. *choleræ*, ob cauſam ſupra dictam. *dyſenteriæ*, ob cauſas ſuperius adductas. *hæmorrhoïdes*, materia deorſum delata per venas à natura deſtinatas.

APHOR. 31 ARGVM.

Morbi in vltima ætate, quæ ſenectus dicitur, accidentes exprimuntur.

Τοῖσι δὲ πρεσβύτῃσι, δύσπνοιαι, κατάρροι βηχώδεες, στραγγουρίαι, δυσουρίαι, ἄρθρων πόνοι, νεφρίτιδες, ἴλιγγοι, ἀποπληξίαι, καχεξίαι, ξυσμοὶ τοῦ σώματος ὅλου, ἀγρυπνίαι, κοιλίης καὶ ὀφθαλμῶν, καὶ ῥινῶν ὑγρότητες, ἀμβλυωπίαι, γλαυκώσιες, βαρυηκοΐαι.

Senibus ſpirandi difficultates, deſtillationes cum tußi, ſtranguriæ, dyſuriæ

articulorum

articulorum dolores, nephritides, vertigines, apoplexiæ, malus corporis habitus cachexia Græcis dictus, pruritus totius corporis, vigiliæ, alui, oculorum & narium humiditates, visus obtusior, glaucomata, auditus hebetior.

Senibus spirandi difficultates, propter humoris pituitosi in thoracem & pulmonis bronchi, adelationem, *destillationes cum tussi*, tussímque afferentes, ob causam supra dictam. *Stranguriæ*, ob expultricis aut retentricis vesicæ facultatis imbecillitatem, quæ frigidã eius intemperaturam consequitur, vt supra dictum est. *dysuriæ*, ob pituitæ copiam, meatum vesicæ obstruentis. *articulorum dolores*, aut ex superfluitatibus ad hæc loca confluentibus, vel ob difficilem motum, cuius beneficio partes neruosæ sæpius frigidę fiunt. *nephritides*, ob humorem viscidum & glutinosum, obstructiones parientem. *vertigines*, propter vaporosum spiritum, qui in partibus cerebri inordinato cietur motu. *apoplexiæ*, his enim senes corripiuntur, vltima prę sertim hiemis parte, quæ ad veris naturam nonnihil accedit, quòd tum à calore, qui incipit crescere, pituita in cerebro diffundatur, adeò vt quæ hactenus exiguum locum occupauit, nec propter fusionem, omnes

cerebri ventriculos oppleat ac obstruat. *malus habitus*, propter alimentum quod non concoquitur, ob alteratricis facultatis imbecillitatem, sed corrumpitur, crudúmque in totum distribuitur corpus. *pruritus totius corporis*, ob salsæ pituitæ, ad corporis superficiem delatæ, redundantiam, pluresque superfluitates pruritum excitantes, qui difficilem habent per cutem euacuationem. *vigiliæ*, tum quia senectus plena curarũ est, tum quia siccum corpus habent, tantóque magis vigilant, quanto magis sani sunt. *alui, oculorũm & narium humiditates*, ob cerebri superfluitates, quæ quum descendunt, & ad aluum perueniunt, excrementa mollia reddunt, oculos & nares humectant. *visus obtusior*, propter sensitiuæ potẽtiæ obtusionem. *glaucomata*, ob immodicam instrumentorum siccitatem, & quia speciem quandam suffusionis habent. *auditus hebetior*, ob potentiæ sensitiuæ imbecillitatem.

APHORISMORVM HIPPOCR.

LIB. IIII.

ARGVMENTVM.

Quartus hic liber varius est, fere tamen ad vacuationem & prognostica reducitur.

APHORISMVS I. ARGVM.

Quibus in morbis, quóve tempore, vtero gerentes sunt purgantibus medicamentis euacuanda.

ΤΑ'Σ κυούσας φαρμακεύειν ἢν ὀργᾷ, τετράμηνα καὶ ἄχρι ἑπτὰ μηνῶν, ἧσσον δὲ ταύτας. τὰ δὲ νήπια, καὶ πρεσβύτερα εὐλαβέεσθαι χρή.

Prægnantes purgabis, si materia vrgeat, quadrimestres, & vsque ad septimum mensem, sed has parcius. Minore

verò aut grandiore conceptu, abstinebis.)

Prægnantes, mulieres sunt medicandæ medicamento aliquo verè purgante, vt per vomitum, aut ventris deiectionem. *si materia vrgeat*, & ab vna parte in aliam moueatur, ne in hoc motu planè inordinato in aliquã principem partem, aut vterum ipsum decumbat, fœtuíque noxam inferat. *quadrimestres*, nimirum quæ quartum imprægnationis mensem attigerunt. *& vsque ad septimum*, vt quinto & sexto mensibus, quo tempore ligamenta, quibus vtero fœtus connectitur, robustiora sunt, nec adeò facilè medicamẽti purgantis commotione rumpuntur. *sed has*, mulieres grauidas, quæ ad septimum vsque mensem peruenerunt, aut sexti finem attigerunt. *parcius*, purgare conuenit, quàm illas quæ quartum, quintum, sextum menses attigerunt: septimus enim mensis partui & proximus & destinatus est. *Minore*, iuniores grauidas, quæ nimirum quartum mensem nondum attigerunt, cauere oportet, quòd primis tribus mensibus retinacula & ligamenta fœtus parum robusta sint, & fœtus ipse in vtero nondum satis firmatus. *grandiore*, seniores grauidas, quę vltra sextum mensem, aut septimi initia, progressæ

sunt

ſunt. *abſtinebis*, nam vltimis menſibus qui partui ſunt proximi, aut partui deſtinati, fœtus grauior ac ponderoſior exiſtit, quàm vt citra ligamentorum ruptionem tutò grauidis exhibeamus purgationem.

APHOR. 2 ARGVM.

Qualis humor per purgantia medicamenta vacuandus.

EN τῆσι φαρμακείῃσι τοιαῦτα ἄγειν ἐκ τοῦ σώματος ὁκοῖα καὶ αὐτόματα ἰόντα χρήσιμα· τὰ δὲ ἐναντίως ἰόντα παύειν.

Purgantium medicamentorum vſu talia è corpore educenda, qualia ſpontè etiam prodeuntia, iuuant: Contrario verò modo exeuntia, ſiſtenda.

Medicamentorum vſu, medicamento exhibito. *talia educenda qualia ſpontè*, citráque medici operam, vacuarentur vtiliter ab ipſa natura, iuuant. *contrario verò modo exeuntia*, in medicamentorum purgantium vſu, vbi talia vacuantur, qualia natura ipſa non vtiliter educeret. *ſiſtenda*, cohibere oportet ſi prodeunt, ſi non prodeunt, haud prouocare ſed ſinere.

APHOR. 3 ARGVM.

Spontinæ & artificio factæ euacuationis signum datur.

Ην μὲν οἷα δεῖ καθαίρεσθαι καθαίρωνται, ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσι· τὰ δὲ ἐναντία δυσχερῶς.

Si qualia oportet purgentur, confert, & facilè ferunt: Contrà verò si fiat, grauiter.

Si qualia, Hic aphorismus semel atque iterum repetitus primo Aphorismorum libro, hic rursum ob eius perfectiorem intellectionem exprimitur.

APHOR. 4 ARGVM.

Purgandum æstate per superiora hyeme per inferiora.

Φαρμακεύειν θέρεος μὲν μᾶλλον τὰς ἄνω· χειμῶνος δὲ, τὰς κάτω.

Aestate superiorem potius, hyeme inferiorem purgare conuenit.

Æstate temperaturam suam obseruante. *superiorem*, ventrem ipsúmque ventriculum. *potius*, vbi vniuersum purgare quis voluerit. *hyeme*. temperaturam suam similiter retinente.

nente. *inferiorem*, cauitatem, vt intestina. *purgare conuenit:* nam in hac pituita, quæ ob sui grauitatem facilè deorsum deturbatur: in illa bilis, quæ ob sui tenuitatem & leuitatem sursum fertur, abundat.

APHOR. 5 ARGVM.

Obseruanda diligenter medico anni tempora, quæ ortu & occasu siderum distinguuntur, Caniculæ exemplo.

Υπὸ κύνα καὶ πρὸ κυνὸς, δυσεργώδεες αἱ φαρμακεῖαι.

Sub Canicula & ante Caniculam difficiles sunt purgationes.

Canicula, quin ea ipsa iam orta. 6. Calend. August. *& ante*, illa exoriente 17. calend. August. *difficiles sunt purgationes*, earúmque vsus molestus, quod tum æstus sit maximus, & facultas ipsa corporis imbecilla, quæ prompte admodum à purgante medicamento, natura calido, dissoluitur: adde medicamenti purgantis & aeris ambientis actiones, sibi inuicem pugnare, quippe illud ab externis ad interiora, hic verò ab internis ad exteriora trahit, periculum ob id ne ambobus inter se repugnantibus natura distrahatur & prorsus dissipetur.

APHOR. 6 ARGVM.

Quia ratione graciles & macilenti ad vomendum faciles sint repurgandi.

Τοὺς ἰσχνοὺς καὶ εὐημέας ἄνω φαρμακεύειν, ὑποστελλομένους χειμῶνα.

Graciles & ad vomendum faciles per superna purgare, nisi hyems adsit.

Graciles, natura non vi morbi, calidi, sicci, atque adeo biliosi. *per superna purgare*, per vomitum: graciles enim natura biliosos ad superiores purgationes magis aptos esse constat. *nisi hyems*, in ea namque per inferiora potius purgandum erit, propter rationes superius adductas.

APHOR. 7 ARGVM.

Difficiles ad vomendum & mediocriter carnosi per inferiora repurgandi.

Τοὺς δὲ δυσημέας, καὶ μέσως εὐσάρκους κάτω, ὑποστελλομένους θέρους.

Ægrè vomentes & modicè carnosos, quos eusarcos appellant Græci, infernè purgato, deuitans æstatem.

Ægrè & modicè carnosos, non valde crassos & pingues. *infernè purgato*, hos enim, quum pitui-

pituitosi sint, ad inferiores purgationes esse magis idoneos certum est. *deuitans æstatem*, quòd hoc tempus per superiora purgationem magis requirat.

APHOR. 8 ARGVM.

Tabidi per superiora non purgandi.

Τοὺς δὲ φθινώδεας, ὑποστελλομένους τὰς ἄνω.

Obnoxios phthisi suprà ne purgato.

Obnoxios phthisi, eósque maximè qui ob pulmonis exulcerationem, maciem corporis & phthisim contrahunt, aut ad eam proni sunt. *ne purgato*, quòd pulmonis vlcera propter commotionem illam quam vomitus excitat, mirificè augeantur & irritentur, quódque instrumenta respirationi inseruientia, in tabidis sint imbecilla.

APHOR. 9 ARGVM.

Qua ratione melancholici repurgandi.

Τοὺς δὲ μελαγχολικοὺς ἁδροτέρως τὰς κάτω, τῷ αὐτῷ λογισμῷ τ' ἀναντία προστιθέντες.

Melancholicos infrà vehementiùs

purgabis, eadem ratione contrariam iniens vacuandi viam.

Melancholicos, natura, aut ex lõga consuetudine tales factos. *Infra vehementius purgabis*, melancholicus enim humor suapte natura piger, terreus & crassus quum sit vehementiora, cæteris requirit purgatoria medicamenta. *eadem ratione contrariam.* materia enim leuis sursúmque vergens per superiores, grauis verò & deorsum vergens, per inferiores partes educi debet.

APHOR. 10 ARGVM.

In peracutis, vbi turget materia, eadem die purgandum.

Φαρμακεύειν ἐν τοῖσι λίην ὀξέσιν, ἢν ὀργᾷ, αὐθημερὸν, χρονίζειν γὰρ ἐν τοῖσι τοιούτοισι κακόν.

Purgandum in valde acutis, si ad sui excretionem inuitet materia, eodem ipso die. differre enim in talibus malum.

Purgandum, vehementi medicamento vtendum, *in valde acutis*, & peracutis morbis, qui in quarto aut septimo iudicantur die. *inuitet materia*, & huc atque illuc concitetur & moueatur errans. *eadem die*, & statim in principio, non expectantes secundum aut

tertium diem. *differre enim*, timendum enim est ne robur corporis dissoluatur, aut caliditas febris augeatur, aut qui per corpus agitantur humores, ad aliquod principale membrum decumbant, & repentinam mortem inducant.

APHOR. II ARGVM.

Certis signis edocetur quando futura sit timpanites.

Ὁκόσοισι στρόφοι καὶ περὶ τὸν ὀμφαλὸν πόνοι, καὶ ὀσφύος ἄλγημα μὴ λυόμενον μήτε ὑπὸ φαρμακείης μήτ᾽ ἄλλως, εἰς ὕδρωπα ξηρὸν ἱδρύεται.

Quibus tormina adsunt & circa vmbilicum cruciatus, & lumborum dolor, qui neq; medicamento, neque aliter soluatur, in siccum hydropa firmatur.

Quibus tormina, & intestinorum dolores. *& circa vmbilicum*, qui accidunt ob flatuum copiam prædictas partes distendentium, atque adeo vnitatem soluentium. *neque medicamento* frigidos humores ac flatulentos spiritus educente. *soluatur*, vt per clysteres, foměta, inunctiones discutientes. *in siccum hydropa firmatur*, quam timpanitē vocāt: quum enim non soluitur dolor, signum est in illis

partibus esse intemperiem, à flatibus potissimum genitam, quæ nullis præsidiis potest amoueri.

APHOR. 12 ARGVM.

Qui lienteria laborant hyeme non sunt purgandi per vomitum.

ΟΚόσοισι κοιλίαι λειεντεριώδεες, χειμῶνος φαρμακεύειν ἄνω, κακόν.

Quibus propter læuitatem ventres cibi sunt incontinentes, hyeme suprà purgare malum.

Quibus ventres, infestantur, siue à pituita arida, siue ab humore acri tenuíque & bilioso, leuitas ea fiat intestinorum. *hyeme supra*, per vomitum purgare purgatione vniuersali. *malum*, tum enim humores in corpore vniuerso abundantes, sunt pituitosi, ideóque ad inferiora magis repunt, quàm ad superiora.

APHOR. 13 ARGVM.

Difficulter vomentes non vacuandi per veratrum, nisi eorum corpora prius cibo pleniore & quiete præparentur.

ΠΡὸς τοὺς ἐλλεβόρους τοῖσι μὴ ῥηιδίως ἄνω καθαιρομένοισι, πρὸ τῆς πό-

σιος πρȣ̈γχαίνειν τὰ σώματα πλείονι τροφῆ, καὶ ἀναπαυσεῖ.

Qui ad veratrum non facilè suprà purgantur, eorum corpora ante potionem copiosiore alimento & quiete prehumectanda.

Qui ad veratrum, elleboríque sumptionem. *suprà*, per vomitum. *purgantur*, vt sunt hi quibus thorax est angustus & depressus, *ante potionem*, ellebori. *copiosiore alimento*, non in quantitate quidem, sed qualitate. *quiete*, corporis humiditatem seruante. *prahumectanda*, nisi enim cibo vberiore & quiete præhumectentur nerui, ligamenta, aliæque partes corporis sicciores, conuulsionem veratrum calidum, siccum, & maxima trahendi facultate præditum, excitabit, partibus eiusmodi innanitis & exsiccatis.

APHOR. 14 ARGVM.

Quid ab ellebori sumptione agendum.

Επὴν ποίη τις ἐλλέβορον πρὸς μὲν τὰς κινήσιας τῶν σωμάτων μᾶλλον ἄγειν, πρὸς δὲ τȣ̀ς ὕπνȣς καὶ μὴ κινήσιας ἧσσον. δηλοῖ δὲ καὶ ἡ ναυτιλίη ὅτι κίνησις τὰ σώματα ταράσσει.

Poto elleboro, corpus mouendum potius, quàm somno tradendum aut quieti. Nam vel nauigatio indicat motione turbari corpora.

Poto elleboro, aut quouis alio medicamento vehementer purgante, *mouendum potius*, nam per motum humores agitantur, attrahuntur, funduntur, medicamenti actio iuuatur, ac facultas expultrix suscitatur. *quàm somno*, quòd hac ratione actio medicamenti frangatur & impediatur: per somnum enim & quietem naturales facultates magis agunt, ac purgans medicamentum plerunque concoquunt. *nauigatio indicat*, quæ motus quidem est. *motione turbari corpora*, adeo vt vomitum excitet motio ipsa.

APHOR. 15 ARGVM.

Idem quod antea, & simul qua ratione immodicam purgationem sistere oporteat, docet.

Ἐπὴν βούλῃ μᾶλλον ἄγειν τὸν ἐλλέβορον, κίνει τὸ σῶμα. ἐπὴν δὲ παῦσαι, ὕπνον ποίει καὶ μὴ κίνει.

Quum elleborum citare voles, moue

corpus:

corpus: quum verò sistere, somnum, concilia, nec moue.

Elleborum citare, efficaciúsque vacuare, aut per elleborum aut per aliud quoduis medicamentum purgans. *moue purgans*, vt humores agitentur, ac facultas expultrix quasi suscitetur. *quum verò sistere*, & sedare immodicam purgationem volueris. *somnum concilia*, somnus siquidem animalium & vitalium facultatum quietem adfert, easdem roborat, quæ subinde robustiores factæ, assumptum medicamentum, attractósque ab eo humores, concoquunt.

APHOR. 16 ARGVM.

Veratrum ijs periculosum qui corpore sunt commoderato & sano.

Ἐλλέβορος ἐπικίνδυνος τοῖσι τὰς σάρκας ὑγιέας ἔχουσι, σπασμὸν γὰρ ἐμποιέει.

Elleborus periculosus sanas carnes habentibus. Conuulsionem enim ingenerat.

Elleborus periculosus, ac difficilis. *carnes sanas habentibus*, & integra sanitate præditis. *conuulsionem ingenerat* ex inanitione, nam nihil excrementorum in corpore inuenies,

partes solidas sanas, neruos potissimum, depascitur, humiditates absumit & exsiccat.

APHOR. 17 ARGVM.

Quibus notis ad superiora motio dignoscatur natura.

Ἀπυρέτῳ ἐόντι ἀποσιτίη, καὶ καρδιωγμὸς, καὶ σκοτόδινος, καὶ στόμα ἐκπικρούμενον, ἄνω φαρμακείης δεῖσθαι σημαίνει.

Non febricitanti cibi fastidium, cordis dolor, vertigo tenebricosa, & oris amaritudo purgatione per superna opus esse significant.

Non febricitanti cibi fastidium, ob appetentiam deiectam. *cordis dolor*, oris ventriculi, a flaua bile eius os infestante. *vertigo tenebricosa*, facta per consensum, sursum delatis vaporibus à ventriculo affecto. *oris amaritudo*, præ se ferens bilis in toto corpore redundantiam. *opus esse significant*, indigere purgatione eos quibus hæc simptomata eueniunt à flaua bile in ventriculo supernatante, & suapte natura superiora petente.

APHOR. 18 ARGVM.

Dolores supra septum transuersum per superiora, infra verò per inferiora, purgatione egere.

TA ὑπὲρ τῶν φρενῶν ὀδυνήματα, ὁκόσα καθάρσεως δέονται, ἄνω φαρμακείης δεῖσθαι σημαίνει· ὁκόσα δὲ κάτω, κάτω.

Supra septum transuersum dolores, quicunque eget purgatione, per superria purgandum esse significant: Qui verò infra sunt, per inferna.

Supra septum transuersum dolores purgatione indigentes. *purgandum esse significant*, nam quò natura maximè repit, eò ducere per loca conferentia, noxios humores oportet.

APHOR. 19 ARGVM.

Ipsam sitim signum esse peractæ purgationis.

OΚόσοι ἐν τῇσι φαρμακοποσίῃσι μὴ διψῶσι, καθαιρόμενοι οὐ παύονται πρὶν ἢ διψήσωσιν.

Qui potione medica dum purgantur

non sitiunt, ipsorum purgandi finis non fit donec sitiuerint.

Non sitiunt, neque os ventriculi exsiccari sentiunt vacuatis excrementis. *purgandi finis non fit*, excernere aut vacuari non desinunt. *donec sitiuerint*, nondum enim medicamentum vniuersam actionem suam tum exeruit: sed reliqui sunt adhuc aliqui humores, quos vacuare oportet donec ex vacuatione siccitas oriatur, quæ sitim, indigentiam humiditatis nuntiantem, excitare potest.

APHOR. 20 ARGVM.

Notæ infrà purgandum denotantes.

Ἀπυρέτοισιν ἐοῦσιν ἢν γίνηται στρόφος, καὶ γουνάτων βάρος, καὶ ὀσφύος ἄλγημα, κάτω φαρμακείης δεῖσθαι σημαίνει.

Si citra febrem tormina adsint, & genuum grauitas, & dolor lumborum, inferna purgatione opus esse significant.

Si citra febrem tormina, & cruciatus iuxta vmbilicum, torquentes intestina, qui vt plurimum à materia crassa, pituitosâ & flatulenta generantur. *& genuum grauitas*, ab humorum noxiorum decubitu facta. *& dolor*

dolor lumborũ, dorſi partem circa renes infeſtans, *inferna purgatione*, hæc enim ſymptomata omnia humoris noxij motum, ratione cuius euacuationes moliri oporret, ad inferiora fieri denotant.

APHOR. 21 ARGVM.

Egeſtiones nigras ſponte prouenientes, ſemper eſſe peßimas.

ΥΠοχωρήματα μέλανα, ὁκοῖον αἷμα μέλαν, ἀπ' αὐτομάτε ἰόντα καὶ ξὺν πυρετοῦ καὶ ἄνευ πυρετοῦ, κάκιστα. καὶ ὁκόσῳ ἂν τὰ χρώματα ὑποχωρημάτων πλείω πονηρότερα ᾖ, μᾶλλον κάκιον. ξὺν φαρμάκῳ δὲ, ἄμεινον. καὶ ὁκόσῳ ἂν πλείω χρώματα, οὐ πονηρά.

Excrementa alui nigra ſanguini atro ſimilia, ſponte euntia, ſiue cum febre ſiue citra febrem, peſſima: & quanto ipſorũ colores peiores fuerint plures, eo deteriora. A medicamento autem talia exigi, melius eſt, idque quanto ipſorum plures fuerint colores.

Sanguini atro ſimilia, nempe qui diu extrã vaſa moratus eſt, & per inteſtina defertur.

sponte euntia, per vniuersum corpus sine medicamento quod purgandi potestatem habeat. *pessima*, quod semper à causa mala, vel frigida, vel calida proficiscantur: calor enim in iecore sanguinem adurit, frigus calorem natiuum extinguit, quo fit vt sanguis subinde nigrescat. *& quanto ipsorum colores*, excrementorum & deiectionum, *eo deteriora*, quippe multorum prauorum in corpore affectuum sunt signa. *A medicamento autem*, si tales egeruntur humores. *plures fuerint colores*, excrementorum à medicamento euacuatorum. *melius est*, quòd naturam ipsam humores vitiosos debellasse ac superasse significant.

APHOR. 22 ARGVM.

Atra bilis excretionem in morborum quorumlibet initijs, semper malam esse.

Νοσημάτων ὁκόσων ἀρχομένων ἢν χολὴ μέλαινα ἢ ἄνω ἢ κάτω ἐπέλθῃ, θανάσιμον.

Morbis quibusuis incipientibus, si atra bilis suprà infráve exierit, perniciosum.

Morbis quibusuis incipientibus, & à qualibet

bet materia factis, idque in principio vniuersali, in quo nulla adhuc apparet coctio. *si atra bilis*, ex melancholico humore putrefacto, aut flaua bile immodicè exusta, progenita, *suprà*, vt per vomitum, nares, sputum. *infrà*, vt per secessum & vrinam. *perniciosum*: significat enim naturam malè affectam esse, vtpote quam constat nunquam euacuare superflua, nisi concocta fuerint: si ergo sursum feratur, radit & exulcerat ventriculum ac gulam & in consensum cerebrum aliásque corporis partes rapit: si deorsum impetum fecerit, abradit intestina, & exedit dysenteriásque lætales efficit.

APHOR. 23 ARGVM.

Morti proximos quibus post morbos acutos, aut diuturnos, atra bilis & melancholicus humor excernitur.

Ὁκόσοισιν ἐκ νουσημάτων ὀξέων, ἢ ἐκ πολυχρονίων, ἢ ἐκ τρωμάτων ἢ ἄλλως πως λεπτυνομένοις χολὴ μέλαινα, ἢ ὁκοῖον αἷμα μέλαν ὑπέλθῃ, τῇ ὑστεραίῃ ἀποθνήσκουσι.

Quibus per morbos acutos aut diuturnos, aut vulnera, aut alium modum extenuatis atra bilis, aut velut sanguis

niger subierit, postridie moriuntur.

Vulnera, quæ adeò ingentem sanguinis copiam effuderint, vt vires debiles effectæ sint. *extenuatis*, & debilitatis. *atra bilis*, vtpote non naturalis. *sanguis niger*, hoc est naturalis atra bilis *subierit*, vel per superiora vel per inferiora. *postridie moriuntur*, propter nimirum morbi magnitudinem & imbecillam facultatem.

APHOR. 24 ARGVM.

Dysenteriam ab atra bile factam, letalem.

Δυσεντερίη ἢν ἀπὸ χολῆς μελαίνης ἄρξηται, θανάσιμον.

Dysenteria, si ab atra bile incipiat, exitiosa.

Dysenteria, exulceratio intestinorum, in qua paulatim & breuibus interuallis deiectio fieri solet. *si atra bile*, ex bilis adustione facta. *exitiosa*, quòd à cancro vlcerato nihil differat. Accedit quòd medicamenta ipsa intestinis, vt externis partibus, imponi non queant, neque illis tantisper donec facultatem suam exerant, adhærere: Adde intestina ipsa malè affecta, ab alimenti excrementis semper irritari.

APHOR. 25 ARGVM.

Quibus sanguis per os emittitur malum, quibus per inferiora bonum.

Αἷμα ἄνω μὲν, ὁκοῖον ἂν ᾖ, κακόν. κάτω ᾗ, ἀγαθὸν, μέλαν ὑποχωρέον.

Sanguinem supernè quidem efferri, qualiscunque sit, malum: Infernè verò niger si deijciatur, bonum.

Sanguinem supernè, vtpote per os emissum. *qualiscunque sit*, siue spumosus, siue rubicundus, siue flauus, siue niger. *malum*, malum aliquod portendit: quippe aut apertionem, aut excesionem, aut rupturam alicuius vasis, in superioribus partibus consistentis, significat, idque in viris maximè. *infernè verò*, sanguis emissus: nimirum per hæmorrhoides. *bonum*, quia per hæmorrhoidum profluuium, melancholicus humor, quem hominis natura coaceruauit, vacuatur.

APHOR. 26 ARGVM.

Carunculas in dysenteria excretas lætale esse signum.

Ην ὑπὸ δυσεντερίης ἐχομένῳ ὁκοῖαι ἂν σάρκες ὑποχωρήσωσι, θανάσιμον.

Si dysenteria laboranti veluti caruncula deijciantur, mortiferum.

Si dysenteria laboranti, cuiuscunque generis illa sit. *carunculæ*, & ramenta intestinorum adeò magna vt carnis effigiem præ se ferant. *deijciantur*, & excernantur. *mortiferum*. tanta enim tum visitur exulceratio, vt neque caro coalescere, neque cicatrix obduci posit.

APHOR. 27 ARGVM.

Interdum aluos humectari, post sanguinis copiosi per febres aliósque morbos eruptionem.

ΟΚόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι αἱμοῤῥαγέει πλῆθος ὁκοθενοῦν, ἐν τῇσιν ἀναλήψεσι τουτέοισιν αἱ κοιλίαι καθυγραίνονται.

Quibus per febres sanguinis vndecunque eruperit copia, conualescentibus ventres humectantur.

Quibus per febres, aliósque morbos. *vndecunque*, siue id è naribus, siue per vterum, siue hemorrhoides fiat. *conualescentibus*, quum post morbum iam reficiuntur, *ventres humectantur*, propter alimenta quæ minus bene

benè cocta in ventre morantur, neque in corpus distribuuntur.

APHOR. 28 ARGVM.

Surditatem fieri ob retentas biliosas deiectiones, & vicissim solui vbi illæ superuenerint.

OΚόσοισι χολώδεα τὰ διαχωρήματα, κωφώσιος γινομένης παύεται, καὶ ὁκόσοισι κώφωσις, χολωδέων γινομένων παύεται.

Quibus deiectiones sunt biliosæ, superueniente surditate cessant: & contrà quibus surditas adest, biliosorum deiectione finitur.

Deiectiones biliosæ, facilè mobiles. *superueniente surditate*, non stabili ex recursu bilis ad cerebrum facto: *cessant*, & desinunt. *& contrà*, materia è supernis ad inferiora trãslata. *finitur*, scilicet surditas: vti aliàs profluuium sanguinis è naribus, difficultate intestinorum, coxendicũ vel genum dolore.

APHOR. 29 ARGVM.

Rigorem sexto die in febribus ortum, damnat.

OΚόσοισι ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ἑκταίοισιν ἐοῦσι ῥίγεα γίνεται, δύσκριτα.

Febricitantibus, si sexto die rigores fiant, iudicationem habent difficilem.

Febricitantibus, & in his quidem continuè, *si sexto die*, qui iudicatorius non est. *rigores fiant*, & totius corporis inæqualis concussio & quassatio, materia nimirum extra venas expulsa. *difficilem*, malè iudicatur de ægrotis, nam vel moriuntur, vel ægritudo longa efficitur, vel recidunt, aut simile aliquid patiuntur.

APHOR. 30 ARGVM.

Quæ febres futuræ sint longæ aut breues, ex quo accessio ipsa inuadit.

ΟΚόσοισι παροξυσμοὶ γίνονται, ἣν ἂν ὥρην ἀφῇ ὁ πυρετὸς, ἐς τὴν αὔριον τὴν αὐτὴν ὥρην ἢν λάβῃ, δύσκριτα.

Quibus accessiones fiunt, quacunque hora febris dimiserit, eadem si postero die repetat, iudicatu difficilis esse solet.

Quibus accessiones, febrium interpollentium. *hora* obseruata scilicet. *iudicatu difficilis*, ob causam quæ accessionem facit fixã, firmatam & stabilem: nam quę firmata sunt ægrè soluuntur, & validiore commotione iis opus est.

APHOR.

APHOR. 31 ARGVM.

Quibus in febribus abscessus fieri soleant.

TOῖσι κοπώδεσιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν, ἐς ἄρθρα καὶ παρὰ τὰς γνάθους μάλιστα αἱ ἀποστάσιες γίνονται.

Qui per febres laßitudinem sentiunt, iis ad articulos, & iuxta maxillas potissimùm abscessus fiunt.

Laßitudinem sentiunt, siue ea ab externo aliquo atque adeò manifesto motu, quem quis sustinuit febris initio, siue sponte & citra laborem acciderit, *ad articulos*, & totius corporis iuncturas. *abscessus fiunt*, in spõtanea quidem lassitudine, latiora articulorum spatia promptè in se vitiosorum humorum redundantiam suscipiunt: in non spontanea, motu excalefacti articuli, corporis excrementa attrahunt, *abscessus fiunt*, propter nimium calorem febrilem, qui multitudinem humorum secum sursum defert: deinde propter materiam, quæ magna ex parte tenuis est adeò, vt & vi caloris, suáque sponte promptè superiora petat: adde quod buccæ & malæ sint admodum imbecilles, nequeántque ad alias corporis partes ex-

crementa ipſa propellere.

APHOR. 32 ARGVM.

Quid futurum ſit è morbo conualeſcentibus, vbi aliqua parte laborauerint.

ΟΚόσοισι δὲ ἀνισαμένοισιν ἐκ τῶν νούσων τι πονέει, ἐνταῦθα αἱ ἀποστάσιες γίνονται.

Quibus ex morbo conualeſcentibus pars aliqua laborat, eò abſceſſus fiunt.

Conualeſcentibus, reſurgentibus ex morbis, potiſſimum febribus. *laborat*, dolorem ſentit. *eò* in hac parte, in qua labor eſt & dolor. *abſceſſus fiunt*, dolor enim deſtillationes excitat.

APHOR. 33 ARGVM.

Dolorem & laſſitudinem morbum antecedentia, in cauſa eſſe cur in partem aliquam ſuperuacua decumbant.

ΑΤὰρ ἢν καὶ προπεπονηκός τι ᾖ πρὸ τοῦ νοσέειν, ἐνταῦθα στηρίζει ἡ νοῦσος.

Sed ſi qua ante morbum pars laborauerit, ibi morbi ſedes.

Ante morbum, antequam aliquis febre, aut alio morbo affligi cœperit. *pars laborauerit*, aut labore lassata fuerit. *ibi morbi sedes*, eámque in partem morbus decumbit, & futurus est abscessus in ea, per quem morbus ipse iudicabitur: nisi per aliquam excretionem, quæ fit per vrinam, aut sanguinis è naribus profluuium, vacuati fuerint eiusmodi humores crassi, facientes abscessum.

APHOR. 34 ARGVM.

Anginam ex gutturis inflammatione ortam, confestim strangulare.

ΗΝ ὑπὸ πυρετοῦ ἐχομένῳ, οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῇ φάρυγγι πνὶξ ἐξαίφνης ἐπιγίγνηται, θανάσιμον.

Si febre detento, suffocatio derepentè superuenerit, nullo in faucibus apparente tumore, est mortiferum.

Si febre detento, & febricitanti homini febre intensa, aut remissa. *suffocatio*, strangulatio. *in faucibus*, ore ipso aperto. *mortiferum*, quòd obstruantur ea quæ respirationi seruiunt, instrumenta.

APHOR. 35 ARGVM.

Quid accidat his qui alia angina specie corripiuntur.

HN ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ ἐχομένῳ ὁ τράχηλος ἐξαίφνης ἐπιστραφῇ, καὶ μόγις καταπίνειν δύνηται, οἰδήματος μὴ ἐόντος, θανάσιμον.

Si febre detento repentè collum intorqueatur, ac vix deglutire queat, nullo existente tumore, mortiferum.

Si febre, vehementi. *collum intorqueatur*, repentè, *nullo existente tumore*, in faucibus *mortiferum*, signum est: quòd inflammationem aliquam in gulæ præiacentibus musculis, aut ipsa gula, esse portendat.

APHOR. 36. ARGVM.

In febribus, aliísque morbis acutis, qui sudores indicatorij, qui minus sint exprimuntur.

IΔρῶτες πυρεταίνουσιν ἢν ἄρξωνται, ἀγαθοὶ τριταῖοι, καὶ πεμπταῖοι, καὶ ἑβδομαῖοι, καὶ ἐνναταῖοι, καὶ ἑνδεκαταῖοι, καὶ τεσσαρεσκαιδεκαταῖοι, καὶ ἑπτακαιδεκαταῖοι, καὶ μιῇ καὶ εἰκοστῇ, καὶ ἑβδόμῃ καὶ εἰκοστῇ, καὶ τριακοστῇ πρώτῃ, καὶ τριακοστῇ τετάρτῃ. οὗτοι γὰρ οἱ ἱδρῶτες νούσους κρίνουσιν. οἱ δὲ μὴ οὕτως γινόμενοι,

πόνον

πόνον σημαίνουσι, καὶ μῆκος νούσου, καὶ ὑπὸ τροπιασμούς.

Sudores febricitantibus boni, qui manare cœperint die tertio, quinto, septimo, nono, vndecimo, decimoquarto, decimoseptimo, vicesimoprimo, vicesimoseptimo, tricesimoprimo, & tricesimoquarto. ij enim sudores morbos iudicant. Qui secus euenerint, laborem, & morbi longitudinem, aut eiusdem redditum significant.

Sudores febricitantibus, febre acuta, vt ardente, & tertiana interpolata. *manare cœperint*, & euenerint his diebus in textu enumeratis. *iudicant morbos*, & bene finiunt. *qui secus euenerint*, scilicet aliis diebus intermediis, mala in contextu recitata significant.

APHOR. 37 ARGVM.

Frigidum sudorem in acuta febre ortum mortem portendere.

Οἱ ψυχροὶ ἱδρῶτες ξὺν μὲν ὀξεῖ πυρετῷ γινόμενοι, θάνατον· ξὺν πρηϊτέρῳ δὲ, μῆκος νούσου σημαίνουσι.

Frigidi ſudores cum febre quidem acuta mortem, cum mitiore verò morbi longitudinem ſignificant.

Frigidi ſudores,tales nimirum ad medici tactum & aſſiſtentium,quique è corpore eiuſmodi emanant.*quum acuta*,& vehementi febre facti.*mortem*,ſignificant enim tantam in corpore ipſo frigidiorum humorum copiam, vt neque à natiuo calore, neque febri li queant calefieri. *cum mitiore*, febre frigidi ſudores facti. *longitudinem morbi ſignificant*, quòd humores craſſi & multi ſint,nec breui tempore concoqui & diſcuti queant.

APHOR. 38 ARGVM.

Ex ſudore cognoſci poſſe in qua corporis parte hæreat morbus.

Καὶ ὅκου ἔνι τοῦ σώματος ἱδρῶς, ἐνταῦθα φράζει τὴν νοῦσον.

Qua corporis parte ſudor,ibi morbus.

Qua corporis parte ſudor,ſponte,& à natura ipſa propellente factus,non à cauſa externa.*ibi morbus*,qui iam actu infeſtat,aut paulo pòſt futurus eſt.

APHOR. 39 ARGVM.

Ex calore & frigore poſſe deprehendi

in

in qua parte corporis morbus sit.

KAὶ ὅκου ἔνι τοῦ σώματος θερμὸν ἢ ψυχρὸν ἐνταῦθα ἡ νοῦσος.

Et qua parte corporis inest calor aut frigus, ibi morbus.

Calor, insignis, neque à causa externa excitatus. *aut frigus*, consimiliter insigne. *ibi morbus*, quippe necesse est tum eam corporis partem quæ nimium calet aut friget, naturalem suam temperiem amisisse.

APHOR. 40 ARGVM.

Quid crebræ caliditatis aut frigiditatis in vniuerso corpore mutationes portendant.

KAὶ ὅκου ἐν ὅλῳ τῷ σώματι μεταβολαὶ, καὶ ἢν τὸ σῶμα καταψύχηται ἢ αὖθις θερμαίνηται, ἢ χρῶμα ἕτερον ἐξ ἑτέρου γίνηται, μῆκος νούσου σημαίνει.

Et quando toto corpore mutationes accidunt, vt si corpus refrigeretur & vicissim calefiat, vel color alius ex alio oriatur, longitudinem morbi significant.

Refrigeretur & vicißim calefiat, variis vicibus, & perseueranter. *significant*, modo vi-

res robustæ sint: nam hæ qualitatum atque colorum mutationes, humores (quos maximè colores ostendunt) efficientes morbum, esse varios & diuersos præ se ferunt, ad quos coquendos natura longo indiget tempore.

APHOR. 41 ARGVM.

Quid liceat medico prædicere ex sudore copioso à somno facto.

Ἱδρὼς πολὺς ἐξ ὕπνου ἄνευ φανερῆς αἰτίης γινόμενος τῷ σώματι, σημαίνει ὅτι πλείονι τροφῇ χρέεται. ἢν δὲ τροφὴν μὴ λαμβάνοντι τοῦτο γίγνηται, σημαίνει ὅτι κενώσιος δέεται.

Sudor multus per somnum factus, copiosiore cibo corpus vti significat: Quòd si parcius epulanti hoc accidat, vacuatione indigere sciendum est.

Sudor multus, non exiguus. *per somnum factus*, cùm scilicet sanguis & spiritus ad exteriora corporis reuertuntur, absque causa manifesta, vt stragulis, & id genus aliis sudorem prolicientibus. *copiosiore cibo*, è cibi enim copia multa excrementa, quæ cum calore & spiritu ad exteriora feruntur, generari necesse est. *parcius epulanti*, hoc accidat,

vt

vt sine manifesta causa post somnum sudet. *vacuatione indigere*, quæ fit per venę sectionē, vel per medicamentum purgans, pro ratione redundantiæ excrementorum, quæ sudoris causa sunt.

APHOR. 42 ARGVM.

Quid quantitas & qualitas eius sudoris, qui per vniuersum morbi tempus accidit, portendat.

Ἱδρὼς πολὺς ψυχρὸς ἢ θερμὸς αἰεὶ ῥέων, ὁ ψυχρὸς μείζω, ὁ δὲ θερμὸς ἐλάσσω νοῦσον σημαίνει.

Sudor multus, frigidus calidúsve semper fluens, frigidus grauiorem, calidus minorem morbum significat.

Sudor multus, exiguus enim nihil mali portendit. *semper*, per vniuersum morbi tempus *frigidus grauiorem*, longiorem morbum significat: sudor enim frigidus crassitiem materiæ, quæ non facilè discuti aut à calore vinci queat, præ se fert, ideóque longitudinem etiam morbi. *calidus minorem*, materiam enim tenuem, & quam promptè concoquere ac discutere natura possit, calidus sudor portendit, ideóque breuiorem etiam morbum,

APHOR. 43 ARGVM.

Continuas febres, quæ per tertium diem validiores fiunt, periculosas, intermittentes periculo vacantes.

Οἱ πυρετοὶ ὁκόσοι μὴ διαλείποντες διὰ τρίτης ἰσχυρότεροι γίνονται, μᾶλλον ἐπικίνδυνοι. ὅτῳ δ᾽ ἂν τρόπῳ διαλείπωσι, σημαίνει ὅτι ἀκίνδυνοι.

Febres quæ tertio quoque die vehementius affligentes non intermittunt, periculosiores: quoquo modo autem intermiserint, periculum abesse significant.

Febres, continuæ nimirùm, quæ ad integritatem & infebricitationem non desinunt. *tertio die vehementius affligentes*, vt semitertianæ, quæ quidem continuę sunt, acutæ, & tertio die grauius affligentes. *periculosiores*, quàm quæ intermittunt: nam naturam quiescere non permittunt, nec solum stomachum & neruosam eius partem attingunt, sed etiam lethargicas animi delationes, attonitásque vigilias inuehunt, interim ad syncopem vsque corpus discutiunt, linguam valde siccant, animi defectionem efficiunt, vehementer ea quæ in alto sunt

commo-

commouentes *quoquo modo autem*, & quocunque tempore, vel per maius spatium, vel per minus. *periculum abesse significant*, eo enim tempore, quo vacant febre, virtus se recolligere potest.

APHOR. 44 ARGVM.

Diuturnas febres, vt plurimum per tubercula, & dolores in articulos decumbentes finiri.

Ὁκόσοισι πυρετοὶ, μακροὶ, τουτέοισι φύματα ἐς τὰ ἄρθρα ἢ πόνοι ἐγγίνονται.

Quo febres longæ exercent ijs tubercula ad articulos vel labores fiunt.

Quibus febres longæ, à multa materia, crassa, glutinosa & frigida *ijs tubercula*, & tumores ex quacunque corporis parte erumpentes. *ad articulos*, nam materia illa frigida & crassa, quum per cutis meatus exire nō possit facilè ad articulos decumbit. *vel labores*, & aposcemmata, siue decubitus noxiorum humorum ad quos dolor sequitur.

APHOR. 45 ARGVM.

A febribus conualescentes, largiore cibo vti, si quando tubercula, & articulorum labores incidunt.

Ὁκόσοισι φύματα ἐς τὰ ἄρθρα ἢ πόνοι ἐκ πυρετῶν γίνονται, οὗτοι σιτίοισι πλείοσι χρέονται.

Quibus tubercula ad articulos vel labores post febres fiunt ij cibariis pluribus vtuntur.

Post febres, longas & diuturnas, *hi cibariis pluribus vtuntur*, nam quum supra mediocritatem, aut virium proportionem cibos ingerunt, fieri non potest vt rectè concoquant, igitur multa excrementa coaceruent necesse est: quæ si ad cutem protruduntur, tubercula, si ad articulos, dolores excitant.

APHOR. 46 ARGVM.

Rigor perniciosus in febribus quando fiat.

Ἢν ῥῖγος ἐμπίπτει πυρετῷ μὴ διαλείποντι, ἤδη ἀσθενεῖ ἐόντι θανάσιμον.

Si rigor febre non intermittente ægrum iam debilem inuadat, mortiferum est.

Si rigor, & vniuersi corporis concussio. *febre non intermittente*, nec desinente. *ægrum iam*

bum debilem, in hoc vltimo naturæ conatu. *inuadat*, natura ipsa insurgente contra res noxias, vt easdem expellat. *mortiferum est*, naturæ indicans summam imbecillitatem, quæ solita in rigoribus noxios humores euacuare, nunc id efficere non possit, quòd victa ceciderit & extincta sit.

APHOR. 47 ARGVM.

Quid ex prauis excreationibus & expuitionibus prædicendum.

Αἱ ἀποχρέμψιες αἱ ἐν τοῖσι πυρετοῖσι μὴ διαλείπουσιν πελιδναὶ, καὶ αἱματώδεες, καὶ δυσώδεες, καὶ χολώδεες, πᾶσαι κακαί. ἀποχωρέουσαι δὲ καλῶς, ἀγαθαί, καὶ κατὰ τὰς διαχωρήσιας, καὶ κατὰ τὰ οὖρα. ἢν δὲ μή τι τῶν συμφερόντων ἐκκείνηται διὰ τῶν τόπων τούτων, κακόν.

Excreationes in febribus non intermittentibus, liuidæ, cruentæ, fœtidæ, biliosæ, omnes malæ: commodè tamen si prodeant, bonæ. Sed eadem quoque est eorum quæ per aluum, & vrinas excernuntur ratio. Si quid verò quod non iuuet per hæc loca excernatur, malum.

Excreationes, & quæ per fauces & aſperam arteriam fiunt purgationes. *non intermittentibus*, continuis, in quibus pluſquam in cæteris morbis mali portendunt. *liuidæ*, quæ colorem cineritium cum quadam nigredine referunt. malæ ſunt, quod partuum vnde excernuntur mortificationem ſignificent. *cruentæ*, quoque malæ ſunt, quòd vaſorum apertionem portendant, aut vaſis imbecillitatem, aut eroſionem à bilioſis humoribus factam. *fætidæ*, grauiter olentes excreationes, malæ quoque ſunt, quòd putrefactionem ſignificent. *bilioſæ*, quòd puram & immodicam bilem præ ſe ferant in ipſis febribus continuis. *ſi prodeant*, excreationes per ſe prauæ. *quæ per aluum*, per deiectionem & ſucceſſum. *ſiue per vrinas*, nam partem male affectam expurgant: quod accidere ſolet in his omnibus vbi iam facta coctione exeunt, & æger facilè tolerat. *per hæc loca*, per os, ventrem inferiorem & veſicam. *malum eſt*, nam quum non conferant ſi excernantur, præſtaret ea retineri in corpore, magis quàm expelli.

APHOR. 48 ARGVM.

Lætale ſignum, vbi in ardente febre & lipyria, exteriora frigeſcunt, & interiora vruntur.

ΕΝ τοῖσι μὴ διαλείπουσι πυρετοῖσιν, ἢν τὰ μὲν ἔξω ψυχρὰ ᾖ, τὰ δὲ ἔνδον καίηται καὶ δίψαν ἔχῃ, θανάσιμον.

In febribus non intermittentibus si partes externæ algent, internæ vruntur & sitiunt, letale est.

Non intermittentibus, vt ardente perniciosa, & lipyria. *si partes externæ*, vt sunt nares, aures, pedes & summæ manus. *algent*, propter sanguinis sese ad viscera recipientis defectum. *internæ*, quæ intra thoracem & ventrem continentur, *vruntur & sitiunt*, vehementer. *letale est*, signum: significat enim in visceribus magnam inesse inflammationem, vel erysipelas, sanguine, per modum cucurbitulæ, in eiusmodi partibus inflammatione affectis, conclusio.

APHOR. 49 ARGVM.

Signa quædam letalia, ab animali facultate desumpta, in continuis febribus apparentia enumerantur.

ΕΝ μὴ διαλείποντι πυρετῷ, ἢν χεῖλος, ἢ ὀφρὺς, ἢ ὀφθαλμὸς, ἢ ῥὶς διαστραφῇ, ἢν μὴ βλέπῃ, ἢν μὴ ἀκούῃ, ἤδη ἀσθενέος ἐόντος τοῦ σώματος, ὅτι ἂν τουτέων

γίνηται, ἐγγὺς ὁ θάνατος.

In febre non intermittente si labrum, aut supercilium, aut oculus, aut nasus, peruertitur, si non videt, si non audit, imbecillo iam corpore quicquid horum acciderit, in propinquo mors.

In febre non intermittente, in qua vires debiles sunt. *si labrum*, peruertatur & distorqueatur, neruorum contractionem ad sua principia factam. *peruertitur*, & ex rectis flexuosa omnia illa fiant. *si non videt, si non audit*, facultate animali motrice & sensifica, imbecilla facta. *imbecillo corpore*, propter noxas quæ motrici facultati accidunt. *quicquid horum*, symptomatum euenerit. *in propinquo mors*, & quantò plura eorum adsunt, tantò citius mors superuenit.

APHOR. 50 ARGVM.

Spirandi difficultatem, & delirium in continua febre euenientia, signa esse lætalia.

Ὅκου ἂν ἐν τῷ πυρετῷ μὴ διαλείποντι δύσπνοια γίνηται καὶ παραφροσύνη, θανάσιμον.

Vbi in febre non intermittente difficultas

cultas spirandi & delirium acciderit, lætale.

Difficultas spirandi, magna & rara, atque adeò spiritus magnus & ex longis interuallis. *lætale*, est signum: quòd nimirum & cerebrum, & instrumenta spiritus, læsa esse significent, quibus symptomatibus febris accedit continua, quæ & ipsa sola per se satis est efficax vt vires corporis prosternat.

APHOR. 51 ARGVM.

Abscessus à morbo non liberantes, in primis diebus iudicatoris longitudinem morbi significare.

ΕΝ τοῖσι πυρετοῖσιν ἀποστήματα μὴ λυόμενα πρὸς τὰς πρώτας κρίσιας, μῆκος νόσου σημαίνει.

In febribus abscessus qui primis iudicationibus non soluuntur, longitudinem morbi significant.

In febribus, longioribus quæ abscessus iudicari solent, *non soluuntur*, nec à morbo liberantur, quòd noxij humores morbum efficientes, ad locum abscessus vniuersi non decubuerint, sed nonnulli intus relicti fuerint. *significant*, nam humorum noxiorum multitudinem præ se ferunt, quos vna iu-

dicatione natura expellere non potuit.

APHOR. 52 ARGVM.

Quid oculi illachrymantes in morbis portendant.

ΟΚόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ἢ ἐν τῇσιν ἄλλῃσιν ἀῤῥωστίῃσι κατὰ προαίρεσιν ὀφθαλμοὶ δακρύουσιν, οὐδὲν ἄτοπον. ὁκόσοισι δὲ μὴ κατὰ προαίρεσιν, ἀτοπώτερον.

Quibus in febribus aut aliis morbis voluntariè illacrymant oculi, absurdum non est. Quibus verò prater voluntatē, absurdius.

Absurdum non est, minimè periculosum est, quòd hoc ipsum accidat propter externam causam aliquam, vt amici interitum, aut rerum quæ nobis charæ fuerunt amissionem. *præter voluntatem*, non sponte & minimè de industria. *absurdius*, est id, & periculum, mortem nimirum significat, nam in ipso cerebro læsio significatur, & magna imbecillitas facultatis retentricis, si reliqua etiam signa perniciosa accesserint. quippe vbi cætera se rectè habent, lacrymæ illæ sine voluntate erumpentes, sanguinis è naribus proflu

profluuium potius quam mortem portendunt.

APHOR. 53 ARGVM.

Quid lentores iuxta dentes nati, in febribus portendant.

Ὁκόσοισι δὲ ἐπὶ τῶν ὀδόντων ἐν τοῖσι πυρετοῖσι περιγλίσχρα γίνεται, ἰσχυρότεροι γίνονται οἱ πυρετοί.

Quibus per febres circa dentes lentor quidam obnascitur, iis vehementiores sunt febres.

Lentor, humores glutinosi dentibus affixi ab immenso calore, qui hos exsiccauit, oriuntur, quare vehementiores esse febres manifestum est signum.

APHOR. 54 ARGVM.

Nonnunquam in ardentibus febribus ægros non admodum siti affici.

Ὁκόσοισι ἐπὶ πολὺ βῆχες ξηραὶ βραχέα ἐρεθίζουσαι ἐν πυρετοῖσι καυσώδεσιν, οὐ πάνυ τοι διψώδεες εἰσίν.

Quibus siccæ tusses paulùm irritantes in febribus ardentibus perseuerant, ij non admodum siticulosi esse solent.

Quibus, hominibus plurimum diúque & longiore tempore. *ſiccæ tuſſes*, in quibus nihil expuitur. *in febribus ardentibus*, ſitim vehementem afferentibus. *perſeuerant*, atque adeò durant. *non admodum*, nec pro ratione & proportione febris. *ſiticuloſi*, propter motum qui in eiuſmodi tuſſi excitatur, atque ſemper aliquem ex vicinis locis humorem trahit, quo loca ad aſperam arteriam ſita madeſcunt.

APHOR. 55 ARGVM.

Omnes febres ex tumoribus adenum ortas, præter diarias, malas eſſe.

OI ἐπὶ βουβῶσι πυρετοὶ, πάντες κακοὶ πλὴν τῶν ἐφημέρων.

Ex bubone febres omnes malæ, præter ephemeras.

Ex bubone, omniúmque adenum aut glādularum tumoribus & inflammationibus. *febres omnes malæ*, nam viſcera ipſa, atque adeo partes principes malè eſſe affectas ſignificant, vtpote quæ iam ſuperuacua à ſe repellant in adenas, vt qui promptè hæc eadem ſuſcipiāt. *præter ephemeras*, quarum proprium eſt & præcipuum, vt à cauſa aliqua externa incipiant, & vna die ſoluantur.

APHOR. 56 ARGVM.

Sudorem crebrò accidentem febricitanti, febre non quieſcente, duplici nomine malum, quod febrem non ſoluat, ſed in lõgius tempus protrahat, deinde quod multam ſignificet humiditatem, quam natura breui tempore concoquere non poßit.

ΠΥρέσσοντι ἱδρὼς ἐπιγινόμενος, μὴ ἐκλείποντος τοῦ πυρετοῦ, κακόν. μηκύνει γὰρ ἡ νοῦσος, καὶ ὑγρασίην πλείω σημαίνει.

Febricitanti ſudor ſuperueniens febre ægrotum non deficiente, malum. prorogatur enim morbus, & plus humiditatis ineſſe ſignificat.

Febricitanti ſudor, creber & aſſiduus. *ſuperueniens malum*: portendit quod ſequentia oſtendunt. *prorogatur enim morbus*, adeò in longius tempus protrahitur. *& plus humiditatis*, quam conſtat aliud nihil eſſe quam excrementa humida in ſingulis partibus naſci ſolita quæ crebri huius ſudoris cauſa ſunt.

APHOR. 57 ARGVM.

Correptos conuulsione aut distentione, liberari febre succedente.

ΥΠὸ σπασμοῦ ἢ τετάνου ὀνοχλουμένῳ πυρετὸς ἐπιγενόμενος, λύει τὸ νόσημα.

Spasmo aut tetano febris si accesserit, morbum soluit.

Spasmo, siue distentioni neruorum, quæ vtplurimum à materia frigida & pituitosa fit. *aut tetano*, siue rigori, in quo vniuersum corpus recta extenditur, & veluti riget. *febre superueniente morbum soluit*, febris enim cōcoquit & dissoluit materiam eiusmodi affectus procreantem.

APHOR. 58 ARGVM.

Ardente febre correptos liberari, si rigor superueniat.

ΥΠὸ καύσου ἐχομένῳ ἐπιγενομένου ῥίγεος, λύσις γίνεται.

Si febre ardente laboranti rigor superueniat, solutio fit.

Febre ardente laboranti, ob bilem in venis putrefactam. *superueniat rigor*, inæqualis totius corporis conquassatio, post signa co-

ctionis,& die iudicatorio cum virium robore, *solutio fit*, & à morbo liberatur, quòd bilis quæ interim in venis continebatur, à natura per carnes ad cutem iudicatoriè excutiatur, & per sudorem vacuetur, qua ratione rigor signum solutionis febris ardentis erit, non causa sanans.

APHOR. 59 ARGVM.

Longissimus exquisitæ tertianæ terminus describitur.

Τριταῖος ἀκριβὴς κρίνεται ἐν ἑπτὰ περιόδοισι, τὸ μακρότατον.

Tertiana exquisita septenis ad summum circuitibus iudicatur.

Tertiana exquisita, quæ ex flaua bile, per sensiles corporis partes delata, oriri solet. *septenis circuitibus ad summum iudicatur*, sex temporibus circumscriptis quod longissimum est, terminatur: quando nec humor ex quo consistit, crassus est aut lentus tenáxve, vt in quotidianis & quartanis, imò nec admodum copiosus, proinde facilè & citò discutitur.

APHOR. 60 ARGVM.

Instabilem surditatē per profluuium

sanguinis è naribus, vel alui perturbationem solui.

Ὁκόσοισιν ἂν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τὰ ὦτα κωφωθῇ, αἷμα ἐκ ῥινῶν ῥυὲν, ἢ κοιλίη ἐκταραχθεῖσα λύει τὸ νόσημα.

Quibus per febres aures obsurduerint, ijs sanguis è naribus profluens, aut perturbata aluus soluit morbum.

Quibus per febres, aliósque morbos sine febre, *aures obsurduerint*, quod vt plurimum à biliosa materia fit. *aluus turbata*, quæ nimirum humorum à capite ad se demissorum defluxum patitur. *soluit morbum*, & surditatem ipsam inanam humorem, & febrem, & surditatem efficientem, contingit expelli.

APHOR. 61 ARGVM.

Bonas eas tantum indicationes quæ in diebus imparibus eueniunt.

Ἢν μὴ πυρέσσοντι ἐν τῇσι περισσῇσιν ἡμέρῃσιν ἀφῇ ὁ πυρετὸς, ὑποτροπιάζειν εἴωθεν.

Febricitãtem nisi diebus imparibus febris reliquerit, solet reuerti.

Febricitantem, febre acuta, *nisi diebus* impa-

imparibus. in quibus quòd accidat acceſſio, iudicatio fieri ſolet. *febris*, ea acuta reliquerit. *ſolet reuerti*, nam non naturæ lege, ſed vi ſymplomatis, iudicium factum eſt.

APHOR. 62 ARGVM.

Excretiones quæ in diebus decretoriis non fiunt malas eſſe, regij morbi exemplo.

Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ἴκτεροι ἐπιγίνονται πρὸ τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν, κακόν.

Quibus ſuper febres morbus regius ſuperuenerit ante diem ſeptimum, malum.

Quibus ſuper febres, acutas atque adeò continuas, *regius morbus*, ex iecoris inflammatione ortus. non è duritie aut obſtructione. *malum*, nam viſceris phlegmonem præ ſe fert, deinde bilis ante ſeptimum diem iudicatoriè ad corpus efferri & effundi non poteſt.

APHOR. 63 ARGVM.

Cauſam adfert cur febres intermittentes ad integritatem veniant.

Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι καθ' ἡμέρην ῥίγεα γίνεται, καθ' ἡμέρην οἱ πυρετοὶ λύονται.

Quibus in febribus certo die rigores repetunt, eodem febres soluuntur.

Quibus in febribus, intermittentibus. *rigores*, atque adeò refrigerationes & horrores. *soluuntur*, veniúntque ad integritatem, & sine febre sunt. Nam singulis accessionibus humores febres efficientes expurgantur & vacuantur; quicquid enim humoris efferbuit, in ipsa accessione totum expurgatur, & febres necessario ad integritatem veniunt.

APHOR. 64 ARGVM.

Quid morbus regius in febribus post septimum diem superueniẽs portendat.

Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι, τῇ ἑβδόμῃ, ἢ τῇ ἐννάτῃ, ἢ τῇ ἑνδεκάτῃ, ἢ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἴκτεροι ἐπιγίνονται, ἀγαθὸν, ἢν μὴ τὸ δεξιὸν ὑποχόνδριον σκληρὸν ᾖ. ἢν δὲ μὴ, οὐκ ἀγαθόν.

Quibus per febres morbus regius die septimo, aut nono, aut vndecimo, aut quartodecimo superuenerit, bonum, nisi

dextrum hypochondrium durum sit: alioqui, minimè bonum.

Quibus per febres acutas, *morbus regius die septimo &c.* diebus omnibus iudicatoriis superuenerit. *bonum*, nam naturam bilem ipsam flauam vnde procreata fuit febris, ad cutem iudicatoriè irrepsisse significat. *nisi dextrum hypochondrium*, quæ pars est supra vmbilicum vtrinque ad latera, spuriis costis subiecta. *durum sit*, aut aliquis malus affectus, ex his quos paulò antè commemorauimus, hepati acciderit, nempe inflammatio, quæ febre concomitatur. *alioqui*, si non in dieb. prædictis iudicatoriis accidat morbus regius. *minimè bonum*. quippe tum non lege naturę prodiit morbus regius, sed morbi magis malitia.

APHOR. 65 ARGVM.

Quid in acutis febribus morsus, veheménsque ventriculi æstus, portendat.

ΕΝ τοῖσι πυρετοῖσι περὶ τὴν κοιλίην καῦμα ἰσχυρὸν καὶ καρδιωγμὸς, κακόν.

In febribus circa ventriculum vehemens æstus & cordis morsus, malum.

In febribus, acutis & vehementibus, *circa ventriculum*, in se cibum assumptum recipientem, *vehemens æstus*, de quo æger mirificè conqueritur. ita vt hæc pars sibi quasi ardere videatur. præ nimio æstu. *& cordis*, seu oris ventriculi, quem cor antiqui appellauere, morsus, *malum*, quippe flauam bilem in ventriculi tunicis ebullientem præ se fert.

APHOR. 66 ARGVM.

Conuulsiones, & vehementes viscerum dolores, non leue malum in acutis febribus significare.

ΕΝ τοῖσι πυρετοῖσι τοῖσιν ὀξέσιν οἱ σπασμοὶ καὶ οἱ περὶ τὰ σπλαγχνὰ πόνοι ἰσχυροὶ, κακόν.

In acutis febribus conuulsiones, & circa viscera vehementes dolores, malum.

In acutis febribus, & in cæteris calidioribus & magis exsiccantibus morbis. *conuulsiones*, ex siccitate potissimum, & inanitione ortæ. *& circa viscera*, nempe cor, iecur, pulmonem, & lienem. *malum*, portēdunt, dolorem enim sentiunt propter viscerum inflammationem, aut obstructionem, aut abscessum.

APHOR. 67 ARGVM.

Pauores conuulsionésque post somnum factas, malum portendere.

ΕΝ τοῖσι πυρετοῖσιν οἱ ἐκ τῶν ὕπνων φόβοι ἢ σπασμοὶ, κακόν.

In febribus per somnum pauores, aut conuulsiones malum portendunt.

In febribus, vehementibus & acutis, atque adeò in aliis morbis exitialibus, *per somnum*, qui potissimum in febris declinatione fit, in qua prodesse deberet. *pauores*, ingentem melancholicorum humorum copiam, caput per somnum replentium & aggrauantium significantes. *conuulsiones*, post somnũ in morbis acutis prouenientes. *malum portendunt*, quòd pituitosorum humorum multitudinem præ se ferant.

APHOR. 68 ARGVM.

Subsistentem spirationem in febribus malum portendere.

ΕΝ τοῖσι πυρετοῖσι τὸ πνεῦμα προσκόπτον, κακόν. σπασμὸν γὰρ σημαίνει.

In febribus spiritus offendens, malo est. conuulsionem enim significat.

In febribus, acutis & vehementibus, *spiritus offendens*, subsistens nimirum & interrupta spiratio, *conuulsionem enim significat*, eámque ex siccitate ortam, quam quidem febris acuta musculos & neruos thoracem mouentes plus iusto exsiccans, procreauit.

APHOR. 69 ARGVM.

Crassam vrinam per initia morbi, aut non multò post apparentem, commodè subinde in tenuem eámque multam, commutari.

ΟΚόσοισιν οὖρα παχέα, θρομβώδεα, ὀλίγα οὐκ ἀπυρέτοισι, πλῆθος ἐπελθὸν ἐκ τουτέων λεπτὸν, ὠφελέει. μάλιστα δὲ τὰ τοιαῦτα ἔρχεται οἷσιν ἐξ ἀρχῆς ἢ διὰ ταχέων ὑπόστασιν ἴσχει.

Quibus non sine febri vrinæ sunt crassæ, grumosæ, & paucæ, si ab his tenues & copiosæ meiantur, prosunt. Maximè verò tales redduntur, in quibus statim ab initio, vel non ita multo post sedimentum apparuerit.

Quibus vrinæ, consistentia ipsa, & aquositate, *crassæ, grumosæ*, multam crassam subsidentiam,

dentiam, aut in grumos conformatam, habentes. *si ab his tenues & copiosæ*, post crassas, grumosas, & paucas prouenientes. *prosunt*, nam alteratricem facultatem robustiorem factam, & ita humores illos crassos attenuasse significant, vt maior eorum pars sit vacuata. *maximè verò tales redduntur*, exeúntque iis quibus ab initio febris vel paulo post. *sedimentum apparuerit*, ratione grauitatis materiæ, non lege naturæ, neque enim coctionem significat hæc subsidentia, vtpote quæ initio morbi fieri non possit.

APHOR. 70 ARGVM.

Quid vrinæ perturbatæ in febribus significent.

Ὁκόσοισι δὲ ἐν πυρετοῖσι τὰ οὖρα ἀνατεταραγμένα οἷα ὑποζυγίου, τουτέοισι κεφαλαλγίαι ἢ πάρεισιν, ἢ παρέσονται.

Quibus per febres vrinæ turbatæ, quales iumentorum, iis dolor capitis vel adest vel aderit.

Quibus per febres vrinæ turbatæ, & tales semper permanent durante febre, quod accidit cum materia crassa, densa, & flatuosa, calore conficitur, cōcoquitur aut agitatur,

quales iumentorum equorum, boum & eiusmodi animantium, quæ iugum ferunt, atque homines in laboribus suis coadiuuant, horum enim vrinæ emissæ turbantur, permanéntque turbidæ, propterea quod victu vtuntur tali vnde crassi humores procreantur. *his dolor capitis*, propter conturbationem & euaporationem humorum: promptè siquidem spiritus flatuosus vnà cum calore fertur ad caput.

APHOR. 71 ARGVM.

Quartum diem septenorum esse indicem, nubeculæ rubræ exemplo.

Ὁκόσοισι ἑβδομαῖα κρίνεται, τουτέοισιν ἐπινέφελον ἴσχει τὸ οὖρον τῇ τετάρτῃ ἐρυθρὸν, καὶ τ' ἄλλα κατὰ λόγον.

Quibus die septimo futura crisis est, ijs vrina rubram die quarto nubeculam habet, cateráque pro ratione.

Quibus die septimo futura crisis, ad salutem. *ijs vrina rubram nubeculam*, quę aliud nihil quã humores noxios propemodum coctos esse significat. vt ea apparente in quarto, qui septimi index est, necesse sit in septimo bonam iudicationem fieri. Significat idem alba nubecula, atqui rubræ nubis tanquam signi

ſigni perrari meminit Hippocr.*cateráque*,ſigna quæ iudicationem monſtrant, in diebus decretoriis fieri ſolitam, futuram, vel in vrinis, vel alui deiectionibus, vel ſputis. *pro ratione*,& proportione in ipſo quarto die apparere debent, ſi iudicium firmum ſeptimo die futurum ſit.

APHOR. 72 ARGVM.

Aquoſam vrinam malam ſi praſertim in phreniticis appareat.

Ὁκόσοισιν οὖρα διαφανέα, λευκὰ, πονηρά. μάλιστα δὲ ἐν τοῖσι φρενιτικοῖσιν ἐπιφαίνεται.

Quibus pellucida & alba ſunt vrina mala, praſertim ſi in phreneticis appareant.

Quibus pellucida,perſpicuæ ſunt ſiue aquoſæ,& longo tempore tales prodeunt à cauſa interna,non externa aliqua.*mala*,nam extremam cruditatem ſignificant,& bilem flauam non in vaſis permanere, ſed ad cerebrum ob leuitatem rapi.*praſertim ſi in phreneticis appareant*, vitioſæ ſunt maximè: nam quum phreneticis à bilioſo ſanguine oriatur, par eſt vt vrina flaua ſit,quod quum nõ accidat,ſignum eſt vniuerſam bilem ad ca-

put rapi, quod perniciosum est.

APHOR. 73 ARGVM.

Quid ex hypochōdriis inflatis ac murmurantibus prædici possit.

Ὀκόσοισιν ὑποχόνδρια μετέωρα διαβορβορύζοντα, ὀσφύος ἀλγήματος ἐπιγινομένου αἱ κοιλίαι τουτέοισι καθυγραίνονται, ἢν μὴ φῦσαι καταῤῥαγέωσιν ἢ οὔρου πλῆθος ἐπέλθῃ. ἐν πυρετοῖσι δὲ ταῦτα.

Quibus elata hypochondria murmurant, lumborum superueniente dolore aluus humectatur, nisi infernè flatus erumpant, aut vrinæ multitudo prodeat. Atque hæc in febribus.

Elata hypochondria, suspensa, inflata, & tumentia. *murmurant*, quòd in his spiritus seu flatus insint. *superueniente lumborum dolore*, quod fit vbi murmur ad lumborum loca delabitur, sede hypochondriorum derelicta. *aluus humectatur*, nam quum mediocris humiditas spiritu mixta est, quam spiritus, suapte natura mobilis, ad aluum deducit secum, eámque humectat, hoc autem certò euenire solet. *nisi flatus erumpant*, si enim soli flatus

si flatus erumpant, humorem in corpus distributum esse significant, ideo tum alui humectari non possunt. *aut vrinæ multitudo prodeat*, nam tum humor, quo debuit aluus humectari, in corpus distributus, per vrinam euacuatur, adeò vt vna hîc vacuatio aliam impediat. *atque hæc in febribus*, accidunt in febribus dico quæ per se morbi sunt, & nequaquam aliorum morborum symptomata.

APHOR. 74 ARGVM.

Interdum contingere vt diuturnæ febres aliter quam per abscessus & decubitus finiantur.

Ὁκόσοισιν ἐλπὶς ἐς τὰ ἄρθρα ἀφίστασθαι, ῥύεται τῆς ἀποστάσιος οὖρον πολὺ καὶ παχὺ, καὶ λευκὸν γινόμενον, οἷον ἐν τοῖσι κοπώδεσι πυρετοῖσι τεταρταίοισιν ἄρχεται ἐνίοισι γίνεσθαι. ἢν δὲ καὶ ἐκ τῶν ῥινῶν αἱμοῤῥαγήσῃ, καὶ πάνυ ταχὺ λύεται.

Vbi spes est ad articulos abscessum iri, abscessu liberat vrina multa crassa & alba reddita: qualis in febribus laboriosis quarto die quibusdam exire incipit. Quòd si ex naribus etiam san-

guis profluxerit, breui admodum solutio fit.

Vbi spes est, quum in diuturnis febribus, quæ magna ex parte à crassis & viscosis humoribus nascuntur, speratur. *ad articulos abscessum iri*, per quem scilicet diuturnę febres vt plurimum iudicantur. *vrina multa crassa & alba reddita*, quæ crassos illos humores, qui abscessus causa futuri erant, expurgat, *qualis in febribus laboriosis*, in quibus lassitudinis sensus aliquis existit, in his enim potissimum abscessus fieri solet. *Quod si ex naribus etiam*, cum vrina prædicta sanguinis fluxus per nares superuenerit. *solutio fit*, valde celeriter liberantur ab abscessu: in partes enim diuisa materia, supra scilicet & infra, velocissima fit morbi solutio.

APHOR. 75 ARGVM.

Quid sanguinis aut puris mictio portendant.

ΗΝ αἷμα ἢ πῦον οὐρέῃ, τῶν νεφρῶν, ἢ τῆς κύστιος ἕλκωσιν σημαίνει.

Si quis sanguinem aut pus meiat, renum aut vesicæ exulceratio significatur.

Si quis sanguinem aut pus, quod ex abscessu rupto

rupto prouenit.*meiat*, multis consequenter diebus ac mensibus.*renum aut vesicæ*, vel vreterum.*exulceratio significatur*, qua verò ratione diiudicare oporteat vtra trium commemoratarum partium magis afficiatur, dolor qui in illis partibus fit, & exeuntia ostendunt.

APHOR. 76 ARGVM.

Quid exiguæ caruncula aut veluti capillamenta in vrinis, præ se ferunt.

ΟΚόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ παχεῖ ἐόντι σαρκία μικρὰ, ἢ ὥσπερ τρίχες ξυνεξέρχονται, τουτέοισιν ἀπὸ τῶν νεφρῶν ἐκκρίνεται.

Quibus cum vrina crassa exiguæ carunculæ, ac veluti pili exeunt, his à renibus excernitur.

Vrina crassa, mediocriter nimirum, & secundum naturam se habente. *carunculæ*, quas, vtpote renum essentiæ partes, ob vehementem vlceris erosionem auulsas esse constat.*aut veluti pili exeunt*, cum crassa vrina.*à renibus excernitur*, hisque vlceratis carunculæ paruæ: non vlceratis velut capillamenta exeunt.

APHOR. 77 ARGVM.

Quid in mediocri vrina & secundũ naturam se habente, furfurea significet subsidentia.

ΟΚόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ παχεῖ ἐόντι πιτυρώδεα συνεξουρέεται, τουτέοισιν ἡ κύστις ψωριᾷ.

Quibus cum vrina crassa furfurosa quædam vnà exeunt, his vesica scabie laborat.

Quibus cum vrina crassa, quæ mediocris est substantiæ, vtpote nec tenuis nec crassa. *furfurosa quædam*, furfuris bene moliti similia *exeunt*, minguntur *his vesica*, quæ difficulter curatur. *scabie laborat*, alioqui si furfurea cum tenui & cruda vrina prodeunt, non vesicæ scabiem, sed potius consumptionem totius corporis ostendunt.

APHOR. 78 ARGVM.

Quid copiosa & repentina synceri sanguinis mictio præ se ferat.

ΟΚόσοι ἀπὸ ταυτομάτου αἷμα οὐρέουσι, τουτέοισιν ἀπὸ τῶν νεφρῶν φλεβίου ῥῆξιν σημαίνει.

Qui

Qui inopinanter ſanguinem meiunt, iis à renibus venulam ruptam eſſe ſignificatur.

Qui inopinanter, & copioſè. *ſanguinem*, purum & ſyncerum, meiunt. *venulam ruptam eſſe*, nam ob multitudinem ſanguinis, renum venulæ intenduntur & rumpuntur.

APHOR. 79 ARGVM.

Subſidentias arenoſas in vrinis, calculi eſſe notas.

Ὁκόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ ψαμμώδεα ὑφίσταται, τουτέοισιν ἡ κύστις λιθιᾷ.

Quibus in vrina ſubſident ſabuloſa, iis veſica calculo laborat.

Subſident ſabuloſa, hypoſtaſes arenarum plenę viſuntur. *iis veſica*, aut renes. *calculo laborat*, veſica potiſſimum, quòd effatu dignam habeat cauitatem.

APHOR. 80 ARGVM.

Quid ſanguinis aut grumorum mictio, cum vrinæ ſuppreſſione, & dolore ad imum ventrem, pectinem & interfœmineum, portendant.

HN αἷμα οὐρέῃ, καὶ θρόμβους, καὶ στραγγουρίην ἔχῃ, καὶ ὀδύνη ἐμπίπτῃ ἐς τὸ ὑπογάστριον, καὶ ἐς τὸ περίναιον, τὰ περὶ τὴν κύστιν πονεῖ.

Si quis sanguinem aut grumos meiat, aut vrinam guttatim emittat, dolore ad hypogastrium & pectinem & perinæum pertinente, ad vesicam loca laborant.

Si quis sanguinem, liquidum, *aut grumos*, sanguineos, qui fiunt vbi sanguis extra vasa promanans, à frigore concrescit, *aut vrinam guttatim*, stillicidium vrinæ habeat, propter grumos vesicæ meatum obstruentes, quos adesse ex eo constat, quòd sic laborantes, antea plurimum sanguinem liquidum cum vrina reddiderunt. *dolore ad hypogastrium*, ad imum ventrem. *& pectinem*, imo ventri subiacentem, quo in loco pili inhorrescunt *& perinæum*, fœmen & interfœmineum, quod est spatium inter penem & anum: *ad vesicam loca laborant*, instrumenta vrinæ inseruientia malè affecta esse certum est.

APHOR. 81 ARGVM.

Exulceratæ vesicæ signa recensentur.

HN αἷμα καὶ πῦον οὐρέῃ, καὶ λεπίδας, καὶ ὀσμὴ βαρεῖη ῇ, τῆς κύστιος ἑλκῶσιν σημαίνει.

Si quis sanguinem, aut pus, aut squamulas meiat, & grauis odor adsit, vesicæ exulceratio significatur.

Si quis sanguinem, tenuem vel crassum. *aut pus*, verum meiat, quæ duo vesicæ sunt non propria, sed aliis partibus signa communia. *& scamulas*, quæ scabiei vesicæ certa sunt signa. *& grauius odor adsit*, ob magnam vrinæ copiam ad vesicam profluentem, in qua admodum imbecilli, promptè putrescit & grauem fœtorem subinde acquirit. *vesicæ exulceratio significatur*, modò grauis odor & scammulæ adesse videantur.

APHOR. 81 ARGVM.

Qua ratione vrinæ suppressio, ex tuberculo in foramine penis nata, soluatur.

ΟΚόσοισιν ἐν τῇ οὐρήθρῃ φῦμα φύεται, τουτέοισι, διαπυήσαντος καὶ ἐκραγέντος, λύσις.

Quibus in meatu vrinario nascitur

tuberculum, suppurato eo & rupto, solutio.

Quibus in meatu vrinario, in vrinaria fistula, & penis eo foramine per quod vrina excernitur. *nascitur tuberculum*, tumor præter naturam, suppressionem vrinæ effic ens, esse cœpit. *suppurato eo*, vt quum hic tumor ad suppurationem peruenerit, adeo vt pus effectum sit. *& erupto*, eruptione puris facta quod in tuberculi folliculo contentum, vrinam ne exiret impediebat. *solutio fit*, doloris, & suppressionis vrinæ: nam propter tuberculum dolores excitabantur, sequebatur & obstructio, vnde vrinæ suppressio erat.

APHOR. 83 ARGVM.

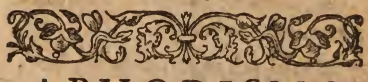
Vnam vacuationem aliam impedire, mictionis & deiectionis exemplo.

ΟΥρησις νύκτωρ πολλὴ γινομένη σμικρὴν τὴν ὑποχώρησιν σημαίνει.

Mictus noctu plurimus, paruam deiectionem significat.

Mictus noctu, quo tempore potissimum vrina & alui excrementa excernuntur, ratione somni, & coctionis probè factæ. *plurimus*, nempe in sanitate. *parnam deiectionem significat*,

gnificat, quòd corporis nostri humiditates ad vrinæ vias transmittantur, & excrementa in intestinis coaceruata sicca remaneant neque excerni possint.

APHORISMORVM HIPPOCR. LIBRI V.

ARGVMENTVM.

Varia est hæc quinta sectio, propemodum tamen in mulierum morbis, vteríque affectibus bonis vel malis, tota est.

APHORISMI I. ARGVM.

Conuulsionem ex ellebori, omnísque medicamenti vehementis assumptionē prouenientem, periculosam, mortémque sæpius inferre.

Σπασμὸς ἐξ ἐλλεϐόρου, θανάσιμον.
Conuulsio ab elleboro, lætalis.

Conuulsio ab elleboro, albo scilicet. *lætalis est*, propter inanitionem ab immodica vacuatione, quam sequitur siccitas incurabilis.

APHOR. 2. ARGVM.

Conuulsionem ex vulnere factam magna ex parte lætalem esse.

Ἐπὶ τρώματι σπασμὸς ἐπιγινόμενος, θανάσιμον.

Conuulsio à vulnere perniciosa.

Conuulsio à vulnere, quod magna ex parte sequitur inflammatio; ídque potissimum quod neruosas attingit partes. *perniciosa*, certè periculosa, & ad mortē vt plurimum tendens.

APHOR. 3 ARGVM.

Singultum aut conuulsionem à copiosa sanguinis eruptione factam, periculosam.

Αἵματος πολλοῦ ῥυέντος σπασμὸς ἢ λυγμὸς ἐπιγινόμενος, κακόν.

A copioso sanguinis fluxu singultus, aut conuulsio mala.

A copioso sanguinis fluxu, è quouis loco, siue è naribus, siue ab ore, thorace, ventriculo, vtero, hæmorrhoidibus, vulnere. *singultus*, qui

qui ventriculi motus est deprauatus. *malum*, quippe quum sanguinis profluuium omnes corporis venas exhauriat, vt eas quoq. quæ sunt in ore ventriculi vacuet oportet, quibus vacuatis fit vt vehementius ex ipso ventriculo trahant: qui tandem ex ea tractione inanitus & exsiccatus, singultus non abs re incidit.

APHOR. 4 ARGVM.

Singultum aut conuulsionem immodicis purgationibus succedentem, malum portendere.

Ἐπὶ ὑπερκαθάρσει σπασμὸς ἢ λυγμὸς ἐπιγινόμενος, κακόν.

A purgatione immodica (quam hypercatharsim vocant) conuulsio aut singultus malus.

A purgatione, superflua, & arte facta. *conuulsio aut singultus malus*, quod immodicam inanitionem (quam partium siccitas insanabilis consequitur) significent.

APHOR. 5 ARGVM.

Ebrios interdum conuulsos mori.

Ἢν μεθύων, ἐξαίφνης ἄφωνός τις γένηται, σπασθεὶς ἀποθνήσκει, ἢν

μὴ πυρετὸς ἐπιλάβῃ, ἢ ἐς τὴν ὥρην ἐλθὰν καθ' ἣν αἱ κραιπάλαι λύονται, φθέγξηται.

Si ebrius quispiam derepentè obmutescat, conuulsus moritur, nisi febre corripiatur, aut qua hora crapula soluitur vocem recuperet.

Si ebrius quispiam derepentè obmutescat, ob vinum immodicè sumptum, quòd neruos, & cerebrum eorundem principium, opprimit. *conuulsus moritur*, nam pleno cerebro frigida materia, nerui implentur & conuelluntur. *nisi febre corripiatur*, quæ sua caliditate & siccitate humores frigidos discutiat & exsiccet. *aut qua hora crapula soluitur*, pro multitudine vini epoti & eius vi, ac eius qui potauit natura. *vocem recuperet*, hoc enim vbi acciderit, manifestum est naturam vniuersam materiam frigidam iam euicisse.

APHOR. 6 ARGVM.

Quis morbi peracuti finis ac terminus, distentionis exemplo.

Ὁκόσοι ὑπὸ τετάνου ἁλίσκονται, ἐν τέσσαρσιν ἡμέρῃσιν ἀπόλλυνται. ἢν δὲ ταύτας

ἢ ταύτας διαφύγωσιν, ὑγιέες γίνονται.

Qui tetano corripiuntur, intra quatuor dies intereunt: si verò hos superauerint, incolumes euadunt.

Qui tetano corripiuntur, qui morbus est per acutus, à distentione ortus. *intra quatuor dies intereunt*, quod is sit illorum morborum terminus, & facultas ipsa admodum etiam robusta, dolorem & laborem, quem distentio ipsa adfert, diutius ferre non possit. *superauerint*, & vltra diem quartum progediātur, *incolumes euadunt*, quippe tum naturam superasse morbum spes certissima est.

APHOR. 7 ARGVM.

Ætatis commutatione sanari morbum comitialem, præsertim quem quis ante pubertatem incurrit.

ΤΑ' ἐπιληπτικὰ ὁκόσοισι πρὸ τῆς ἥβης γίνεται, μετάστασιν ἴσχει. ὁκόσοισι δὲ πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτέων γίνεται, τουτέοισι τὰ πολλὰ ξυναποθνήσκει.

Epilepsia aut pubertatem amotionem recipit, post vicesimum verò quintum annum ferè comitatur ad mortem vsque.

Epileptia ante pubertatem, morbi comitiales qui ante pubertatem accidunt, vt ab anno decimo quarto ad vigesimum quintum. *amtionem recipit*, temporis & ætatis mutatione curari potest & sanari. *post vicesimum verò quintum*, si accidunt morbi comitiales, vt in iuuentute, *ad mortem vsque*, magna ex parte ad finẽ vsque vitæ durant; sequens enim ætas frigida & humida quum sit, ab ea non profligantur, sed potius tanquam à suo simili conseruantur.

APHOR. 8 ARGVM.

Pleuritide correptos oportere purgari per sputa, intra quatuordecim dies, alioqui malum ipsum in suppurationem abire.

Ὁκόσοι πλευριτικοὶ γενόμενοι, οὐκ ἀνακαθαίρονται ἐν τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρῃσι, τουτέοισιν ἐς ἐμπύημα μεθίσταται.

Qui pleuritide laborant, nisi intra dies quatuordecim supernè repurgētur, ijs in empyema fit mali translatio.

Qui pleuritide laborant, morbo laterali, ex inflammatione membranæ costas succingente orto, qui morbus est acutus, *dies quatuorde-*

tuordecim, in quibus acuti morbi magna ex parte iudicantur,*repurgentur*, per superiora & sputa, supputando videlicet ab eo quo expuere cœpit die:*iis in empyema*, ad supputationem vertuntur:nisi enim humores qui inflammationem excitarunt, in thoracis spatium,& concauitatem refudent & effundantur, atque adeò intra quatuordecim dies per sputa expurgentur, fit inflammationis ad pus transmutatio, & puris inter thoracem & pulmonem effusio, & tandem morbi in alium morbum conuersio.

APHOR. 9 ARGVM.

Tabem, quæ pulmonis exulcerationem consequitur,adolescentiæ & iuuentuti potissimum accidere.

Φθίσις γίνεται μάλιστα ἡλικίῃσι τῇσιν ἀπὸ ὀκτωκαίδεκα ἐτέων, μέχρι πέντε καὶ τριάκοντα.

Tabes iis maximè ætatibus fit quæ à decimooctauo sunt ad tricesimumquintum.

Tabes, quæ exulcerati pulmonis comes est *à decimooctauo ad tricesimumquintum*, nempe in adolescentia & iuuentute maximè fit, non ætatisquidem ratione, sed propter er-

rores quos ea in ætate constituti, in victus ratione committunt, belligerant enim, saltant, currunt huius ætatis homines, venationem aliúdve genus laboris vel exercitij immoderati exercent, ob quæ venas rumpi accidit, vel quòd sanguis in his copiosus fit, & biliosus magna ex parte, qui sua acrimonia vasa erodens, sanguinis expuitionem & subinde tabem excitet.

APHOR. IO ARGVM.

Tumores anginam efficientes nonnunquam in pulmones decumbere, & intra septem dies mortem adferre.

ΟΚόσοισι κυνάγχην διαφεύγουσιν ἐς τὸν πνεύμονα τρέπεται, ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν ἀποθνήσκουσιν· ἢν δὲ ταύτας διαφύγωσιν, ἔμπυοι γίνονται.

Quibus ex angina in pulmonem mali fit conuersio, ij intra dies septem moriuntur: si verò hos effugerint, purulenti euadunt.

Quibus ex angina, quæ Cynanche Græcis dicitur. *fit conuersio*, ob eius transmutationem. quippe materia quæ anginam creabat, ad pulmonem delabitur. *intra septem dies moriuntur*, pereunt, quia ab humoribus

eò de-

cò delatis suffocantur. *si verò hos effugerint, dies septem.* *purulenti euadunt*, nec moriuntur: humores enim qui in pulmones decubuerunt in pus mutantur & expuuntur, quod si subinde non repurgentur vt decet, tabidos fieri contingit.

APHOR. II ARGVM.

Duabus notis tabe correptos breui morituros.

Τοῖσιν ὑπὸ τῆς φθισίων ἐνοχλουμένοισιν, ἢν τὸ πτύσμα ὥσπερ ἂν ἀποβήσσωσι βαρὺ ὄζῃ ἐπὶ τοὺς ἄνθρακας ἐπιχεόμενον, καὶ αἱ τρίχες ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ῥέωσι, θανάσιμον.

Qui tabe vexantur, si sputum quod extußiunt, carbonibus iniectum olet grauiter & capilli defluunt, perniciosum signum.

Qui tabe vexantur macie, quæ pulmonis vlcera comitatur. *extußiunt*, tussiendo excreant & reijciũt. *carbonibus iniectum olet grauiter*, quòd extremam humorum, qui sunt in pulmonibus putrefactionem, significat, *& capilli defluunt*, ex alimenti inopia. *perniciosum signum*, nam & humorum corruptio, & maximus alimenti defectus ostenditur,

APHOR. 12. ARGVM.

Tabe quoque correptis alui profluuium superueniens, lætale signum.

Ὁκόσοισιν ἂν φθισιῶσιν αἱ τρίχες ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ῥέωσιν, οὗτοι διαῤῥοίης ἐπιγινομένης ἀποθνήσκουσιν.

Quibus per tabem capilli defluunt, ijs fluxione alui superueniente in propinquo mors.

Quibus per tabem, ob pulmonis vlcera, *capilli defluunt*, è capite. *in fluxione alui superueniẽte in propinquo mors*, hoc enim facultatem nedum in ægrotis, sed & in sanis dissoluit atque deiicit: summam præterea naturalium facultatum imbecillitatem significat.

APHOR. 13. ARGVM.

Spumantem sanguinem tussiendo reiectum, è pulmone prouenire.

Ὁκόσοι αἷμα ἀφρῶδες ἀναπτύουσι, τουτέοισιν ἐκ τοῦ πνεύμονος ἡ τοιαύτη ἀναγωγὴ γίνεται.

Qui spumantem sanguinem extussiunt, ijs ex pulmone educitur.

Qui

Qui spumantem sanguinem, innumeras ampulas obtinentem.ita vt eius pars nulla sit, saltem notatu digna,intus & in superficie, quæ sine spuma reperiatur.*extußiunt*,& tussiendo excreant, quod fit pulmone vlcerato.*ex pulmone educitur*,vt pote qui illius substantiam referat,quæ leuis,rara,aerea , spirituosa,& veluti ex spuma quadam sanguinis concreta conflatáque sit.

APHOR. 14 ARGVM.

Profluuium alui in tabe, etiam si solum sit, lætale esse.

Ὑπὸ φθίσιος ἐχομένῳ διάῤῥοια ἐπιγενομένη, θανατῶδες.

Si tabe detento profluuium alui superueniat, perniciosum.

Si tabe detento profluuium alui , nimirum diarrhoea *superueniat perniciosum*, magna enim virium imbecillitas significatur : non tamen è proximo neque tam cito mors superueniet , sicuti cum capillorum defluuium adiungitur.

APHOR. 15 ARGVM.

Quid suppuratione facta ægrotantibus accidat.

Ὁκόσοι ἐκ πλευρίτιδος ἔμπυοι γίνονται, ἢν ἀνακαθαρθῶσιν ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσιν ἀφ' ἧς ἂν ἡ ῥῆξις γένηται, παύονται· ἢν δὲ μὴ, εἰς φθίσιν μεθίσανται.

Qui ex pleuritide empyi fiunt, si à ruptione empyematis intra dies quadraginta repurgentur, liberantur: alioqui transeunt in tabem.

Qui ex pleuritide, ex morbo laterali. *empyi fiunt,* & intra thoracem & pulmonem pus continent. *si intra dies quadraginta,* quippe est terminus iudicationis acutorum morborum ex degeneratione, qualis est pleuritis in suppurationem abiens. *repurgentur,* per sputa, supputando à die quo fit ruptio. *liberantur,* à morbo: toto enim eo tempore, nempe à die quo fit ruptio, vsque ad quadragesimum, pulmonis substantiæ, illæsa & incorrupta remanere potest. *alioqui,* si non per sputa intra dies quadraginta repurgentur. *transeunt in tabem,* quòd pulmo diutius ab erosione tutus esse nequeat. quippe quùm rarus sit, promptè in se recipit pus, à quo tandem eius substantia exulceratur, & fit tabes.

APHOR. 16 ARGVM.

Rerum omnium, earum etiam quæ temperata sunt, vsum immodicum noxium esse, calidi ipsius exemplo.

Τὸ θερμὸν βλάπτει ταῦτα τοῖσι πλεονάκις χρεομένοισι, σαρκῶν ἐκθήλυνσιν, νεύρων ἀκράτειαν, γνώμης νάρκωσιν, αἱμοῤῥαγίας, λειποθυμίας ταῦτα οἷσι θάνατος.

Calidum frequentiore vsu hæc inuehit incommoda, carnis effœminationem, neruorum incontinentiam, animi torporem, profusiones sanguinis, animi deliquia: ad quæ quidem mors.

Calidum: corpus temperatum, aqua nimirum calida; *frequentiore vsu*, & immodico. *hæc inuehit incommoda*, hæc mala & symptomata. *carnis effœminationem*, meliores nimirum viros atque adeò effœminatos reddit. *neruorum incontinentiam*, & imbecillitatem: suo enim calore neruorum substantiam dissoluit, humiditate verò, laxat molioremque reddit, vnde minus robusti ac continentes redduntur. *animi torporem*, mentis seu rationis hebetudinem; nam immodi-

cus calidi humidi temperati vſus cerebri ſubſtantiam diſſoluit. *profuſiones ſanguinis*, quòd ſuo calore venas laxet atque dilatet. *animi deliquia*, vt videre eſt in his qui in ſolio calido longius deſident, diſſoluuntur enim ſpiritus: hæc ſunt ſymptomata quæ ab immodico calidi temperati vſu oriuntur. *ad quæ quidem mors*, ſequitur, ad nonnulla quidem breui, ad alia verò longiori tempore.

APHOR. 17 ARGVM.

Detrimenta vſus immodici aquæ frigidæ recenſentur.

Τὸ δὲ ψυχρὸν σπασμοὺς, τετάνους, μελασμοὺς, καὶ ῥίγεα πυρετώδεα.

Frigidum verò conuulſiones, tetanos, nigrores, & rigores febriles adfert.

Frigidum verò, aqua nempe frigida, ſi quis ea immodicè vtatur, hæc mala adfert. *conuulſiones*, quòd neruoſas corporis partes contrahat & diſtendat. *tetanos*, diſtentiones & ex plenitudine & ex ſiccitate: ex plenitudine quidem, quando meatuum denſitatem facit qua ſuperflua excluduntur, vnde expirationem non inuenientia ad neruoſas partes vertuntur, & tum diſtentiones à plenitudine fiunt. Ex ſiccitate verò, vbi ſiccum

ſiccum & ſine ſuperfluitatibus corpus eſſe contigerit: frigidum enim penitus ſubiens corpus, etiam exſiccat, & per poros tranſiens exprimit in morem ſpongiæ. *nigrores*, frigidum efficit denigrationes, quia natiuum calorem extinguit. *rigores febriles*, qui febres excitant, non per ſe quidem ſed ex accidente, nam occluſis corporis meatibus, putredinem, & ſubinde febrem excitari neceſſe eſt.

APHOR. 18 ARGVM.

Immodicus frigidæ aquæ vſus quibus partibus corporis maximè obſit.

ΤΟ ψυχρὸν πολέμιον ὀστέοισιν ὀδοῦσι, νεύροις, ἐγκεφάλῳ, νωτιαίῳ, μυελῷ· τὸ δὲ θερμὸν ὠφέλιμον.

Frigidum inimicum oßibus, dentibus, neruis, cerebro, dorſali medullæ: Calidum verò amicum.

Frigidum inimicum oßibus, vtpote quæ ſint ex ſemine procreata, atque adeò exanguia & frigida vt mirum non ſit exiguum eorum calorem ab immodico frigidæ vſu extingui. *dentibus*, quibus euidens ſentiendi vis ineſt, cum reliqua omnia oſſa ſenſu deſtituta non doleant, etiamſi pati quodam

modo dicantur, vt ligna ab igne dum penitus in cinerẽ aguntur, & lapides dum à malleis contunduntur, pati dicuntur. *neruis, cerebro*, & adiacentibus ei partibus. *dorsali medullæ*, & aliis eiusmodi partibus per excessum frigidis, & exiguum calorem natiuum obtinentibus, frigida aduersatur. *Calidum verò*, quod mediocritatem retinet. *amicum*, vtile, quòd exiguum prædictarum partium calorem à corruptione conseruet & tueatur.

APHOR. 19 ARGVM.

Qua ratione sananda detrimenta quæ ab immodicó frigidæ vsu procreantur.

Ὁκόσα κατέψυκται, ἐκθερμαίνειν δεῖ, πλὴν ὁκόσα αἱμοῤῥαγέει, ἢ μέλλει.

Quæ perfrigerata sunt excalfacere oportet, præter ea quæ sanguinẽ profundunt, aut breui sunt profusura.

Quæ perfrigerata sunt, ab immodico frigidæ vsu. *excalfacere oportet*, vt per contrarium ad suum ac natiuum temperamentum reducantur. *præter ea quæ sanguinem profundunt*, copiosè scilicet. *aut breui sunt profusura*, nam tum intemperie frigida neglecta, sangui-

nis eruptioni ſuccurrendum, eámque primò curare oportet, vtpote à qua maius ægrotanti periculum quàm à frigida intemperie immineat: poſtpoſitis itaque calefacientibus, frigidis & aſtringentibus vtendum ad copioſum ſanguinis profluuium reprimendum.

APHOR. 20 ARGVM.

Mala quædam ab immodico frigidæ vſu, recenſet.

Ἕλκεσι τὸ μὲν ψυχρὸν δακνῶδες, δέρμα περισκληρύνει, ὀδύνην ἀνεκπύητον ποιέει, μελασμοὺς, ῥίγεα πυρετώδεα, σπασμοὺς, καὶ τετάνους.

Frigidum vlceribus mordax, cutem obdurat, dolorem inſuppurabilem facit, nigrorem inducit, rigores febriles, cõuulſiones, & tetanos creat.

Frigidum vlceribus, frigidáque aqua. *mordax*, non erodendo quidem id quod eſt continuum, ſed potius diuellẽdo. *cutem obdurat*, ſubſtantiam eius denſans & cõſtringens. *dolorem inſuppurabilem*, facit, eo quòd natiuum calorem qui ſuppurationis cauſa eſt, extinguat. *nigrorem inducit*, & denigrat. *rigores febriles, conuulſiones, & tetanos creat*, vt dictum

est Aphoris.17.huius sectionis.

APHOR. 21 ARGVM.

Quæ commoda interdum sequantur immodicum frigidæ aquæ vsum.

Ἔστι δὲ ὅκου ἐπὶ τετάνου ἄνευ ἕλκεος νέῳ εὐσάρκῳ θέρεος μέσου, ψυχροῦ πολλοῦ κατάχυσις ἐπανάκλησιν θερμῆς ποιέεται. θερμὴ δὲ ταῦτα ῥύεται.

Est tamen vbi in tetano sine vlcere, iuuene eusarco, æstate media frigidæ larga profusio calorem reuocat. Calor verò soluit.

Est tamen vbi in tetano sine vlcere, quandoquidem quæ cum vlcere sunt conuulsiones nunquam ab aqua frigida curari possunt, *iuuene eusarco.* bene carnoso & medioeri corporis habitu prædito. *æstate media,* & in meridie, alioqui nudum corpus ab ambientis frigiditate læditur alio tempore. *frigidæ larga,* multa & copiosa. *profusio calorem reuocat,* ídque non per se, neque primo statim eius occursu, sed ex accidente & mediante reuocatione caloris. Nam frigidæ aquæ effusio primum cutem perfrigerat, refrigerationem verò cutis densitas, & reditus caloris ad profundum consequitur: rursus cutis densita-

densitatē difflatus prohibitio, reditū verò caloris ad interiora concoctio, consummatióque eorum qui isthic sunt humorum sequitur: difflatus autem prohibitionem caloris collectio: tandem collectus vnitus, nutritúsque calor ad summa corporis violentius ruit, & fit eiusdem reuocatio, *calor verò* primò & per se. *soluit*, sanat.

APHOR. 22 ARGVM.

Calidæ aquæ facultates enumerantur, primùm quæ rarò, deinde quæ frequenter accidunt.

Τὸ θερμὸν ἐκπυητικὸν οὐκ ἐπὶ παντὶ ἕλκει, μέγιστον σημεῖον ἐς ἀσφαλείην, δέρμα μαλάσσει, ἰσχναίνει, ἀνώδυνον, ῥιγέων, σπασμῶν, τετάνων παρηγορικόν. τὴν δὲ ἐν τῇ κεφαλῇ καρηβαρίην λύει. πλεῖστον δὲ διαφέρει ὀστέων κατάγμασι, μάλιστα δὲ τοῖσιν ἐψιλωμένοισι. τουτέων δὲ μάλιστα τοῖσιν ἐν κεφαλῇ ἕλκεα ἔχουσι, καὶ ὁκόσα ὑπὸ ψύξιος θνήσκει ἢ ἑλκοῦται. καὶ ἕρπησιν ἐσθιομένοισιν, ἕδρῃ, αἰδοίῳ, ὑστέρῃ, κύστει, τουτέοισι τὸ θερμὸν φίλιον καὶ κρῖνον. τὸ δὲ ψυχρὸν πολέμιον καὶ κτεῖνον.

Calidum in quo vlcere pus mouet, maximum securitatis præstat indicium, cutem emollit, extenuat, dolorem lenit, rigores, conuulsiones, tetanos mitigat: capitis grauitatem soluit: ossibus fractis plurimum prodest, maximè si nudata sint, multóque magis si in capite. His etiam prodest quæ moriuntur aut vlcerantur à frigore. Herpetibus denique exedentibus, sedi, pudendo, vtero, vesicæ, his omnibus calidum amicum & decretorium, frigidum inimicum & interimens.

Calidum, calidæque aquæ fomentum suppuratorium, pus videlicet alterans, & concoquens, *in quo vlcere*, non enim in omni vt in putridis vlceribus, & iis quæ fluxiones habent, calida aqua suppurationem mouet, sed illis plurimum incommodat. *maximum securitatis*, sedat enim vlcera & sanitatem inducit. *cutem emollit*, partésque duras & tensas, non alia ratione nisi quòd calida & humida sit. *extenuat*, cutem crassam & densam. *dolorem lenit*, perinde atque alia omnia quæ primo ordine calefaciunt aut temperata sunt. *rigores & mitigat*, quippe sua

ſua calliditate diſcutit, extenuat, concoquit & alterat: Et ex his malis quæ ad caput attinent, quæque in capite ſunt. *eius grauitatem ſoluit*, concoquens atque diſſoluens quæcunque à craſſa & vaporoſa materia in caput tracta moleſtant. *maximè ſi nudata ſint*, & carne exuta, quæ vehementius à frigida læduntur: cauebunt ob id ſibi plurimum à frigore, quibus capitis oſſa denudata ſunt. *multóque magis ſi in capite*, nam non oſsibus tantum, ſed ipſi etiam cerebro frigidum inimicum eſt, calidum contrà amicum. *his etiam prodeſt*, ſcilicet partibus. *quæ moriuntur à frigore*, quæ nimia perfrigeratione mortificantur, vt hyberno tempore calcanea, perniones, digiti & extrema omnia, quæ à calido ſanantur. *herpetibus exedentibus*, repentibus totámque cutem exulcerantibus confert calida, quippe frigida vlceribus inimica, quia mordax. *ſedi, pudendo, vtero, veſicæ*, quoniam hæ partes neruoſæ ſunt & frigidæ, & ob id calidum illis amicum & vtile. *decretorium*, viuificans. *frigidum inimicum*, vt enim calidum ſuo calore temperato prædictarum partium calorem fouet, conſeruat & tuetur, adeóque viuificat, ſic contra frigidum calorem earundem partium extinguens, eas perimit & mortificat.

APHOR. 23 ARGVM.

Commoda & incommoda quæ aquæ frigidæ vsum sequuntur, exprimuntur.

ΕΝ τουτέοισι ᾗ δεῖ τῷ ψυχρῷ χρέεσθαι, ὁκόθεν αἱμοῤῥαγέει ἢ μέλλει, μὴ ἐπ' αὐτὰ ἀλλὰ περὶ αὐτὰ ὁκόθεν ἐπιῤῥεῖ· καὶ ὁκόσαι φλεγμοναὶ ἢ ἐπιφλογίσματα ἐς τὸ ἐρυθρὸν καὶ ὕφαιμον ῥέποντα νεαρῷ αἵματι, ἐπὶ ταῦτα ἐπεὶ τάγε παλαιὰ μελαίνει καὶ ἐρυσιπέλας τὸ μὴ ἑλκούμενον ὠφελεῖ. ἐπεὶ τόγε ἑλκούμενον βλάπτει.

Frigido verò in his vtendum, vnde fluit aut fluxurus sanguis est, non quidē eodem loci, sed ad ea loca vnde influit admoto: & si quæ partium inflammationes aut deflagrationes ad rubrū sanguineúmve colorem tendunt recenti efflorescente sanguine, ijsdem ipsis adhibito. Nam inueteratas nigrę facit. Erysipelas etiam non vlceratum iuuat, siquidem exulceratum lædit.

Frigido verò, frigidáque aqua vtendum. *vnde*

vnde fluit sanguis, copiosè. *aut fluxurus est*, paulo pòst: frigida enim cõstringit, sanguinémque crassiorem, adeóque ad profluendum minus idoneum reddit. *non quidem eodem loci*, supra ipsas partes per quas fluit sanguis, frigida admota confert, quippe frigida vlceribus mordax. *sed ad ea loca vnde fluit*, vnde aliquid vlceribus influit. *& si quæ partium inflãmationes*, modò suo tempore adhibeatur frigida nimirum vbi corpus prius euacuatum fuerit: adde frigida non debere adhiberi vbi metus est ne ad principes corporis partes noxios humores propellat. *aut deflagrationes ad rubrum &c.* his frigidum admouere conuenit, & quidem recentibus, vtpote quę rubrum & floridum colorem præ se ferunt. *nam inueteratas nigre facit*, si admoueatur frigida, quòd à crassiore fiant sanguine, quem subinde crassiorem frigida efficit, & in grumos conuertit, quos nigredo comitatur. *erysipelas etiam*, ignem sacrum nominatum. *non vlceratum iuuat*, frigida, quia sanguinis feruorem, & bilis acrimoniam, è quibus erysipelas procreatur, extinguit. *exulceratum lædit*. erysipelas scilicet, quòd illi mordax appareat.

APHOR. 24 ARGVM.

Admodum frigida incommoda mul-

ta adferre, niuis & glaciei exemplo.

TA' ψυχρὰ οἷον χιὼν, κρύσταλλος τῷ στήθει πολέμια, βηχέων κινητικὰ, αἱμοῤῥοϊκὰ καταῤῥοϊκά.

Frigida veluti nix & glacies pectori inimica; tusses mouent, venarum ruptiones & destillationes efficiunt.

Frigida, supramodum. *veluti nix & glacies*, aliáque eius generis valde frigida. *pectori inimica*, nam totum pectus osseum est, qua ratione frigida aduersa esse constat. *tusses mouent* per se primùm, quòd simplici qualitate sua instrumenta respirationi deseruientia refrigerent: deinde ex accidenti, quia destillationes mouent, quas subinde tussis insequitur, frigus enim instar manus apprehendens ac premens vt spongiam, cerebrum, eam humiditatem quę in ipso est exprimit. *venarum ruptiones*, sanguinem promanare copiosè faciunt frigida, nam venarum corpora constringunt & contrahunt, frigiditatéque sua duras & extendi contumaces reddunt, ob id tunicas earundem rumpunt. *& destillationes*, excitant admodum frigida, & fluxiones ex compressione generant.

APHOR.

APHOR. 25 ARGVM.

Frigidam tumoribus & doloribus articulorum calidis, multum prodesse.

ΤΑ δὲ ἐν ἄρθροισιν οἰδήματα καὶ ἀλγήματα ἄτερ ἕλκεος, καὶ ποδαγρικὰ, καὶ σπάσματα, τουτέων τὰ πλεῖστα τὸ ψυχρὸν πολλὸν καταχεόμενον ῥηΐζει τε καὶ ἰσχναίνει, καὶ ὀδύνην λύει. Νάρκη γὰρ μετρίη ὀδύνης λυτική.

Articulorum tumores & dolores absque vlcere atque etiam podagricos, & conuulsiones magna ex parte frigida largè effusa leuat & extenuat, soluítque dolorem. Nam modicus torpor doloris soluendi vim habet.

Articulorum tumores & dolores, à flaua bile & sanguine bilioso factos. *absque vlcere*, cui frigidũ inimicũ & mordax est. *atq; etiã podagricos*, à flaua quoque bile afflictos. *& conuulsiones*, sine vlcere. *frigida largè effusa*, aliàs minimè. *leuãt*, dolorẽ supradictorum affectuũ: quippe humorum feruorem extinguit, & morsum obtundit. *extenuat*, influẽtes humores reprimendo ac eosdem euacuando. *soluítque dolorem*, quia causas eorundem tollit,

humores qui sua copia tensionem excitarunt reprimendo. *nam modicus*, & mediocris. *torpor*, stupórve dolorem soluit: quod mediocrem (qui sensum difficilem adfert) stuporem inducat.

APHOR. 26 ARGVM.

Optima aquæ indicia exprimuntur.

ΥΔωρ τὸ ταχέως θερμαινόμενον ψυχόμενον, κουφότατον.

Aqua quæ citò calefit & citò refrigeratur, leuissima.

Aqua quæ citò calefit, igni admota, aut aeri calido exposita. *& citò refrigeratur*, ab igne remota, aut aeri frigido exposita. *leuissima*, nō pondere quidem, sed quòd pellucida, pura, atque adeò exquisitè colata, frustullorúmque innatantium expers sit: ob id intus assumpta concoctu & distributu facilis celeriter ventriculum & hypochondria permeat.

APHOR. 27 ARGVM.

Quo remedio siti noctu euenienti succurrendum.

ΟΚόσοισι δὲ πιεῖν ὀρέξιες νύκτωρ, τούτοισι πάνυ διψῶσιν ἢν ἐπικοιμηθῶσιν, ἀγαθόν.

Quibus

Quibus noctu bibendi est auiditas, iis admodum sitientibus obdormiscere bono est.

Quibus noctu, interdiu enim vigilantibus sitim immodicam potu extinguere licet. *bibendi auiditas*, ob humoris defectum, & partium quæ iuxta ventriculum sunt siccitatem: atque adeò propter salsos aut biliosos humores in ore ventriculi contentos: denique qui à nimio meracioris vini potu bibere appetunt. *obdormiscere bono est*, nam ingesti in ventriculum cibi & potus, atque adeò humores sitim excitantes per somnum concoquuntur. cibis concoctis sanguis generatur, qui partes corporis nutrit & humectat, & sitim excitatam restinguit.

APHOR. 28 ARGVM.

Qua ratione mulieribus euocanda menstrua.

Γυναικείων ἀγωγὸν ἡ ἐν ἀρώμασι πυρίη, πολλαχοῦ δὲ, καὶ εἰς ἄλλα χρησίμη ἂν ἦν, εἰ μὴ καρηβαρείας ἐνεποίει.

Suffitus aromatum muliebria educit. Ad alia verò multa vtilis esset, nisi capitis ingeneraret grauitatem.

Suffitus aromatum, & ex odoramentis. *mu-*

liebria ducit, purgationes menstruas, quæ ex vtero statis mensibus & à partu fiunt: nec tamen omnes suppressiones menstruæ odoramentorum suffitu amolliuntur, sed quæ duntaxat vel propter sanguinis crassitudinem, vel propter obstructionem vasorum, quæ ad vterum pertinent, vel propter horum obseruationem, vel propter densationem totius substantiæ, fiunt: sua enim vi aromatum suffitus extrema vasorum obsecata aperit, humorum crassitudinem extenuat, & obstructiones incidendo recludit. *ad alia verò multa vtilis*, suffitus per odoramẽta factus, vtpote ad omnia frigida & humida corporis, vteri præsertim, mala. *nisi capitis ingeneraret grauitatem*, quippe suffitus vapores, vt tenuiores ad caput feruntur, ídque complentes, grauitatem eiusdem efficiunt.

APHOR. 29

ΤΑ'ς κυούσας φαρμακεύειν ἢν ὀργᾷ τετράμηνα, καὶ ἄχρι ἑπτὰ μηνῶν ἧσσον. τὰ δὲ νήπια καὶ πρεσβύτερα εὐλαβέεσθαι.

Prægnantes purgabis, si materia ad sui excretionem inuitet, quadrimestres, & vsque ad septimum mensem, sed has minus.

minus. Minore verò aut grandiore fœtu, abstinebis.

Pregnantes purgabis &c. Hic aphorismus copiosissimè expositus est initio libri quarti, quare noua explanatione non eget.

APHOR. 30 ARGVM.

Grauidis mulieribus sanguis haud mittendus.

Γυνὴ ἐν γαστρὶ ἔχουσα φλεβοτομηθεῖσα ἐκτιτρώσκει, καὶ μᾶλλον εἰ μεῖζον εἴη τὸ ἔμβρυον.

Mulier in vtero ferens secta vena abortit, eóque magis si sit fœtus grandior.

Mulier in vtero ferens, fœtum, non autem carnis molem, aut aliud quippiam. *secta vena abortit*, quippe mirum non est post integram & effatu dignam, & temporibus Hippocratis celebrari solitam venæ sectionē, fœtui alimentum subtrahi, adeóque ex illius subinde defectu perire. *eóque magis*, id accidit. *si fœtus sit grandior*, quanto enim is maior est, tanto plus alimenti indiget. Cæterùm si ad consuetas nostri temporis venæ sectiones (quæ antiquis collatæ ne scarificationis quidem nomen merentur) respexerimus, non est dubium quin citra pericu-

lum iis in grauidis vti liceat: modo virtus ætas, corporis habitus, victus ratio quæ præcessit, tempus, cœlique status hoc ipsum permittant.

APHOR. 31 ARGVM.

Mulierem grauidam acuto morbo facilè consumi.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ὑπό τινος τῶν ὀξέων νοσημάτων ληφθῆναι, θανάσιμον.

Mulierem grauidam morbo quopiam acuto corripi, perniciosum.

Morbo acuto, citam terminationem & sæuissima symptomata habente. *perniciosum*, certè periculosum, vbi præsertim vires in grauidis inualidæ sunt: quippe tum necesse est, vel fœtam alimento, vel fœtum inedia cõfici. quapropter ei indicationi quę à morbo sumitur acuto potius inseruiendum, quam ei quæ à fœtu: præstat enim tenuiore victu seruare fœtam, vtcunque inde fœtui periculum immineat, quam pleniore & matrem & fœtum interimere.

APHOR. 32 ARGVM.

Qua ratione sanguinis vomitus ex suppreßis menstruis proueniens, sit sanandus.

Γυναικὶ

Γυναικὶ αἷμα ἐμεούσῃ τῶν καταμηνίων ῥαγέντων λύσις γίνεται.

Mulieri sanguinem euomenti, menstruis erumpentibus solutio fit.

Mulieri sanguinem euomenti, ob mensium suppressionem. *menstruis erumpentibus*, quæ prius sistebãt *solutio fit*, mali scilicet: sanguis enim qui ad superiora tendebat, ad inferna retrahitur, & per vterum vacuatur, fitque solutio vomitus illius, quòd si naturæ lege id fieri non possit, medico procurandum per sectionem venę quæ in cruribus est, poplitis dicta aut malleolorum.

APHOR. 33 ARGVM.

Suppressionem mensium factam ob affectum aliquem præter naturam sanari profluuio sanguinis è naribus.

Γυναικὶ τῶν καταμηνίων ἐκλιπόντων, αἷμα ἐκ τῶν ῥινῶν ῥυῆναι, ἀγαθόν.

Mulieri menstruis præter naturam deficientibus, sanguis è naribus profluens bono est.

Mulieri menstruis præter naturam deficientibus, ob affectum aliquem præter naturam. *sanguis è naribus*, vt loco conuenienti & cõ-

modo.*bono est.* ista enim ratione retractio ad superiora, simul etiam vacuatio sanguinis præter naturam retenti, fit, quod naturæ opus per omnia medico imitandum.

APHOR. 34 ARGVM.

Siue modo fusam aluum mulieri grauidæ, partum elidere.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ἢν ἡ κοιλίη πολλὰ ῥυῇ, κίνδυνος ἐκτρῶσαι.

Mulieri vterum gerenti si aluus multum fluat, periculum est ne abortiat.

Mulieri vterum gerenti, grauidæ. *si aluus multum fluat*, exiguum enim profluuium parum aut nihil nocet. *periculum est ne abortiat*, quippe tum cibus ad iecur aliásque corporis partes non distribuitur, vnde necesse est vt vires labefactentur, corpúsque extenuetur, & fœtui alimentum, perinde atque per venæ sectionem, substrahatur.

APHOR. 35 ARGVM.

Sternutationem sponte prouenientem mulieribus vteri strangulatione laborantibus, aut agrè parientibus, bonam esse.

Γυναικὶ

Γυναικὶ ὑπὸ ὑστερικῶν ἐνοχλουμένῃ ἢ δυστοκούσῃ πταρμὸς ἐπιγινόμενος, ἀγαθόν.

Mulieri hystericæ, aut difficulter parienti sternutamentum superueniens bonum.

Mulieri hystericæ, vteri strangulationibus & suffocationibus obnoxia. *aut difficulter parienti*, ob expultricis facultatis impotētiam. *sternutamentum bonum*, tanquam signum & causa: signum quidem bonum, quòd natura prius emortua, propriarũ emotionum meminisse videatur, excitari quoque ac reuiuiscere quando superflua deturbat: causa verò bona est, quia vehementi concussu & iactatione partim naturam excitat, partim superflua corporis multum inhærentia excernit.

APHOR. 36 ARGVM.

Qua ratione medendum mulieribus quibus decolores menses, nec eodem semper tempore profluunt.

Γυναικὶ τὰ καταμήνια ἄχροα καὶ μὴ κατὰ τὰ αὐτὰ ἀεὶ γινόμενα, καθάρσιος δεῖσθαι σημαίνει.

Mulieri menſes decolores, nec eodē ſemper modo & tempore prodeuntes, purgationem indicant eſſe neceſſariam.

Mulieri menſes decolores, nimirum colori ſanguinis, qui ruber ac floridus eſt, non reſpondentes: id quod accidit vbi naturalem colorem non præ ſe ferunt, ſed potius varium & diuerſum. *nec eodem tempore prodeuntes*, per quod antea conſueuerant fluere, verum nunc tardius nunc citius. *purgationem indicant neceſſariam*, humorum ſcilicet decolores menſes facientium, vt vitioſorum & ſuperabundantium.

APHOR. 37 ARGVM.

Grauidarum mammas tenues repentè factas, abortum portendere.

Γυναικὶ ἐν γαςρὶ ἐχούσῃ ἢν οἱ μασθοὶ ἐξαίφνης ἰσχνοὶ γίνωνται, ἐκτιτρώσκει.

Si mulieri vterum ferenti mammæ ſubitò extenuentur, abortus ſequitur.

Si mulieri &c. extenuentur, tenues & graciles fiant repentè, abſque vlla cauſa manifeſta, nullóque præcedente ſymptomate. *abortus ſequitur*, fœtum ſiquidem tunc validum eſſe exiſtimare oportet, alimentum verò

non habere copiosum. propterea calcitrat, mouetur, & loco stare nescit, tandémque ligamenta, quibus ligatur, perfringit omnifariam ei deficiente alimento.

APHOR. 38. ARGVM.

Ex mammarum attenuatione, grauidam gemellos ferentem, alterum per abortum amissuram, indicari.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ἢν ὁ ἕτερος μαστὸς ἰσχνὸς γένηται δίδυμα ἐχούσῃ, θάτερον ἐκτιτρώσκει. καὶ ἢν μὲν ὁ δεξιὸς ἰσχνὸς γένηται, τὸ ἄρσεν, ἢν δὲ ὁ ἀριστερὸς, τὸ θῆλυ.

Mulieri geminos ferenti si altera mamma extenuetur, alterum abortu edit: Et si quidē dextra mamma extenuata est, marem: si verò sinistra, fœminam abortione excludit.

Mulieri geminos & alterum abortu edit, cum scilicet qui in vteri parte continetur, quæ mammæ extenuatæ è directo respondet, idque propter alimenti inopiam fit. *& si quidem dextra & marem*, quippe fœtus qui mares sunt dextra vteri parte continentur. *si verò sinistra*, mamma extenuetur, *fœminam*,

propter inopiam alimenti, quippe, vt dictum est, fœtus fame excruciati calcitrant, appendices & ligamenta dilacerant, atque hac ratione mulier abortit.

APHOR. 39 ARGVM.

Fieri posse vt mulier quæ neque grauida neque puerpera sit lac habeat ob suppressa menstrua.

Ἢν γυνὴ μὴ κύουσα, μηδὲ τετοκυῖα γάλα ἔχῃ, ταύτῃ τὰ καταμήνια ἐκλέλοιπε.

Si quæ nec prægnans nec puerpera est lac habet, ei menstrua defecerunt.

Si quæ nec prægnans & menstrua defecerunt, retentis enim mensibus venæ quæ inter mammas & vterum sunt implentur, sanguísque qui per vterum singulis mensibus vacuati deberet ad mammas transmittitur, ac subinde per adenas qui illic sunt in lac transmutatur.

APHOR. 40 ARGVM.

Copiosum sanguinem in mãmis coaceruatum furorem significare.

Γυναιξὶν ὁκόσῃσιν ἐς τοὺς τιτθοὺς αἷμα συστρέφεται, μανίην σημαίνει.

Quibus

Quibus in mammas sanguis colligitur, furorem significat.

Quibus in mammas sanguis, prauus qui in lac conuerti, propter suam prauitatem, non po- est. *colligitur*, & coacceruatur propter suppressos menses. *furorem significat*, quum enim biliosissimus & feruentissimus sit, in lac transmutari non potest, delabitur itaque per corpus vniuersum, capútque potissimum petit, vt minimè mirum sit eas mulieres quibus hoc accidit, in furorem agi, sanguine enim bilioso in caput delato fit furor & mania.

APHOR. 41 ARGVM.

Experimentum quo explorare licet num mulier grauida sit nécne.

Γυναῖκα ἢν θέλῃς εἰδέναι εἰ κύει, ἐπὴν καθεύδειν μέλλῃ μελίκρητον διδόναι πιεῖν, κἢν μὲν στρόφος ἔχῃ περὶ τὴν γαστέρα, κύει, ἢν δὲ μὴ οὐ κύει.

Si scire velis an mulier conceperit, dormitura aquam mulsam potui dato: & si ventris tormina patiatur, concepit: sin minus, non concepit.

Si scire velis an mulier conceperit, ne teme-

rè medicamentum, exhibeas, quod abortum efficere posset, sed tutò illud exhibeas *dormituræ aquam*, vt nimirum à potionis sumptione quiescere possit: quippe per quietem flatus non resoluuntur, sed per exercitia, vt quæ calorem natiuum, flatus discutere potentem, augeant. *mulsam*, in cuius vsu minus est periculi quàm aliorum quæ flatulenta sunt. *potui dato*, idque à cœna, quòd scilicet ab illa magis quiescere liceat, quodque calor natiuus cibi alteratione & concoctione occupatus, flatus minus discutere & attenuare queat. *& si tormina patiatur*, mulier post mulsæ crudæ potionem, hæc enim ventrem & intestina flatibus implet. *concepit*, flatus enim excitati liberum exitum non habent, propter intestinorum quæ fit ab vtero compressionem, vterus enim inter vesicam & rectum intestinum situs est, adeò vt recto intestino totiferè incumbat. *sin minus*, sentiat grauida dolores à potione mulsæ. *non concepit*, propter contrarias rationes.

APHOR. 42 ARGVM.

Grauidæ colorem probum vel malũ, indicare masculum aut fœmellam gestari.

ΓΥνὴ ἔγκυος εἰ μὲν ἄῤῥεν κύει, εὔχρους ἐστὶν, ἢν δὲ θῆλυ, δύσχρους.

Mulier grauida si marem gerit, coloratior est, si fœminam decolor.

Mulier grauida & coloratior est, propter fœtus caliditatem, est enim magna ex parte masculus fœmina calidior: oportet autem hic mulierē ad seipsam & non ad alteram conferre. *si fœminam decolor*, quòd hæc, ipsa natura sit frigidior.

APHOR. 43 ARGVM.

Erysipelas progenitum in vtero grauidæ, periculosum esse.

ΗΝ γυναικὶ κυούσῃ ἐρυσίπελας ἐν τῇ ὑστέρῃ γένηται, θανατῶδες.

Si prægnanti fiat in vtero erysipelas, perniciosum est.

Si prægnanti & erysipelas, tumor nimirum ex bilis & sanguinis calidi mixtura ortus, aut sanguine solo quidem sed feruido, & substantia tenuissimo *perniciosum est*, quippe hoc ipsum erysipelas non febris tantum acuta, sed & dolores & mordicationes vteri sequuntur, quæ singula non tantum fœtui, ob loci malè affecti vicinitatem, verum etiam matri molesta sunt, nedum febris so

la acuta, quæ fœtum magna ex parte interimit.

APHOR. 44 ARGVM.

Grauidas supramodum tenues, bimestres elidere fœtus.

Ὁκόσαι παρὰ φύσιν λεπταὶ ἐοῦσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσιν, ἐκτιτρώσκουσι πρὶν ἢ παχυνθῆναι.

Quæ præter naturam tenues vterum gerunt, abortiunt donec habitiores euaserint.

Quæ præter naturam, & supramodum. *tenues*, à morbo, inedia, aut fame. *abortiunt*, secundo mense. *donec habitiores euaserint*, priusquam crascescant, & donec pinguiores reddantur, quod vniuersum alimentum fœtui destinatum matri valde extenuatæ sit impartiendum: vnde fit vt interim fœtus alimento conuenienti priuatus corrumpatur & pereat.

APHOR. 45 ARGVM.

Grauidas mediocri corporis habitu præditas, etiam interdum abortire:

Ὁκόσαι δὲ μετρίως τὸ σῶμα ἔχουσαι ἐκτιτρώσκουσι δίμηνα καὶ τρίμηνα ἄτερ προφάσιος φανερῆς, ταύτησιν αἱ κοτυλη-

τυληδόνες μύξης μεςαὶ εἰσὶ, καὶ ἐ δύναντα κρατεῖν ὑπὸ τοῦ βάρυς τὸ ἔμβρυον, ἀλλ᾽ ἀπορρήγνυνται.

Quæ verò mediocriter corpulenta abortum faciunt secundo mense aut tertio sine occasione manifesta, iis cotyledones lentoris sunt plenæ, nec præ pōdere fœtū continere possunt, sed abruptis decidit.

Quæ verò mediocriter corpulentæ, vt sunt hæ quæ neque admodum tenues, neque plus iusto crassiores sunt. *abortum faciunt*, fœtum excutiunt. *secundo aut tertio*, atque adeò quarto. *mense*, à cōceptione. *sine occasione manifesta*, vt ob vehementem febrem, aut alui proflu uium aut sanguinis defluxum, ingentem clamorem, rabidam iram, vehementem sal tum, erysipelas in vtero mentis tristitiam, victum parcum, aut alium quemuis affectum extrinsecus euenientem. *iis cotyledones*, vteri acetabula, & venarum capita quę ad vterum perueniunt *lentoris sunt plenæ*, lenti & pituitosi humoris. *nec præpondere & decidit*, nam à pituitoso humore illo, acetabula laxa molliáque & imbecilla fiunt, ita vt mirùm nōn fit si fœtum iam grandiusculum, & grauitatem nactum continere nequeant, sed planè rumpantur.

APHOR. 46 ARGVM.

Immodicè crassas non concipere, nisi ad mediocrem corporis habitū redeant.

OΚόσαι παρὰ φύσιν παχεῖαι ἐοῦσαι μὴ ξυλλαμβάνουσιν ἐν τῇ γαστρὶ, ταύτῃσι τὸ ἐπίπλοον τὸ στόμα τῶν ὑστερέων ἀποπιέζει, καὶ πρὶν ἢ λεπτὴν γενέσθαι, οὐ κύουσιν.

Quæ præter naturam crassæ non concipiunt, iis vteri os ab omento comprimitur. Itaque grauidari donec extenuentur nequeunt.

Quæ præter naturam, & immodicè, *crassæ non concipiunt, iis vteri os*, infra vmbilicum & ad pubis ossa situm. *ab omento comprimitur*, sua mole, vnde fit vt semen viri in vterum muliebrem iniici non possit. *itaque grauidari, donec extenuentur nequeunt*, donec ad mediocritatem reducantur: sic enim tollitur compressio & angustia illa quæ ab omento & epiploo causabatur, & tunc concipere possunt.

APHOR. 47 ARGVM.

Suppurationem vteri quæ in lateribus & iuxta coxas fit, vt pote extrinsecus,

cura-

curationem per emmota requirere.

ΗΝ ὑστέρη ἐν τῷ ἰσχίῳ ἐγκειμένη διαπυήσῃ, ἀνάγκη ἔμμοτον γενέσθαι.

Si qua parte vterus coxæ adiacet suppurauerit, emmotis medicamentis curetur necesse est.

Si qua parte vterus coxæ adiacet, in coxam vergit, idque ad exteriora. *suppurauerit*, in pus transmutata fuerit eius inflammatio. *emmotis medicamentis curetur necesse est*, rupto obscessu, qui extra iuxta cutem attollitur, vel arte vel natura, ne videlicet medicamentum iniectum effluat: quum enim linamentis conceptis (quæ emmota voce Græca vocat) vlceris os clauditur, fieri non potest vt medicamenta effluant.

APHOR. 48 ARGVM.

Fœtus mares dextra vteri parte, fœminas sinistra magis contineri.

ΕΜβρυα, τὰ μὲν ἄρσενα ἐν τοῖσι δεξιοῖσι, τὰ δὲ θήλεα ἐν τοῖσιν ἀριστεροῖσι μᾶλλον.

Mares dextra vteri parte, fœminæ sinistra magis gestantur.

Mares, vtpote robustiores, biliosiores,

& ſanguine magis præditi. *dextra vteri parte*, vt calidiore & nutrimentum calidius habente, ob hepatis viciniam. *fœminæ*, frigidiores. *in ſiniſtra*, vt frigidiore & nutrimentum frigidius habente.

APHOR. 49 ARGVM.

Sternutatorio medicamento naribus appoſito ſecundam excuti.

Ἐς ὑστερέων ἐκπλωσίας πταρμικὸν ἐπιτιθεὶς ἐπιλαμβάνειν τοὺς μυκτῆρας καὶ τὸ στόμα.

Ad ſecundas deturbandas, ſternutatorio immiſſo nares & os manu obtura.

Ad ſecundas deturbandas, quas contingit interdum firmiter vtero adhæreſcere, fœtu excuſſo, quæ ſi diutius in vtero manſerint putreſcunt, & odoris grauitate caput complent, ſtomachum euertunt, & alia grauia procreant ſymptomata. *ſternutatorio*, medicamento. *immiſſo*, naribus. *nares & os manu obtura*, vt ſpiritus ad inferiora deſcendens, ſternutamenti violentia & concuſſione, ſecundam, cuius interuentu fœtus vtero nectebatur, deorſum ferri faciat.

APHOR. 50 ARGVM.

Qua ratione menſtrua immoderatè

proma-

promanantia, sistenda.

Γυναικὶ τὰ καταμήνια ἢν βούλῃ ἐπισχεῖν, σικύην ὡς μεγίστην πρὸς τοὺς τιτθοὺς πρόσβαλλε.

Mulieri si placet menstrua sistere, cucurbitulam, quàm maximã ad mammas appone.

Mulieri si placet menstrua sistere, propter immodicum eorum defluxum, *cucurbitam quàm maximam*, vt vehementer per communes venas sursum reuellat, tum quia magnam ignis copiam hæc suscipit, tum quia amplam loci latitudinem occupat. *ad mammas*, & sub ipsis mammis. *appone*, ea videlicet parte, qua venæ ad ipsas infernè ascendunt., ad mammas nequaquam affigendæ, quòd appositione læderentur, aut nimium trahendo inflammationem in his excitarent.

APHOR. 51 ARGVM.

Oris vteri coarctationem, maximum conceptionis indicium.

Ὁκόσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσι, τουτέων τὸ στόμα τῶν ὑστερέων συμμέμυκεν.

Quæ ventrem ferunt, ijs vteri os conniuet.

Quæ ventrem, & conniuet, ob internum cõprimitur atque ita coarctatur, vt ne specilli mucronem admittat, nisi ad superfœtationem recludi contingat, vt in se recipiat semen, atqui raró admodum hoc, vt & superfœtatio ipsa accidit.

APHOR. 52 ARGVM.

Fœtus in vtero imbecillitatem aut robur, conijci è mammarum consistentia.

HN γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ γάλα πολὺ ἐκ τῶν μαζῶν ῥυῇ, ἀσθενὲς τὸ ἔμβρυον σημαίνει· ἢν δὲ στερεοὶ οἱ μαζοὶ ἔωσιν, ὑγιεινότερον τὸ ἔμβρυον σημαίνει.

Mulieri partum gerenti si lac è mammis copiosè fluat, fœtum imbecillum significat: Si *verò firmæ solidæque mammæ fuerint, valentiorem conceptum indicant.*

Mulieri partum gerenti & fluat, adeóque laxæ flaccidæve fuerint mammæ. *fœtum imbecillem significat*, nam præ imbecillitate lac attrahere & alterare pro sui alimento non potest: quare per communes venas sursum ad mammas fertur, & illic in lac conuersum plurimum effluit. *si verò firmæ*, vtpote neque admodum duræ ac impletæ, neque

molles

molles & laxæ, *valentiore*, quippe tum satis alimenti fœtui accedit: reliquum verò sanguinis, quo non eget fœtus, ad mammas defertur, vt illic in lac mutatum, statim à partu fœtui, vt inde alatur, præstò sit.

APHOR. 53 ARGVM.

Mulieribus abortientibus accidere vt mammæ extenuentur.

Ὁκόσαι διαφθείρειν μέλλουσι τὰ ἔμβρυα, ταύτῃσιν οἱ τιτθοὶ ἰσχνοὶ γίνονται. ἢν δὲ πάλιν σκληροὶ γένωνται, ὀδύνη ἔσται ἢ ἐν τοῖσι τιτθοῖσιν, ἢ ἐν τοῖσιν ἰσχίοισιν, ἢ ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν, ἢ ἐν τοῖσι γούνασι, καὶ οὐ διαφθείρουσιν.

Quæ fœtum sunt perdituræ, ijs mammæ extenuantur. Contrà verò duræ si fiant, dolor aut mammas, aut coxas, aut oculos, aut genua fatigabit, nec abortiunt.

Quæ fœtum sunt perdituræ, & abortum facturæ, septimo vel octauo mense. *iis mammæ extenuantur*, ratione defectus alimenti: nam ex quacunque causa grauida obortiat, in vtero prius excitari dolorem necesse est neque enim vteri os ad fœtus eiectionem

citra dolorem aperitur, dolore itaque orto sanguis & spiritus ad vterum deferuntur, reliquis partibus (præsertim mammis quibus cum vtero magna est communitas) relictis, vt per hæc duo veluti instrumenta quædam, expellatur quòd infestat, quamobrem accidit vt mammæ, vtpote sanguine & spiritu destitutæ, subinde extenuentur.

APHOR. 54 ARGVM.

Os vteri coarctatum, durum apparere, phlegmonem præ se ferre.

Ὁκόσῃσι τὸ στόμα τῶν ὑστερέων σκληρόν ἐστι, ταύτῃσιν ἀνάγκη τὸ στόμα τῶν ὑστερέων ξυμμύειν.

Quibus os vteri durum est, ijs arctetur est necesse.

Quibus, mulieribus. *os vteri*, internum. *durum est*, & phlegmone laborat ab obstetricis tactum. *ijs arctetur est necesse*, ob phlegmonem aut durum aliquem tumorem. vt quibus molle est, conceptum præ se ferre necesse est.

APHOR. 55 ARGVM.

Grauidas febricitantes, & vehementer extenuatas, difficulter parere & cũ periculo, aut abortire.

Ou

ΟΚόσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσαι ὑπὸ πυρετῶν λαμβάνονται, καὶ ἰσχυρῶς ἰσχναίνονται ἄνευ προφάσιος φανερῆς, τίκτουσι χαλεπῶς καὶ ἐπικινδύνως, ἢ ἐκτιτρώσκουσαι κινδυνεύουσιν.

Quæ gestantes vterum febribus corripiuntur, aut vehementer sine euidente causa extenuantur, ea difficulter & cum periculo pariunt, aut abortientes periclitantur.

Quæ gestantes vterum febribus corripiuntur, vehementibus, mediocribus, vtpote natis à vitiosis & putridis humoribus. *aut & extenuantur*, fortiter calefiunt, & plus quàm ratio postulat, sine occasione manifesta. *difficulter & cum periculo pariunt*, propter matris & infantis imbecillitatem. *aut abortientes periclitantur*, eo quòd febris vehementiam, & victus rationem tenuem fœtus ferre non potest, adde quod medico non licet vitiosos humores, qui febrem excitarunt, per purgantia medicamenta euacuare, & ea grauidæ exhibere.

APHOR. 56 ARGVM.

Conuulsionem & animi defectum

fluori muliebri succidentia, malum portendere.

Ἐπὶ ῥόῳ γυναικείῳ σπασμὸς καὶ λειποθυμίη ἢν ἐπιγένηται, κακόν.

Si muliebri profluuio conuulsio aut animi defectus superueniat, malo est.

Si muliebri profluuio, & vteri fluore, per quem vniuersum expurgatur corpus. *conuulsio aut & malo est*, tum ob immodicam & extremam corporis siccitatem, maximè neruosarum partium, tum propter summam virium imbecillitatem, quæ immodicam hanc euacuationem magna ex parte aquosam & serosam, interdum etiam candidam aut pallidam, sequitur.

APHOR. 57 ARGVM.

Ex multitudine aut defectu mēstruorum morbos fieri.

Καταμηνίων γινομένων πλειόνων νοῦσοι ξυμβαίνουσι, καὶ μὴ γινομένων ἀπὸ τῆς ὑστέρης ξυμβαίνουσι νοῦσοι.

Menstruis abundantibus morbi eueniunt, & subsidentibus accidunt ab vtero morbi.

Menstruis abundantibus, si menstrua plura

fiant

fiant quàm naturæ mulieris conueniat, nimirum si vltra consuetum tempus purgationis copiosè effluant. *morbi eueniunt*, quòd ex immodica eorum vacuatione vniuersum corpus refrigeretur, viréfque debilitentur, ex quo fit sæpissimè hydrops. *&* *subsidentibus*, si non fluant menstrua. *ab vtero morbi*, quòd nimirum progressu temporis excrementa in vtero acceruentur.

APHOR. 58 ARGVM.

Stillicidij vrinæ tres causas esse, & singultum sequi iecoris inflammationē:

ΕΠὶ ἀρχῷ φλεγμαίνοντι καὶ ἐπὶ ὑστέρῃ φλεγμαινούσῃ, καὶ ἐπὶ νεφροῖσιν ἐμπύοισι στραγγουρίη ἐπιγίνεται. ἐπὶ δὲ ἥπατι φλεγμαίνοντι λὺγξ ἐπιγίνεται.

Ad recti intestini & vteri inflammationem, purulentósque renes accedit stranguria: iecore verò inflammatione laborante interuenit singultus.

Ad recti intestini, quod ordine ab infernis ascendendo primum est, priores inter intestina partes occupans, ac eorum velut origo. *& vteri*, eius ceruice vel anteriore parte. *inflammationem & accedit stranguria.* quòd iis duabus partibus maximus sit cum vesi-

ca connexus & consensus, vt vna earum malè affecta necesse sit etiam vesicam vexari: quare in earundem inflammationibus, vesica malè habet, eius enim facultas retentrix dissoluitur, ceruix comprimitur, vt necessario subinde paulatim & guttatim exeat: renibus purulentis idem accidit, nam pure per vesicam euacuato, & ad eam delato, sua acrimonia vesicam mordicat, atque hac ratione excretricem vesicę facultatem asiduè irritans, vt guttatim vrinam excernat efficit. *iecore verò & singultus*, ob ventriculi consensum & neruorum communicationem, quippe connexum est iecur vẽtriculo venarum commercio, & tunicæ extrinsecus ambientis, in quam neruus minimus à sexta cerebri coniugatione inseritur, per quem illi cum ventriculo est communitas: qui enim ad ventriculum perueniunt, nerui ex sexta illa neruorum coniugatione nascuntur.

APHOR. 59 ARGVM.

Rationem adfert qua deprahendere licet, num mulier quæ non concipit, sua aut viri culpa sterilis sit.

ΓΥνὴ ἢν μὴ λαμβάνῃ ἐν γαστρὶ, βούλῃ δὲ εἰδέναι εἰ λήψεται, περικαλύψας ἱμα-

ἱματίοισι θυμία κάτω. κἢν μὲν διαπορεύεσθαί σοι δοκέῃ ἡ ὀδμὴ διὰ τοῦ σώματος ἐς τὰς ῥῖνας καὶ ἐς τὸ στόμα, γίνωσκε ὅτι αὐτὴ οὐ δι' ἑαυτὴν ἄγονός ἐστιν.

Si mulier non concipit, & ſcire placet an ſit conceptura, veſte præligatam & vndique obuolutam ſubter ſuffito: ac ſi odor corpus peruadere videatur ad nares & os vſque, non ſua culpa ſterilem eſſe ſcito.

Si mulier non concipit, iuſtis nimirum conceptionis cauſis præſentibus, vt ſint mariti commercium ætáſque legitima. *& ſcire placet an ſit conceptura*, & nunquid ipſa, an vir tam longæ ſterilitatis cauſa fuerit. *veſte præligatam &*, pannis circuntectam, & vndiquaque inuolutam. *ſubter ſuffito*, thure, myrrha, ſtorace, & ſimilibus, hoc aut conſimili modo, vt infundibulum carbonibus quibus odoramenta iniecta ſunt imponas, ita vt eius pars inferior carbonibus incumbat, ſuperior autem, vtpote arctior, pudendo mulieris indatur. *ac ſi odor & non ſua culpa ſterilem eſſe ſcito*, ſed viri potius culpa: nam tum corpus videtur omni vitio humorum vacare, & vterus probè temperatus: quippe

qui ſiccior aut frigidior, aut vitioſis humoribus infarctus eſſet, propter denſitatem ac frigiditatem, vitioſique humoris redundantiam, odor ad os & nares conſcendere non poſſet.

APHOR. 60 ARGVM.

Menſtrua immodicè promanantia fœtum imbecillum ſignificare.

ΗΝ γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ αἱ καθάρσιες πορεύωνται, ἀδυνάτον τὸ ἔμβρυον ὑγιαίνειν.

Si prægnanti purgationes menſtruæ curſum ſuum teneant, bene valere fœtum eſt impoßibile.

Si prægnanti & teneant, crebrò & copioſè. *bene valere fœtum impoßibile eſt*, quippe hac ratione illi ſuum detrahitur alimentum: ſiquidem ex neceſſario ſanguine alitur fœtus.

APHOR. 61 ARGVM.

Quomodo ex ſuppreßis menſibus prægnantes deprahendere liceat.

ΗΝ γυναικὶ καθάρσιες μὴ πορεύωνται, μήτε φρίκης, μήτε πυρετοῦ ἐπιγενομένου, ἄσαι δὲ αὐτῇ προσπίπτωσιν,

λογίζου

λογίζου ταύτην ἐν γαστρὶ ἔχειν.

Si mulieri purgationes non prodeant neque horrore neque febre superuenien-te, cibíque fastidium accidat, prægnan-tem esse putato.

Si mulieri purgationes, menstruæ. *non prodeat,* fluere desinant citra manifestam causam. *neque horrore neque febre superueniente*, quæ alioqui superueniunt si menses supprimantur, propter causam aliquam præter naturam manifestam vteri, aut corporis totius. *cibíque fastidium accidat,* propter praua excrementa, quibus ventriculi tunicæ sunt imbutæ. *prægnantem esse putato,* iudica ipsam in vtero habere.

APHOR. 62 ARGVM.

Sterilitatis & fœcunditatis mulierum causa exprimuntur.

Ὁκόσαι ψυχρὰς καὶ πυκνὰς τὰς μήτρας ἔχουσι, οὐ κυΐσκουσι. καὶ ὁκόσαι καθύγρους ἔχουσι τὰς μήτρας, οὐ κυΐσκουσιν· ἀποσβέννυται γὰρ αὐταῖς ὁ γόνος· καὶ ὁκόσαι ξηρὰς μᾶλλον καὶ περικαέας· ἐνδείη γὰρ τῆς τροφῆς φθείρεται τὸ σπέρμα. ὁκόσαι δὲ ἐξ ἀμφοτέρων τὴν κρᾶσιν

ἔχουσι σύμμετρον, αἱ τοιαῦται ἐπίτεκνοι γίνονται.

Quæ frigidos & densos locos habent, vtero non concipiunt. Et quæ præhumidos habent, grauidari nequeunt: extinguitur enim in ipsis genitura. Et quæ ficciores & æstuosos: nam alimenti defectu semen corrumpitur. Quæ verò ex vtraque oppositione moderatam nactæ sunt locorum temperationem, eæ fœcunditate valent.

Qui frigidos & non concipiunt, quòd calorem seminis frigiditas vteri extinguit, aut certè adeò imminuit, vt ad conceptionem ineptum sit *& quæ præhumidos*, atque ita lubricos ob immodicam humiditatem, vt semen continere possint. *extinguitur enim in ipsis genitura*, semen ipsum genitale obruitur & inundatur, perinde ac in cœnosa terra cerealia semina. *& quæ ficciores & æstuosos*, adurentes calidósque vteros habent non concipiunt. *nam alimenti defectu semen corrumpitur*, perinde ac in sabulo proiectum semen germinare non potest: adde immodicum calorem vniuersum corporis sanguinem ita depasci, vt nulla aut certè paucissima menstrua

ſtrua habeant hæ mulieres. *quæ verò ex vtráque oppoſitione*, calidi nimirum, frigidi, humidi & ſicci, *temperaturam*, modo & æqualitate inuicem reſpondentem. *ea fæcunditate valent*, concipere poſſunt.

APHOR. 63 ARGVM.

In viris quoque infœcũditatis & ſterilitatis cauſæ exprimuntur.

ΠΑραπλησίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρρένων. ἢ γὰρ διὰ ἀραιότητα τοῦ σώματος τὸ πνεῦμα ἔξω φέρεται, πρὸς τὸ μὴ παραπέμπειν τὸ σπέρμα, ἢ διὰ τὴν πυκνότητα τὸ ὑγρὸν οὐ διαχωρέει ἔξω, ἢ διὰ τὴν ψυχρότητα οὐκ ἐκπυριᾶται, ὥστε ἀθροίζεσθαι πρὸς τὸν τόπον τοῦτον, ἢ διὰ τὴν θερμασίην τὸ αὐτὸ τοῦτο γίνεται.

Par eſt de maribus ratio. 2 Aut enim propter corporis raritatem ſpiritus foras diſſipatur, ita vt genituram eiaculari nequeat: aut propter denſitatem humor foras non proſiliit: aut propter frigiditatẽ non incenditur, vt eò loci coaceruari poſſit: aut propter caliditatem hoc idem ipſum vſu venit.

Par est de maribus ratio, sterilitatis causę in masculis sunt quatuor, vt in mulieribus, nēpe siccitas, humiditas, caliditas, frigiditas. *aut enim & raritatem*, atque adeo siccitatem, quæ ipsam raritatem sequitur. *spiritus foras dissipatur*, difflatur exalátque. *ita vt genituram* semen quo pauco abundant, raro corpore prædití, vtpote frigidiores & sicciores temperatura. *eiaculari nequeant*, non transmutatur ad testes: si enim multum transpiret, necesse est corpus sanguine, ex quo semen procreatur, minus abundare. *aut propter densitatem*, crassitudinem & leniorem. *humor*, humiditásque à viris quorum corpora humida & pituitosa sunt. *foras non profilit*, quòd horum semen, perinde atque sanguis ex quo procreatum est, fit crassum ac lentum, ideóque ad excernendum minus aptum. *aut propter frigiditatem non incenditur*, non concalescit sanguis, nec concoquitur. *vt eò loci coaceruari possit*, in vasis seminariis colligi: quippe si propter iecoris ac totius corporis frigiditatem sanguis non procreatur, nec concoquitur, & ex eo subinde semen nasci non potest. *aut propter caliditatem &*, immodica enim caliditas sanguinem in corpore absumit & depascitur, quæ sterilitatis virorum causa esse potest.

APHOR.

APHOR. 64 ARGVM.

Commoda & incommoda ex potu lactis ad ægros prouenientia exprimuntur.

ΓΆλα διδόναι κεφαλαλγέουσι, κακόν. Κακὸν δὲ καὶ πυρεταίνουσι, καὶ οἷσιν ὑποχόνδρια μετέωρα διαβορβορίζοντα, καὶ τοῖσι διψώδεσι. Κακὸν δὲ καὶ οἷσι χολώδεες αἱ διαχωρήσιες καὶ ἐν τοῖσιν ὀξέσι πυρετοῖσι ἐοῦσι, καὶ οἷσιν αἵματος πολλοῦ διαχώρησις γέγονεν. Ἁρμόζει δὲ τοῖσι φθινώδεσι μὴ λίαν πολλῷ πυρέσσουσι διδόναι γάλα, καὶ ἐν πυρετοῖσι μακροῖσι καὶ βληχροῖσι, μηδενὸς τῶν προειρημένων σημείων παρέοντος, παρὰ λόγον δὲ ἐκτετηκόσι.

Lac præbere capite dolentibus, febriculosis, & quibus hypochondria elata aut murmurantia, & siticulosis, malum: Malum itē quibus biliosæ deiectiones, febres acutæ, & copiosa sanguinis vacuatio facta est. Conuenit verò tabidis non admodum valde febricitantibus,

& febribus longis & languidis dum nullum ex suprà dictis signis adsit, & præter rationem extenuatis.

Lac præbere capite dolentibus, nam quum lac fit nidorosum, & facilè euaporet, caput petit & eius dolorem auget. *febriculosis*, nam plurimo calori adhibitum statim in nidorem abit: adde quòd in febricitantium ventriculo non concoquitur, sed potius corrũpitur, vnde febris augetur. *& quibus hypochõdria elata aut murmurantia*, è quibus sonus alicuius flatus & spiritus exauditur, in his enim accessit lac. *& siticulosis*, nam sitim auget lac, quòd siticulosi vt plurimum bile abundent, in quam magna ex parte lac conuertitur, vnde sitis causa augetur. *malum item quibus biliosæ deiectiones*, exhaustum enim lac euaporat, & à causis calidis facilè in euaporationem deducitur. *& copiosa sanguinis vacuatio*, quòd copioso sanguine euacuato, facultates naturales imbecillæ factæ sunt: exhibitum igitur lac propter suam crassitiem hanc concoquitur, sed in ipso corpore planè accessit. *conuenit verò tabidis*, quòd pus in pulmonibus existens abstergat, & vlcera eius conglutinet, ægrósque nutriat, quòd si valde febricitent; lac illis non propinandum ob causas supradictas. *& febribus*

longis

longis & languidis, prodest lac, quippe si diuturnæ febris vehementes simul essent iis non conueniret. *dum nullum ex suprà dictis signis adsit*, vt si neque capitis dolor, neque elata hypochondria, &c. *& præter rationem extenuatis*, conuenit lac, iis nimirum qui alia ex causa quàm pulmonis vlcere, sunt graciles & macilenti, illis enim lac bonum succum generans, abundè alimentum suppeditat, vt hectica febre laborantibus, qui diuturnis, fixis firmis, & difficulter solubilibus febribus laborant: paruis etiam, nam remissæ esse apparent febres hecticæ, adeò vt qui iis corripiuntur se febrire negent.

APHOR. 65 ARGVM.

Quid boni vlcera in quibus tumores apparent, quid contra mali ea quæ tumore vacant sequatur.

Ὁκόσοισιν οἰδήματα ἐφ' ἕλκεσι φαίνεται, οὐ μάλα σπῶνται, οὐδὲ μαίνονται. τουτέων δὲ ἀφανισθέντων ἐξαίφνης, τοῖσι μὲν ὄπισθεν σπασμοὶ, τέτανοι, τοῖσι δὲ ἔμπροσθεν μανίαι, ὀδύναι πλευροῦ ὀξεῖαι, ἢ ἐμπύησις, ἢ δυσεντερίη ἢν ἐρυθρὰ ᾖ τὰ οἰδήματα.

Quibus sunt cum vlceribus tumores conspicui, ij non admodum conuelluntur, aut insaniunt: Quibus verò repentè euanuerint, siquidem postica parte factum sit, conuulsiones & tetani accidunt: si verò à fronte, insania, lateris dolor acutus, empyema & dysenteria si rubicundi fuerint tumores.

Quibus sunt cum vlceribus tumores, in vlceribus apparent tumores. *non conuelluntur*, rarò incurrunt conuulsionem. *aut insaniunt*, quod noxij humores circa vlcera ipsa hæreant, nec ad neruosas partes aut cerebrum transmittantur. *quibus verò repentè euanuerint*, nimirum noxiis humoribus aliò translatis, sine aliquo medicamento quod discutiendi facultatem obtineat, aut sine sanguinis excretione. *siquidem postica parte*, vlcera habētibus. *conuulsiones & tetani accidunt*, vtpote materia translata ad internum genus neruosum, aut ad dorsales musculos, quos implens conuulsiones & distentiones adfert. *si verò à fronte*, &in anterioribus partibus fiunt vlcera, tum accidunt. *insaniæ*, nam quum anteriores partes venis & arteriis magis abundent, promptè per has ad caput noxia transmittuntur, ita vt tum insaniam & furorem sequi minimè mi

mè mirum sit. *lateris dolor.* accidit, si noxij humores ad thoracem transferuntur, fit enim promptè succingentis membranæ costas inflammatio. *empyema*, si humores illi noxij non discutiuntur, sed in vacuum spatium thoracis, & pulmonis intermedium effundantur. *& dysenteria*, non ea quę intestinorum est exulceratio, & quæ fit ex biliosis & acribus humoribus. sed quæ sanguinis colorem præ se fert. *si rubicundi fuerint*, & sanguinis aut pomi rubri referant colorem.

APHOR. 66 ARGVM.

Vulnera in quibus nullus apparet tumor damnantur.

Ἢν τραυμάτων ἰσχυρῶν ἐόντων καὶ πονηρῶν οἴδημα μὴ φαίνηται,

Si magnis vulneribus & prauis tumor non appareat, ingens malum.

Si magnis vulneribus, effatu dignam magnitudinem habentibus. *& prauis*, nimirum in capitibus aut finibus musculorum & maximè neruosorum existentibus. *tumor non appareat ingens malum*, quippe iudicium est humores noxios ad principes partes transmitti, qui tamen, propter dolorem quem praua & magna vulnera sequi par est, ad vulnera

ipsa potius confluere deberet, dolor enim attrahit, & fluxiones concitat.

APHOR. 67 ARGVM.

Quales tumores in vlceribus boni sint, quales item mali.

ΤΑ χαῦνα χρηστὰ, τὰ ἔνωμα κακά.

Incontenta bona, contenta verò, & cruda mala.

Incontenta, cedentia, & tumores reniten tibus & duris contrarij. *bona*, boni censentur tales tumores, eò quòd concoctionem significant. *contenta*, dura & renitentia vulnera, & tactui resistentia, aut cum talibus tumoribus coniuncta. *mala*, quia cruditatem iudicant & præ se ferunt.

APHOR. 68 ARGVM.

Qua via dolor in posteriore capitis parte natus, sit sanandus.

ΤΑ ὄπισθεν τῆς κεφαλῆς ὀδυνωμένῳ, ἡ ἐν μετώπῳ ὀρθὴ φλὲψ τμηθεῖσα, ὠφελέει.

E parte capitis posteriore laboranti,

in

in frontem rectà excurrens vena incisa prodest.

E parte capitis posteriore laboranti, primaria ratione, citra plethoram. *in fronte rectà excurrens vena*, quæ nimirum rectitudinem fibrarum ac filamentorum ei venæ quæ partem malè affectam respondet. *incisa prodest*, quod auertendo simul vacuet materias.

APHOR. 69 ARGVM.

Refrigerationes qua corporis parte tam viris quàm mulieribus incipiant.

Ῥίγεα ἄρχεται γυναιξὶ μὲν ἐξ ὀσφύος μᾶλλον, καὶ διὰ νώτου ἐς κεφαλήν. ἀνδράσι δὲ μᾶλλον ὄπισθεν ἢ ἔμπροσθεν τοῦ σώματος, οἷον ἀπό τε πηχέων καὶ μηρῶν. ἄταρ καὶ τὸ δέρμα ἀραιόν. δηλοῖ δὲ τοῦτο ἡ θρίξ.

Rigores incipiunt mulieribus ex lumbis magis & per dorsum perueniunt in caput: Sed & viris parte corporis posteriore magis quàm anteriore, veluti ex femoribus & cubitis. Indicio est cutis raritas, quàm ipsam pilus ostendit.

Rigores,refrigerationes,quales sunt quæ vehementi gelu frigescentibus accidunt. *incipiunt mulieribus* , temperatura corporis frigidiore præditis.*ex lumbis magis*, quòd is corporis locus sit admodum neruosus & frigidus.*& per dorsum*, pariétesque posteriores,vtpote neruosiores,atque ad suscipiendum & sentiendum frigus promptiores.*per ueniunt in caput*,ascendunt caput. *sed & viris &c.*refrigerationes inchoantur à parte posteriore magis quàm anteriore , quia venis & arteriis abundant anteriores,& ob id calidiores sunt.*veluti femoribus & cubitis*, partibus posterioribus & exterioribus. *indicio est cutis raritas*,quæ indicat anteriores partes esse posterioribus calidiores:earum enim raritatem sequitur caliditas.*quam ipsam pilus ostendit*, pilus demonstrat anteriorum partium cutem esse raram, quanto enim densior est cutis,tanto minus in ea pili nascuntur:adde calidam temperiem hirsutam esse contra frigidam pilis nudam.

APHOR. 70 ARGVM.

Quartana prehensum non posse à morbo comitiali capi, & ab hoc malo correptum quartana superueniente liberari.

OT

ΟΙ ὑπὸ τεταρταίων ἀλισκόμενοι ὑπὸ σπασμοῦ οὐ πάνυ τι ἁλίσκονται. ἢν δὲ ἁλίσκωνται πρότερον, εἶτα ἐπιγένηται τεταρταῖος, παύονται.

Qui quartano corripiuntur, non admodum conuulsionibus tentantur: Si verò prius tentati fuerint, superueniente quartana, liberantur.

Qui quartana, febri; *non admodum*, neque omnino. *conuulsionibus tentantur*, præsertim iis quæ ex plenitudine partium neruosarum oriuntur, quas morbos comitiales appellamus. *Si verò prius tentati fuerint*, magno morbo & comitiali, proueniente ab humoribus lentis ac pituitosis neruosis partibus insertis; *liberantur*, tum per excretionem rigoris beneficio, hæc enim sola agitatio crassum excutit humorem; tum etiam per coctionem, caloris febrilis ratione, qui rigorem consequitur.

APHOR. 71 ARGVM.

Qui cum sudore, & contra qui citra sudorem moriuntur.

ΟΚόσοισι δέρματα περιτείνεται καρφαλέα καὶ σκληρὰ, ἄνευ ἱδρώτων

τελευτῶσιν. ὁκόσοισι δὲ χαλαρὰ καὶ ἀραιὰ, σὺν ἱδρῶτι τελευτῶσιν.

Quibus arida & dura cutis obtenditur, sine sudore moriuntur: quibus verò laxa & rara, cum sudore vita defunguntur.

Quibus, morti proximis, *arida & dura cutis obtenditur & moriuntur.* quod scilicet ob febris vehementiam humiditas omnis exhausta sit. *quibus verò laxa & rara,* obtenditur cutis. *cum sudore vita defunguntur*, quod cuti illi adhuc insit aliqua humiditas, quæ iam propter extremam retentricis facultatis imbecillitatem exit.

APHOR. 72 ARGVM.

Flaua bile abundantes non admodum abundare flatibus.

Ὁι ἰκτερώδεες οὐ πάνυ τι πνευματώδεές εἰσιν.

Auriginosi, non admodum ventosi.

Auriginosi, qui morbo regio laborant, & flauâ bile abundant, quorum videlicet cutis pallidum biliosúmque colorem refert, & quorum partes ad ventriculum spectantes validæ admodum sunt, ita vt difficilia concoctu concoquant, propter acrem & mor

& mordacem, quo prædita sunt calorem. *non admodum ventosi*, & flatuosi, vehemens enim calor partium prædictarum, eos quos complectitur cibos vincit ac conficit, ideóque flatus nullos procreat.

APHORISMORVM HIPPOCR. LIB. VI.

ARGVMENTVM.

Sexta hæc sectio propemodum ad eam artis partem pertinet, quæ futura bona aut mala in morbis prædicit.

APHORISMI I. ARGVM.

Quid acidus ructus diuturnis lienteriis succedens præ se ferat.

EN τῇσι χρονίῃσι λειεντερίῃσιν ὀξυρεγμίη ἐπιγινομένη μὴ γινομένη πρότερον, σημεῖον ἀγαθόν.

In diuturna læuitate intestinorum si ructus acidus superueniat qui prius non extiterit, bonum est signum.

In diuturna læuitate intestinorum, & in lienteria. quæ ex ventriculi & intestinorum imbecillitate nascitur. *si ructus &c. non extiterit,* quique simul cum intestinorũ læuitate nõ incœperat, sed eã sequutus est. *bonũ est signũ.* indicat enim calorem natiuum qui antea prorsus languebat, nunc validiorem fieri atque adeò cibum assumptum in ventriculo aliquandiu contineri, tanto nimirum tempore donec coctionis initium assumat. qui alioqui secundum omnes suas qualitates talis permanebat, qualis fuerat assumptus, ob alteratricem ventriculi facultatem omnino abolitam.

APHOR. 2 ARGVM.

Humidiores natura, morbis magis obnoxios, quàm sicciores.

Οἷσι ῥῖνες ὑγρότεραι φύσει, καὶ ἡ γονὴ ὑγροτέρη, ὑγιαίνουσι νοσηρότερον. οἷσι δὲ τ' ἀναντία, ὑγιεινότερον.

Quibus nares humidiores natura, & genitura humidior, ij minus prospera valetudine fruuntur: Quibus verò hisce contraria adsunt, salubrius degunt.

Quibus

Quibus nares natura humidiores, atque adeò cerebrum ipsum humidius, quod deprehendere licet vbi plurimum muci & humiditatis è naribus defluxerit, ídque natura, non ob externam aliquam causam. *& genitura humidior,* quin etiam vniuersum corpus quibus humidius est, & totus sanguis, à quo semen genitale procreatur, humidior & copiosior. *ij minus prospera valetudine fruuntur,* sed valetudinarij sunt, & ex leui admodum occasione qui natura sunt humidiores, destillationibus corripiuntur, capitis grauitatem ferè semper sentiunt, quæ subinde comitialem morbum inuehit: vniuersi quoque corporis humiditas, febribus putridis & aliis morbis à putredine natis, obnoxia est. *quibus verò hisce contraria adsunt,* nimirum qui cerebro totiúsque corporis temperatura sicciore sunt præditi. *salubrius degunt,* quòd cerebrum & corpus excrementis & superfluis humiditatibus vacuum obtineant.

APHOR. 3 ARGVM.

Inapetentiam vnà cum febre, in diuturnis dysenteriis, malum portendere.

ΕΝ τῇσι μακρῇσι δυσεντερίῃσιν αἱ ἀποσιτίαι κακὸν, καὶ σὺν πυρετῷ κάκιον.

In longis intestinorum difficultatibus cibi fastidium malum, & cum febre peius.

In longis intestinorum difficultatibus, nimirum dysenteriis ab acribus humoribus factis. *cibi fastidium malum*, portendit: nam mortificationem nutritoriæ facultatis: propter ventriculi consensum significat. *& cum febre*, appetentia deiecta. *peius*. portendit: significat enim putredinem & corruptionem circa exulcerationes esse, vel effatu dignam inflammationem, quæ etiam ventriculum ipsum perturbat.

APHOR. 4 ARGVM.

Vulnera in ambitu suo pilos non habentia mala esse.

ΤΑ' περιμάδηρα ἕλκεα, κακοήθεα.

Circunglabra vlcera, maligna.

Circunglabra vlcera, vndiquaque pilis denudata. *maligna*, contumacia, rebellia sunt, & ad cicatricem difficulter perducuntur: prauus enim humor in profundo delitescens, pilorum radices depascitur, perinde atque salsa terra herbas, nec locum exulceratum cicatrice obduci permittit.

APHOR. 5 ARGVM.

Dolore affectus locus, atque doloris magni-

magnitudo, diligenter consideranda.

Τῶν ἐδωέων καὶ ἐν πλευρῇσι, καὶ ἐν στήθεσι. καὶ ἐν τοῖσιν ἄλλοισιν, ἢν μέγα διαφέρωσι, καταμαθητέον.

Doloribus lateris, & pectoris, cæterarúmque partium an ægri multum differant, discendum est.

Doloribus lateris & pectoris, quæ sunt partes vehementissimos & periculosissimos dolores habentes. *cæterarúmq. partium*, totius corporis. *si multum differant*, & præualeant vehementésque sint, *discendum est*. quippe ex loco statim num dolor ipse sit periculũ allaturus, aut periculo vacet, dignoscere est.

APHOR. 6 ARGVM.

Diuturnos morbos non posse absque multo negocio sanari in senibus, renum & vesicæ exemplo.

Τὰ νεφριτικὰ καὶ ὁκόσα κατὰ τὴν κύστιν ἀλγήματα, ἐργωδῶς ὑγιάζεται τοῖσι πρεσβύτῃσι.

Renum & vesicæ vitia in senibus difficulter curantur.

Renum vitia, vt sunt lapis, vlceratio, & eiusmodi. *& vesicæ*, dolores siue vlcera & in-

flammationes. *in senibus*, vt pote annos quinquaginta natis. *difficulter curantur*, ob virium imbecillitatem: adde hæc vitia quietem postulare, renum autem vt vesicæ munus irrequietum & incessabile plurimum officit: præterea superfluitas, per eas partes vacuanda, acris est, dolores harum partium irritare aptà.

APHOR. 7 ARGVM.

Dolores in profundo corporis excitatos, periculosiores his qui in superficie.

Τὰ ἀλγήματα τὰ κατὰ τὴν κοιλίην γινόμενα, τὰ μὲν μετέωρα, κουφότερα. τὰ δὲ μὴ μετέωρα, ἰσχυρότερα.

Dolores ventris sublimes, leuiores: non sublimes fortiores.

Dolores, & tumores *sublimes*, in superficie existentes, vt supra peritoneum, membranam tenuissimam omnibus intestinis & visceribus, quæ intra ventrem sunt, obductam & inuolutam. *leuiores*, sunt, quod in partibus minus principalioribus fiant. *non sublimes*, dolores & tumores non externis excitati & supra peritoneum, sed infra & in profundo, vt in ventriculo, iecore, liene, & similibus, principatum aliquem obtinentibus partibus. *fortiores*, vehementiores,

pericu-

periculosioréſq.ſunt. Neque enim tam facilè vt illis qui in ſuperficie corporis ſunt, remedia adhiberi poſſunt.

APHOR. 8 ARGVM.

Anaſarcu laborantibus vlcera multo negotio ſanari.

ΤΟῖσιν ὑδρωπικοῖσι τὰ γινόμενα ἕλκεα ἐν τῷ σώματι, οὐ ῥηϊδίως ὑγιάζεται.

Aqua inter cutem laborantibus exorta in corpore vlcera non facilè ſanantur.

Aqua inter cutem laborantibus, & anaſarca, in qua totius corporis moles, ac vniuerſa caro ſpongiæ inſtar humida & laxa exiſtit. *vlcera non facilè ſanantur*, propter immoderatam vniuerſi habitus corporis humiditatem. omne enim vlcus, qua vlcus eſt, ſiccari poſtulat.

APHOR. 9 ARGVM.

Lata exanthemata pruritum non valde excitare.

ΤΑ πλατέα ἐξανθήματα οὐ πάνυ τι κνησμώδεα.

Latæ pustulæ non admodum pruriginosæ.

Latæ pustulæ, ex frigidiore humore coortæ. *non admodum pruriginosæ*, quod in latitudinem extensæ difflentur, humórque has procreans acris non sit.

APHOR. 10 ARGVM.

Quibus rationibus capitis vehemens dolor soluatur.

Κεφαλὴν πονέοντι καὶ περιωδυνέοντι, πύον ἢ ὕδωρ ἢ αἷμα ῥυὲν κατὰ τὰς ῥῖνας, ἢ κατὰ τὸ στόμα, ἢ κατὰ τὰ ὦτα, λύει τὸ νόσημα.

Capite dolenti & vehementer laboranti, pus vel aqua, vel sanguis per nares, aut os, aut aures effluens morbum soluit.

Capite, &c. pus, iam nimirum facta suppuratione effluens. *vel aqua*, quæ plerunque à capite defluit. *vel sanguis per &c. morbum soluit*, per nares quidem sanguis profluens eum soluit dolorem, qui ex sanguinis multitudine excitatus fuerit: per os aqua effluens, dolores ex crudis natos humoribus: per nares pus effluens, dolorem capitis ab inflam-

inflammatione ortum sanat.

APHOR. 11 ARGVM.

Melancholicos & nephriticos iuuari ab hæmorrhoidibus succedentibus.

Τοῖσι μελαγχολικοῖσι καὶ τοῖσι νεφριτικοῖσι αἱμοῤῥοΐδες ἐπιγινόμεναι, ἀγαθόν.

Melancholicis & nephriticis hæmorrhoides superuenientes, bono sunt.

Melancholicis, atra bile vexatis, & in quibus humor melancholicus superabundat. *nephriticis*, renum passionibus, vt lapide, qui ab humore terreo & crasso procreatur. *hæmorrhoides superuenientes bono sunt*, quia prędicta mala sanant, nempe melancholiam & renum lapidem, nec tantum sanant, quia euacuant, verùm etiam quia humorem educunt, à quo hæc mala procreantur.

APHOR. 12 ARGVM.

Qua ratione hæmorrhoides sanari conueniat, vt nihil mali ad eum qui sanatus est perueniat.

Αἱμοῤῥοΐδας ἰηθέντι χρονίας, ἢν μὴ μία φυλαχθῇ, κίνδυνος ὕδρωπα ἐπιγενέσθαι, ἢ φθίσιν.

Diuturnas curanti hæmorrhoidas nisi una quapiam seruetur, periculum aquæ intercutis, vel tabis impendet.

Diuturnas sananti hæmorrhoidas per artem. *nisi una*, ex hæmorrhoidibus venis, *seruetur*, aperta, vt eam fœculentus & melancholicus humor, atque adeò corporis superuacua alia expurgentur, *periculum aquæ inter cutem*, ob duritiem in iecore factam, post occlusam sanguini melancholico viam: is enim retentus, multitudine & crassitudine hepar ipsum grauans, calorem in ipso natiuum extinguit, quo extincto sanguinis frustratur generatio, & tunc fit aqua intercutem. *vel tabis*, copia nimirum humorum malignorum à iecore ad pulmonem propulsa.

APHOR. 13. ARGVM.

Singultum ex plenitudine natum sternutatione sanari.

Ὑπὸ λυγμοῦ ἐχομένῳ πταρμοὶ ἐπιγενόμενοι λύουσι τὸν λυγμόν.

Singultu fatigante, sternutatio superueniens liberat.

Singultu fatigante, ex plenitudine orto. *sternutatio liberat*, tollit singultum, sternutando

tando enim non solùm cerebrũ, sed & ventriculus, ob neruos ad eum deriuatos, vehementer concutitur ac quassatur, humoréſq; singultum excitantes vacuantur.

APHOR. 14 ARGVM.

Hydropis speciem quæ anasarca dicitur, plerunque per spontaneam vacuationem sanari.

Ὑπὸ ὕδρωπος ἐχομένῳ τῶ κατὰ τὰς φλέβας ἐς τὴν κοιλίην ὕδατος ῥυέντος, λύσις.

Hydrope detento, si aqua è venis in ventrem confluxerit, soluitur morbus.

Hydrope detento, aqua intercutem, in qua nimirum venæ totius corporis aquæ refertæ sunt, quam subinde in vniuersum corpus effundunt. *si aqua è venis in ventrem*, & intestina. *confluxerit*, per iecoris portas, eámque subinde per aluum natura, aut medicus naturæ minister, per purgantia medicamenta vacuauerit. *soluitur morbus*, in quo totius corporis moles, & vniuersa caro: instar spongiæ madida & laxa apparebat, atque adeo totum corpus intumescebat.

APHOR. 15 ARGVM.

Diuturnum alui profluuium vomitũ

sanguinem conuertere non posſit.

APHOR. 17 ARGVM.

Qua ratione lippitudo commodè curari poßit, naturæ exemplo.

Ὀφθαλμιῶντα ὑπὸ διαῤῥοίης ληφθῆναι, ἀγαθόν.

Ophthalmia laborãtem alui profluuio corripi, bonum.

Ophthalmia laborantem, &c. bonum, nam humores ophthalmiam aut lippitudinem efficientes, ad inferiora transferuntur, & ſubinde per aluum vacuantur.

APHOR. 18 ARGVM.

Partium quarundam vulnera magna & profunda, læalia eſſe.

Κύστιν διακοπέντι, ἢ ἐγκέφαλον, ἢ καρδίην, ἢ φρένας, ἢ τῶν ἐντέρων τι τῶν λεπτῶν, ἢ κοιλίην, ἢ ἧπαρ, θανατῶδες.

Pertuſa perfectáve veſica, cerebro, corde, ſepto tranſuerſo, tenui quopiã inteſtino, ventriculo, iecore, læale eſt.

Perfuſa perfectáve veſica, & profundius vulnerata, læale eſt ſignum. Nam vulnus quod ad eius interiora progreditur, coaleſcere non poteſt, eſt enim veſica neruoſa, te-

nuis,& exanguis.*cerebro*,profundè & ad ventriculos vsque vulnerato:læthale est, saltem omnes in eo sensus ita læduntur, vt si superuixerit,stupidus ferè reddatur vulneratus. *corde*, cordis enim vulnera insanabilia sunt propter assiduum motum, & quòd sit spirituum & vitalis caloris fons & origo. *septo transuerso*, quod diaphragma dicitur, nam si vulneretur coalescere nequit, propter assiduum motum, adeóque mortem accersit.*tenui quopiam intestino*,hic enim exanguis est, vnde si vulneratur coalescere non potest. *ventriculo*, cibus enim & potio per vulnus exeunt, præcordia indurescunt, & bilis ferè semper per os reiicitur. *iecore*, nam huius vulnera plurimo sanguine manant.itaque prius ita vulnerati moriuntur, quàm vulnera agglutinari possint:& potissimum quæ in porta eius fiunt vulnera, ea enim parte venarum est multitudo.

APHOR. 19 ARGVM.

Quæ corporis partes præcisæ neque augescant,neque coalescant.

Ἐπὴν διακοπῇ ὀστέον, ἢ χόνδρος, ἢ νεῦρον, ἢ γνάθου τὸ λεπτὸν, ἢ ἀκροποσθὶη, οὔτε αὔξεται, οὔτε ξυμφύεται.

Perfectum os, aut cartilago, aut ner-

uus, aut genæ tenuis particula, aut præputium, neque augetur, neque coaleſcit.

Perfectum os, neque augetur neque coaleſcit, quòd frigidum, ſiccum, & durum ſit: puerorum quidem oſſa coaleſcere poſſunt, quòd mollia adhuc ſint. *aut cartilago,* præciſa coaleſcit, ob rationem ſupradictam. *vel neruus & vel præputium,* omnes particulæ ex ſemine natæ. *neque augetur neque coaleſcit,* ob largæ enim materiæ penuriam ſupradictæ partes non renaſcuntur, tantum enim nullibi aceruatim contentum ſemen reperias, quanto vnumquodque eorum quæ deperdita ſunt, ad inſtaurationem indiget.

APHOR. 20 ARGVM.

Sanguinem à propria cauitate in aliam transfuſum, corrumpi.

EN ἐς τὴν κοιλίην αἷμα χυθῇ παρὰ φύσιν, ἀνάγκη ἐκπυηθῆναι.

Si in ventrem ſanguis præter naturam effuſus fuerit, is ſuppuretur eſt neceſſe.

Si in ventrem, aut aliam quamuis cauitatem. *ſanguis præter naturam effuſus fuerit,* à propria cauitate, venis ſcilicet & arteriis. *is ſuppuretur eſt neceſſe:* & corrũpi, vel nigreſ-

cere, vel liuescere, vel in grumos verti.

APHOR. 21 ARGVM.

Insaniam ab atra bile factam successu varicum vel hæmorrhoidum solui.

Τοῖσι μαινομένοισι κιρσῶν ἢ αἱμοῤῥοΐδων ἐπιγινομένων, τῆς μανίης λύσις.

Insanis si varices, vel hæmorrhoidès superuenerint, insaniæ solutio.

Insanis ab atra bile. *si varices*, venæ latiores quæ in cruribus maximè visuntur. *vel hæmorrhoides*, & sanguinis profluuia ex hæmorrhoidibus. *insaniæ solutio*, pellente & deturbante natura in partes ignobiliores, humores melancholicos & crassos, qui insaniam efficiunt.

APHOR. 22. ARGVM.

Dolores à dorso in cubitum delapsos obruptiones aliquas, secta basilica sedari.

Ὁκόσα ῥήγματα ἐκ τοῦ νώτου ἐς τοὺς ἀγκῶνας καταβαίνει, φλεβοτομίη λύει.

Ruptiones, quæ ex dorso ad cubitum descendunt, venæ sectio soluit.

Ruptiones

Ruptiones, & ab his dolores quicunque prouenientes. *quæ ex dorso ad cubitum descendunt*, ruptione ipsa facta, *venæ sectio soluit*, nā materia illa, quæ dolorem faciebat, euacuatur.

APHOR. 23 ARGVM.

Metum & mæstitiam symptomata diu perseuerantia, melancholiam præ se ferre.

HN φόβος καὶ δυσθυμίη πολὺν χρόνον διατελέῃ, μελαγχολικὸν τὸ τοιοῦτον.

Si metus atque mæstitia longo tempore perseuerent, melancholicum est signum.

Si metus, alicuius mali futuri. *atque mæstitia longo tempore perseuerent*, nec à causa externa & manifesta fiant, vt propter hostium incursum, vel parentum & amicorum mortem inopinatam aut propter recens patratum flagitium, *melancholicum est signum*, hinc ars prædicit, quòd affecto cerebro melancholicus fiet. nam melancholicus humor in ipsum fertur, ex quo spiritus turbantur, & variis motibus commouentur.

APHOR. 24 ARGVM.

Intestina tenuia profundè vulnerata non coalescere.

ΕΝτέρων ἢν διακοπῇ τῶν λεπτῶν τι, οὐ ξυμφύεται.

Si quod gracile intestinum perfectum sit, non coalescit.

Si quod gracile intestinum, &c. Hic Aphorismus supra expositus est, nimirum Aphorism.18.huius libri sexti.

APHOR. 25 ARGVM.

Bonum esse vt corporis omne malum à nobilioribus partibus, & ab interioribus, ad ignobiliores atque exteriores vertatur, erysipelatis exemplo.

ΕΡυσίπελας ἔξωθεν μὲν ἔσω τρέπεσθαι, οὐκ ἀγαθόν. ἔσωθεν δὲ ἔξω, ἀγαθόν.

Erysipelas foris intrò conuerti, malũ: intus verò foras existere, bonum.

Erysipelas, & aliud quodcunque corporis malum. *foris*, ab exterioribus & ignobilioribus partibus. *intro conuerti*, ad interiora, vt ad partes principes & nobiliores. *malum*, quin

quin vitæ periculum adfert: nam quicquid est illorum humorum à quibus erysipelas nascitur, ad partes principes, vt cor, iecur, cerebrum, propellitur & protruditur. *intus verò foras*, conuerti erysipelas & aliud quod uis malum interius effusum. *bonum*, euocatur enim ad superficiem cutis superfluus & malignus humor.

APHOR. 26 ARGVM.

Delirium succedere ardentibus febribus, in quibus tremores fiunt.

Ὁκόσοισιν ἂν ἐν τοῖσι καύσοισι τρόμοι γίνονται, παρακοπὴ λύει.

Quibus in febribus ardentibus tremores fiunt, delirio soluuntur.

Quibus in febribus ardentibus, quarum causa est intra vasa. *tremores fiunt*, translatis nimirum humoribus noxiis à venis ad neruos. *delirio soluuntur*, læso per consensum cerebro: hoc autem delirium non tantum prius malum non soluit, & hominem nō liberat, sed eo etiam peius & periculosius existit: nam quæ succedunt morbis, eorúmque constitutionem non soluunt, hominem non prorsus liberant.

APHOR. 27 ARGVM.

Confertas euacuationes letales esse,

exemplo suppuratorum & aqua intercutem laborantium.

OΚόϲοι ἔμπυοι ἢ ὑδρωπικοὶ καίονται ἢ τέμνονται, ἐκρυέντος τοῦ πύου καὶ τοῦ ὕδατος ἀθρόου, πάντως ἀπόλλυνται.

Quicunque empyi aut hydropici vruntur, aut secantur, si pus aut aqua vniuersum effluxerit, omnino moriuntur.

Quicunque empyi, suppurati, nimirum pus inter pulmonem & thoracem contentum habentes. *aut hydropici*, aquam intercutem patientes. *vruntur aut secantur*, vt Hippocratis tempore solenne erat. *si pus*, quod in thoracem proruperat. *aut aqua*, in ascite contenta. *vniuersim*, & confestim semélque tota. *effluxerit omnino moriuntur*, quippe vnà cũ humore spiritus vitalis vacuatur, atque adeò vires deficiunt & moriuntur.

APHOR. 28 ARGVM.

Hippocratis tempore eunuchos non fuisse caluos, non item podagricos.

EΥνοῦχοι οὐ ποδαγριῶσιν, οὐδὲ φαλακροὶ γίνονται.

Eunuchi

Eunuchi podagra non laborant, nec calui fiunt.

Eunuchi, castrati, quibus ante pubertatem membra virilia execta sunt, aut qui natura sine testibus geniti sunt. *podagra non laborãt*, quòd otio prorsus non vtuntur, nec coitu immoderato, neruosas partes, præsertim articulos ac pedes, plurimum debilitante: & quod moderata victus ratione vtantur. *nec calui fiunt*, quandoquidem mulieribus similes sunt, & multam humiditatem redundantem obtinent, ad capillos assiduè fluentem, ex qua capilli nutriuntur & augentur.

APHOR. 29 ARGVM.

Mulieres Hippocratis ætate podagra non corripiebantur, nisi suppreßis menstruis.

Γυνὴ οὐ ποδαγρᾷ, ἢν μὴ τὰ καταμήνια αὐτέῃ ἐκλίπῃ.

Mulier podagra non laborat, nisi ipsam menstrua defecerint.

Mulier, quæ moderata victus ratione vtitur, & sobriè viuit. *podagra non laborat*, neque affligitur. *nisi menstrua defecerint*, præter naturam, nam tum superuacua per vterum non expurgantur, sed ad partes imbecilliores &

ignobiliores à natura detruduntur, & hinc fit podagra.

APHOR. 30 ARGVM.

Vsum venereorum plurimum momenti habere ad podagræ generationem, puerorum exemplo.

Παῖς οὐ ποδαγριᾷ πρὸ τοῦ ἀφροδισιασμοῦ.

Puer podagra non laborat ante veneris vsum.

Puer podagra non laborat, nec articulari morbo tentatur, *ante vsum veneris*, neque enim pedes ac articulos imbecillos obtinent priusquàm coëant, neque in ipsis concussio fit propter venereorũ abstinentiam: post verò veneris vsum podagra laborãt, nam tum materiæ funduntur ratione concussionis, pedésque læduntur, præsertim si ad patiendum sint habiles.

APHOR. 31 ARGVM.

Quinque genera remediorum quibus oculorum dolores curantur, exprimuntur.

Ὀδύνας ὀφθαλμῶν ἀκρητοποσίη, ἢ λουτρὸν, ἢ πυρίη, ἢ φαρμακείη λύει.

Oculorum

Oculorum dolores meri potio, aut balneum, aut fomentum, aut phlebotomia, aut purgatio soluit.

Oculorum dolores, aliquos. *meri potio soluit*, nimirum eos qui ex copia sanguinis crassioris, in venulis oculorum contenti, citra plenitudinem totius corporis, procreantur: In quibus enim sanguis crassus oculorum venulas intēdit, citra plethoricum totius corporis affectum, vino fuluo, substantia tenui & ætate antiquo vtendum, quod calefaciat, vacuet, & obstructiones tollat. *aut balneum*, alios oculorum dolores sanat, eos nimirum qui ab acribus humoribus ad oculos fluentibus fiūt, citra corporis plenitudinem: hoc enim aquę dulcis balneū, dolores mitigat, acres humores euocat atque contemperat. *aut fomentum*, vbi videlicet nihil confluit in oculos: tum enim quod in ipsis est superuacuum discutiens: sanitatem adfert. *aut phlebotomia*, aliis oculorum doloribus prodest: ea verò initio vtendum, vbi plenitudine corpus vniuersum laborauerit, atque adeo secanda humoralis vocata vena, & ea quæ secundum rectum oculi malè affecti existit. *aut purgatio soluit*, alios oculorum dolores, vbi præsertim malis succis refertum corpus fuerit, hoc autem pro redundantis hu-

moris qualitate seu specie variare conuenit.

APHOR. 32 ARGVM.

Si balbi alui profluuio corripiuntur, longo potissimum capiuntur.

Τραυλοὶ ὑπὸ διαῤῥοίης μάλιστα ἁλίσκονται μακρῆς.

Balbi longo alui profluuio maximè corripiuntur.

Balbi, parum exquisitè loquentes, iusto humidius cerebrum habentes naturâ. *alui profluuio*, si quando corripiuntur: vbi videlicet à cerebro humida illa excrementa defluunt. *maximè capiuntur*, longo & diuturno profluuio.

APHOR. 33 ARGVM.

Acidum ructantes rarò pleuritide corripi.

Οἱ ὀξυρεγμιώδεες οὐ πάντη πλευριτικοὶ γίνονται.

Qui acidum ructant, non admodum pleuritici fiunt.

Qui acidum ructant, & acido ructu laborant, qui fit quando cibi à frigore aut à pituitosis humoribus in ventriculo, ventriculique

culíque amplitudine redundantibus, corrumpuntur. *non admodum pleuritici fiunt*, non valde morbo laterali corripiuntur, quòd natura sint pituitosi, lateralis autem dolor biliosos maximè inuadit.

APHOR. 34 ARGVM.

Capillorum defluuio laborantibus magnas varices non fieri, aut si succedant iis capillos denuò nasci.

Ὁκόσοι φαλακροὶ, τουτέοισι κιρσοὶ μεγάλοι οὐ γίνονται. ὁκόσοισι δὲ ἂν φαλακροῖσιν ἐοῦσι κιρσοὶ ἐπιγίνωνται, πάλιν οὗτοι γίνονται δασέες.

Qui calui sunt, iis varices magni non fiunt: quibus verò caluis existentibus varices superueniunt, ij rursus capillati fiunt.

Qui calui sunt, & capillorum defluuio laborant ob malum aliquod, veluti propter alopeciam aut ophiasim. *ijs varices magni non fiunt*, quòd tum vitiosi humores ad caput & non ad crura ferantur. *quibus verò caluis*, & capillorum defluuio laborantibus, *varices superueniunt. ij rursus capillati fiunt*, nam vitiosi humores, qui antea radices capillorum corruperant, tunc ad crura transferuntur.

APHOR. 35 ARGVM.

Tußim ratione aquæ inter cutem prouenientem malam esse.

ΤΟῖσιν ὑδρωπικοῖσι βὴξ ἐπιγινομένη, κακόν.

Hydropicis tußis si superueniat, malum.

Hydropicis, aqua intercutem laborantibus. *tußis si superueniat*, ratione quidem ipsius aquæ intercutem, non ratione distillationis cuiusdam à capite, aut fumi aut pulueris. *malum*, quippe humorem aquosum ita adauctum significat, vt iam asperam arteriam occupet, atque adeò suffocationis periculum immineat.

APHOR. 36 ARGVM.

Difficultatem vrinæ ob inflammationem aut plenitudinem factam, venæ sectionem solui.

ΔΥσουρίην φλεβοτομίη λύει. τέμνειν δὲ τὰς εἴσω.

Difficultatem vrinæ phlebotomia soluit: secare verò interiores.

Difficultatem vrinæ, ab inflammatione aut plenitudine factam, sanguinis missio soluit.

solüit. *secare verò interiores*, oportet, eam potissimum quæ in cruribus est poplitis nimirum vena, aut malleolorum, ea enim magis è directo est.

APHOR. 37 ARGVM.

Mala ad exteriora corporis conuerti bonum esse, exemplo anginæ.

Υπὸ κυνάγχης ἐχομένῳ οἴδημα γενέσθαι ἐν τῷ τραχήλῳ, ἀγαθόν. ἔξω γὰρ τρέπεται τὸ νόσημα.

Angina correpto si tumor appareat in collo, bonũ foras enim morbus existit.

Angina correpto, vehementiore. *si tumor appareat in collo*, & extra in ceruice, *bonum est*, ab internis enim ad externa humores noxij transferuntur.

APHOR. 38 ARGVM.

Occultos & in profundo corporis existentes cancros, non esse curandos.

Ὁκόσοισι κρυπτοὶ καρκῖνοι γίνονται, μὴ θεραπεύειν βέλτιον. θεραπευόμενοι γὰρ ἀπόλλυνται ταχέως, μὴ θεραπευόμενοι δὲ πλείω χρόνον διατελοῦσι.

Quibus occulti cancri adsunt, non curare melius. Curati enim citius inter-

eunt, non curati verò longiùs vitam trahunt.

Quibus occulti cancri sunt, in profundo corporis existentes, nec in superficie apparentes. *non curare melius*, siue medicamentis, siue sectione venæ, siue vstione, quòd ita magis irritentur, & vlcera ad cicatricem perduci non possint. *curati enim citius intereunt*, ob sequentia symptomata admodum periculosa. *non curati verò longius vitam trahunt*, placandi igitur potius ac mitigandi, medicamentis dolorem sedantibus, saniémq; eluentibus.

APHOR. 39 ARGVM.

Expletionem & vacuationem causas conuulsionis esse præcipuas.

Σπασμὸς γίνεται ἢ ὑπὸ πληρώσιος, ἢ κενώσιος· οὕτω δὲ καὶ λυγμός.

Conuulsio à repletione fit, vel vacuatione, ita verò & singultus.

Conuulsio, quæ videlicet primogenium est malum, non quæ per consensum partis alicuius accidit. *à repletione fit*, quando nimirum nerui implentur crassa & glutinosa materia, & oppleti intenduntur, atque demum ad sua principia contrahuntur. *vel vacuatione*, ob nimiam videlicet siccitatem, quę

& ipsa

& ipsa neruos exsiccans, eos ad sua principia contrahit, ob id conuelluntur. *ita verò & singultus*, ex repletione siue inanitione fit.

APHOR. 40 ARGVM.

Qui hypochondriorum dolores à febre succedente sanari poßint.

Ὁκόσοισι περὶ τὸ ὑποχόνδριον πόνοι γίνονται ἄτερ φλεγμονῆς, τουτέοισι πυρετὸς ἐπιγενόμενος λύει τὸν πόνον.

Quibus ad hypochondrium dolor est sine inflammatione, ijs febris superueniens dolorem soluit.

Quibus ad &c. sine inflammatione, sed vel ab obstructione, vel à spiritu flatulento, vel ab inæquali intemperie frigidâ. *ijs febris superueniens dolorem soluit*; quippe febris crassos humores obstructionem facientes, dissoluit & extenuat, flatus discutit, atque intemperiem frigidam corrigit, & ad æqualitatem perducit.

APHOR. 41 ARGVM.

Pus in aliqua corporis parte natum, occultari posse duabus de causis.

Ὁκόσοισι διὰ πύον τι ἐὸν ἐν τῷ σώματι μὴ διασημαίνει, τουτέοισι διὰ παχύ-

τητα τȣ̃ πύȣ, ἢ τȣ̃ τόπου ἐκ ἀποσημαίνει.

Quibus in corpore pus nullā sui dat significationem, ob craßitudinem sui aut loci non se prodit.

Quibus in corpore, corporísque aliqua parte. *pus nullam &c. non se prodit*. si enim pus crassum sit in profundo manens, nunquam ad circunferentiam mouetur, nec tumorem excitat, qui nos puris latentis illic commonefacere queat: sic quoque cutis ipsa, sub qua coaceruatur pus, si crassior & densior fuerit, vt est ea quæ in calcaneo existit, in tumorem attolli nō potest, ideóque nos latet, quanquam dolore & febre, idipsum deprehendere liceat, iuxta Aphorismum 47. lib. secundi.

APHOR. 42 ARGVM.

Hepatis duritiem regio morbo succedentem, malum præ se ferre.

ΕΝ τοῖσιν ἰκτερικοῖσι τὸ ἧπαρ σκληρὸν γίνεσθαι, πονηρόν.

Regio morbo laborantibus iecur durum fieri, malum.

Regio morbo laborantibus, de quo Aphorismo 62: & 64. lib. quarti. *iecur durum fieri, malum*, nam durities hæc vel inflammationem, vel durum tumorem in iecore esse si-

gnifi-

gnificat, quorum vtrunque malum & lætale est.

APHOR. 43 ARGVM.

Lienosos à breui intestinorum difficultate correptos liberari, à longa vt plurimum mori.

Ὁκόσοι σπληνώδεες ὑπὸ δυσεντερίης ἁλίσκονται, τουτέοισιν ἐπιγενομένης μακρῆς τῆς δυσεντερίης, ὕδρωψ ἐπιγίνεται, ἢ λειεντερίη, καὶ ἀπόλλυνται.

Qui lienosi difficultate intestinorum corripiuntur, iis superuenientem longã dysenteriam aqua intercutẽ aut intestinorum læuitas excipit, & moriuntur.

Qui lienosi, in liene tumorem habentes, ex melancholico humore nato. *difficultate intestinorum corripiuntur*, breui, à morbo liberari possunt, quòd per eam vacuentur humores crassi & melancholici, lienem obsidentes. *iis superuenientem longam &c. aqua intercutem*, nam iecur larga & multa euacuatione debilitatur & refrigeratur. *aut intestinorum læuitas*, nam intestina læduntur à transitu vitiosorum humorum, & vis eorum laborat, & temperies natiui caloris abolетur,

vnde & ventriculus conficitur. *& moriuntur*, prostrato ventriculi robore.

APHOR. 44 ARGVM.

Post vrinæ stillicidium ileo correptos mori, febre verò prehensos nõ item, sed euadere, si satis vrina tum effluxerit.

Ὁκόσοισιν ἐκ στραγγουρίης εἰλεὸς ἐπιγίνεται, ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν ἀπόλλυνται, ἢν μὴ πυρετοῦ ἐπιγενομένου ἅλις τὸ οὖρον ῥυῇ.

Quibus à stranguria ileus superuenerit, intra septem dies moriuntur, nisi febre superueniente copiosa vrina fluxerit.

Quibus à stranguria, quæ ex frigidis & crudis humoribus nata est. *ileus*, siue voluulus. *superuenerit, intra septem dies moriuntur.* propter immensos quos ileos excitat dolores, & quòd vrina retinetur: nequeunt enim ægri duobus maximis malis obsistere, quare prostrata virtute malorum ipsorum violentia moriuntur. *nisi febris superueniente copiosa vrina fluxerit*, nam febris sua caliditate humores crassos concoquit & extenuat, vt subinde per vrinæ meatus commodius vacuari possint.

APHO.

APHOR. 45 ARGVM.

Vlcerum diuturnorum cauas cicatrices fieri.

Ἕλκεα ὁκόσα ἐνιαύσια γίνεται, ἢ μακρότερον χρόνον ἴσχει, ἀνάγκη ὀστέον ἀφίστασθαι, καὶ τὰς οὐλὰς κοίλας γίνεσθαι.

Si vlcera annua aut etiam diuturniora fiant, os abscedere est necesse, & cicatrices cauas fieri.

Si vlcera annua, per annum integrum durantia. *aut etiam diuturniora fiant, os abscedere est necesse*, nam quum hæc ipsa sint maligna, necesse est vt non tantum caro ipsa, verumetiam os quod carni subiectum est corrumpatur & abscedat. *& cicatrices cauas fieri*, propter os deperditum, eo enim corrupto aliud regigni non potest.

APHOR. 46 ARGVM.

Ante pubertatem gibbos ex asthmate, aut tussi factos, cito mori.

Ὁκόσοι ὑβοὶ ἐξ ἄσθματος ἢ βηχὸς γίνονται πρὸ τῆς ἥβης, ἀπόλλυνται.

Qui gibbi ex asthmate aut tussi ante pubertatem fiunt, statim moriuntur.

Qui gibbi ex asthmate, spirandíque difficul-

tate. *aut tußi &c. statim moriuntur*, citò intereunt, quippe thorax in iis malè affectus, non potest cum corde & pulmone augeri: cum igitur pulmo vnà cum corde in gibbis istis augeatur, locus verò continens minor efficiatur, necesse est breui tempore tantam fieri spiritus difficultatem, vt homo citò intereat.

APHOR. 47 ARGVM.

Vere vacuantibus præsidiis vtendum.

Ὁκόσοισι φλεβοτομίη, ἢ φαρμακείη ξυμφέρει, τουτέους προσῆκον τοῦ ἦρος φλεβοτομεῖν, ἢ φαρμακεύειν.

Quibus vena sectio aut purgatio prodest, his vere secanda vena, aut purgatio imperanda.

Quibus, adhuc sanis, ægrotaturis tamen nisi vacuentur. *vena sectio*, sanguinisque detractio, ob vasorum plenitudinem. *aut purgatio prodest*, quòd humores habeant corruptos, & mala qualitate affectos. *iis vere*, verno tempore. *secanda vena, aut purgatio imperanda*, vernum enim tempus cum temperatum sit, ad sanguinis missionem aut purgationem aptissimum existit; non enim

nim tum calor eſt,qui corporis faciat diſſolutionem: neque frigus humorum concretionem afferens: non inæqualitas vires perturbans.

APHOR. 48 ARGVM.

Dyſenteriam lienoſis ſuccedentem, bonum præ ſe ferre.

Τοῖσι σπληνώδεσι δυσεντερίη ἐπιγινομένη, ἀγαθόν.

Lienoſis difficultas inteſtinorum ſuperueniens,bono eſt.

Lienoſis. lienémque prædurum habentibus. *difficultas inteſtinorum ſuperueniens* non tamẽ diu perſeuerãs. *bono eſt,* nã melancholicus humor lieni infuſus effunditur, & ad exitum per inteſtina de liene trãſmutatur.

APHOR. 49 ARGVM.

Perfectæ ſolutionis inflammationum podagricarum terminus exprimitur.

Ὁκόσα ποδαγρικὰ νοσήματα γίνεται, ταῦτα ἀποφλεγμήναντα ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσιν, ἀποκαθίσταται.

Qui podagrici morbi fiunt, ſedata inflammatione intra dies quadraginta conquieſcunt.

Qui podagrici morbi fiunt, materia ad articulos decumbente. *sedata inflammatione intra dies quadraginta*, fluxione ad articulos decumbente facta. *conquiescunt*, modò medicus omnia probè administrauerit & æger illi obedierit: nullo enim prædictorum aberrante, fieri non poteſt quin intra diem quadrageſimum finiatur podagrica inflammatio.

APHOR. 50 ARGVM.

Febrem biliſque vomitum ſuperuenire vulnerato cerebro.

Ὁκόσοισιν ἂν ὁ ἐγκέφαλος διακοπῇ, τουτέοισιν ἀνάγκη πυρετὸν καὶ χολῆς ἔμετον ἐπιγίνεσθαι.

Quibus diuiſum eſt cerebrum, his febrem & biliosum vomitum ſuperuenire eſt neceſſe.

Quibus diuiſum eſt, & profundè vulneratum. *cerebrum*, cerebríque ſubſtantia. *iis febrem*, propterea quòd cerebrum pars princeps exiſtens, inflammatione afficiatur, magnam cum corde per arterias, colligantiam habens, *& biliosum vomitum ſuperuenire neceſſe eſt*, propter conſenſum ventriculi cum cerebro.

APHOR. 51 ARGVM.

Apoplexia correptos intra septimum diem mori, nisi febris eos corripiat.

Ὀκόσοισιν ὑγιαίνουσιν ὀδύναι γίνονται ἐξαίφνης ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ παραχρῆμα ἄφωνοι γίνονται καὶ ῥέγχουσιν, ἀπόλλυνται ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν, ἢν μὴ πυρετὸς ἐπιλάβῃ.

Qui valentes, capitis repentè doloribus corripiuntur, & protinus muti fiunt & sterunt, intra septem dies intereunt, nisi febris interuenerit.

Qui valentes, illæsas adhuc actiones omnes habentes. *capitis repentè &c. muti fiunt*, actionibúsque voluntariis destituuntur. *& stertunt*, vt ob id anhelitus impediatur, neque liberè exeat. *intra septem dies intereunt*, quippe apoplectici efficiuntur. *nisi febris*, satis valida *interuenerit*, quæ spiritus flatuosos & pituitosos humores dissoluat & extenuet.

APHOR. 52 ARGVM.

Oculorum candidum commißis palpebris apparens, exitium præ se ferre.

Σκοπεῖν δὲ χρὴ καὶ τὰς ὑποφάσιας τῶν ὀφθαλμῶν ἐν τοῖσιν ὕπνοισιν. ἢν

γάρ τι ὑποφαίνηται ξυμβαλλομένων τῶν βλεφάρων τοῦ λευκοῦ, μὴ ἐκ διαῤῥοίης ἐὸν τινὶ ἐκ φαρμακοποσίης, φλαῦρον τὸ σημεῖον καὶ θανατῶδες σφόδρα.

Sed in somnis etiam an de oculis aliquid subappareat spectare oportet. Nā si quid non exactè commissis palpebris de albo appareat, modo non ex alui pro fluuio aut medicamenti potione accidat, malum signum est & valde perniciosum.

Sed in somnis &c. spectare oportet, medicum quæ prædicere perfectè velit quid futurum sit ægrotis, considerare debet quomodo oculi dormientium maneant. *nam si quid &c. de albo appareat*, per somnum ipsum. *modò non ex alui profluuio*, à natura facto. *aut medicamenti potione*, aut alia immodica euacuatione. *malum signum est valde perniciosum*, hoc enim symptoma extremam imbecillitatem palpebras mouentis facultatis portendit.

APHOR. 53 ARGVM.

Deliria secura, & contra periculosa exprimuntur.

Αἱ παραφροσύναι, αἱ μὲν μετὰ γέλωτος γινόμεναι ἀσφαλέστεραι. αἱ δὲ μετὰ σπουδῆς, ἐπισφαλέστεραι.

Delíratio quæ cum risu fit, tutior: quæ verò studio adhibita, periculosior.

Deliratio quæ & tutior, minúsque periculosa, quòd nimirum à sanguine parum adusto, aut sola caliditate, sine vitioso humore procreetur & concitetur. *quæ verò studio adhibito*, quæ seriò accidit, *periculosior*, quòd à prauo humore genita sit, nimirum ab atra bile, quæ ex bile flaua superassata prosiliit.

APHOR. 54 ARGVM.

Spirationes luctuosas in acutis morbis qui cum febre affligunt malas esse.

Ἐν τοῖσιν ὀξέσι πάθεσι τοῖσι μετὰ πυρετοῦ αἱ κλαυθμώδεες ἀναπνοαί, κακαί.

In morbis acutis cum febre quasi gementium suspiria, mala.

In morbis acutis, sæuissima symptomata habentibus, & citò finientibus. *cum febre*, cõiunctis, *quasi gementium suspiria*, quæ in medio sui interrumpuntur, & luctui similes existunt, *mala*, quippe musculorum & neruorum præ se ferunt duritiem, vel viriu m

imbecillitatem, vel dolorificum aut conuulsorium aliquem affectum.

APHOR. 55 ARGVM.

Podagricos morbos vere & autumno magna ex parte excitari.

TA' ποδαγρικὰ τοῦ ἦρος καὶ τοῦ φθινοπώρου κινέεται, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ.

Dolores podagrici vere & autumno ferè mouentur.

Dolores podagrici, atque adeò articulares. *vere mouentur*, quippe vere mediocriter calido existente, materiæ per hyemem antea congestæ fit effusio, & à validioribus partibus ad imbecillas detruditur materia. *& autumno ferè*, ob vitiosos humores in æstate propter fructuum esum, coaceruatos, ac tum ad partes imbecilliores decumbentes: deinde ob autumni inæqualitatem, quę horum aliorúmque multorum morborum causa esse solet.

APHOR. 56 ARGVM.

Mutationis melancholicorum morborum quatuor modos esse periculosos.

TOῖσι μελαγχολικοῖσι νουσήμασιν ἐς τάδε ἐπικίνδυνοι αἱ ἀποσκήψιες, ἢ ἀποπληξίην τοῦ σώματος, ἢ σπασμὸν, ἢ μανίην,

μανίην, ἢ τύφλωσιν σημαίνει.

Morbis melancholicis per hæc tẽpora suspecti humorũ decubitus, vel apoplexiam corporis, vel conuulsionem, vel maniam, vel cæcitatem denunciant.

Morbis melancholicis per hæc tempora, & ad his sequentes partes decumbentes. *apoplexiam*, si ad cerebri ventriculos deferuntur. *vel conuulsionem*, si ad neruosum genus. *vel maniam*, si ad substantiam cerebri aut membranas, supramodum adusti aut putrefacti humores melancholici translati fuerint. *vel cæcitatem*, si ad oculos prædicti humores decumbant.

APHOR. 57 ARGVM.

Apoplexiam à melancholia ortam à quadragesimo vsque ad sexagesimum annum fieri.

Ἀποπληκτικοὶ δὲ μάλιστα γίνονται ἡλικίῃ τῇ ἀπὸ τεσσαράκοντα ἐτέων ἄχρις ἑξήκοντα.

Apoplexiæ autem fiunt maximè à quadragesimo anno ad sexagesimum.

Apoplexiæ autem, ex melancholia ortæ, *fiunt maximè à quadragesimo anno*, qua ætate

melancholia plurimum in corporibus nostris abundat. *ad sexagesimum*, fit autem ob atram bilem ventriculos cerebri sua crassitie obstruentem.

APHOR. 58 ARGVM.

Omentum extra corpus exiens putrescere.

HN ἐπίπλοον ἐκπέσῃ, ἀνάγκη ἀποσαπῆναι.

Si omentum exciderit, necessariò computrescit.

Si omentum, quod est membrana quædam multis venis arteriis & neruis intertexta, ventriculo insidens & veluti supernatans, innatúmque eius calorem fouens, ἐπίπλοον, Græcis dicta. *exciderit*, extra corpus vulneratum exeat. *necessariò computrescit*, nam aëri ambienti expositum facilè putrescit, adeóque putrefactioni obnoxium est, cùm redu ctum & repositum fuerit, ideo pars eius quæ nudata est, nigra potissimum & liuens, resecanda amputandáque venit.

APHOR. 59 ARGVM.

Causam exponit cur in diuturna coxendice, coxa è sua cauitate exeat &

rursus

rursus ingrediatur.

Ὀκόσοισιν ὑπὸ ἰσχιάδος ἐνοχλουμένοισι χρονίης ἐξίσταται, τὸ ἰσχίον, καὶ πάλιν ἐμπίπτει, τουτέοισι μύξαι ἐπιγίνονται.

Quibus longo coxendicũ dolore conflictatis femoris summum coxa excidit, rursúmque recidit, ijs mucosa ibidem pituita colligitur.

Quibus longo, & grauissimo *coxendicum dolore, &c. coxa excidit*, ita vt facilè os exeat, & in idem relabatur. *ijs mucosa ibidem pituita colligitur*, humores nimirum pituitosi, qui ligamenta articulationis humectant, & laxiora efficiunt.

APHOR. 60 ARGVM.

Quid sequatur crebrum articuli coxæ propter mucoris multitudinem exitum & ingressum.

Ὀκόσοισιν ὑπὸ ἰσχιάδος ἐνοχλουμένοισι χρονίης, τὸ ἰσχίον ἐξίσταται, τουτέοισι τήκεται τὸ σκέλος, καὶ χωλοῦνται, ἢν μὴ καυθῶσιν.

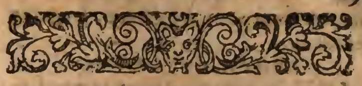
Quibus diuturno dolore ischidiaca

vexatis femoris caput coxa excidit, ijs femur contabescit & claudicant, nisi vrantur.

Quibus diuturno dolore ischidiaco, qui diu coxendico dolore molestati sunt. atque grauissimo. *coxa excidit*, coxæque articulus, ratione humidorum humorum, qui illuc decurrerunt, *ijs femur contabescit*, & atrophia laborat: mucoris enim copia, frigiditate sua obstructionem parit, atque adeò impedit ne nutrimentum illuc deferatur. *& claudicant*, à diuturna coxendice vexati. *nisi vrantur*, candentibus ferramentis: nam vstio mucorem illapsum absumit & exiccat ac ligamenta solidiora efficit, & in habitum naturalem reducit,

APHO-

APHORISMORVM HIPPOCR. LIB. VII.

ARGVMENTVM.

Septimus hic liber omnino prognosticus est, in quo de præsagiis sanitatis aut mortis agit.

APHORISMI I. ARGVM.

Quid frigiditas partium corporis extremarum in acutis morbis significet.

EN τοῖσιν ὀξέσι νουσήμασι ψῦξις ἀκρωτηρίων, κακόν.

In morbis acutis frigus partium extremarum malum.

In morbis acutis, vt febribus continuis, iis præsertim quæ ardentes perniciosæ vocantur. *frigus partium extremarum*, absque causa manifesta. *malum*, significat enim vehementissimam visceris cuiusdam (vt iecoris aut ventriculi) inflãmationem, cuius calor instar cucurbitulæ sanguinem ad se trahit,

vnde extremæ partes frigescunt, sanguine destitutæ.

APHOR. 2 ARGVM.

Liuidam carnem propter os quod ægrotat, malum portendere.

Ἐπὶ ὀςέῳ νοσέοντι σὰρξ πελιδνὴ, κακόν.

Propter os ægrotans caro liuida, malū.

Propter os ægrotans, ob fracturam, vel putredinem, vel aliud quidpiam. *caro liuida*, & velut plumbea cineritiáque. *malum*, quippe immensam ossis putredinem: atque adeò natiui caloris extinctionem præ se fert.

APHOR. 3 ARGVM.

Singultum à vomitu excitatum, & rubros oculos, malum præ se ferre.

Ἐπὶ ἐμέτῳ λύγξ καὶ ὀφθαλμοὶ ἐρυθροὶ, κακόν.

A vomitu singultus & oculorum rubor, malum.

A vomitu singultus, qui veluti ventriculi conuulsio est, ab expultrice facultati noxia volentis detrudere, excitatus. *& oculorum rubor*, ita vt vtrumque malum coniungatur. *malum.* ille quidem non mediocrem cerebri vel ventriculi inflammationem significat, accedunt oculi rubri materiam exci-

pientes, & similiter affecti: id autem accidit inflammatione potissimum in cerebro existente.

APHOR. 4 ARGVM.

Horrorem à sudore malum esse.

Ἐπὶ ἱδρῶτι φρίκη, οὐ χρηστόν.

A sudore horror, non bonum.

A sudore, iudicatorio, & die critico facto: *horror*, superueniens. *non bonum*, quippe sudor ægrotantem à morbo non leuans, aut imbecillitatem facultatis excretricis, aut materiæ noxiæ copiam significat, ideòque hunc statim consequitur horror, vtpote vniuersis noxiis per sudorem non expulsis, sed iuxta sensiles partes hærentibus.

APHOR. 5 ARGVM.

A furore difficultatem intestinorũ, vel hydropem, vel vehementem mentis alienationem, bonum præ se ferre.

Ἐπὶ μανίῃ δυσεντερίη, ἢ ὕδρωψ, ἢ ἔκστασις, ἀγαθόν.

Ab insania, quam maniam Græci vocant, difficultas intestinorũ aut hydrops, aut ecstasis, bonum.

Ab insania, &c. difficultas intestinorum,

ſi aduenerit. *bonum*, nam ſignum eſt noxios humores à capite ad inferiora, vt ventrem & inteſtina transferri. *aut hydrops*. quòd materia quæ maniam efficiebat ad iecur decurrat. *aut ecſtaſis*, ſignificat enim naturam in hoc eſſe, vt noxios humores iam concoctos paulò pòſt per iudicationem euacuet.

APHOR. 6 ARGVM.

In morbis longis faſtidium cibi, malũ.

Ἐπὶ νούσῳ πολυχρονίῃ ἀποσιτίη καὶ ἄκρητοι ὑποχωρήσιες, κακόν.

In morbo diuturno cibi faſtidium & ſyncera deiectiones, malum.

In morbo diuturno, cuiuſcunque generis ſit. *cibi faſtidium*, appetitúſque proſtratio. *& ſyncera deiectiones, malum*. nam illud facultatis concoctricis imbecillitatem præ ſe fert, qua imbecilla exiſtente, nutriri corpus haud poteſt, ſed quotidie imbecillius fit, ideóque virtus imbecilla ad finem morbi diuturni perdurare non poteſt: hæc nullos humores aquoſos ſibi permixtos habentes, omnem natiuam humiditatem à febrili calore eſſe exuſtam ſignificant.

APHOR. 7 ARGVM.

Rigorem & deſipientiam à larga vini potatione, malum portendere.

Ἐκ πολυποσίης ῥῖγος καὶ παραφροσύνη, κακόν.

A multa potatione rigor & delirium, malum.

A multa potatione, vini non aquæ. *rigor & delirium, malum*, ille natiui caloris à multa vini potione extinctionem significat, hoc per se quidem non admodum magni momenti malum præ se fert, verum rigori adiuncta omnimodam perniciem minatur.

APHOR. 8. ARGVM.

Quæ symptomata sequantur suppurationem in ventriculum factam.

Ἐπὶ φύματος εἴσω ῥήξεως ἔκλυσις, ἔμετος καὶ λειποψυχίη γίνεται.

A tuberculi introrsum eruptione exolutio, vomitio, & animi defectio fit.

A tuberculi introrsum, in ipso ventriculo. *eruptione*, facta. *exolutio*, commune symptoma omnium ruptionum euenit, quòd cum pure affatim exeunte, vitalis spiritus excernitur. *vomitio*, quę solam hic in ventriculum factam ruptionem consequitur. *aut animi defectio fit*, quòd vitalis spiritus simul cum pure excernitur: adde puris qualitatem ad cor delatam animi defectum excitare.

APHOR. 9 ARGVM.

Delirium aut conuulsionem à larga sanguinis profusione accidentem, malũ.

Ἐπὶ αἵματος ῥύσει παραφροσύνη ἢ καὶ σπασμὸς, κακόν.

A sanguinis profluuio desipientia, aut etiam conuulsio, malum.

A sanguinis profluuio, à quacunque parte corporis illud sit. *desipientia ac conuulsio.* quippe defectum & siccitatem corporis magnam, viriúmque cerebri imbecillitatem significant.

APHOR. 10 ARGVM.

Vomitum, aut singultum, aut conuulsionem, aut delirium ab ileo, malum portendere.

Ἐπὶ εἰλεῷ ἔμετος, ἢ λύγξ, ἢ σπασμὸς, ἢ παραφροσύνη, κακόν.

Ab ileo vomitus, & singultus, & desipientia, & conuulsio, malum.

Ab ileo. grauissimo morbo, & sæuissima symptomata habente. *vomitus*, exitiale signum est: fit autem ab intestino phlegmone laborante, quòd nec pondus, nec acrimoniam tolerat excrementorum, cóque expellere

pellere ea quàm longissimè à se nititur, tandémq; excretricis facultatis impetu, vsque ad os excrementa illa ascendunt vomúntque ægri. *singultus*, quoque exitialis est, fit autem tum maximè, vbi stercus ad ventriculum vsque conscenderit, morsum enim excitans singultum parit *desipientia & conuulsio*, hæc autem duo exitialia signa accidunt propter consensum cerebri cum ventriculo.

APHOR. 11 ARGVM.

Peripneumoniam pleuritidi succedentem malum portendere.

Ἐπὶ πλευρίτιδι περιπνευμονίη, κακόν.

A pleuritide peripneumonia, malum.

A pleuritide peripneumonia, malum. satis enim periculi à sola pleuritide erat, succedente ergo pulmonis inflammatione, maius esse malū necesse est, quòd tum pars noxiorum humorum à parte ignobiliore, costis nimirum, ad magis principem partem, pulmonem scilicet transferatur.

APHOR. 12 ARGVM.

Peripneumoniæ phrenitis superueniens, malum significat.

Ἐπὶ περιπνευμονίῃ φρενῖτις, κακόν.

A peripneumonia phrenitis, malum.

A peripneumonia &c. quòd nimirum altero manente nouus succedat morbus, vaporibus à pulmone ad cerebrum delatis.

APHOR. 13 ARGVM.

Conuulsionem aut distensionem febribus intensis superuenientem malum significare.

Ἐπὶ καύμασιν ἰσχυροῖσι σπασμὸς, ἢ τέτανος, κακόν.

Propter ardores vehementes conuulsio aut tetanus, malum.

Propter ardores, & febres intensas. *conuulsio aut tetanus, malum*, sunt enim ex inanitione, quæ lethalia esse suprà abundè dictum est.

APHOR. 14 ARGVM.

Si stupor aut delirium accidit capite vulnerato, malum signum.

Ἐπὶ πληγῇ ἐς τὴν κεφαλὴν ἔκπληξις, ἢ παραφροσύνη, κακόν.

Propter plagam in capite acceptam stupor, aut desipientia, malum.

Propter

Propter plagam &c. vulnus. *stupor*, qui fit vbi apertis oculis manent vulnerati, nihílque loquuntur. *aut desipientia, malum*, quia vulnus ad cerebrum penetrasse significant.

APHOR. 15 ARGVM.

Puris sputum à sanguinis sputo factũ malum esse.

Ἐπὶ αἵματος πλύσει πύου πλύσις, κακόν.

A sanguinis sputu puris expuitio, malum.

A sanguinis sputu, aliquandiu perseuerante. *puris sputum malum*, quippe pulmonis aut thoracis partis alicuius exulcerationem significat.

APHOR. 16 ARGVM.

Tabem aluíque profluuium sputo puris succedentia, malum portendere.

Ἐπὶ πύου πλύσει φθίσις καὶ ῥύσις· ἐπὴν δὲ τὸ πτύελον ἴσχηται, ἀποθνήσκουσιν.

A puris sputu pthisis & fluxio: quum verò sputum retentum fuerit, moriuntur.

A puris sputu, quod potissimum à pulmo-

ne prodit. *phthisis*, & tabes. *& fluxio*; alui nimirum, aut capillorum profluuium, malum est signum. *quum verò sputum retentum*, ob facultatem expultricem adeò imbecillam, vt pulmonem à pure expurgare non possit. *moriuntur*, quòd statim à puris copia in pulmonibus coaceruata, respirationis itinere obstructo, strangulentur.

APHOR. 17 ARGVM.

Singultum à magna hepatis inflammatione ortum, malum significare.

Ἐπὶ φλεγμονῇ τοῦ ἥπατος λύγξ, κακόν.

Propter iecoris inflammationem singultus malum.

Propter iecoris inflammationem, magnã quæque effatu digna sit, *singultus*, superueniens. *malum*; quippe ob inflammationis magnitudinem in hepate factam, ventriculus in consensum rapitur.

APHOR. 18 ARGVM.

Ab immoderata vigilia conuulsionem, aut delirium, malum portendere.

Ἐπὶ ἀγρυπνίῃ σπασμὸς ἢ παραφροσύνη, κακόν.

Propter

Propter vigiliam conuulsio, aut desipientia malum.

Propter vigiliam, immoderatam, quæ corpus alioqui exiccat & vacuat. *conuulsio*, quæ ex siccitate est *aut desipientia*, immodicæ quoque siccitatis ratione proueniens. *malum*, atque adeò lethale.

APHOR. 19. ARGVM.

Osse denudato circunstantem carnem erysipelate deprehendi, malum.

Ἐπὶ ὀστέου ψιλώσει ἐρυσίπελας.

Ab oßis nudatione erysipelas.

Ab oßis nudatione, vel carnium & pellis priuatione, si superueniat. *erysipelas*, à sanguine & flaua bile calidioribus quàm oportet, proueniens. *malum*, est signum: significat enim sanguinem calidiorem flauámque bilem confluere, quæ adiacentes partes sua acrimonia exedit & absumit.

APHOR. 20 ARGVM.

Erysipelati putredo aut suppuratio superueniens malum portendit.

Ἐπὶ ἐρυσιπέλατι σηπεδὼν, ἢ ἐκπύησις, κακόν.

Ab erysipelate putredo, aut suppuratio, malum.

Ab eryſipelate &c. malum, quippe malignum tum eryſipelas, quòd non tantum in ſuperficie exiſtentes corporis partes exulcerat, ſed & profundiores depaſcitur, atque adeò vlcus putridum efficit, quod vndique ad partes paſcendo ſerpit.

APHOR. 21 ARGVM.

Copioſam ſanguinis eruptionem, cum periculo, vehementem in vlceribus pulſum ſequi.

Ἐπὶ ἰσχυρῷ σφυγμῷ ἐν τοῖσιν ἕλκεσιν αἱμοῤῥαγίη, κακόν.

A forti in vlceribus pulſu hæmorrhagia, malum.

A forti, & vehementi. *in vlceribus pulſu*, qui fit ab arteria in vlceroſa parte exiſtente, cui phlegmone accedit. *hæmorrhagia, malum*, duplici ratione, quòd vlceri coniunctam eſſe maximam inflammationem oſtendat: deinde quòd hęc ſanguinis eruptio non fiat niſi aperto arteriæ ore, à qua ſemel promanantem ſanguinem compeſcere eſt difficile.

APHOR. 22 ARGVM.

Diuturnum ventris dolorem, ſuppurationem ſequi.

Ἐπὶ

Ἐπὶ ὀδύνῃ πολυχρονίῃ τῆς περὶ τὴν κοιλίην ἐκπύησις.

A diuturno partium ad ventrem attinentium dolore, suppuratio.

A diuturno &c. dolore, ob inflammationem, vel abscessum ex crassa & glutinosa materia, facto, *suppuratio,* fieri solet, quę perniciem minatur.

APHOR. 23 ARGVM.

Dysenteriam biliosas deiectiones syncerас sequi.

Ἐπὶ ἀκρήτῳ ὑποχωρήσει δυσεντερίη, κακόν.

A syncera deiectione dysenteria, malum.

A deiectione, biliosa, per inferna *syncera,* nulli aquosæ humiditati permixta. *dysenteria,* sequitur, propter humorem qui suo trāsitu morsus, erosiones, & exulcerationes in intestinis efficit.

APHOR. 24 ARGVM.

Oßis capitis præcisionem delirium sequi.

Ἐπὶ ὀστέου διακοπῇ παραφροσύνη, ἢν κενεὸν λάβῃ.

Ab oßis vulnere desipientia, si in vacuum vsque penetrauerit.

Ab oßis; capitis videlicet. *vulnere*, facto per rem incidentem. *desipientia*, superuenit. *si in vacuum vsque penetrauerit*, & vsque ad cauitatem illam peruenerit, in qua cerebrum continetur.

APHOR. 25 ARGVM.

Conuulsionem ab immodica purgatione, lethalem esse.

Ἐκ φαρμακοποσίης σπασμὸς, θανατώδης.

A medicamento poco conuulsio, mortifera.

A medicamento, immodicè purgante, *conuulsio*, membrorum per neruos retractio. *mortifera*, significat enim inanitionem & siccitatem insanabilem.

APHOR. 26 ARGVM.

Partium extremarum frigiditatem vehementi ventris dolori superuenientem, malum portendere.

Ἐπὶ ὀδύνῃ ἰσχυρῇ τῆς περὶ τὴν κοιλίην ἀκρωτηρίων ψύξις, κακόν.

Propter vehementem dolorem par-

tium ad ventrem attinentium, extremarum perfrigeratio malum.

Propter vehementem &c. perfrigeratio malum, quippe cum dolor vehemens non fiat nisi propter inflãmationem insignem, quæ instar cucurbitulę ad se sanguinem trahit, necesse est vt illum frigiditas extremarum partium sequatur, quæ malum non leue portendit.

APHOR. 27 ARGVM.

Tenesmum grauidæ mulieri accidentem, abortum facere.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ τεινασμὸς ἐπιγινόμενος, ἐκτρῶσαι ποιέει.

Si prægnanti tenasmus superuenerit, abortus est causa.

Si prægnanti tenasmus, ad frequentes exurrectiones impellens. *abortus causa est*, fœtúmq. excutit, ob consensum vteri cum recto intestino.

APHOR. 28 ARGVM.

Quæ corporis partes abscissæ augescant coalescántque minus.

Ὅτι ἂν ὀστέον ἢ χόνδρος, ἢ νεῦρον ἀποκοπῇ ἐν τῷ σώματι, οὔτε αὔξεται συμφύεται.

Siue os siue cartilago siue neruus sectus fuerit in corpore, neque augetur neque coalescit.

Siue os, siue cartilago, &c. abundè id expositum est supra Aphor. 19. sexti libri.

APHOR. 29 ARGVM.

Profluuium alui leucophlegmatiæ superueniens, bonum.

Ἢν ὑπὸ λευκοῦ φλέγματος ἐχομένῳ διάῤῥοια ἐπιγένηται ἰσχυρὴ, λύει τὴν νοῦσον.

Si leucophlegmatia detento fortis diarrhœa superuenerit, morbum soluit.

Si leucophlegmatia detento, eáque aquæ inter cutem specie quæ Anasarca dicitur. *fortis diarrhœa superuenerit*, diúque durauerit. *morbum soluit*, eo quòd causam morbum efficientem vacuat: ídque verum erit, si excretrix virtus valida fuerit: si enim propter retentricis facultatis imbecillitatem alui profluuium accideret, mortem potius adferret.

APHOR. 30 ARGVM.

Pituitam defluere à capite, ijs, qui profluuio alui vexati spumosa habet excrementa.

Ὁκόσοισιν

Ὁκόσοισιν ἀφρώδεα τὰ διαχωρήματα ἐν τῇσι διαῤῥοίῃσι, τουτέοισιν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ταῦτα καταῤῥέει.

Quibus per diarrhœas spumosa sunt alui excrementa, ijs à capite fit defluxio.

Quibus per diarrhœas, &c. alui excrementa, multas ampullas habent, ex commixtione humiditatis & flatus, vt in mari fit quando commouetur. *ijs à capite fit defluxio,* hæc verò cùm sit humor flatuosus, minimè mirum si in eius à capite in ventriculum motu spumosa fiat.

APHOR. 31 ARGVM.

Vrinam craßioris farinæ speciem referentem, diuturnitatem morbi significare.

Ὁκόσοισι πυρέσσουσιν ἐν τοῖσι οὔροισι κριμνώδεες αἱ ὑποστάσιες γίνονται, μακρὴν τὴν ἀῤῥωστίην σημαίνουσιν.

Quibus per febres in vrinis sedimenta craßiorem farinam referunt, longam inualetudinem fore significant.

Quibus per febres, &c. longam inualetudinem, viribus robustis & validis existentibus. *fore significant,* quippe materiam ostendunt crassam, quæ exiguo tẽpore discuti non potest.

APHOR. 32 ARGVM.

Hypostases ab initio tenues, & subinde biliosas, acutum morbum significare.

ΟΚόσοισι δὲ χολώδεες αἱ ὑποστάσιες, ἄνωθεν δὲ λεπταὶ, ὀξεῖαν ἀῤῥωστίαν σημαίνει.

Quibus in vrinis biliosa sedimenta, sed suprà tenuia apparuerint, acutum morbum significant.

Quibus &c. biliosa sedimenta, flaua bile collorata. *sed suprà*, ab initio morbi. *tenuia*, & aquosa quam fuerint. *acutum morbum significant*, & breuem, nempe qui citò terminari debet.

APHOR. 33 ARGVM.

Inaequales vrinas vehementem corporis turbationem significare.

ΟΚόσοισι δὲ διεστηκότα τὰ οὖρα γίνεται, τουτέοισι ταραχὴ ἰσχυρὴ ἐν τῷ σώματί ἐστιν.

Quibus diuersæ sunt vrinæ, ijs vehemens fit in corpore turbatio.

Quibus diuersæ sunt vrinæ, inæquales quóque & disiectæ. *iis vehemens fit in corpore turbatio*,

batio, quod nimirum alicubi naturæ, alicubi causarum morbosarum præ se ferant victoriam.

APHOR. 34 ARGVM.

Bullas in vrinis superstantes, flatuosum spiritum, adeóque renum morbum frigidum & longum significare.

Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι οὔροισιν ἐφίσανται πομφόλυγες, νεφριτικὰ σημαίνουσι καὶ μακρὴν τὴν ἀῤῥωστίην ἔσεσθαι.

Quibus in vrinis bullæ innatant, nephritim & longam fore inualetudinem significant.

Quibus in vrinis bullæ, & ampullæ *innatant*, in vrinæ superficie consistunt. *nephritim*, & frigidum renum morbum. *& longam fore &c.* quippe frigidum omne solutu ac concoctu difficile existit.

APHOR. 35 ARGVM.

Pinguedinem in vrina superficie innatantem, vniuersi corporis tabem significare.

Ὁκόσοισι δὲ λιπαρὴ ἡ ἐπίστασις καὶ ἀθρόη, τουτέοισι νεφριτικά, καὶ ὀξέα σημαίνει.

Quibus in vrina adipalis superficies est & conferta, iis nephriticum & acutum morbum adesse significat.

Quibus in vrina adipalis superficies est, insidens & supernatans aliquid pingue, & telis aranearum simile. *& conferta*, quæ confertim & affatim exiuit. *iis nephriticum*, nam renum pinguedo, nimio calore colliquatur. *& acutum morbum significat*, vehementem calliditatem, quæ in renibus pinguedinem colliquefacit, prænuntiantem, & morbum breuem generantem.

APHOR. 36 ARGVM.

Nephriticis dolores circa spinæ dorsinæ musculos obtinentibus, abscessus accidere.

Ὁκόσοισι δὲ νεφριτικοῖσιν ἐοῦσι τὰ προειρημένα συμβαίνει σημεῖα, πόνοι τε περὶ τοὺς μύας τοὺς ῥαχιαίους γίνονται, ἢν μὲν περὶ τοὺς ἔξω τόπους γίνωνται, ἀπόστημα προσδέχου ἐσόμενον ἔξω. ἢν δὲ μᾶλλον οἱ πόνοι πρὸς τοὺς εἴσω τόπους γίνωνται, καὶ τὸ ἀπόστημα προσδέχου ἐσόμενον μᾶλλον εἴσω.

Si quibus verò è renibus laboranti-

bus

bus præter suprà dicta signa dolores etiam circa spinæ musculos fiãt, si quidem ad loca exteriora sentiantur, extrinsecus abscessum quoque fore expecta: si verò ad interiora magis vergeant, abscessum etiam intrinsecus futurum potius sperandum est.

Si quibus verò &c. dicta signa, vt sit crassum & multum sedimen. *dolores etiam &c. fiant.* & diu perseuerent. *siquidem &c. extrinsecus*, in musculis externis. *si verò ad &c. abscessum etiam intrinsecus*, internis musculis, vel in ipsis renibus.

APHOR. 37 ARGVM.

Quis ex sanguinolentis vomitibus saluber sit, aut malus.

Ὁκόσοι αἷμα ἐμέουσιν, ἢν μὲν ἄνευ πυρετοῦ σωτήριον. εἰ δὲ ξὺν πυρετῷ, κακόν. θεραπεύειν δὲ τοῖσι ψυκτικοῖσι, καὶ τοῖσι στυπτικοῖσι.

Qui sanguinem vomunt: si sine febre accidunt, salutare est: si cum febre, malum. Curatio verò refrigerandi & adstringendi vim habentibus perficitur.

Qui sanguinem vomunt, sine magna violentia, sed sponte profluentem. *si sine febre salutare est*, quòd nullum esse phlegmonem in eo loco vnde sanguis fertur, significat. *si cum febre malum*, quippe tum inflammatio est, quæ non tam facilè curatur. *curatio verò*, vomitus qui fit sine phlegmone. *refrigerandi &c. perficitur*, quippe his impetus sanguinis erumpentis cohibetur ac reprimitur, eorúmque siccitate vlcera sanantur.

APHOR. 38 ARGVM.

Eorum quæ ex capite in thoracem defluunt suppurationis terminus exprimitur.

Κατάῤῥοι ἐς τὴν ἄνω κοιλίην ἐκπυοῦνται ἐν ἡμέρῃσιν εἴκοσιν.

Destillationes in ventrem superiorem ad suppurationem perueniunt intra dies viginti.

Destillationes, ex capite. *in ventrem superiorem*, & thoracem in quo pulmo continetur. *ad suppurationem perueniunt*, ob loci caliditatem, *intra viginti dies*, vt iudicatorios: certè terminum hunc non transcendunt, sed in eo planè suppurantur, aut alio quodam decretorio die, intra hunc dierum numerum contẽto, vt decimoquarto, decimoseptimo.

APHO.

APHOR. 39

HN οὐρέῃ αἷμα καὶ θρόμβους, καὶ στραγγουρίην ἔχῃ, καὶ ὀδύνη ἐμπίπτῃ ἐς τὸ περίναιον καὶ τὸ ὑπογάστριον καὶ τὸν κτένα, τὰ περὶ τὴν κύστιν νοσέειν σημαίνει.

Si quis sanguinem & grumos meiat, & stranguria laboret, dolore ad hypogastrium & pectinem & perinaeum pertinente, ad vesicam loca laborant.

Si quis sanguinem, superfluus est hic Aphorismus, & ad verbum recitatus & abundè expositus lib. 4. Aphor. 80.

APHOR. 40 ARGVM.

Linguam subitò infirmã factam, aut aliquam partem corporis resolutam melancholicum humorem significare.

HN ἡ γλῶσσα ἐξαίφνης ἀκρατὴς γένηται, ἢ ἀπόπληκτόν τι τοῦ σώματος, μελαγχολικὸν τὸ τοιοῦτον γίνεται.

Si derepentè lingua incontinens fiat, aut aliqua corporis pars attonita stupeat, signum est melancholicum.

Si derepentè lingua incontinens fiat, & ita

infirma, vel non possit articulatam efficere vocem. *aut aliqua &c. Stupeat*, resolutáq; sit & paralysim passa. *signum est melancholicum*, quippe melancholicus humor, sua crassitie neruos, sensum & motum deferentes à cerebro, obstruit, atque adeò impedit ne vis sensifica & motrix ad linguæ aliarúmque partium musculos, queat peruenire.

APHOR. 41 ARGVM.

Singultus immoderatæ purgationi superueniens, malus.

HN ὑπερκαθαιρομένων τῶν πρεσβυτέρων λὺγξ ἐπιγένηται, οὐκ ἀγαθόν.

Si senibus supra modum purgatis singultus accidat, non bonum.

Si senibus, quos iam imbecilliores, ætatis ratione, esse constat. *supra modum &c. singultus*; aut conuulsio acciderit. *non bonum*, quòd immodicam siccitatem significet, quæ suspecta est.

APHOR. 42 ARGVM.

Quæ febres ex calidæ aquæ balneo vsum aliquem senserunt.

HN πυρετὸς μὴ ἀπὸ χολῆς ἔχῃ, ὕδατος πολλοῦ καὶ θερμοῦ καταχεομένου κατὰ τῆς κεφαλῆς, λύσις τοῦ πυρετοῦ γίνεται.

Si

Si febris sit non ex bile orta, multa aqua calida capiti superfusa febrem soluit.

Si febris sit non ex bile orta, nec putrida, sed ephemera vel ethica. *multa aqua calida &c.* per balneum. *febrem soluit*, nam calor præter naturam remouetur, & totus corporis habitus sæpe refrigeratur.

APHOR. 43 ARGVM.

Mulierem ob naturæ imbecillitatem non nasci ambidextram.

Γυνὴ ἀμφιδέξιος ὐ γίνεται.

Mulier non fit amphidexia.

Mulier non fit amphidexia, magna ex parte, nec manus ambas robustas habet, propter naturæ imbecillitatem.

APHOR. 44 ARGVM.

Qua ratione deprehendere liceat, num suppurati dum vruntur aut secantur, ex morbo euadere queant, an non.

ΟΚόσοι ἔμπυοι καίονται ἢ τέμνονται, ἢν μὲν τὸ πύον καθαρὸν ῥυῇ καὶ λευκὸν, περιγίνονται. ἢν δὲ ὕφαιμον καὶ βορβορῶδες, καὶ δυσῶδες, ἀπόλλυνται.

Si empyis qnum vruntur aut secan-

tur purum & album pus effluat, euadunt: si verò subcruētum fæculentúmque & fœtidum, pereunt.

Si empyis, suppuratis inter thoracem & pulmonem pus habentibus. *vruntur*, ferro candente. *aut secantur*, inter quartā & quintam costam *si purum, & album pus effluat*, lævéq. & æquale. *euadunt*, significat enim naturam validam fuisse, & affectum præter naturam deuicisse. *si verò subcruentum & &c.* pus effluxerit *pereunt*, significat enim morbi victoriam, facultatúmque casum, atque adeò has putredinem superasse.

APHOR. 45. ARGVM.

Exemplo suppurationis quæ in iecore fit, quòd suprà dixit confirmat.

Ὁκόσοι τὸ ἧπαρ διάπυον καίονται, ἢν μὲν τὸ πύον καθαρὸν ῥυῇ καὶ λευκὸν, περιγίνονται. ἐν χιτῶνι γὰρ τὸ πύον τουτέοισιν ἐστίν. ἢν δὲ οἷον ἀμόργη ῥυῇ, ἀπόλλυνται.

Quibus purulentum iecur aduritur, si purum pus effluat & album, salui fiunt, in tunica enim ipsis pus continetur:

tur: si verò qualis amurca profluat, intereunt.

Quibus purulentum iecur aduritur, supra ieco is regionem. *si purum pus &c. salui fiunt. in tunica enim*, in ea membrana quæ peritonæum dicitur, iecori tenuius obductum. *pus continetur*, & iecoris substantia nihil patitur *si verò qualis amurca*, olei fex. *profluat, intereunt*, alteratricem enim facultatem imbecillam esse & corruptionem vsque ad iecoris carnem & substantiam peruenisse significat.

APHOR. 46

Ὀδύνας ὀφθαλμῶν ἄκρη τὸν ποτίσας καὶ λούσας πολλῷ θερμῷ φλεβοτόμει.

Dolores oculorum post meraci vini potum & aquæ calentis balneum, venæ sectione curato.

Dolores oculorum, adulterinus omnino est hic Aphorismus & à quodam sciolo insertus, doctrinæ Hippocratis minimè conueniens, explodendus igitur.

APHOR. 47

Ὑδρωπιῶντα ἢν βὴξ ἔχῃ, ἀνέπιστός ἐστιν.

Si hydropicum tussis habeat, desperatus est.

Si hydropicum &c. expositus est hic Aphorismus supra Aphorismo trigesimo quinto libri sexti.

APHOR. 48 ARGVM.

Vrinæ stillicidij à frigiditate, & difficultatis à crassis & glutinosis humoribus prouenientis, curatio docetur.

Στραγγουρίην καὶ δυσουρίην θώρηξις καὶ φλεβοτομίη λύει. τέμνειν δὲ τὰς εἴσω φλέβας.

Stranguriam & dysuriam thorexis & venæ sectio soluit. Incidendæ autem sunt interiores.

Stranguriam, à frigiditate prouenientem, *& dysuriam*, mingendi difficultatem à crassis & glutinosis humoribus, flatuosóque spiritu, genitam. *thorexis*, vini meraci potio, dissoluens & discutiens, sanat. *& venæ soluit.* inflammationem, si qua fit: mitigans, modo virtus valida sit.

APHOR. 49 ARGVM.

In angina noxios humores ad exteriora ferri, bonum.

Υπὸ κυνάγχης ἐχομένῳ οἴδημα καὶ ἐρύθημα ἐν τῷ στήθει ἐπιγινόμενον, ἀγαθόν· ἔξω γὰρ τρέπεται τὸ νόσημα.

Ab angina detento tumor & rubor in pectore superueniens, bonum. foras enim morbus vergit.

Ab angina detento &c. foras enim morbus vergit, & noxij humores à partibus internis & nobilioribus, ad externas & ignobiliores transferuntur.

APHOR. 50 ARGVM.

Cerebri corruptione incipiente, intra triduum ægrotantes perire necesse est.

Ὁκόσοισι ἂν σφακελισθῇ ὁ ἐγκέφαλος, ἐν τρισὶν ἡμέρῃσιν ἀπόλλυνται. ἢν δὲ ταύτας διαφύγωσιν, ὑγιέες γίνονται.

Quibus cerebrum syderatum est, intra tres dies intereunt: si verò hos superauerint, sani fiunt.

Quibus cerebrum syderatum est, sphacelatum & corrumpi incœpit. *intra tres dies intereunt*, propterea quod malum sit grauissimum, pársque malè affecta maximè princeps. *si verò hos superauerint, sani fiunt*, quippe vires esse robustas constat, quæ corruptionem

ſuperare poſſunt.

APHOR. 51 ARGVM.

Exprimuntur cauſæ duæ ſternutamenti, quod principium ſuæ generationis habet naturæ motum, ſpiritum flatuoſum ex capite excernere cupientis.

Πταρμὸς γὰρ ἐκ τῆς κεφαλῆς, διαθερμαινομένου τοῦ ἐγκεφάλου, ἢ διυγραινομένου τοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ κενοῦ· ὑπερχεῖται γὰρ ὁ ἀὴρ ὁ ἐνεὼν ἔξω, ψοφεῖ δὲ ὅτι διὰ στενοῦ ἡ διέξοδος αὐτῷ ἐστίν.

Sternutamentum cietur ex capite cerebro excalfacto, aut perhumectato ſpatio in capite inani. Aer enim intus contentus foras erumpit. Strepit autem quia per anguſtum ipſi eſt exitus.

Sternutamentum, principium ſuæ generationis habens naturæ motum, ſpiritum flatuoſum ex capite expellere appetentis. *cietur ex capite*, propter cauſas ſequentes. *cerebro excalfacto*, calor enim humores rarefacit, & in flatus conuertit, quos natura ſubinde per ſternutamentum expellit: quippe ſolus humor in capite redundans ſternutamentum non excitat, *aut humectato*, humectata nimirum capitis parte inani, quæ ventri-

ventriculis cerebri constat, aut id vniuersum quod cerebrum ambit. *aer enim*, & spiritus flatúsque. *intus*, cerebri nimirum ventriculis contentus. *foras erumpit*, facultate expultrice excitata, *strepit autem*, flatuosus eiusmodi spiritus. *quia per angustum ipsi est exitus*, nimirum per narium meatum.

APHOR. 52 ARGVM.

Dolores iecoris vehementes, sine febre succedente febre solui.

Ὁκόσοισιν ἧπαρ περιοδυνᾶται, τουτέοισι πυρετὸς ἐπιγινόμενος λύει τὴν ὀδύνην.

Quibus iecur vehementer dolet, ijs febris superueniens soluit dolorem.

Quibus iecur dolet, à flatu, aut pituitosa aliqua materia in flatum conuersa, idque citra febrem. *febris superueniens soluit dolorem*, flatus enim dissoluit & discutit, obstructionésque liberat.

APHOR. 53.

Ὁκόσοισι συμφέρει αἷμα ἀφαιρεῖσθαι ἀπὸ τῶν φλεβῶν, τουτέοισι χρὴ ἦρος φλεβοτομεῖσθαι.

Quibus sanguinem è venis detrahere conducit, ijs vere secanda est vena.

Quibus sanguinem è venis, suprà abundè ex positus est hic Aphorismus, nempe lib. 6. Aphorismo 47.

APHOR. 54 ARGVM.

Naturam interdum pituitam inter septum transuersum & ventrem conclusam, dolorémque inferentem, per latentes vias ad venas, & ab ijs ad vesicam, transmittere.

Ὁκόσοισι μεταξὺ τῶν φρενῶν καὶ τῆς γαστρὸς φλέγμα ἀποκλείεται, καὶ ὀδύνην παρέχει οὐκ ἔχον διέξοδον εἰς οὐδετέρην τῶν κοιλιῶν, τουτέοισι κατὰ τὰς φλέβας ἐς τὴν κύστιν τραπέντος τοῦ φλέγματος, λύσις γίνεται τῆς νόσου.

Quibus inter ventriculum & septum transuersum pituita concluditur, & dolorem adfert in alterutrū ventrem viam non habens, ijs per venas in vesicam versa pituita morbi fit solutio.

Quibus inter ventriculum & septum, laxius nimirum spacium, quòd est infrà septum transuersum, & intra peritoneum, quod iuxta abdomen est. *pituita concluditur & dolorem adfert* sua tensione, *non habens viam*, postquam illuc delata est, neque ad alteram

cauita-

cauitatem transmitti potest. *his per venas*, & occultas vias. *in vesicam*, expulsa per vrinas ipsa pituita. *morbi fit solutio*, terminatio & finis.

APHOR. 55 ARGVM.

Iecur aqua plenum habentes, vt plurimum mori, præsertim si ad omenti regionem eruperit: ijs quippe aqua venter impletur.

Ὁκόσοισι ἂν τὸ ἧπαρ ὕδατος πλησθὲν εἰς τὸ ἐπίπλοον ῥαγῇ, τουτέοισιν ἡ κοιλίη ὕδατος ἐμπιπλᾶται, καὶ ἀποθνήσκουσιν.

Quibus iecur aqua refertum eruperit in omentum, his venter aqua expletur, atque moriuntur.

Quibus iecur aqua refertum, & membrana extrinsecus idipsum ambiens, multas vesicas aqua plenas obtinet. *in omentum eruperit*, atque adeò in locum peritonæi, quod iuxta abdomen est, ipsa illa aqua effunditur. *his venter aqua expletur*, totáque cauitas quæ infrà thoracem est, *atque moriuntur*, nisi ope naturæ, aut medicamenti admotione seruentur.

APHOR. 56 ARGVM.

Anxietudinem, oscitationem, horro-

rem, curari per vini cum aqua potione aquæ mixtionem.

Ἀλύκη, χάσμη, φρίκη, οἶνος ἴσος ἴσῳ πινόμενος, λύει τὴν νοῦσον.

Anxietudinem, oscitationem, horrorem, vinum pari aquæ portione epotum, soluit.

Anxietudinem, oscitationem, ab humiditate flatuosa ortam. *horrorem*, à prauis humoribus, qui per cutem dimouentur, ortum. *vinum pari aquæ &c. soluit*, quippe moderato suo calore in corpus digestum, eas quæ infe-ctant materias, & mala quæ efficiunt, expellit & vacuat, reliquúmque temperat.

APHOR. 57.

Ὀκόσοισιν ἐν τῇ οὐρήθρῃ φῦμα γίνεται, τουτέοισι διαπυήσαντος καὶ ἐκραγέντος, λύεται ὁ πόνος.

Quibus in meatu vrinario generatur tuberculum, vbi suppurauerit & eruperit, doloris fit solutio.

Quibus in meatu vrinario, suprà quoque expositus hic Aphorismus, nempe libro 4. Aphor. 82.

APHOR. 58 ARGVM.

Eos fieri mutos quorum cerebrum ob causam aliquam externam concussum est.

ΟΚόσοισι δ' ἂν ὁ ἐγκέφαλος σεισθῇ ὑπὸ τινὸς προφάσιος, ἀνάγκη ἀφώνους γίνεσθαι παραχρῆμα.

Quibus occasione aliqua cerebrum fuerit vehementer concussum, mutos protinus fieri est necesse.

Quibus o. casione &c. concussum, nimirum ob casum ex alto loco, aut ictum capitis. *mutos protinus fieri &c.* vocémque amittere, adeóque omnes alios motus voluntarios.

APHOR. 59 ARGVM.

Famem adhibendam pituitosas & molles carnes habentibus.

ΤΟῖσι σώμασι τοῖσιν ὑγρὰς τὰς σάρκας ἔχουσι δεῖ λιμὸν ἐμποιέειν. λιμὸς γὰρ ξηραίνει τὰ σώματα.

Corporibus humida carne præditis perferenda fames est. Nam fames siccat corpora.

Corporibus humida carne præditis, pituitosa, nimirum & molli. *perferenda fames est,*

non quidem omnimoda aut diuturna ciborum detractio, sed mediocris, & quæ ad carnium humiditatem corrigendam sufficiat. *nam fames siccat corpora*, idque per accidens nam calor natiuus non habens quo pascatur, carnium humiditatem depascitur & exsiccat.

APHOR. 60.

Οὐκ ἂν ἐν ὅλῳ τῷ σώματι μεταβολαὶ, καὶ τὸ σῶμα καταψύχηται, καὶ πάλιν θερμαίνηται, ἢ χρῶμα ἕτερον ἐξ ἑτέρου μεταβάλλῃ, μῆκος νόσου σημαίνει.

Vbi toto corpore mutatio, & corpus refrigeratur vicißimque calefit, aut colorem alium ex alio mutat, morbi significatur longitudo.

Vbi toto corpore mutatio &c. & Aphorismus iste fusè suprà enarratus est, nimirum lib. 4. Aphor. 40.

APHOR. 61 ARGVM.

Ἱδρὼς πολὺς θερμὸς ἢ ψυχρὸς ῥέων αἰεὶ, σημαίνει ἔχειν πλησμονὴν ὑγροῦ. ἀπάγειν οὖν χρὴ τῷ μὲν ἰσχυρῷ, ἄνωθεν, τῷ δὲ ἀσθενεῖ, κάτωθεν.

Sudor multus calidus aut frigidus semper fluens humiditatem in robusto quidem

quidem supernè, imbecillo verò infernè vacuandam esse demonstrat.

Sudor multus calidus aut &c. est & hic Aphorismus per alium quendam adiectus, cuius initium ab Aphorismo 42. libri quarti, nihil distat.

APHOR. 62.

Οἱ πυρετοὶ οἱ μὴ διαλείποντες, ἢν ἰσχυρότεροι διὰ τρίτης γίνωνται, ἐπικίνδυνοι. ὅτῳ δ' ἂν τρόπῳ διαλείπωσι. σημαίνει ὅτι ἀκίνδυνοι.

Si febres tertio quoque die vehementiores fiunt, nec intermittunt, periculosæ: Quoquo modo autem intermiserint, periculo vacare significatur.

Si febres tertio quoque die, &c.

APHOR. 63.

Ὁκόσοισι πυρετοὶ μακροὶ, τουτέοισιν ἢ φύματα, ἢ ἐς τὰ ἄρθρα πόνοι ἐγγίνονται.

Quibus febres longæ, his tubercula in articulis, aut labores fiunt.

Quibus febres longæ, &c.

APHOR. 64.

Ὁκόσοισι φύματα μακρὰ, ἢ ἐς τὰ ἄρ-

θρα πόνοι ἐκ πυρετοῦ γίνονται, οὗτοι σιτίοισι πλείοισι χρέονται.

Quibus longa tubercula, aut in articulis labores à febre fiunt, hi copiosiore cibo vtuntur.

Quibus longa tubercula &c.

Constat hos tres Aphorismos perperam quoque interpositos fuisse, nihil aut parum à superioribus differentes, quos quarto explanauimus libro.

APHOR. 65.

Ἤν τις τῷ πυρέσσοντι τροφὴν διδῷ, τῷ μὲν ὑγιαίνοντι ἰσχύς, τῷ δὲ κάμνοντι νοῦσος.

Si quis febricitanti cibum præbeat, quem sano exhibet, valenti robur, ægrotanti morbus fit.

Si quis febricitanti &c. inter adulterinos & suppositicios est hic Aphorismus, absurda quędam continens.

APHOR. 66 ARGVM.

Quæ sanis similia bona esse, quæ ijsdem dißimilia, mala.

Τὰ διὰ τῆς κύστιος διαχωρέοντα ὁρᾷν δεῖ εἰ οἷα τοῖς ὑγιαίνουσιν ὑποχωρέεται. τὰ ἥκιστα οὖν ὅμοια τουτέοισι,

ταῦτα νοσωδέστερα. τὰ δὲ ὅμοια τοῖσιν ὑγιαίνουσιν, ἥκιστα νοσερά.

Quæ per vesicam permeant spectare oportet, an talia sint qualia secunda valetudine subeunt. Nam quæ his minimè sunt similia, insalubriora: quæ verò valentibus similiora, minimè insalubria.

Quæ per vesicam permeant, siue sit vrina, siue sedimentum, eneorema aut nebulæ. *spectare oportet &c. Nam quæ &c.* omnino morbosissima, pro recessu à naturali similitudine magno aut paruo.

APHOR. 67 ARGVM.

Nullum aut paucum esse morbum pro ramentorum multitudine aut paucitate.

Καὶ οἷσι τὰ ὑποχωρήματα, ἢν ἐάσῃς στῆναι καὶ μὴ κινήσῃς οἱονεὶ ὑφίσταται ξύσματα καὶ ἢν ὀλίγα ᾖ, ὀλίγη ἡ νοῦσος γίνεται. ἢν δὲ πολλὰ, πολλή, τουτέοισι ξυμφέρει ὑποκαθῆραι τὴν κοιλίην. ἢν δὲ μὴ καθαρὴν ποιήσας διδῷς τὰ ῥοφήματα, ὁκόσα ἂν πλείω διδῷς, μᾶλλον βλάψεις.

Et quibus hypochoremata si residere

permiseris, nec moueris, subsident veluti strigmẽta, quæ si pauca sint paruus morbus est, si verò multa, magnus, hic aluũ infernè purgari conducit. Alioqui si non repurgata aluo sorbitiones exhibueris, quanto plures dederis, tanto magis offenderis.

Et quibus hypochoremata si stare permiseris, in vase in quo sunt excreta. *subsident veluti strigmenta,* & ramenta in fundo vasis. *quæ si pauca sint,* ramenta illa nimirum. *paruus est morbus,* & non intensus. *si verò multa,* sunt eiusmodi ramenta in fundo vasis. *magnus,* est morbus, & intensus. *his aluum &c. alioqui si &c. sorbitiones,* & cibos per modum potus acceptos. *quanto plures &c. magis offenderis,* quod hæ facilè in prauum humorem vertantur.

APHOR. 68 ARGVM.

Qui cruda per inferiora deiiciunt, iis bilis atra adest, si plura plus, si pauciora minus.

Ὁκόσα ἂν κάτω ὠμὰ διαχωρέῃ, ὅτι χολῆς μελαίνης ἐνεῶν, ἢν πλείω, πλείων, ἢν ἐλάσσω, ἐλάσσων ἡ νοῦσος.

Quibus cruda deorsum subeunt, ab

atra

atra bile: si plura copiosiore, si pauciora, minore.

Quibus cruda excrementa cruditatis notam manifestam habentia *subeunt*, per inferiora. *ab atra sunt bile*, per quam refrigerata coctionis instrumenta deterius coquunt, & deprauatæ coctionis speciem efficiunt. *si plura*. cruda excrementa. *copiosiore*, atra bile. *si pauciora, minore*, minorem atræ bilis quantitatem ostendunt.

APHOR. 69

Αἱ ἀποχρέμψιες αἱ ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τοῖσι μὴ διαλείπουσιν αἱ πελιδναὶ, καὶ αἱματώδεες, καὶ χολώδεες, καὶ δυσώδεες πᾶσαι κακαὶ ἀποχωρέουσαι δὲ καλῶς ἀγαθαί· καὶ κατὰ κοιλίην καὶ κύστιν, καὶ ὅκου ἄν τι ἀποχωρέον στῇ μὴ κεκαθαρμένον, κακόν.

Excreationes in febribus non intermittentibus liuidæ, cruentæ, biliosæ, fœtidæ omnes malæ. Cōmodè tamen si prodeant, bonæ. Per aluum etiam & vesicam & quacunque corporis prodeat aliquid si non purgatum restiterit, malum.

Excreationes in febribus, &c. expositus est suprà Aphorismo 47. lib. 4.

APHOR. 70

TA' σώματα χρὴ ὅκου τις βούλεται καθαίρεσθαι, εὔροα ποιέειν, κὴν μὲν ἄνω βούληται εὔροα ποιέειν, στῆσαι τὴν κοιλίην. ἢν δὲ κάτω, ὑγρῆναι.

Corpora quum quis repurgare volet, fluxilia faciat oportet. Et si quidem suprà velit, aluus sistenda: si verò infrà, laxanda.

Corpora cum quis purgare &c. Est expositus hic Aphorismus libro secundo, Aphorismo nono.

APHOR. 71

YΠνος, ἀγρυπνίη, ἀμφότερα μᾶλλον τοῦ μετρίου γινόμενα, νοῦσος.

Somnus & vigilia modum si excesserint morbus.

Somnus & vigilia &c. Suprà quoque expositus Aphorismo 3. libri 11.

APHOR. 72

EN τοῖσι μὴ διαλείπουσι πυρετοῖσιν, ἢν τὰ μὲν ἔξω ψυχρὰ ᾖ, τὰ δὲ ἔσω καίηται, καὶ δίψαν ἔχῃ, θανάσιμον.

In febribus non intermittentibus, si externa frigeant, interna vrantur, & febris

febris adsit est mortiferum.

In febribus non intermittentibus &c. abundè hic quoque enarratus suprà libro 4. Aphorismo 48.

APHOR. 73

Ἐν μὴ διαλείποντι πυρετῷ, ἢν χεῖλος, ἢ ῥὶς, ἢ ὀφθαλμὸς, ἢ ὀφρὺς διαστραφῇ, ἢν μὴ βλέπῃ, ἢ μὴ ἀκούῃ. ἤδη ἀσθενὴς ἐὼν, ὅτι ἂν τουτέων γένηται, θανάσιμον.

In febre non intermittente si labrum aut nasus, aut oculus, aut supercilium peruertatur si non videat, si non audiat: quicquid horum ægro debili acciderit, in propinquo mors.

In febre non intermittente &c. antea quoq. expositus, lib. 4. Aphorismo 49.

APHOR. 74 ARGVM.

Pituita alba toto corporis habitu redundantes, facilè in leucophlegmatiam & hyposarcam incidere.

Ἐπὶ λευκῷ φλέγματι, ὕδρωψ ἐπιγίνεται.

Alba pituita aqua intercus superuenit.

Alba pituita, quæ per totum corpus a-

bundat. *aqua intercus superuenit*, non quidem omnis, sed quæ à Græcis leucophlegmatia, aut hyposarca & anasarca dicitur.

APHOR. 75 ARGVM.

Diuturno alui profluuio & in quo deiectiones syncera sunt, difficultates intestinorum succedere.

Ἐπὶ διαῤῥοίῃ, δυσεντερίη.
A diarrhœa dysenteria

A diarrhœa, ab alui profluuio diuturno, & in quo deiectio syncera & biliosa est. *dysenteria*, sequitur, biliosi enim humores paulatim abradunt intestina, donec in profundum subeunte erosione prorsus exulcerentur.

APHOR. 76

Ἐπὶ δυσεντερίῃ λειεντερίη ἐπιγίνεται.
Dysenteria superuenit lienteria.

Dysenteria superuenit &c. pars est Aphorismi 43. lib. 6.

APHOR. 77 ARGVM.

Et carnis & oßis corruptionem, oßis abscessum sequi.

Ἐπὶ σφακελισμῷ, ἀπόστασις ὀστέου.
Ab sphacelismo oßis abscessus.

Ab sphacelismo, putrefactione & mortificatione alicuius partis *oßis abscessus*, succedit.

dit,nam si caro corrumpitur, corruptio ipsa ad ossa vsque procedit,quæ & ipsa læsa subinde abscedere solent,quòd magis accidit si in ipso osse corruptio cœpit.

APHOR. 78.

ΕΠὶ αἵματος ἐμέτῳ, φθόη, καὶ τοῦ πύου κάθαρσις ἄνω.

A sanguinis vomitione tabes & puris supernè purgatio.

A sanguinis vomitione &c. hic Aphorismus re vera suppositítius est, & multa ab Hippocratis placitis aliena continens: aut saltem ex illius multis sententiis perperam collectus & concinatus.

APHOR. 79 ARGVM.

Vrinas,deiectiones,sudores, & alia eiusmodi excreta, diligenter à medico consideranda.

ΟΚοῖα καὶ ἐν τοῖσι κατὰ τὴν κύστιν, καὶ τοῖσι κατὰ τὴν κοιλίην ὑποχωρήμασι, καὶ ἐν τοῖσι κατὰ τὰς σάρκας, καὶ ἤν πῃ ἄλλῃ τῆς φύσιος ἐκβαίνῃ τὸ σῶμα, ἢν ὀλίγον, ὀλίγη ἡ νοῦσος γίνεται. ἢν δὲ πολὺ, πολλή. ἢν πάνυ πολὺ, θανάσιμον τὸ τοιοῦτον.

Qualia quæ per vrinas & aluum

subeunt, & quæ per carnes abeunt, & si qua alia corpus à natura recedat spectare oportet. Nā si parū, paruus morbus est, si multum, magnus, si valde multum, iam tale fuerit perniciosum.

Qualia per vrinas, &c. considerare oportet, nimirum quam habuerint qualitatē, & quantum ipsa abundauerint. *& quæ per carnes*, vt sunt sudores. *& si qua alia, &c.* vt per nares, per aures, per oculos, per vterum, per hæmorrhoidas. *nam si parum*, excernitur & paruus fuerit excessus. *paruus est morbus: si multum*, excernitur & multam habeat affectionem. *magnus*, est morbus. *si valde multum*, qualitate & quantitate excernitur. *iam tale perniciosum.*

IOAN. LYCÆVS beneuolo lectori.

NOVA *& insolita huius octaui libri editione fortasse moueberis candide lector, hunc tamē ipsum septem alijs Aphorismorum libris suum numerum non auferre facilè animaduertes, vbi perlegeris. Certè verorum Hippocratis Aphorismorum septem solum sunt libri, quos Galenus integrè est interpretatus: prætermisit tamen non paucos, quos ab Hippocrate nec editos, nec in ordinem redactos putauit. Eos omnes in ordinē primum Musa coniecit, &*

cit, & in Latinam linguam cõuertit. Ex his octauum librũ confecimus & expositionem nostrã qualemcunque subiecimus. Cæterùm in vetustis Græcis codicibus ante sequentes Aphorismos scriptum videre est, ἄρχονται οἱ νόθοι: hoc est nothi & spurij incipiunt Aphorismi. An verò Hippocratis sint necne, tibi iudicandum relinquo.

Hæc omnia non sunt in Græcis exemplaribus comprehẽsa, nec à Piantio Latinè reddita nec à Galeno commentariis illustrata.

APHORISMORVM HIPPOCR.

LIBRI VIII.

ARGVMENTVM.

Libri huius octaui & vltimi certa intentio assignari non potest, quòd varij sint & distincti Aphorismi: ferè tamẽ omnes ad eam medicinæ partem, quæ futura prædicit, reducuntur.

APHOR. 3 ARGVM.

In febribus quartanis eruptionem sanguinis è naribus, malum portendere.

Quibuscunque in quartanis febribus sanguis è naribus effluxerit, malum.

Quibuscunque in quartanis, à bile atra putrescente genitis. *sanguis è &c.* largè, copiosè & affatim. *malum*, quòd vires prosternantur, ob effatu dignum effluxum sanguinis, qui bilis atræ frenum dicitur.

APHOR. 4 ARGVM.

Magnos & repentinos sudores in decretoriis diebus factos periculosos.

Sudores in diebus indicatoriis si fiant periculosi: præsertim qui ex fronte tanquam guttæ & fistulæ salientes pelluntur, frigidíque valde atque multi: necesse est enim talem sudorem multa vi & labore, & longa expreßione exire.

Sudores, vehementes & celeres. *periculosi*, nam cùm ex eorum numero sint, quæ corpus nostrum euacuant, repentè & immodicè prodeuntes, vires planè deiiciunt: adde naturam repentinas & subitas mutationes tolerare non posse. *præsertim*, sudores illi sunt periculosi. *qui ex fronte &c.* significant

enim magnam materiæ copiam in capite esse, aut in ipsum influere, *frigidíque valde, &c.* plus etiam periculosi. *necesse est enim, &c.* hi certè in acuta febre mortem, in initio verò, vbi vires adhuc cōstant, morbum diuturnum fore significant.

APHOR. 5 ARGVM.

Depreßionem alui in diuturno morbo malum portendere.

Post longum morbum ventris depreßio, malum.

Post longum morbum, ventris, inferioris, vtpote partium ad imum ventrem attinentium. *depreßio*, degrauatio, & concidentia. *malum*, quippe calor natiuus in his imbecillus est, neque proba fit coctio, neque sanguificatio, vnde vix vnquam ægri ad sanitatem reuocantur.

APHOR. 6 ARGVM.

Vlcera incurabilia quæ nec ferro nec igne sanantur.

Quæcunque vlcera medicamentis non curantur, ferrum curat: quæ verò ferro non curantur, ignis curat, quæ verò igne non curantur, ea existimare oportet immedicabilia.

Quæcunque vlcera, putrida, mali habitus, & exc-

& exedentia. *non curantur*, obseruata rationali methodo. *medicamentis*, externis tũ admotis, tum intro assumptis. *ferrum curat*, & incisio. *quæ verò ferro &c.* perseuerante adhuc mala qualitate putrida. *ignis curat*, putrentes qualitates (quæ in aliquibus nostri corporis partibus insunt) puriores reddens. *quæ verò igne non curantur*, putredine nec euicta, nec domita. *immedicabilia*. ob id à curatione medico desistendum, prædicenti futura, vt crimine vacet internecionis.

APHOR. 7.

Tabes à decimo octauo anno vsq; ad trigesimũ quintũ potissimùm gignuntur.

Expositus est hic Aphorismus lib. 5. Aphor. 9.

Sequentium Aphorismorum velut inscriptio.

Hæc quidem in acutis febribus obseruentur, vti si quis moriturus vel euasurus est dignoscamus.

APHOR. 8 ARGVM.

Linguam minimè nigram & aridam ægritudinem non multùm vehementem ostendere.

Lingua nigra atq; cruenta, cùm quid horum signorũ abest, malum validũ non est, & imbecilliorem luctum significat.

Lingua nigra &c. ob vehementem earum partium, quæ circa os sunt siccitatem. *cùm quid horum,* potissimū in febribus. *malum validum non est,* neque periculosum. *& imbecilliorem &c.* atque adeò mitiorem febrem.

APHOR. 9 ARGVM.

Dextrum testem frigidum & cōuulsum, mortem significare.

Testis dexter frigidus conuulsúsque mortiferum est.

Testis dexter, sinistro calidior, ob eã quam cum hepate habet affinitatem *frigidus,* quòd ad ipsum neque sanguis, neq. spiritus transmittantur. *conuulsúsque,* ob neruum qui contrahitur & conuellitur. *mortiferum est.*

APHOR. 10 ARGVM.

Nigredinem, frigiditatem, contractionem, præter febris initium, mortem significare.

Vngues nigri, digiti pedum frigidi, demissi vel proclinati, mortem proximã esse ostendunt.

Vngues nigri, ob naturalis caloris mortificationem, *digiti pedum frigidi,* ob eiusdē caloris extinctionem, *demissi,* contracti ob cōuulsionem ab inanitione. *mortem proximam &c.* ob causas superius adductas.

APHOR. 11 ARGVM.

Digitorum extrema frigida, mortem proximam ostendere.

Quod etiam digitorum extrema frigida, mortem præ se ferunt.

Quod digitorum, manus ipsius. *extrema frigida*, ob natiui caloris extinctionem. *mortem præ se ferunt.*

APHOR. 12 ARGVM.

Labia præter naturam liuida, resoluta & frigida, mortem portendere.

Et labia liuida, resoluta, inuersa, & frigida si sint, mortiferum est.

Et labia liuida, ob virium imbecillitatem: *resoluta, inuersa*, contortáque, *& frigida &c.* ob natiui caloris suffocationem.

APHOR. 13 ARGVM.

Permulta futura mortis signa percēsentur.

Si oculi caligant aut lucem aduersantur: qui somno multo & æstu detinetur extra spem est.

Si oculi caligant, obscurantúrq. *aut lucē auersantur*, propter debilitatē visoriæ facultatis. *qui somno multo & æstu*, intēsáq. caliditate. *detinetur, extra spē est*, & pro deplorato habetur.

APHOR. 14 ARGVM.

Signa alia futuræ mortis exprimũtur.

Si quis sensim rabie quadam efferatur: si quis non cognoscit, non audit, non intelligit, mortiferum est.

Si quis sensim rabie, ob bilis accensionem. *si quis non cognoscit &c.* ob virtutis animalis imbecillitatem, ex qua deinde aliæ vires posternuntur & deiiciuntur. *mortiferum est*, ob causas superius scriptas.

APHOR. 15 ARGVM.

Ventriculi tumorem & inflationem in febribus malum portendere.

Paulò post morituris, signa hæc sunt clara magis, ventriculi si tolluntur, tumescunt, & inflantur.

Paulò pòst &c. & inflantur, ob tantam videlicet imbecillitatem, vt coquere non possint, nec iecur sanguificare, nec per corpus ipsum nutrimentum distribui.

Reliqua non placuit adscribere, quòd multa in se absurda & ab Hippocratis placitis aliena contineant: cæterùm quibus hæc & alia permulta latius explicanda videbuntur, haud grauatè lampada tradidero.

FINIS.

INSIGNIORES ALIQVOT SENTENTIÆ SELEctæ ex libris Aurelij Cornelij Celſi medici inter Latinos eloquentiſſimi.

EX PRIMO.

1 Vt alimenta ſanis corporibus Agricultura, ſic ſanitatẽ ægris medicina promittit.

2 Deſidia atque luxuria, hæc duo primùs in Græcia corpora vitiarunt, deinde apud nos afflixerunt.

3 Sanus homo, qui & benè valet, & ſuæ ſpontis eſt, nullis obligare ſe legibus debet, ac neque medico, neque alipta egere. Hunc oportet varium habere vitæ genus, modò ruri eſſe, modò in vrbe, ſæpiúſque in agro nauigare, venari, quieſcere interdũ, ſed frequẽtius ſe exercere. Siquidẽ ignauia corpus hebetat, labor firmat, illa maturam ſenectutem, his longam adoleſcentiam reddit.

4 Eum rectè curaturũ eſſe dicunt, quem prima origo cauſæ nõn fefellerit.

5 Alij putant intereſſe nõ quid morbum faciat, ſed quid tollat.

6 Morbos non eloquentia, ſed remediis curari.

7 Nam nec agricolam quidẽ, aut guber-

natorem diſputatione,ſed vſu fieri.

8 Cuius rei non eſt certa cognitio, eius opinio certum remedium habere non poteſt: Verum eſt quod ipſam curandi rationē nihil plus confert quàm experientia.

9 Neque ignorare medicũ oportet quæ ſit ægri natura: humidum magis, an magis ſiccum corpus eius ſit, validi nerui an infirmi, frequẽs valetudo an rara, eáque cùm eſt, vehemens eſſe ſoleat an lenis, breuis an longa.

10 Intereſt enim an fatigatio morbum, an ſitis, an frigus, an calor, an vigilia, an fames fecerit, an cibi viníque abundantia, an intemperantia libidinis.

11 Cùm par ſcientia ſit, tamen vtiliorem medicũ eſſe ſcias amicum, quàm extraneũ.

12 Bis in die cibum capere, potiùs quàm ſemel, poteſt homo, & ſemper quàmplurimum, dummodo hunc concoquat.

13 Concubitus neque nimis concupiſcendus, neque nimis pertimeſcendus eſt: rarus, corpus excitat, frequens ſoluit. Cùm autem frequens non numero ſit, ſed natura ratione ætatis & corporis, ſcire licet eum non inutilem eſſe, quẽ corporis neque languor, neque dolor ſequitur.

14 Cauendum, ne in ſecunda valetudine aduerſæ præſidia conſumantur.

15 Imbecillis ſtomacho, quo in numero

magna

magna pars vrbanorũ, omnésque penè cupidi literarum sunt, obseruatio necessaria est, vt quod corpori vel loci vel studij ratio detrahit, cura restituat. Ex his igitur qui benè concoxit, manè tuto surget: qui parùm, quiescere debet: & si manè surgendi necessitas fuerit redormire: Qui nõ concoxit ex toto cõquiescere, ac neque labori se, neq. exercitatione, neque negotio credere.

16 Scire licet integrum corpus esse, cùm quotidie manè vrina alba, dein russa est: illud concoquere, hoc concoxisse significat.

17 Si lucubrandum est, non post cibũ facere, sed post concoctionem.

18 Post satietatem nihil agendum.

19 Quem interdiu vel domestica vel ciuilia officia tenuerunt, huic tẽpus aliquod seruãdum curationi corporis est. Prima autem eius curatio exercitatio est, quæ semper antecedere cibum debet: Exercitationis autem modus & finis esse debet sudor, aut certè lassitudo quæ citra fatigationem fit.

20 Nunquam vtilis est nimia satietas. Sæpe inutilis est nimia abstinẽtia. Sæpe si qua intemperantia subest, durior est in potu quàm in esca.

21 Secunda mensa bono stomacho nihil nocet, in imbecillo coalescit.

22 Vbi expletus est aliquis, facilius concoquit: si quicquid assumpsit: potione aquæ

frigidæ includit, tum paulisper inuigilat, deinde bene dormit.

23 Cùm quis mutare aliquid volet, paulatim debebit assuescere.

24 Neque ex salubri loco in grauem, neque ex graui in salubrem transitus satis tutus est.

25 Neq. verò ex multa fame nimia satietas, neque ex nimia satietate fames idonea est.

26 Neque ex nimio labore subitum ocium, neque ex nimio ocio subitus labor sine noxa est.

27 Periclitatur & qui semel & qui bis die cibum incontinenter contra consuetudinem assumit.

28 Quod contra consuetudinem est, nocet, seu molle seu durum est.

29 Nimis ociosa vita vtilis non est, quia potest incidere laboris necessitas.

30 Illud nosse oportet quod ex labore sudanti frigidę potio perniciosissima est, atq. etiam cùm sudor se remisit, itinere fatigatis inutilis.

31 Vomitus inutilis est gracilibus & imbecillum stomachum habentibus: Vtilis est plenis & biliosis omnibus, si vel nimium se repleuerunt, vel parũ concoxerunt. Nam siue plus est quàm quod concoqui possit, periclitari ne corrumpatur nõ oportet; Si verò

cor-

corruptum est, nihil commodius est, quàm id, qua via primùm expelli potest eiicere.

32 Deiectio autem medicamento petẽda est, vbi venter suppressus parum reddit ex eóq. inflãmationes, caligines, capitis dolores, aliáq. superiores partis mala increſcũt.

33 Sed purgationes quoq. vt interdũ necessariæ sunt, sic vbi frequẽtes sunt, periculum afferunt. Assuescit enim nõ ali corpus, & ob hoc infirmũ erit, cùm omnibus morbis obnoxia maximè infirmitas sit.

34 Vinum dilutius pueris, meracius senibus conuenit.

35 Hyeme plus esse conuenit, minus, sed meracius, bibere. At Vere paulum cibo demendum adiiciendúmque potioni, sed dilutius tamen bibendum est. Æstate vt sæpius vtendum cibo, sic exiguo est. Per Autumnum propter cœli varietatem periculum maximum est, itaque neque sine veste, neque sine calciamentis prodire oportet: Cibo verò iam pleniore vti licet, minus sed meracius bibere.

36 Venus Hyeme nõ perniciosa, Vere tutissima: neque Æstate verò neque Autumno vtilis est, tolerabilior tamẽ per Autumnum est. Æstate in totum, si fieri potest, abstinendum.

EX SECVNDO.

1 Saluberrimum Ver est, proximò deinde

ab hoc Hyems, periculosior Æstas, Autumnus longè periculosissimus. Ex tempestatibus optimæ æquales sunt siue frigidæ, siue calidæ: Pessimæ quæ variant maximè: Quo fit vt Autumnus plurimos opprimat.

2 Saluberrimi sunt sereni dies: meliores pluuij, quàm tantùm nebulosi, optimíque Hyeme qui omni vento vacāt: Æstate, quibus fauonij perflant. Si genus aliud ventorum est, salubriores septentrionales quam subsolani vel austrini sunt.

3 Ventus vbique ferè à mediterraneis regionibus veniens salubris, à mari grauis.

4 Ætas media tutissima est, quæ neque iuuentæ calore, neque senectutis frigore infestatur.

5 Longis morbis, senectus acutis adolescentia magis patet.

6 Corpus autem habilissimum, quadratum est, neque gracile neque obesum: Nam longa statura, vt in iuuenta decora est, sic matura senectute conficitur: Corpus gracile, infirmum: sic obesum hebes est.

7 Facilè securus est aliquis in iis qui sæpe sine periculo euasit.

8 Si speciosior & plenior aliquis & coloratior factus est, suspecta habere bona sua debet: quæ quia neque in eodē habitu subsistere, neque vltra progredi possunt, ferè retrò quasi ruina quadā reuoluuntur. Peius

tamen

tamen signum est vbi aliquis contra consuetudinē emarcuit, & decorem colorémque amisit, quoniam in his quæ superant, est quod morbus demat: in his quæ desunt, non est quod ipsum morbum ferat.

9 Mali morbi testimonium est vehementer ex cerebro spirare.

10 Vomitus syncerae pituitæ vel bilis periculosus, peiórque si viridis aut niger est: At mala vrina est in qua subsidūt subrubra aut liuida, deterior, in qua quasi fila quædā tenuia atque alba, pessima ex his si tanquam ex furfuribus factas nubeculas repræsentat: diluta quoque atque alba vitiosa est, sed in phreneticis maximé. Aluus autem mala est ex toto suppressa. Periculosa etiam quæ inter febres fluens, conquiescere hominem in cubili non patitur, vtique si quod descendit, est perliquidum, aut albidum aut pallidum, aut spumans. Itē quod excernitur malum est, exiguum glutinosum, liuidum, biliosum, cruentum, aut peioris odoris quàm ex cōsuetudine, malum est & syncerum. Vrina verò rubra & tenuis in magna cruditate esse cōsueuit. Pessima tamen est, præcipuéque mortifera, nigra, crassa, mali odoris. Aluus quoque varia & discreta reddens, pestifera est: Sed ægrum in præcipiti iam esse denuntiat; quæ liquida, eadémque vel nigra, vel pallida, vel pinguis

est, vtique si magna fœditas odoris accessit.

11 Omne auxilium corporis aut demit aliquam materiam aut adiicit, aut euocat, aut reprimit, aut refrigerat, aut calfacit, aut durat, aut mollit.

12 Sanguinem incisa vena mitti nouum non est: Sed nullum penè morbum esse in quo non mittatur, nouum est.

13 In mittendo sanguine non tam annos medicus numerare, quàm vires ægrotantis æstimare debet.

14 Tenuioribus magis sanguis, plenioribus magis caro abundat.

15 Satius est anceps experiri auxilium, quàm nullum.

16 Si morbi ratio patitur, sanguinis detractioni tempus aptissimum est dies aduersæ valetudinis secundus aut tertius. Sed vt aliquando etiam primo die sanguinem mittere necesse est, sic nunquam vtile post diem quartum est, cum iam spatio ipso materia & exhausta est & corpus corrumpit, vt detractio imbecillum id facere possit, non possit integrum.

17 Quòd si vehemens febris vrget in ipso impetu eius sanguinem mittere, hominem iugulare est. Expectanda ergo remissio, & ista medicina ferè in biduum diuidenda: Satius enim est primò leuare ægrum, deinde perpurgare, quàm simul omni vi effusa

fortasse

fortasse præcipitare.

18 Cùm sit crudo minimè mittendus sanguis, tamen ne id quidem perpetuum est, neque enim semper concoctionem res expectat: Nam si ex altiore loco decidit aliquis, si contusus est, si ex aliquo subito casu sanguinem vomit: quamuis paulò antè sumpsit cibum, tamen protinus ei materia demenda est: idémque etiam in aliis repentinis casibus dictum sit.

19 Mittere autem sanguinem cùm sit expeditissimum vsum habenti, tum ignaro difficillimum est, iuncta est enim vena arteriis, his nerui, ita si neruum scalpellus attigit, sequitur neruorũ distentio ea quæ crudeliter hominem consumit. At arteria incisa neque coit, neque sanescit, interdum etiã vt sanguis vehementer erumpat efficit.

20 Incidenda ad medium vena est, ex qua cùm sanguis erumpit: colorem habitúmq; eius oportet attendere: Nam si is crassus & niger est, vitiosus est, ideóq; vtiliter effunditur: Si rubet & pellucet, integer est: eâque missio sanguinis adeò non prodest, vt etiã noceat: protinúsque is supprimendus est.

21 Semper antè finis faciendus est, quàm anima deficiat.

22 Vehementi malo nisi æquè vehemens auxilium succurrere non potest.

23 Medicamentum non semper ægris

prodeſt, nocet ſemper ſanis.

24 Initia morborum primùm famem ſitímque deſiderant, ipſi deinde morbi, moderationem, vt neque alius quàm expedit, neque eius ipſius nimium ſumatur. Neque enim conuenit iuxta inediã protinus ſatietatem eſſe. Quòd ſi ſanis corporibus etiam inutile eſt, vbi aliqua neceſsitas famem fecit, quantò inutilius eſt in corpore ægro? Neque vlla res magis adiuuat laborantem quàm tempeſtiua abſtinentia.

25 Plus alimenti eſt in carne quàm in vllo alio cibo.

26 Braſsica ſubcruda aluum mouet, bis cocta ſtringit.

EX TERTIO.

1 Natura repugnante nihil medicina proficit. Magis tamen ignoſcendum medico eſt parum proficiẽti in acutis morbis quàm in longis. hîc enim breue ſpacium eſt, intra quod, ſi quod, non profuit auxilium, æger extinguitur: ibi & mutationi remediorum & deliberationi tempus patet. adeò vt rarò, ſi inter initia medicus acceſsit, obſequens æger ſine illius vitio pereat.

2 Illud ignorari non oportet, quòd non omnibus ægris eadem auxilia conueniũt.

3 Oportet itaque vbi aliquid non reſpondit, non tanti putare authorem quanti ægrum

grum,& experiri aliud atque aliud.

4 In acutis morbis serius æger alendus est,vt primò dempta materia impetum frāgat: In longis maturius, vt sustinere spatiū affecturi mali possit.

5 Multùm interest ab initio quis rectè curaturus sit,an perperam quia curatio minus his prodest in quibus assiduè frustra fuit.

6 Omnium optima sunt quies & abstinentia: soláque abstinentia sine vllo periculo medetur.

7 Non dubium est quin vix quisquam, qui non dissimulauit, sed per hæc maturè morbo occurrit,ægrotet.

8 Asclepiades officium esse medici dicit, vt tutò, vt celeriter, vt iucundè curet, id votum est, sed ferè periculosa esse nimium & festinatio,& voluptas solet. Qua verò moderatione vtendum sit vt quantum fieri potest omnia ista contingant, quæritur qua ratione primis diebus æger continendus sit. Antiqui medicamentis quibusdam datis concoctionem moliebantur, eò quòd cruditatem maximè horrebant. Dein de eam materiam quæ ludere videbatur, ducendo sæpius aluum subtrahebant. Asclepiades,medicamenta sustulit. aluum nō toties, sed ferè tamen in omni morbo subduxit. Febre verò ipsa infestante se remedio hoc vti professus est, conuellendas e-

nim vires ægri putauit,luce, vigilia, siti in genti,sic,vt ne eos quidem primis diebus elui fineret.Quo magis falluntur qui per omnia iucundam eius disciplinam esse contendunt. Is enim vlterioribus quidem diebus cubantis etiam luxuriȩ subscripsit,primis verò tortoris vicem exhibuit.Ego autem medicamentorũ dari potiones & aluũ duci non nisi rarò debere concedo.Et id nõ ideo tamen agendum,vt ægri vires conuellantur existimo:quoniam ex imbecillitate summum periculum est. Minui ergo tantũ exuperantem materiam oportet,quæ naturaliter digeritur vbi nihil noui accedit.Itaque abstinendum à cibo primis diebus,in luce habẽdus æger,nisi infirmus interdiu est, ísque cubare quàm maximo conclaui debet.Quod ad sitim verò somnúmque pertinet,moderandum id est,vt interdiu vigilet, noctu,si fieri potest,conquiescat: ac neque potet,neque nimium siti crucietur. Os etiã eius elui potest,vbi & siccum est & ipsi fœtet,quamuis id tempus aptum potioni non est:Commodéque Erasistratus dixit,sępe inferiore parte humorem non requirente, os & fauces requirere.

9 Optimum medicamentum est opportunè cibus datus, qui quando primùm dari debeat ambigitur,aliis quintum diem,aliis sextum expectantibus. Asclepiades vbi ægrum

grum triduo per omnia fatigarat, quarto die cibum indulgebat. At Themiſon non quando cœpiſſet febris, ſed quãdo deſiiſſet aut certè leuata eſſet, & ab illo tẽpore expectato die tertio cibũ dabat. Nihil autẽ horũ vtique perpetuũ eſt: nã poteſt primo die dari, poteſt ſecundo, poteſt tertio, poteſt nonniſi quarto aut quinto, poteſt poſt vnã acceſſionem, poteſt poſt duas, poteſt poſt plures. Refert enim qualis morbus ſit, quale corpus, quale cœlũ, quæ ætas, quod tẽpus anni: minimẽq; in rebus multum inter ſe differẽtibus perpetuum eſſe præceptum temporis poteſt.

10 Illud eſt vnum ſemper & vbique ſeruandum, vt ægri vires ſubinde aſſidens medicus inſpiciat, & quandiu ſupererunt, abſtinentia pugnet: Si imbecillitatẽ vereri ceperit cibo ſubueniat. Id enim eius officiũ eſt, vt ægrũ neque ſuperuacua materia oneret, neque imbecillitatem fame perdat.

11 Antiquos admodũ celebres Pythagorici numeri fefellerunt, cùm hîc medicus nõ numerare dies debeat, ſed ipſas acceſſiones intueri, & ex his coniectare quando cibus dandus ſit.

12 Ab vno medico plures ſanari non poſſunt.

13 Scire oportet optimum cibo tempus eſſe febre finita.

14 Cùm ægros ſemper ſecuros agere cõ ueniat, vt corpore tantùm non etiã animo laborent, tum præcipuè vbi cibum ſumpſerunt: itaq. ſi qua ſunt quę exaſperatura ſunt eorum animos, optimum eſt ea dum ægrotant eorum notitiæ ſubtrahere.

15 Periti medici eſt non protinus, vt venit, apprehendere manubrachiũ, ſed primũ reſidere hilari vultu, percõtaríque quemadmodum ſe habeat: & ſi quis eius metus eſt, eum probabili ſermone lenire: tum deinde eius corpori manum admouere.

16 Medicus neque in tenebris neque à capite ægri reſidere debet, ſed illuſtri loco ad uerſus eum, vt omnes notas ex vultu quoque cubantis perſpiciat.

17 Ponendi ſunt ægro varij cibi, ſicut Aſclepiades præcepit, tũ demũ vbi faſtidio vrgetur, neq; ſatis vires ſufficiunt, vt paulũ ex ſingulis deguſtãdo famẽ vitet. At ſi neq; vis neq; cupiditas deeſt, nulla varietate ſollicitãdus æger eſt, ne plus aſſumat quàm cõcoquat. Neque verũ eſt quod ab eo dicitur, facilius cõcoqui varios cibos: eduntur enim facilius, ad concoctionem autem materiæ genus & modus pertinent.

18. Neque inter magnos dolores, neq; in creſcẽte morbo tutũ eſt ægrũ impleri cibo, ſed vbi inclinata iam in melius valitudo eſt.

19 Id quoque videndum eſt quòd quidã

ſolum

ſolum præcipiunt, an aſtrictum corpus ſit, an profluat. Nam ſi aſtrictum eſt, ducenda aluus eſt, mouenda vrina, eliciendus ſudor: contra ſi profluet, ſudor coercendus, quies adhibenda erit, tenebris ſomnóque quando cunque volet vtendum, nonniſi leui geſtatione corpus agitandum, & pro genere mali ſubueniendum.

20 In febre peſtilẽte minimè vtile eſt aut fame aut medicamẽtis vti, aut ducere aluũ. Si vires ſinũt, ſanguinem mittere optimum eſt, præcipuéque ſi cum dolore febris eſt.

21 Non facile ſanguinem mittere, non facile ducere aluum, non cruciare vigilia faméve aut nimia ſiti, non vino curare ſatis conuenit.

22 Cùm verò in ſummo incremento morbus eſt, vtique non ante diem quartum magna ſiti antecedente, frigida aqua copioſè præſtanda eſt, vt bibat etiam vltra ſatietatem, & cùm iam venter & præcordia vltra modum repleta ſunt ſatíſque refrigerata, vomere debet. Quidam ne vomitũ quidem exigunt, ſed ipſa aqua frigida tantum ad ſatietatem data pro medicamento vtũtur. Vbi vtrumlibet factum eſt, multa veſte operiendus eſt & collocandus vt dormiat, feréque poſt longam ſitim & vigiliam, poſt multam ſatietatem, poſt infractum calorem, plenus ſomnus venit, per quem ingens ſudor ef-

funditur: idque præsentissimum auxilium est: sed in his tamen in quibus præter ardorem nulli dolores, nullus præcordiorum tumor: nihil prohibens vel in thorace, vel in pulmone, vel in faucibus, non vlcus, non defectio, non deiectio, non profluuium alui fuit.

23 Est etiam obseruatio necessaria qua quis in pestilentia vtatur adhuc integer, cùm tamen securus esse non possit: Tum igitur oportet peregrinari, nauigare, gestari, ambulare sub dio ante æstum leuiter, vitare fatigationem, cruditatem, frigus, calorem, libidinem: multóque magis se continere si qua grauitas in corpore est, tum neque mane surgendum, neque pedibus nudis ambulandum est, non vomendum, neq; mouenda aluus, neque etiamsi mota est per se comprimenda: abstinendum potius, itémque vitandum balneum, sudor. meridianus somnus vtique si cibus antecessit, qui tamen semel die commodius assumitur, insuper etiam modicus ne cruditatem moueat. Alternis diebus inuicem modò aqua, modò vinum bibendum est. Quibus seruatis, ex reliqua victus consuetudine quàm minimum mutari debet.

24 Sed cùm eadem omnibus conuenire non possunt, ferè quos ratio non restituit, temeritas adiuuat.

25 Sæpe etiam pertinacia iuuantis, malũ corporis vincit.

26 Quartana febris neminem iugulat, vetus quartana rarò nisi Vere soluitur.

27 Si quartana quieuit diu, meminisse eius diei conuenit, eóq vitare frigus, calorẽ, cruditatẽ, lassitudinem, facilè enim reuertitur nisi à sano quoque aliquandiu timetur.

28 Est qui fugiens horrorem febrilem ante accessionem vtiliter edat allium, aut bibat aquam calidam cum pipere, siquidem ea quoque assumpta calorem mouent qui horrorem non admittit.

29 Ex phreneticis alij hilares, alij tristes sunt, alij facilius continentur & intra verba desipiunt, alij cõsurgunt & violenter quadã manu faciunt, atq; ex his ipsis alij nihil nisi impetu peccant, alij etiam artes adhibent, summámque speciem sanitatis in captãdis maiorum operum occasionibus præbent, sed exitu deprehẽduntur. Ex his autem eos qui intra verba desipiunt, aut leuiter etiam manu peccant, onerare asperioribus coercitionibus superuacuum est: eos verò qui violentius se gerunt, vincire conuenit, ne vel alteri vel sibi noceant. Neque credendum est si vinctus aliquis dum leuari vinculis cupit, sanum iam se fingat, quamuis prudenter & miserabiliter loquatur, quoniam is dolus insanientis est. Aduersus omnium

sic insanientium animos gerere se pro cuiusque natura necessarium est.

30 Asclepiades perinde esse dixit his sanguinem mitti, ac si trucidentur, rationem hanc sequutus, quod neque insania esset nisi febre intenta, neque sanguis nisi in remissione eius rectè mitteretur.

31 Omnibus sic affectis somnus & difficilis & præcipuè necessarius, sub hoc enim plerique sanescunt.

Somnus illis medicamentis accersendus est quæ soporifera sunt, habita scilicet eadem moderatione quæ hîc necessaria est, ne quem obdormire volumus, excitare postea non possimus.

32 Neque ignorare oportet leniorē esse morbū cum risu quàm seriò insanientium.

33 Aquæ inter cutem tres species sunt: his communis est humoris nimia abundantia, ob quam ne vlcera quidem in his ægris facilè sanescunt.

34 Facilius in seruis quàm in liberis tollitur hydropisis, quia cum desideret famē, sitim, mille alia tædia, longámq patientiā, promptius his succurritur qui facilè cogūtur, quàm quibus inutilis libertas est. Sed ne hi quidem qui sub alio sunt, si ex toto sibi temperare non possunt, ad salutem perducuntur. Ideoque non ignobilis medicus Chrisippi discipulus apud Antigonum regem

gem amicum quendam eius notæ intemperantiæ, mediocriter eo morbo implicitum, negauit posse sanari. Cúmque alter medicus Epirotes Philippus se sanaturum polliceretur, respondit illum ad morbum ægri respicere, se ad animum. Neque enim res se fellit. Ille enim cùm summa diligentia non medici tantummodo sed regis custodiretur, tamen malagmata sua deuorando bibendóque suam vrinam se præcipitauit.

35 Inter initia nō difficilima curatio est, si imperata sunt, quies, sitis, inedia. At si malum inueterauit, non sine magna molestia discutitur.

36 Multùm ambulandum, currendum aliquando est, superiores maximè partes sic perfricandæ vt spiritum ipse contineat euocandus est sudor non exercitatione tantūmodò, sed etiā in arena calida, vel laconico, vel clibano, similibúsq. aliis, maximéque vtiles naturales & siccæ sudationes sunt, quales super Baias habemus in myrtetis. Balneum atque omnis humor alienus est.

37 Potio nō vltra danda est quàm vt vitā sustineat, optimáque est quæ vrinā mouet.

38 Non alienum erit metiri potionē hydropici & vrinam, nam si plus humoris excernitur quàm assumitur, ita demùm secundæ valetudinis spes est.

39 Qui de phthysi dubitant an sit hac no-

ta vtuntur: Quod excreatum est si in igne impositum mali odoris est.

40 Hic quod in capitis doloribus & in acutis febribus pro veneno est in phthysi tamen sicut in omnibus longis difficilibúsque febriculis rectè dari potest.

EX QVARTO.

1 Vno die fluere aluum sæpe pro valetudine est, atq. etiam plurib. dum febris absit, & intra septimum diem conquiescat: Purgatur enim corpus, & quòd intus læsurum erat, vtiliter effunditur. Verùm spacium periculosum est: interdum enim tormina & febriculas excitat, viresque consumit: interdum autem euenit vt id neglectum pluribus diebus curari difficilimum sit.

2 Medicamentis vti nisi in vehementibus malis superuacuum est.

3 Podagricis equitare alienum est.

4 Quibus articulorum dolor certis temporibus reuertitur, hos à curioso victu cauere oportet, ne inutilis materia corpori superfit.

EX QVINTO.

1 Medicamentorum vsum magna ex parte Asclepiades non sine causa sustulit, cùm omnia ferè stomachum lædant, maliq. succi sint: ad ipsius victus rationem potius omnem suam curam transtulit. Verùm vt illud in plerisque morbis vtilius est, sic multa

admo-

admodum corporibus nostris incidere consueuerunt, quæ sine medicamentis ad sanitatem peruenire non possunt. Illud ante omnia scire conuenit, quòd omnes medicinę partes ita annexæ sunt, vt ex toto separari non possint, sed ab eo nomen trahant à quo plurimum petunt. Ergo vt illa quæ victu curat, aliquando medicamentum adhibet, sic illa quæ præcipuè medicamētis pugnat, adhibere etiam rationem victus debet. quę multum admodum in omnibus malis corporis proficit.

2 Vti somniferis nisi nimia necessitas vrget alienum est: sunt enim ex vehementibus medicamentis & stomacho alienis.

3 Est prudentis hominis primùm eum qui seruari non potest, non attingere, ne videatur occidisse quē sors ipsius peremit. Deinde vbi grauis metus est, sine certa tamen desperatione, indicare necessariis periclitantis in difficili rem esse, vt si victa ars malo fuerit, vel ignorasse vel fefellisse non videatur. Sed vt hæc prudenti viro conueniunt, sic rursus hystrionis est paruam rem attollere, quò plus præstitisse videatur.

4 Dubia spes certa desperatione est potior.

FINIS.

